

**THE  
ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY DEBATES  
OFFICIAL REPORT**

Sixteenth day of the Fourth Session of the  
Andhra Pradesh Legislative Assembly

**ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY**

Saturday, the 15th February, 1975.

The House met at Half-past Eight of the Clock.

( Mr. Speaker, Sri R. Dasaratharama Reddy in the Chair )

**ORAL ANSWERS TO QUESTIONS**

**DISTRIBUTION OF RICE ETC, THROUGH GRAM PANCHAYATS.**

141—

\*5692-Q.-Sri M. Nagi Reddy (Gurajala):—Will the Chief Minister be pleased to state:

(a) whether the Government propose to distribute Rice, Sugar and other Essential Commodities through Gram Panchayats; and

(b) if so, when it will be implemented?

Sri Ch. Subbarayudu (deputising the Chief Minister):

(a) No Sir,

(b) Does not arise.

శ్రీ ఎం. నాగిరెడ్డి :—అధ్యక్షా, పంచాయతీరాజ్ మినిస్టరుగారు ఏమో రాష్ట్రంలో పర్యటించినప్పుడు అనేక బహిరంగ సభలలో యీ ఎసెన్సియల్ కమోడిటీస్ పంచాయతీల ద్వారా అంటున్నారు. కోఆపరేటివ్ మినిస్టరుగారు పర్యటన చేసినప్పుడు సహకార సంఘాల ద్వారా అంటున్నారు. ప్రభుత్వానికి ఎవరిద్వారా పంపిణీ చేయాలనేదానికి ఒక పాలసీ ఉన్నదా ?

శ్రీ చల్లా సుబ్బారాయుడు :—కోఆపరేటివ్ సొసైటీసుకు ప్రిఫరెన్స్ ఇవ్వబడుతుంది. కోఆపరేటివ్ సొసైటీసు లేనిచోట కావచ్చు. ఆ బాధ్యతను నిర్వహించే శక్తి సామర్థ్యాలు లేని కారణంవల్ల కావచ్చు. ముందుకు రాని కారణం వల్ల ఇండివిడ్యువల్సుకు యివ్వడం జరుగుతున్నది.

శ్రీ బి. రామశర్మ (చేపరకొండ) :—గ్రామ పంచాయతీలకు కోఆపరేటివ్ సొసైటీలకు గాకుండా ఇండివిడ్యువల్సుకు సబ్సిడీవంటిచోట్ల అవకతవకలు జరుగుతున్నాయి. చాలా దుర్వినియోగం జరుగుతున్నట్లు తహసీల్ అఫీసుల్లో

\* An asterisk before the name indicates confirmation by the Member.

రిప్రజంటేషన్స్ యివ్వడం జరిగింది. తహసిల్దారుకు నాలుగు డబ్బులు యిస్తే ఆ డీలరుకు అవకూలంగా వుంటున్నారు. డబ్బు లేనట్లుంటే డీలరును ప్రక్కకు నెట్టుతున్నారు. అందుకని యీ అవకతవకలు జరగకుండా ఇండివిడ్యువల్స్ కు ఇవ్వకుండా పంచాయితీలకు యిచ్చినట్లయితే బాధ్యతతో నిర్వహించడానికి అవకాశం వుంటుంది. ఆ విధంగా చేస్తారా?

శ్రీ చల్లా సుబ్బారాయుడు :— ఇండివిడ్యువల్స్ కన్నా పంచాయితీలు ముందుకు వస్తే ఆ విధంగా అలోచన చేయడానికి అక్షేపణ వుండదు, గౌరవ సభ్యులు చెప్పినట్లువంటి ఇండివిడ్యువల్ కేసులకు సంబంధించిన కంప్లెంట్స్ ప్రభుత్వ రృప్టికే తెస్తే వాటిపైన చర్య తీసుకోబడుతుంది ఫేర్ ప్రైస్ పాప్స్ ద్వారా యివ్వడానికి స్థానికంగా ఎండే రెవెన్యూ అధికారులకు—కలెక్టరు కావచ్చు, ఆర్.డి.ఓ. కావచ్చు. తహశీల్దారు కావచ్చు అధికారం వుంది. వాటిని వారు చూడటం జరుగుతున్నది.

శ్రీ యం. ఓంకార్ (నరసంపేట) :—మంత్రిగారు సమర్థవంతమైనట్లువంటి పంచాయితీలకు యిస్తామన్నారు. ఆ మాట నిలబెట్టుకుంటారా?

శ్రీ చల్లా సుబ్బారాయుడు :—అలోచన చేయడానికి అక్షేపణ లేదని చెప్పాను.

శ్రీ వై. వెంకటరావు (నేమూరు) :—ఎస్సెన్షియల్ కమెడిటీస్ సుగర్ మొగలగునవి సరఫరా చేసేప్పుడు గ్రామాలలో తక్కువ యిస్తున్నారు. బస్టిలో ఎక్కువ యిస్తున్నారు. అ డిస్క్రిమినేషన్ తొలగించే ప్రయత్నం చేస్తారా?

శ్రీ చల్లా సుబ్బారాయుడు :—స్థానిక చాలా తక్కువగా వుంటున్నది. వారు చెప్పినట్లువంటి తేడా వుంది. ఆ తేడా ఎంతవరకు తొలగించడానికి పిలు అవుతుందో అలోచన చేయబడుతుంది.

శ్రీ మహమ్మద్ రజాబ్ అలీ (ఖమ్మం) :—అధ్యక్షా, బియ్యం పంచదారను నెలల తరబడి పంపిణీ చేయకుండా తమ వేరుతో ద్రా చేసుకొని బ్లాకు మార్కెటు చేస్తున్నట్లువంటి వుదంతాల గురించి అనేకము పంపించడం జరిగింది. వాటి విషయం ఏమి చేశారు?

శ్రీ చల్లా సుబ్బారాయుడు :—విచారణచేసి తగిన చర్యలు తీసుకుంటున్నాం.

శ్రీ మహమ్మద్ రజాబ్ అలీ :—స్పెసిఫిక్ గా చెప్పాలంటే చాలా చెప్పగలను. ఏదో చేస్తున్నామని గారు గ్రామాలలో తహసిల్దారు వద్దకు పూరే గింపులు తీసుకువెళ్లిన వారి గోడు వట్టించుకోకుండా వున్నారు. బ్లాకు మార్కెటు చేస్తున్నారని చెప్పినప్పటికీ తిరిగి వారికే యివ్వడం జరుగుతున్నది. వారికి అధికారులకు లాలూచీ వుందా?

శ్రీ చల్లా సుబ్బారాయుడు :—గౌరవసభ్యులు చెప్పినట్లు లాలూచీకూడా వుండి వుంటున్నప్పటికీ ఆశ్చర్యం వుండదు. స్పెసిఫిక్ కేసు తీసుకువస్తే స్థానికంగా వున్న కలెక్టరుగాని డి.ఆర్.ఓ.గానీ చర్య తీసుకుంటారు, వారు తీసుకోకపోతే ప్రభుత్వం చర్య తీసుకోడానికి వెనుకాడదు.

(శ్రీ) ఎస్. నారాయణరెడ్డి (వెనకొండ) :—అట్లా, యిదివరకు పంచాయతీలో యిస్తూ వుండేవారు. అది మార్చారు. సో సైటీల చేత వ్రాయించుకొని ప్రైవేటు డీలర్లు తీసుకునే ప్రయత్నాలు చేస్తున్నారు. అటు వంటి అవకతవకలు రాకుండా కంప్లీటుగా పంచాయతీలకే యిస్తారా? కోటా యిచ్చేప్పుడు సోసైటీలకు ప్రీఫరెన్స్ యిస్తామని బంధువుగారు చెబుతున్నారు కాని లెక్కలు చూస్తే తెలుస్తుంది. ప్రైవేటు డీలర్లకే ఎక్కువ ఎలాట్ మెంటు యిస్తున్నారు. సోసైటీలను చిన్న చూపు చూచి తక్కువ ఎలాట్ మెంట్ యిస్తున్నారు. అది సరిచేస్తారా?

(శ్రీ) చల్లా సుబ్బారాయుడు :—అటువంటి సన్న చూపు ఏమీ లేదు. సోత్ జోన్ సిటీ నెప్లయన్ మిగిల్చుకున్నాం కానీ యీ పంపు ప్రివేటు డీలర్ల మెంటు యీ ఎసెన్సియల్ కి మొడిటీస్ టు లిగిన్ కిట్ కాల్సాకా తెవెల్ లో కూడా కో ఆపరేటివ్ సోసైటీస్ ద్వారా చేయాలని పాలిటిగా పెట్టు కుంది. ఈ స్టేటు గవర్నమెంటు పాలసీని మిగతా స్టేట్ గవర్నమెంటు ఎడాప్టు చేయాలని యిది బాగుందిని కూడా ఆ కాన్ఫరెన్స్ లో కమెంట్ చేశారు. కో ఆపరేటివ్ సోసైటీస్ పంచాయతీలు ముగిసిన వచ్చినట్లయితే ఆక్షేపణ లేదు. Certainly it will prefer

(శ్రీ) ఎస్ వెంకటయ్య (కొడగల్) :—కాల్సాకా స్థాయిలో పంపిణీ గురించి కమిటీలు చేర్చాటిని రద్దు చేశారట. వాటిని పనర్దురిస్తారా? ఈ అవకతవకలు చూడడానికి వీలుంటుంది.

(శ్రీ) చల్లా సుబ్బారాయుడు :—తప్పకుండా ఆలోచన చేస్తాము.

(శ్రీ) యం. నాగిరెడ్డి :—కొన్నిచోట్ల సహకార సంఘాలు, కొన్నిచోట్ల పంచాయతీలు కొన్నిచోట్ల మహిళా సంఘాలు, కొన్నిచోట్ల బ్యాంక్ వద్ద పీపుల్స్ కొన్నిచోట్ల హరిజనులని అనేక రికాల పెట్టేచేయక వల్ల ఎవరి కంట్రీలు లేకుండా వుంది అట్లా గాకుండా పాపులర్ కమిటీస్ ద్వారా సక్రమంగా పంపిణీ చేయించడానికి స్పష్టమైన పాలసీ వుందా?

(శ్రీ) చల్లా సుబ్బారాయుడు :—ఇండివిడ్యువల్స్ కన్నా యినిస్టిట్యూషన్స్ కు ప్రీఫరెన్స్ తప్పకుండా యిస్తాము కో ఆపరేటివ్ సోసైటీ కావచ్చు. పంచాయతీలు కావచ్చు, మహిళా సంఘాలు కావచ్చు, యినిస్టిట్యూషన్స్ కు తప్పనిసరిగా we will give preference to them and avoid individuals.

(శ్రీ) యం. నాగిరెడ్డి :—పాపులర్ కమిటీస్ వేయనన్నాళ్లు కష్టం. పాపులర్ కమిటీస్ చేస్తారా?

(శ్రీ) చల్లా సుబ్బారాయుడు :—తప్పకుండా ఆలోచన చేస్తామని మనవి చేస్తున్నాను. కొన్నిచోట్ల యిండివిడ్యువల్స్ వచ్చే వత్తములో వెనుకబడిన తరగతులు కావచ్చు, హరిజనులు కావచ్చు, Why should we not give preference to them. అనే దానికన్నా కొన్ని చోట్ల యివ్వడం జరిగింది.

(శ్రీ) ఎస్. కెంకటరత్నం :—ఎవరైనా ప్రభుత్వ దృష్టికి తెస్తే చేస్తామన్నారు. ప్రభుత్వ దృష్టి (భృతరాష్ట్ర దృష్టి) వై నమ్మకం పోయింది

పంచాయతీలు ముందుకు వస్తే అంటున్నారు, ప్రీఫిరెన్సు ప్రకారము యివ్వ వచ్చు గదా, సోసైటీలు గ్రామ పంచాయతీలు కాకపోతే యిండివిడ్యువల్స్ అన్నప్పుడు అసెంబ్లయిడ్ గ్రాడ్యుయేట్స్ హరిజన గ్రాడ్యుయేట్స్ వుంటారు, ఆర్డరు ఆఫ్ ప్రీఫరెన్సు పెట్టాలి గదా. పోతే పాపులర్ కమిటీస్ గురించి చెప్పలేదు.

శ్రీ చల్లా సుబ్బారాయుడు :— స్పెసిఫిక్ గా చెప్పాను, ఆలోచిస్తామని చెప్పాను.

శ్రీ యం. నాగిరెడ్డి :— అధ్యక్షా, మీరు మా రక్షణకు రావాలి. ఆలోచిస్తాం పరిశీలిస్తాం అంటే ఎట్లా? పాపులర్ కమిటీస్ వేయడానికి?

శ్రీ ఎన్. వెంకటరత్నం :—నా ప్రశ్నకు సమాధానం రాలేదు. సమాధానం చెప్పానన్నారు. ఏమీ చెప్పలేదు. నా ప్రశ్న ఏమంటే ఆర్డరు ఆఫ్ ప్రయారిటీ పెట్టి యిచ్చాలి, పోతే పాపులర్ కమిటీస్ ను వేస్తే డిస్ట్రిబ్యూషన్ నిస్తాం బాగుంటుంది. ఎందుకు వేయకూడదు?

శ్రీ చల్లా సుబ్బారాయుడు :—ఈ ప్రశ్నకు జవాబు చెప్పడం మొదలు పెట్టినప్పటినుండి చెబుతున్నాను యినిస్టిట్యూషన్స్ కు కూడా Certainly we will give preference అనే మాట చెబుతున్నాను. యిండివిడ్యువల్స్ వచ్చే పక్షములో అసెంబ్లయిడ్ గ్రాడ్యుయేట్స్, హరిజనులు కావచ్చు, మరొకరు కావచ్చు. ఆర్డరు ఆఫ్ ప్రీఫరెన్సు ఎందుకు పెట్టరు అన్నారు అది పాలసీగా పెట్టడానికి ఆక్షేపణ లేదు. అట్లా డిక్లెరు చేయకపోయినా అమలులో చేస్తున్నామని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ వంకా సత్యనారాయణ (పెనుగొండ) :— సభ్యులు చెప్పేది మంత్రి గారు వినకుండా సమాధానము చెబుతున్నారు. సోసైటీలకు యివ్వండి. పంచాయతీలకు యివ్వండి, మహిళా సంఘాలకు యివ్వండి, డిస్ట్రిబ్యూషన్ పాపులర్ కమిటీస్ కంట్రోలులో వుంటుందా?

శ్రీ జె. వెంగళరావు :— పాపులర్ కమిటీస్ కంట్రోలు అంటే— ప్రభుత్వం పాలసీ నిర్ణయం తీసుకోలేదు; ఆలోచనలో వుంది అని చెప్పారు.

శ్రీ డి. కృష్ణారెడ్డి (నరసరావుపేట) :— కంట్రోల్డ్ కమొడిటీస్ గాని మరొకటి కాని ప్రతిది రెవిన్యూ డిపార్టుమెంటుకు యిస్తున్నారు, వారితో అమ్మన ధానం చేయిస్తున్నారు, అన్నీ తహసీల్దారు చేయడం కష్టం, సమితి తలవల్లో బి. డి. ఓ. గెజిటెడ్ ఆఫీసరు గాబట్టి, అతనిని వేసి కమొడిటీస్ పంచే ఏర్పాటు చేస్తారా?

8.40 a. m.

శ్రీ జె. వెంగళరావు :— ఇవన్నీ ప్రభుత్వం ఆలోచిస్తుంది,

శ్రీ మహమ్మద్ రజాబ్ అలీ :— 2, 4 గ్రామాలు కాదు. 5, 6 గ్రామాలు గురించి చెబుతాను. వాటిపైన తీసుకునే చర్యల గురించి స్పష్టంగా చెప్పాలి.

శ్రీ చల్లా సుబ్బారాయుడు :— గౌరవ సభ్యులు చెప్పిన సమాచారాన్ని తీసుకొని తగిన చర్యలు వెంటనే తీసుకోబడతాయి.

BAN ON EXPORT OF EDIBLE OILS FROM ANDHRA PRADESH  
TO OTHER STATES

142

\*5277-Q.—Sri M. Nagi Reddy:—Will the Chief Minister be pleased to state:

(a) whether there is any ban on export of edible oils from our State to other States:

(b) if so, whether the Union Government has asked the State Government to lift the ban; and

(c) if so, whether the State Government has accepted the proposal?

Sri Challa Subbarayudu:

(a) No Sir.

(b & c) Does not arise.

శ్రీ ఎమ్. నాగిరెడ్డి :—మన రాష్ట్రానికి ఎంత ఎడిబుల్ ఆయిల్స్ కావాలని ప్రభుత్వం అంచనా వేసింది? అంచనా వేస్తే ఆ మేరకు ఇతర రాష్ట్రాలకు ఎగుమతి చేయడానికి అనుమతి ఇస్తుందా?

శ్రీ చల్లా సుబ్బారాయుడు :—అటువంటి కంట్రోలు ఏమీ లేదు.

శ్రీ ఎమ్ ఓంకార్ :—మన రాష్ట్రంలో ఉత్పత్తి అవుతున్నటువంటి ఎడిబుల్ ఆయిల్స్‌లో మన అవసరాలకు పోను ఏమైనా ఎక్కువ ఉంటున్నదా?

శ్రీ చల్లా సుబ్బారాయుడు :—అది సవరేటు క్వశ్చన్.

శ్రీ ఎమ్. నాగిరెడ్డి :—ఇప్పుడు నిబంధనలు లేవు అంటున్నారు. రోజు రోజుకు ధరలు పెరిగిపోతున్నాయి. మన రాష్ట్రంలో ఎంత ఉత్పత్తి అవుతున్నదో అంచనా వేయాలి కదా ఆ మేరకు ఈ రాష్ట్రంలో ఉంచి మిగిలినది ఎగుమతి జరిగేట్లు ప్రభుత్వం చర్యలు తీసుకుంటుందా లేకపోతే ఇంకా ధరలు పెరిగే అవకాశం ఉంది.

శ్రీ జె. వెంగళరావు :—ఎగుమతులమీద మనకు నిషేధం లేదు. కోఆపరేటివ్ ఫీల్డ్స్‌లో మనం మార్కెట్లో కొనుక్కొని పెట్టుకోవాలి. మున్ మెంటును నిషేధించే అధికారం మనకు లేదు.

శ్రీ ఎన్. వెంకటరత్నం (గుంటూరు-2) :—ఎడిబుల్ ఆయిల్స్ కూడా ఆహారధాన్యాలలాగ త్వరగా పెరిగిపోతున్నాయి. ఈ ఆయిల్స్ ధరలు ఆకాశాన్ని అంటుతున్నాయి. వాటిని నిషేధించే అధికారం మన రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి లేదంటున్నారు. ఆ విషయం కొంచెము క్లారిఫై చేయాలి. మనం పండించే వాటిని ఇతర రాష్ట్రాలకు పంపించవచ్చు లేదా అనేది మన సజ్జిక్టు. మనకు ఎందుకు హక్కు లేదు.

శ్రీ జె. వెంగళరావు :—జొన్నలు, సజ్జలు ఇన్నీ ఫ్రీ మువ్ మెంటు ఎలా చేసారు దానికి కావాలంటే గవర్నమెంట్ ఆఫ్ ఇండియాకు వ్రాయాలి. ఇప్పుడున్నటువంటి రూల్స్ ప్రకారం నివేదించడానికి వీలులేదు.

LORRY ACCIDENT NEAR ANNAPUR IN MAHBOOBNAGAR DISTRICT.

143—

\*4801-(H)Q. - Sri M. Narayan Reddy (Bodhan): — Will the Chief Minister be pleased to state:

(a) whether the attention of the Chief Minister has been drawn to a lorry accident on 29-7-74 near Annapur in Mahboobnagar district in which five persons died and 28 persons received major injuries; if so the circumstances under which the accident took place;

(b) the circumstances under which such a large number of persons were found in the lorry;

(c) the present state of health of the injured persons and the particulars of the persons killed in the accident; and

Sri J. Vengala Rao:—The Answer to this question is placed on the Table of the House as it is lengthy.

(d) the nature of the relief given to the victims?

Answer placed on the Table of the House for L. A. Q. No. 4801-H by Sri Narayana Reddy, MLA.

ANSWER:

(a) A lorry accident took place on 29-7-1974 at 3-45 P. M. near Mannanoor village on Srisailem-- Hyderabad road in Mahaboobnagar District. The place and date of accident mentioned in the question are not correct as there is no village by name 'Annapur, in Mahaboobnagar District. Twenty four persons were injured and ten persons died in this accident.

(b) A lorry bearing No. AAT 2300, having unloaded sand at Srisailem was returning to Achampet. As the lorry was returning empty, the driver of the lorry allowed 27 passengers to board at Vatvarlapalli village on payment of 50 paise per head. The driver gave free list to two foresters also who sat in front seats. At about 3-45 P. M. when the lorry was approaching Mannanoor village in the forest area, the driver with the intention of hitting a herd of wild pigs running across the road increase the speed of the lorry in a rash and negligent manner. The driver having dashed against a wild pig applied breaks but he lost control and the vehicle turned turtle. In the process, the passengers were thrown out from the body of the lorry, as a result of which, 5

persons died on the spot and the rest sustained injuries. Later 5 persons succumbed to the injuries. The driver of the lorry was charge-sheeted and convicted on 16-12-1974 by the munsiff Magistrate, Nagarkurnool and sentenced to undergo R. I. for 3½ years under various sections of I. P. C.

- (c) Twenty four persons injured in the accident were given treatment in different Hospitals at Mahaboobnagar, Achampet and Hyderabad and all are reported to be out of danger now. The names of ten persons killed in accident are:

- |                         |            |
|-------------------------|------------|
| (1) Golla Peddaiah      | (45 years) |
| (2) Smt. Balamma        | (30 years) |
| (3) Smt. Narsamma       | (20 years) |
| (4) Chennamma           | (14 years) |
| (5) Yellamma            | (25 years) |
| All 5 died on the spot) |            |
| (6) Sri Kandula Sayanna | (40 years) |
| (7) Kanthaiah           | (12 years) |
| (8) Muthyaloo           | (10 years) |
| (9) Narasaiah           | (28 years) |
| (10) Kum. KADY          | (13 years) |

- (d) An exgratia payment of Rs. 250/- to the family of each of the deceased in the accident was made by the Collector and District Magistrate, Mahaboobnagar immediately after the accident.

DECISION ON THE ISSUE OF ALL INDIA  
CONTRACT CARRIAGE PERMITS

144—

\*480 (F) Q.—Sri D. Venkatesam (Kuppam):—Will the Minister for Agriculture be pleased to state:

(a) whether the Road Transport Development Council met during 1963 and came to a decision to issue All India Contract Carriage Permits;

(b) whether it is not a fact that during 1968 and 1969 the Transport Development Council confirmed the original decision taken during 1963;

(c) whether it is not a fact that Orissa, Mysore, Punjab and some other states issued All India Contract Carriage Permits as per the quota fixed State-wise by the Development Council;

(d) if so, the quota fixed to our State regarding the issue of All India Contract Carriage Permits ; and

(e) whether it is not also a fact that due to non-approval of draft rules by the Govt. the above proposal has not materialised in our State?

The Minister for Transport (Sri J. Chokkarao):—

(a) Yes, Sir,

(b) Yes, Sir.

(c) Orissa, Karnataka, and Union Territory of (Chandigarh) have granted All India Contract Carriage Permits under their State rules.

|                                                       |     |     |
|-------------------------------------------------------|-----|-----|
| (d) 1. Tourist Cabs                                   | ..  | 100 |
| 2. Omini Buses with seating capacity not exceeding 29 | ... | 15  |
| 3. Omini Buses with seating capacity exceeding 29     | ..  | 10  |

(e) These vehicles are to run on single point taxation. This State Government have issued notification on 16-7-1971 under A. P. Motor Vehicle Taxation Act exempting the tourist vehicles of other States from payment of Motor Vehicle Tax due to this State. The issue of similar notifications by some of the States are still awaited.

ఎ. అవునండీ.

బి. అవునండీ.

సి. ఓరిస్సా, కర్నాటక, కేంద్ర పాలిత ప్రాంతమైన చండీఘర్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు మాత్రమే వారికి నిర్ణయించిన ఆల్ ఇండియా కాన్ట్రాక్టు క్యారేజీస్ వారి రాష్ట్ర నిబంధనలను అనుసరించి పర్మిట్లు ఇచ్చారు.

డి. ఈ వాహనం సింగిల్ పాయింటు టాక్సుమీద ఆల్ ఇండియాలో తిరుగవలసినది. మనరాష్ట్రం 18—7—71 ఆంధ్రప్రదేశ్ మోటార్ వాహనాల టాక్సు చట్టం క్రింద కట్టవలసిన పన్నులు మినహాయింపుకు నోటిఫికేషను జారీచేసింది. అదేరకంగా ఇతర రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు నోటిఫికేషను జారీచేయవలసి ఉంది.

శ్రీ డి. వెంకటేశం :—1968 లో రోడ్డు ట్రాన్సుపోర్టు డెవలప్ మెంటు కౌన్సిలు తీసుకున్న నిర్ణయాలు ఏమిటి? దానిప్రకారంగా మన రాష్ట్రానికి ఫిక్సు చేసిన కోటాయంత? మీరు డ్రాఫ్టు రూల్సు ఎప్రూవ్ చేసారు. అవి ఎందుకు అమలులోకి రాలేదు?



శ్రీ జె. చొక్కారావు :—టూరిష్టుబస్సులు 100. మిగిలిన బస్సులు 18, హామిని బస్సులు 29 సీట్సుకు మించినవి 10. కేంద్ర ప్రభుత్వం ఎన్నో సంవత్సరాల నుంచి రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలను సంగిల్ టాక్సుమీద అనుమతించేందుకు శాసనంలో సవరణలు చేసుకోవాలని కోరుతూ వస్తున్నది. ఇంతవరకు చాలా రాష్ట్రాలవారు సవరణలు చేయలేదు. ఇంతవరకు ఏరకమైనటువంటి వెహికల్స్ ఉండాలి, డ్రైవర్స్కు అర్హతలు ఏమి ఉండాలని కేంద్ర ప్రభుత్వం కూడా నిర్ణయించలేదు. అన్ని రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు ఎంతవరకు చేయవో అంతవరకు సంగిల్ టాక్సు మీదమనం ఇచ్చుటకు వీలులేదు.

శ్రీ డి. వెంకటేశం :—ఇప్పుడు ఒరిస్సా, మైసూరు, మద్రాసు ఇంకా కొన్ని స్టేట్సు ఈ పర్మిట్సు ఇచ్చాయి. మన స్టేటు ఎందుకు ఇవ్వలేదు? ఆ డెవలప్ మెంటు కౌన్సిలు మన స్టేటుకు కొంత ఫిక్సు చేసిందికదా. మళ్ళీ నిర్ణయించవలసిన అవసరం లేదు. అటువంటప్పుడు మన రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఎందుకు ముందుకు రాలేదు?

శ్రీ జె. చొక్కారావు :—నేను ఇంతకుముందే మనవి చేశాను. ఒరిస్సా వారు 5 హామిని బస్సులకు, 4 టాక్సీలకు ఇస్కూ చేశారు. కర్నాటకలో 5 హామిని బస్సులకు పర్మిట్సు ఇచ్చారు. కానీ అన్ని రాష్ట్రాలు ఒప్పుకునేవరకు టాక్సు మినహాయింపు ఉండదు.

శ్రీ డి. వెంకటేశం :—కొన్ని రాష్ట్రాలు ఇచ్చాయి. అది మీ దృష్టికి వచ్చింది. అన్ని రాష్ట్రాలు ఒప్పుకున్నాయో ఆ రాష్ట్రాలవరకు పరిమితంచేసి మనం ఇంప్రూవైజ్ చేసే ఒపీనియన్ ప్రభుత్వానికి ఉందా?

శ్రీ జె. చొక్కారావు :—ఇచ్చిన రాష్ట్రాల పేర్లు చెప్పాను. మన రాష్ట్రం నుంచి ఆల్ ఇండియా టూరిష్టు బస్సులు పోతున్నాయి. ఇక్కడ వచ్చినటువంటి సమస్య ఏమంటే—సంగిల్ పాయింటు టాక్సు విషయంలో చాలా రాష్ట్రాలు ఒప్పుకోనడం జరుగలేదు. కనుక కేంద్ర ప్రభుత్వం అన్ని రాష్ట్రాలను ఒప్పుకోమని చెబుతున్నది. డ్రైవర్స్ యొక్క అర్హత కూడా కేంద్ర ప్రభుత్వం నిర్ణయించ వలసి ఉంది. ఈలోగా రోడ్డు ట్రాన్స్ పోర్టు కార్పొరేషన్స్కు ఇప్పిస్తే శాగుంటుందని సూచించారు. దాని ప్రకారం లా డిపార్టుమెంటుతో పరిశీలించి కేంద్ర ప్రభుత్వం శాసనంలో మార్పు తీసుకొనిరావాలని మన రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కోరడం జరిగింది. ఈ విషయాలన్ని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం పరిశీలనలో ఉన్నాయి.

శ్రీ డి. వెంకటేశం :—1973 నుండి పరిశీలన అంటే దాదాపు 12 సంవత్సరాల నుంచి పరిశీలిస్తున్నారు. కనీసం దానికి టైము ఫిక్సు చేస్తారా?

శ్రీ జె. చొక్కారావు :—మన రాష్ట్రం ఒప్పుకున్నది, ఇతర రాష్ట్రాలు కూడా ఒప్పుకోవాలని కేంద్రాన్ని అడుగుతున్నాము.

శ్రీ. డి. వెంకటేశం :—మన రాష్ట్రం వరకు అయినా ఇస్తారా?

శ్రీ జె. చొక్కారావు :—జమ్మ, మధ్యపడెళ్ హర్యానా, అస్సాము, మేఘాలయ ఇటువంటి రాష్ట్రాలు ఇంక నిర్ణయం చేయలేదు. కేంద్ర ప్రభుత్వం వారిని

అడుగు తూనే ఉంది. మనరాష్ట్రంలో ఈ అంశాలు చర్చించి ఇక్కడ ఇస్తూనే ఉన్నాము. జి. టి. లకు అధికారం ఉంది. అయినా ఈ అన్ని అంశాలు పరిశీలించి ప్రభుత్వం వెంటనే ఒక నిర్ణయానికి వస్తుంది.

#### STATE TRANSPORT MINISTERS MEETING AT DELHI

45—

\*5088Q.— Sri Nissankarao Venkatratnam:—Will the Minister for Agriculture be pleased to state:

(a) the conclusions reached at the recent State Transport Ministers meeting at Delhi;

(b) the share in Central Excise requested by the State and granted by the Centre for development of transport;

(c) the proposals submitted at the meeting to improve transport system of the State; and

(d) the proposal accepted by the Centre?

Sri J. Chokkarao:—(a) (b) (c) (d):

The answer is placed on the Table of the House.

(a) The recent meeting of the Standing Committee of the Transport Development Council on Road Transport was held on 5-7-1974 at New Delhi, Conclusions of the meeting are as below:—

#### SUBJECT.

##### Item No. 1

Consideration of the question of movement of coal by road transport and organisation of Transport Corporation Societies.

#### CONCLUSIONS

It was agreed that co-operative societies could be organised for movement of coal by road, wherever this was necessary and feasible.

In this connection, the following suggestions were also made:—

i) Coastal shipping should be developed for movement of coal (Action: Ministry of Shipping & Transport).

ii) The State Transport Undertakings should be permitted to nationalise goods transport also so that these undertakings could take over the movement of coal and other essential commodities. The Central Government should provide financial assistance to the State Transport undertakings for this purpose. The Transport Co-operative Societies should be given preference only after the State Transport Undertakings in the matter of grant of permits for goods vehicles. It was explained by the representative of the Planning

Commission that in view of the scarcity of resources it might not be possible to find for nationalisation of goods transport. It was necessary to utilise the available resources in the most efficient and effective manner possible.

### SUBJECT

Item No. 2:

Financial assistance for Road Transport Undertakings with particular reference to public sector undertakings.

#### Conclusions

(i) Higher priority should be given to development of Road transport in our Plans (Action: Planning Commission)

(ii) Allocations for road transport should be increased suitably keeping in view the escalation in the cost of chassis, spare parts etc. (Action: Planning Commission)

(iii) The Ministry of Railways should contribute their share of capital to the State Road Transport Corporation in time and according to the agreed ratio. The backlog in the contribution should also be cleared as early as possible (Action: Ministry of Railways).

(v) The Road Transport Corporation should be allowed to raise open market loans freely and outside the ceiling for Road Transport for each State (Action: S.R.T.U. and Planning Commission).

v) Additional revenue from the recent levy on petrol and petroleum products should be distributed among the States for the development of road transport, especially in the capital of the States and other bigger cities. States which were deficient in railway network should be given special consideration and treated on the lines of metropolitan cities (Action: Ministry of Shipping and Transport & Ministry of Finance).

#### Conclusions:

(vi) There was no limit for assistance under the Industrial Development Bank of India's Scheme of Re-discounting of Bills in the case of private operators. But a limit of Rs. one crore was enforced in relation to the State Transport Undertakings. This limit should be withdrawn. A separate cell should be created in the IDBI to process applications for financial accommodations under this Scheme received from the State Transport Undertakings and others. (Action: Ministry of Shipping and Transport, Ministry of Finance Department of Banking).

(vii) Presently there was a limit of Rs 3 crores for borrowings from commercial banks. This should be increased to Rs. 6 crores (Action: Ministry of Shipping and Transport and Ministry of Finance (Department of Banking)).

(viii) A consortium of Banks under a leading Bank should be set up to attend to the financial requirements of the State Transport undertakings (Action: Ministry of Shipping and Transport and Ministry of Finance (Department of Banking)).

(ix) Delhi's requirements of funds during the Fifth Plan period were of the order of Rs. 41 crores. The Plan provision should accordingly be increased suitably (Action: Ministry of Shipping and Transport and Planning Commission).

(x) The Railways should make out a case for the Planning Commission increasing the provision in the Railway budget for contribution to the capital of State Road Transport Corporations (Action: Ministry of Railways).

#### Subject

Item No. 3:—

Availability of spare parts and components, tyres and tubes and chassis for commercial vehicles.

#### Conclusion

(i) Special consideration should be given to States like Mizoram, Manipur, Assam etc., where there were no rail services and inadequate river transport services, in the matter of allocation of spare parts and tyres and tubes.

(ii) A procedure should be evolved where under the State Transport Undertakings may get spare parts and tyres and tubes from the manufacturers direct. If necessary, a separate quota of these items should be fixed for State Transport Undertakings.

(iii) The value of import licences of spare parts and tyres and tubes should be increased in view of the escalation in prices.

(iv) A coordinating Committee should be set up for ensuring equitable distribution of available spare parts.

Item No. 4:—

Inter State movement of tourist vehicles on single point taxation basis.

The Committee accordingly reiterated that the States which had accepted the scheme, in principles, should take urgent action to implement it by issuing the notifications about exemption of tourist vehicles from taxes and inviting applications for grant of permits for such Vehicles. The remaining States were urged to facilitate speedy and effective implementation of the scheme on an All India basis.

Item No. 5:—

#### Encouragement of the use of truck-trailer combinations

The main arterial roads should be made at least double lane. It was also suggested that the allocation for road development should be increased suitably to cover the full requirements of funds for improvements of road.

Item No. 6:—

Progress in formation of Zonal agreements for operation of goods vehicles on inter State routes.

The formation of a single Zone would not fit in with the present thinking and policy under which restrictions were proposed to be placed on long distance operation of motor vehicles so as to secure substantial economics in the consumption of petroleum products.

Item No. 7:—Review of action taken on the conclusions reached at the meeting of the Standing Committee of Transport Development Council on Road Transport held on 7-11-1973.

The position stated in the memorandum was noted.

(b) : This was not discussed. This is one of the subjects discussed at the meeting of the Standing Committee of the Transport Development Council on Road Transport held on 7-11-1973. The Committee recommended that a part of the additional revenue expected from the recent increase of the central excise duty on motor spirit and other petroleum products be utilised for building up the road side developments or central wayside amenities fund. This recommendation of the Transport Development Council is under consideration of Government of India.

(c) & (d) : The following subjects were proposed by this State Government :—

(1) Vesting of powers on the controller and persons authorised by him in this behalf to summon the production of vehicles and enter into premises to inspect the vehicles under Motor Cars (Distribution and Sales) Control Order 1959 and Scooters (Distribution and Sales) Control Order 1960.

(2) Tyres supply position with reference to representation of States in the Central Committee at New Delhi.

(3) Control order under the Essential Commodity Act delegation powers-Reg.

(4) Difficulty in obtaining the chassis and allotment of stipulated number of chassis to States.

(5) Supply of Diesel oil to State.

(6) Operation of Inter State routes by State Transport undertakings.

(7) Common wage policy for the Road Transport.

(8) Joint Venture of the State Transport undertakings with Ancillary Industries.

Only items at (2) and (4) were included for the meeting.

8-50 a.m.

(ఎ) (బి) (సి) (డి) సమాధానం సభాసమక్షంలో ఉంచబడినది.

శ్రీ వంకా సత్యనారాయణ :—ఇందులో లాగిస్ నేషనల్ జేషన్ గురించిన రికమెండేషన్ ఆమోదించటం జరిగిందా? స్టేట్ గవర్నమెంట్ మొత్తం లాగిస్ టేకోవర్ చేయకపోయినా సుగర్ ఫ్యాక్టరీస్ నుండి, ఎఫ్.సి.ఐ. నుండి ఎస్సెన్షియల్ కమోడిటీస్ తీసుకువెళ్ళవలసిన లాంగ్ రూట్స్ అయినా నేషనల్ జేషన్ అవి ప్రభుత్వం నడపటానికి ప్రయత్నం చేస్తుందా? మనం మెన్యూర్స్ ట్రాన్స్ పోర్టు వెద్ద కాద్యత పెట్టుకొన్నాము. ఇప్పుడు మన డబ్బు కొరతదృష్ట్యా కనీసం-సుగర్ ఫ్యాక్టరీస్, ఎఫ్.సి.ఐ. మెన్యూర్స్-యూ ఎస్సెన్షియల్ కమోడిటీస్ తీసుకువెళ్ళవలసిన లాంగ్ రూట్స్ అయినా నేషనల్ జేషన్ చేయటానికి పూనుకొంటారా?

శ్రీ జె. చొక్కారావు :—ఆ సమావేశంలో ప్లానింగ్ కమిషన్ వారు ఇప్పటి ఆర్థిక ఇబ్బందులలో అది కష్టము అని తెలిపారు. ఇప్పుడు మన రాష్ట్రంలో యీ గుడ్స్ ట్రాన్స్ పోర్టును నేషనల్ జేషన్ చేసే అలోచన ప్రభుత్వానికి లేదుగాని-కొంత వర్జిక్ సెక్టార్ నుండి వేరే ఒక సంస్థ ఏర్పాటుచేసి కొంత తీసుకోవాలనే అలోచన ఉంది. దానికొరకు డిప్యూటీ కమిషనర్ ను ఇతర రాష్ట్రాలలో పరిస్థితులను పరిశీలన చేసి, ప్రడిచేసి రావలసినదిగా మొన్ననే పంపించాము. వారి రిపోర్టు రావలసి ఉన్నది. ఆర్థిక విషయాలన్నీ దృష్టిలో పెట్టుకొని కొంతవరకు యీ గుడ్స్ ట్రాన్స్ పోర్టు ముఖ్యమైన అవసరాలకొరకు ప్రభుత్వం తీసుకోవాలనే అలోచనతోనే ఉన్నాము.

శ్రీ ఎం. నాగిరెడ్డి :—మంత్రిగారు ఇక్కడ టేబుల్ మీద పెట్టిన పేపర్స్ లో availability of spare parts and tyres and tubes and chassis సంబంధించి special consideration should be given to States అన్నారు. మన రాష్ట్రంలో టైర్స్, ట్యూబ్స్, ఛేసీస్ కొరత చాలా ఉన్నది. మేము వర్జిక్ అండర్ టేకింగ్స్ కమిటీలో పంజాబ్, హరియానా వెళ్ళినప్పుడు అక్కడ ఛేసీస్ కొరతగాని, టైర్స్ ట్యూబ్స్ కొరతగాని లేవని మాకు చెప్పటం జరిగింది. మనకు అవి కొరత ఉన్న పరిస్థితిలో-యీ ఛేసీస్ సప్లయ విషయంలో టైర్స్ సప్లయ విషయంలో మీరు ఏమి చెప్పినారు?

శ్రీ జె. చొక్కారావు :—టైర్స్ విషయంలో మన రాష్ట్రం చాలా మెరుగ్గా ఉంది. దేశంలో ఉన్నటువంటి అన్ని రోడ్ ట్రాన్స్ పోర్ట్ కార్పొరేషన్స్ కన్నా మనం ఎక్కువ సంఖ్యలో ఛేసీస్ తీసుకోగలిగాము. ఇంకా ఎక్కువ తీసుకొనటానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నాము. మనం అన్ని రాష్ట్రాలకంటే ఎక్కువ తీసుకొన్నాము.

శ్రీ ఎం. నాగిరెడ్డి :—జనాభాబట్టి చూస్తే-మనకంటే హరియానా, హిమాచల్ ప్రదేశ్ చిన్నవి. కాబట్టి వాటికంటే మనకు ఎక్కువ వచ్చాయని కాదు. ఆ ప్రపోజ్షన్ లో మనకు రావలసినన్ని వచ్చాయా? మన ఎ.పి.ఎస్.ఆర్.టి.సి కొత్త రూట్స్ తీసుకొనటానికి టైర్స్ బాధ ఛేసీస్ బాధ ఉన్నది అంటున్నారు.

శ్రీ జె. చొక్కారావు :—ఇతర రాష్ట్రాలకు ఎన్ని వచ్చాయి, మన రాష్ట్రానికి ఎన్ని వచ్చాయి అన్నది చూసినపుడు—మనకు వచ్చినది సంతృప్తికరంగా ఉన్నది. ఇంకా అవసరము ఉన్నది. అవి పూర్తిచేసుకొనటానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నాము.

శ్రీ ఎన్. వెంకటరత్నం :—అధ్యక్షా, (బి) ప్రశ్నకు మంత్రిగారు సమాధానం చెప్పలేదు. ఈ ట్రాన్స్‌పోర్టు డెవలప్ మెంట్ కోసం సెంట్రల్ గవర్నమెంట్ ఫండ్ 1వ తర రాష్ట్రానికి కొంత కేటాయించటం జరిగింది. మన రాష్ట్రం ఎంత కోరింది? సెంట్రల్ గవర్నమెంట్ ఎంతకు అంగీకరించారు?

శ్రీ జె. చొక్కారావు :—పెట్రోలియం ఎక్సైజ్ డ్యూటీ పెంచినపుడు దాంట్లో కొంతభాగము ట్రాన్స్‌పోర్టు మెరుగుకొరకు పెట్టాలనేది ప్లాండింగ్ కమిటీయొక్క డిమాండ్. కాని కేంద్ర ప్రభుత్వం ప్లానింగ్ కమిషన్, ఫైనాన్స్ మినిస్ట్రీ దానిని ఇంతవరకు ఒప్పుకోలేదు. దానికొరకు అన్ని రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు, మన ప్రభుత్వము—అక్కడ ప్లానింగ్ ఫైనాన్స్ మినిస్ట్రీ కాబితో చర్చిస్తున్నారు. అది ఇంకా చర్చలలో ఉంది. ఎలాంటి డబ్బు ఇంకా కేటాయించబడలేదు.

శ్రీ ఎన్. వెంకటరత్నం :—దానిపైన మన రాష్ట్ర ప్రభుత్వం సెంట్రల్ గవర్నమెంట్ ను ఎంత అడిగింది? అనాటి చర్చలలో—ఎజెండాలో యీ సబ్జెక్ట్ ఉన్నారా? దీనిపై కాన్సిల్ తీసుకొన్న రిజల్యూషన్ ఏమిటి?

శ్రీ జె. చొక్కారావు :—ఎక్సైజ్ డ్యూటీనుండి వచ్చేదానిలో కొంత ట్రాన్స్‌పోర్టు డెవలప్ మెంట్ కొరకు ఎలాంటి చేయాలనేది—ఇంకా నిర్ణయము కాలేదు. ఆ సమావేశములో మేము బొంబాయి, మద్రాసు, కలకత్తా, ఢిల్లీ—యీ నాలుగు పట్టణాలకు సహాయం చేసిన విధంగా మన ప్రైడరాబాద్—సికింద్రాబాద్ పట్టణాలకు కూడ సహాయం చేయాలని కోరటము—అది తిరిపాతీగారు రికమెండ్ చేయటము—ప్లానింగ్ కమిషన్ ఒప్పుకోకపోవటం జరిగింది. ఆ విషయంలో నేను, ముఖ్యమంత్రి గారు ప్లానింగ్ మంత్రిగారితో మాట్లాడాము. ఫైనాన్స్ మినిస్ట్రీ ట్రాన్స్‌పోర్టుకు ఇంపార్టెన్స్ తక్కువ చూపుతూ—అది సాధ్యంకాదని చెప్పటం, మళ్ళీ కిందటిసారి నేను, ముఖ్యమంత్రిగారు ఢిల్లీ వెళ్ళినపుడు కేంద్ర ప్రభుత్వం ఫైనాన్స్ మినిస్టర్ సుబ్రహ్మణ్యంగారితో—ఇది ప్రత్యేకంగా చూడమని, దీనికి సహాయం చేయమని కోరటం జరిగింది. మళ్ళీ అందరికీ ఉత్తరాలు వ్రాశాము. అది ఇంకా పరిశీలనలో ఉంది.

శ్రీ పి. జనార్దనరెడ్డి (మహబూబాబాద్) :—మంత్రిగారు ఇచ్చిన పేపర్ లో కోపరేటివ్ సొసైటీస్ కుడ్ బి ఆర్గనైజ్డ్.. అన్నారు. ఇప్పటికి ఎన్ని సొసైటీలు రిజిస్టర్ చేశారు? వాటికి ఏమైనా ఆర్థిక సహాయం చేస్తున్నారా?

శ్రీ జె. చొక్కారావు :—ట్రాన్స్‌పోర్టుకు సంబంధించిన సొసైటీలుఖమ్మంలో ఉన్నవి. దానికి సంబంధించి కోపరేటివ్ డిపార్ట్ మెంటు చూస్తున్నది. ట్రాన్స్‌పోర్టు డిపార్ట్ మెంటు, జిల్లా కలెక్టర్ దానికి సహాయం చేయటానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నారు.

శ్రీ ఎం. నారాయణరెడ్డి :—మంత్రిగారు టేబుల్ మీద పెట్టిన పేపర్స్ ఆరు పేజీలు ఉన్నవి. అడిగిన ప్రశ్న బి—లో “the share in Central Excise requested by the State and granted by the Centre for development of transport:” అని ఉంది. మన స్టేట్ గవర్నమెంటుకు, రోడ్డు డెవలప్ మెంటుకు ట్రాన్స్పోర్టు డెవలప్ మెంట్ కు ఎంత డబ్బు అడిగారు? పెట్రోల్ మీద ఎక్సైజ్ డ్యూటీ పేంచినదానిలో ఎంత అడిగారు? స్టాండింగ్ కమిటీ డిస్కస్ చేసినా, కాన్సిల్ డిస్కస్ చేసినా—డెవలప్ మెంటు కొరకు మన డిమాండ్ ఏమిటి? That is very important. Roads and transport is very much neglected here, Sir, compared to Madras or Mysore. కోపరేటివ్ ట్రాన్స్ పోర్టు సొసైటీ ద్వారా కోల్ మూవ్ మెంట్ చేయాలని యీ కమిటీవారు తీర్మానం చేసినట్లు—ఎక్రింద చెప్పారు. కోల్ మూవ్ మెంట్ ఆంధ్రప్రదేశ్ లో సింగరేణి కాలరీస్ లో ఎక్కువ ఉంది. కోల్ యీ రోజు రైలులో వచ్చినప్పుడు—సింగరేణి కాలరీస్ లో 24 టన్నులు లోడ్ చేస్తే హైదరాబాద్ కు వచ్చేటప్పటికి 18 టన్నులే వస్తున్నది. మధ్య ఐదారు రైల్వే స్టేషన్స్ లో దానిని స్టీల్ చేసి, స్కగుల్ చేసి బయటకు విజయవాడకు పంపుతున్నారు. ఈ పరిస్థితిలో కోపరేటివ్ ట్రాన్స్ పోర్టు ద్వారా యీ కోల్ మూవ్ మెంట్ పెంచటానికి తమరు ప్రత్యేక చర్యలు తీసు కొంటారా?

శ్రీ జె. చొక్కారావు :—అధ్యక్షా, బి—కు సంబంధించి—అది సమావేశంలో చర్చకురాలేదుగాని అంతకుముందు సమావేశంలో, స్టాండింగ్ కమిటీలో ఎక్సైజ్ డ్యూటీనుంచి కొంత యీ ట్రాన్స్ పోర్టు డెవలప్ మెంట్ కొరకు ఇవ్వాలని కోరటం జరిగింది. అది రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు, కేంద్ర ట్రాన్స్ పోర్టు వినిష్టరు కూడా ఎంత వత్తిడి చేసినప్పటికీ కేంద్ర ప్రభుత్వం యొక్క హైనాన్స్ డిపార్టుమెంట్, ప్లానింగ్ డిపార్టుమెంట్ ఆ సిద్ధాంతానికి ఒప్పుకోలేదు. మేము హైదరాబాద్ పట్టణము అభివృద్ధికొరకు అడిగాము. కోల్ ట్రాన్స్ పోర్టు విషయంలో—సహకార సంఘాలను పెంచాలనేది మా ఉద్దేశ్యము. ఖమ్మంలో ఒక సహకార సంఘం ఏర్పాటు చేశాము. అది విజయవంతంగా నడుస్తున్నది. దానికి పెక్కు పనులు సింగరేణి కాలరీస్ వారు ఇస్తున్నారు. కోపరేటివ్ రిజిస్ట్రార్ ప్రయత్నాలు చేస్తున్నారు. జిల్లా కలెక్టరును యీ కోపరేటివ్ లారీ సొసైటీలను ఎక్కువ చేయాలని కోరడం జరిగింది. కొంతవరకు పబ్లిక్ సెక్టార్ తో యీ లారీలను నిర్వహించాలనే విషయం ప్రభుత్వం తీవ్రంగా పరిశీలిస్తున్నది.

9-00 a.m.

శ్రీ ఎన్. వెంకటరత్నం :—ఇన్నిసార్లు అడిగినా బి.కి సమాధానం రాలేదు. ఆన్సర్ లేదేమో అనుకుంటున్నాను. సమాధానం చెప్పిన పద్ధతి చూస్తే ఊహించి చెబుతున్నట్లుగా యున్నది. స్పెషల్ ఆన్సర్ ఉన్నట్లుగా కనబడడం లేదు. ఉంటే బల్లమీద పెట్టేవారు.

Mr. Speaker :—“The share in Central excise” that was no answer.

శ్రీ జె. చొక్కారావు :—ఆన్సర్ చేశాను గదా? కేంద్రమే ఒప్పుకోలేదు. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నీటి కొరకు అడిగింది మూడు కోట్ల రూపాయలు. అది కేంద్రం ఒప్పుకోవచ్చుదు నేను ఎన్నెన్ని అడగాలి? అది పాలసి మూటర్. రు.గి కోట్లు



అడుగుతున్నాము గాని దానిలో కాదు. దా? ఎక్సైజ్ డ్యూటీలో కేంద్రానికి కొంత డబ్బు వస్తుంది. దానిలో నుంచి ఎంత డబ్బు కేటాయించాలి అనేది పాలసి డిసైడ్ కనుక దానికి నేను సమాధానం చెప్పలేని భావించడం సరికాదు.

శ్రీ ఎన్. వెంకటరత్నం :—నేను చెప్పిన ట్రాన్స్ఫర్డ్ డెవలప్ మెంట్ కోసం. ప్రైవరాజిడ్ డెవలప్ మెంట్ కోసం రు మూడు కోట్లు అడిగారు కోటి రూపాయలు యిచ్చారు. అది వేరే సంగతి ట్రాన్స్ఫర్డ్ డెవలప్ మెంట్ కోసం ఎంత అడిగారు? ఎజెండాలో చేసినదా? డిజిట్ డివీస్ అయినదా అంటే దానికి సమాధానం రావడం లేదు. వచ్చే ఏప్రిల్ లో స్టేట్ మొత్తం మీద వస్తుంది. ప్రైవరాజిడ్ యింఫ్రావ్ మెంట్ వరకే అడిగిము అంటున్నారు తనిమా రాష్ట్రం సంగతి ఎమిటి? అదేమి సమాధానం ఉన్నట్లు లేదు ఏమరు బలవంతం చేసి అయినా సమాధానం చెప్పించాలి.

శ్రీ జె. చొక్కారావు :—ప్రైవరాజిడ్ కొరకు వేరే రకంగా అడిగాము. దీనికొరకు ఎక్సైజ్ డ్యూటీ అడిగలేదు.

శ్రీ ఎన్. వెంకటరత్నం :—దీనికి సమాధానం లేన్నమాట.

Mr. Speaker:—Under Clause (B) "The share in Central Excise requested by the State and granted by the Centre for development".

శ్రీ జె. చొక్కారావు :—ఆ వేరే నిర్ణయం కానిది అడగడం ఎట్లా? వేరే కాదు. అన్ని రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల ట్రాన్స్ఫర్డ్ మినిస్ట్రీ కూడా కొంత షేర్ అటాల్ చేయమని అడుగుతున్నారు. అది సెంట్రల్ కాబినెట్ డిసైడ్ చేయవలసియున్నది. డిసైడ్ చేసినప్పుడు అన్ని రాష్ట్రాల కన్న మనరాష్ట్రానికి ఎక్కువ తెచ్చేవానికి తప్పకుండా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ప్రయత్నం చేస్తాము.

శ్రీ డి. వెంకటేశం :—ఎక్సైజ్ డ్యూటీలో మనకు చాలా అడగలేదు. పాలసి డిసైడ్ కాలేదు అంటున్నారు. సెంట్రల్ రోడ్ ఫండ్ ఏ ప్రకారంగా యిస్తున్నారు?

శ్రీ జె. చొక్కారావు :—అది సెపరేట్ క్వెస్టన్.

శ్రీ డి. వెంకటేశం :—రవాణా అభివృద్ధి కోసం, రోడ్ల అభివృద్ధి కోసం సెంట్రల్ ఫండ్ యిస్తున్నారు గదా? అది ఏ యార్డ్స్ లో మీద యిస్తున్నారు?

Mr. Speaker :—That is another question, he says.

# TAKING OVER THE NIZAM'S ORTHOPAEDIC HOSPITAL BY THE GOVERNMENT

146—

\*4802-(C) Q.—Sri Nallapareddi Sreenivasulreddi (Gudur) :—Will the Minister for Health and Medical be pleased to state :

(a) whether Prince Mukkaramjah has asked the Government of Andhra Pradesh to take over the Nizam's Orthopaedic Hospital, Hyderabad which is now being maintained by the Nizam's Trust ;

(b) whether the Govt. of Andhra Pradesh is willing to take over the said hospital ;

(c) what is its bed strength and whether all the beds are put to use :

(d) whether it is a fact that the funds allotted by the Nizam's Trust were not being utilised fully every year for the hospital ; and

(e) whether retired persons were appointed in this Hospital ?

\* The Minister for Health and Medical (Sri K. Rajamallu) :—

(a) The Board of Director of Nizam's Orthopaedic Hospital suggested the take over of the hospital by the Government.

(b) The matter is under consideration of the Government.

(c) There is accommodation for 186 beds. Due to shortage of trained staff the average bed occupancy is 150.

(d) The normally yearly budget allotment is Rs 7 lakhs. The actual expenditure during 1972-73 was Rs. 7.66 lakhs and during 1973-74 Rs. 7.6 lakhs.

(e) Yes Sir, A few retired experienced persons were appointed.

శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులరెడ్డి :—నిజాం బ్రష్ట్ నుండి సంవత్సరానికి 7 లక్షల రూపాయలు ఈ ఆస్పత్రికి యిస్తున్నారు కూడ అది ఆస్పత్రిలో దుర్వినియోగం జరుగుతూ యున్నది. వేమెంట్స్ కు ముట్టడం లేదు. రిటైర్డ్ డాక్టర్లును నియమిస్తున్నారు. స్టాఫ్ నర్స్ అఫుల్ వేమెంట్స్ కు పాయిజన్ ఇచ్చినందువల్ల ప్రమాదం కూడ జరిగింది. ఇంటికి పోయిన తరువాత చనిపోవడం జరిగింది. ఇటువంటి పరిస్థితిలో వారు ఆఫర్ చేయడం జరిగిన తరువాత ఆలోచించాల్సిన అవసరం ఏమి? వేంటనే ప్రభుత్వం ఎందుకు తీసుకోకూడదు?

Sri K. Rajamallu :—We have broadly discussed the matter and that is under consideration now.

శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులరెడ్డి :—186 పడకలు ఉంటే 150 పడకలే వాడకంలో ఉంటున్నాయి అంటున్నారు. వేమెంట్స్ కు అక్కడకు వచ్చి చేరడంలేదు. ఆ ఆస్పత్రికి పోవడానికి కూడ భయపడుతున్నారు. అంత ఘోరంగా యున్నది. బ్రష్ట్ ప్రావర్టి బ్రష్ట్ బోర్డు నుంచి రు. 7 లక్షలు యిస్తున్నారు. బ్రష్ట్ బోర్డ్ లుంటే కూడ అది ప్రజలకు ఉపయోగపడే బోర్డు వేంటనే 15 రోజులలోనో, నెల రోజులలోనో ఆ ఆస్పత్రిని స్వాధీనం చేసుకొనే ఏర్పాటు చేస్తాగా?

Sri K. Rajamallu :—I have already said that we have taken a decision and that is under consideration.

Sri S. Jaipal Reddy :—What was the date on which the Board of Directors offered for taking over the Hospital by the Government ?

(2) Would the grant of Nizam Trust Fund continue uniformly even after the Government takes over ?

Sri K. Rajamallu :—All these points are under consideration.

Sri S. Jaipal Reddy :—My point is not answered. I have asked the date on which Govt. is taking over the hospital and the second one is regarding the terms of offer.

Sri K. Rajamallu :—I quite agree with that. Very recently they met and they have taken a decision. And they also met the Chief Minister. They have given their consent. But regarding the date, I am not having that information. Under those conditions, we should consider to take the entire staff which is on rolls. That we have agreed and one or two retired people are also, under the agreement, allowed to continue in service.

Mr. Speaker :—With regard to the amount, will they pay Rs. 7 lakhs.

Sri K. Rajamallu :—It is also under consideration. They said that they are not in a position to pay.

Smt. J. Eswari Bai :—What is the actual expenditure per annum in the hospital and what is the contribution of the State Government ?

Sri K. Rajamallu :—There is no State Government contribution.

శ్రీ పి. జనార్దనరెడ్డి :—మినిస్టర్ గారు. 7 లక్షలు కంటిస్ట్యూయేషన్ గ్రాంటు నిజామ్ ట్రస్టు బోర్డు యిచ్చేది నమ్మకం లేదు అని చెప్పుతున్నారు. అటు వంటప్పుడు బోర్డులో గవర్నమెంట్ అఫిషియల్స్ ఉండి మేనేజిమెంట్ వారికి యిచ్చి ఆ డబ్బు వారే ఖర్చు చేసేటట్లు, సూపర్ వైజ్ చేసేటట్లు చూస్తారా?

శ్రీ కె. రాజమల్లు :—అట్లా చేయడానికి వీలు లేదు.

Sri D. Venkatesam :—This is being managed by the Nizam Trust Fund. Suppose the Hospital is taken over by the Government, is the Trust Board prepared to give the same amount which hitherto it has been giving ?

Shri K. Rajamallu :—I have already stated that they are not prepared to give.

శ్రీ ఎన్. వెంకటరత్నం :—ఈ హాస్పిటల్ క్రింద ట్రస్టు ఫండ్ యిచ్చేవారు. They are not in a position to give, అనడానికి వీలులేదు.

It is not an individual payment, institution. గ వ ర్న మెంట్ అన్ని హాస్పిటల్స్ ద్వారాగా నిర్వహిస్తున్నారు. ఇది తీసుకొనేటట్లయితే సంవత్సరానికి 7 లక్షల రూపాయలు పెట్టాలి. ప్రభుత్వం నిర్వహించే స్థితిలో యున్నదా? ఆ ట్రస్టు బోర్డు వారు యివ్వలేము అవడానికి కారణం ఏమిటి? It is a trust amount. It is a permanent grant to the institution.

శ్రీ కె. రాజమల్లు :—ట్రస్టువారు యివ్వలేదనేది ఖచ్చితంగా లేదు. మేము క్రొత్తగా హాస్పిటల్ కట్టాలంటే కొటి రూపాయలు ఆవుతుంది, బిల్డింగ్, లాండ్ కోటి రూపాయలు విలువగలది. అదనంగా ఐన్ స్ట్రక్షన్ చేసుకొని మిగతా స్పెషలిటీస్ ఏవైతే ఉన్నాయో వాటిని పూర్తిచేసుకోడానికి అవకాశం ఉంటుందని గవర్నమెంట్ నిర్ణయం తీసుకొన్నది.

శ్రీ ఎన్. వెంకటరత్నం :—ఇనెబిలిటీ టు పే అనే కరికెన్ లేదు. ట్రస్టు ఎమౌంట్ అంటే అదే గదా?

శ్రీ జె. వెంకటరావు :—హాస్పిటల్ కోసం ట్రస్టు కాదు. నిజాం చారిటబుల్ ట్రస్టు అనే దానిక్రింద యిచ్చారు. ఆ ట్రస్టు క్రింద చాల యిన్ స్టిట్యూషన్స్ ఉన్నాయి. వారు అసలు ఒరిజినల్ గా మూడు లక్షల రూపాయలు ఖర్చు పెట్టాలి. ఇప్పుడు రూ. 8 లక్షలు అవుతున్నాయి. మేము జేర్ చేయలేము. మీకు యిస్తామని అడుగుతున్నారు. ఇవన్నీ కన్ సిడర్ ప్లో ఉన్నాయి. ఇంకా ఫైనలైజ్ కాలేదు.

9-00 a.m.

శ్రీమతి జె. ఈశ్వరీబాయి (ఎల్లారెడ్డి) :—మన ప్రభుత్వం ఏదీ తీసుకున్న పుటికి అది అధ్వాన్నమైపోతుంది, జీరో అయిపోతుంది. 7 లక్షలు వారు ఖర్చుపెట్టి చేస్తున్నాడు. కాబట్టి గవర్నమెంటు తీసుకుని నడిపించాలంటే—మనకు వారేమైనా యిస్తారా?

శ్రీ కె. రాజమల్లు :—బిల్డింగు యిస్తున్నారు, ఖామి యిస్తున్నారు; హాస్పిటల్ ఎక్విప్ మెంటు యిస్తున్నారు.

శ్రీమతి జె. ఈశ్వరీబాయి :—అధ్యక్షా, మంత్రిగారు జవాబులు చెప్పే వద్దతి గురించి మీకు మనవి చేయవలసి వుంది. లేదు, కాదు, చెయ్యలేదు, ఇవ్వలేదు, యీ విధంగా సమాధానాలు చెప్పి కూర్చుంటే ఎట్లా?

శ్రీ కె. రాజమల్లు :—సభ్యుల ప్రశ్నలకు నేను సమాధానాలు యిస్తున్నాను. వారి ప్రశ్నకు నేను సమాధానం యిచ్చాను.

#### SETTING UP OF COMMITTEE ON THE PROBLEMS OF VILLAGE OFFICERS

147—

\*6008-Q.—Sri D. Nagi Reddy:—Will the Minister for Revenue be pleased to state:

(a) whether the Government have taken a decision to set up a Committee at the State Level to examine the inconveniences and problems of the village officers; and

(b) if so, when the same will be constituted ?

\*The Minister for Revenue:— (Sri P.Narsa Reddy)

Clause (a) :—No, Sir. There is no such proposal

Clause (b) :—Does not arise.

శ్రీ ఎం. నాగిరెడ్డి :—ఈ గ్రామాధికారుల సమస్యలు చాలా సంవత్సరాలుగా పెండింగుగా వున్నాయి. ఎక్స్కాంట్స్ కూడా, అనేక రకాలుగా, బ్రిటిష్ ట్రైమ్ గురించి, డూప్లికేషన్ ఆఫ్ ఎక్స్కాంట్స్—ఇంతకరకు సింప్లిఫికేషన్ జరగలేదు. అట్లాగే వారి జీతాలు, వేతనాల విషయంలో కూడా—మొన్న ఎగ్రిమెంటు అయినప్పటికీ, పది రూపాయలు పెంచామన్నారు ; పది రూపాయలు డి.ఎ. పెంచామంటే, మిగతా వారితో కంపేర్ చేస్తే వారు ఎంతో యిబ్బంది పడుతున్నారు ; ఇది ఒక రకంగా వారిని లంచాలు తీసుకోమని ప్రోత్సహించడమే అవుతుంది ; వారి వేతనాలు, సర్వీస్ కండిషన్స్, ఎన్. జి. ఓన్. గా ట్రీట్ చెయ్యడం, రికార్డుస్ సింప్లిఫికేషన్ చేయడం మొదలయిన విషయాలు పరిశీలించడానికి గాను ఒక హౌస్ కమిటీని వేయడానికి ప్రభుత్వం యిప్పుడయినా ఆలోచిస్తుందా ?

\*శ్రీ పి. నరసారెడ్డి :—ఇప్పుడు, మీరు గవర్న మెంటు సర్వైంటు—They are asked to do part-time work. They are not whole-time workers—రెండవది—మొన్ననే తాత్కాలికంగా మేము పెంచాము. About service conditions. Departmentally we are taking up in which manner we can improve their service conditions, etc., After preparing a plan we will submit to the Consultative Committee.

శ్రీ యం. నాగిరెడ్డి :—వారు పార్ట్ టైమ్ వర్కర్స్ అని అనడం ప్రభుత్వానికి యిదొక అలవాటయిపోయింది. నేను ముసలుగా పదేళ్ళు చేశాను. నాకు తెలుసు, ముసలు సంఘానికి కూడా పని చేశాను.

శ్రీ జె. వెంకటరావు :—మరి వారు లంచగొండులు అంటారేమిటి ? మీరు ముసలుగా చేసి కూడా. అందులో కూడా మంచివారున్నారు.

శ్రీ యం. నాగిరెడ్డి :—వారు లంచగొండులనలేదు, వారి జీతాలు పెంకకపోవడంవల్ల, వారు లంచాలు తీసుకునే పరిస్థితిని కలుగజేస్తున్నారు అన్నాను. వేతనాలు, వారి సర్వీస్ కండిషన్స్ గురించి అడిగినప్పుడు—వారు పార్ట్ టైమ్ వర్కర్స్ అంటున్నారు. ఒక గంట ఆలస్యంగా రిపోర్టుచేస్తే సస్పెండు చేస్తారు ; పార్ట్ టైమ్ పనిటి ; బి. ఫారాలు, అగ్రికల్చరల్ సీలింగు ఎక్స్కాంట్స్, లెవి ఎక్స్కాంట్స్, ఎక్సయిజ్ ఎక్స్కాంట్స్ యివ్వడం యీ విధంగా సవాలక్ష పనులు వారికి పెట్టి వారు పార్ట్ టైమ్ వర్కర్స్ అనడం అన్యాయం. వారికి వర్క్ లోడ్ ఎంత వుందో ఒక హౌస్ కమిటీ వేసి వారి పరిస్థితులను పరిశీలిస్తారా ?

\*శ్రీ పి. నరసారెడ్డి :—ఈ అదనపు శిస్తు పన్ను మొన్న గౌరవస్థులు ఆమోదించక ముందు—

The extent of expenditure on Village Servants in Telangana has been 38.5, and in Andhra Area it has been about 30%. If we straight away go for L. D. Cs. pay, there is greater financial burden on this. Therefore, in what manner Village Administration can be improved is under examination.

So far as maintenance of accounts is concerned, we can reduce the number of Village Officers and Village Servants in various areas and have a uniform pattern. That is under consideration of the Government.

శ్రీ వి. బసప్ప (ఉరవకొండ) :— ఈ విలేజ్ ఆఫీసర్స్ పార్టుటైమ్ వర్కర్స్ అని మంత్రిగారు మనవిజేశారు. వారు పార్టుటైమ్ వర్కర్స్ కాదు. ఎప్పుడూ పెద్ద ఉద్యోగులను చూసుకుంటూ, వారి దస్త్రాలు మోసుకుంటూ పని చేయడం జరుగుతున్నది. వీరి జీత భత్యాల విషయంలో తెలంగాణా, ఆంధ్ర ప్రాంతాలలో వున్నవారి మధ్య, చాలా తేడా వుంది. వీరికి ఫుల్ టైమ్ జీతాలు ఇచ్చి కనీసం లోయర్ డివిజన్ క్లర్కుకు ఇచ్చే జీతమైనా ఇచ్చి, వారిచేత పూర్తిపనిచేయించడానికి ప్రయత్నం చేస్తారా ?

Sri P. Narasa Reddy :—I have already submitted that it is under consideration of the Government, to see in what manner and to what extent the village administration could be improved. We can improve the present system.

శ్రీమతి జె. ఈశ్వరీబాయి :—వీరికి జీతాలు పెంచాలన్నప్పుడు వీరు పార్టుటైమ్ వర్కర్స్ అంటారు—I want to know sir, part time workers means for howmany hours they are required to work ?

శ్రీ పి. నరసారెడ్డి :—పార్టుటైమ్ వర్కర్స్ అంటే—వారు వ్యవసాయం చేసుకోవచ్చు; వ్యాపారం చేసుకోవచ్చు; అన్నీ చేసుకుంటూ వాటితో సహా యీ పని కూడా చేస్తారు. ఆఫీస్ అవర్స్ ఏమీ వుండవు.

శ్రీమతి జె. ఈశ్వరీబాయి :—వారు వ్యవసాయం చేసుకోవచ్చు, వ్యాపారం చేసుకోవచ్చు, అమ్ముకోవచ్చు, కొనుక్కోవచ్చు అంటున్నారు. వారు యీ పని చెయ్యడానికి స్పెసిఫిక్ అవర్స్ ఏమైనా వున్నాయా ?

Mr. Speaker :—They are not full-time servants under Government Rules.

\*Sri M. Narayana Reddy :—Office of the Village Officer is one institution which has not undergone any change, whatsoever, during the last hundred years or so. It is high time that the Government considered this aspect. The Supreme Court has decided long ago that the Village Office is not a 'hereditary right', that is to say, hereditary character has been abolished. This has been followed in several States. It is only in our State that the Supreme Court Judgement has not been implemented and the same old system is continued, in one form or the other, especially in Telangan Region. May I therefore ask the Hon'ble

Minister whether he would atleast now take action to implement the Judgement of the Supreme Court in substance, to do away with the hereditary character of village office ?

Sri P. Narasa Reddy.—Supreme Court has held that hereditary system is unconstitutional, so far as Andhra region is concerned; but so far as Telangana area, the Andhra Pradesh High Court held that Watandari System is valid. Therefore, the Government did not prefer an Appeal about two-three years back. So far as Telangana area is concerned, it is still there. We are examining legally, whether it could stand. It is not proved that we are not implementing the Supreme Court Judgement. In Andhra Area, whether the Act has been struck down, the appointments that are now made are in accordance with the Rules prescribed, and qualifications required.

It is not as if the father dies the son automatically gets. So far as general points are concerned. I would invite the attention of the Hon'ble House that we are really at it.

The points under consideration of the Government are:

1. To create posts of full-time Village Officers prescribing higher educational qualifications. S.S.C. or its equivalent with separate scale just below that of L.D.C. with avenues for promotion to the post of L.D.C.S. to attract candidates by reserving certain percentage of posts in Revenue Department as promotion.

2. To consider the feasibility of having one Village Officer, instead of two in Andhra area and three in Telangana area at present.

3. In view of the extra work under commercial crops, one Karnam with equal or lower grade with that of Village Munsiff could be considered in case of villages where there will be heavy work or in the alternative to have one or two temporary village officers for the seasonal collections.

These are the three points which we are considering, taking views of the District Collectors.

Sri S. Jaipal Reddy:—During last session, the Hon'ble Chief Minister was kind enough to agree that the present village office system is anachronistic and undemocratic. It suffers from three things:

- (1) It is of hereditary character;
- (2) It consists of native people; and
- (3) It consists of part-time officers.

Therefore, the Government should think of re-organising this system in radical way and not in a piecemeal manner, as pointed out by the Minister. Will the Revenue Minister try to keep the promise which the Chief Minister has given on the floor of the House?

Sri P. Narasa Reddy:—I have just enumerated all the points which are under consideration of the Government. What is the use of repeating them.

Sri S. Jaipal Reddy:—The Minister should.....

Mr. Speaker:—Radical consideration would be given. He will keep in mind all the suggestions made by the Members.

9-20 A. M., శ్రీ ఎం. ఓంకార్ :—ఈ విలేజ్ ఆఫీసుల విషయమై ప్రభుత్వం వేసిన కమిటీలు యిదివరకు ఏమైనా రికమెండేషన్స్ చేశాయా? చేసే వుంటే అవి ఏమిటి? తరువాత, తెలంగాణాలో వతందారుల వంశపారంపర్యపు హక్కు రద్దు చేయకూడదని ప్రాజెక్టు యిచ్చిన తీర్పుమీద ప్రభుత్వం అపీలుకు వెళ్ళకపోవడానికి కారణం యిక్కడ భూస్వాములుగా వున్న వతందారుల ఒత్తిడి ప్రభావమేనా?

శ్రీ పి. నరసారెడ్డి :—ఎవరి ఒత్తిడి కారణంకాదు. Government thought that the system is helpful so far as revenue collection is concerned, మినెస్ట్రో ప్రయోగము తక్కువ, సమయానికి వస్తుంది అని అలోచించారు.

Now we are thinking of bringing in legislation because High Court said that watandari is property. If so we have to either pay compensation or take other legal measures. The other point which Mr. Omkar raised is with regard to Unnithan Committee's recommendations. Those were given some 8 to 9 years back which were considered by the then Government and it was thought that they were not practicable.

శ్రీ ఎం. ఓంకార్ :—ఆ రికమెండేషన్సు వివరాలేమిటి?

Mr. Speaker :- Those details cannot be given in a supplementary.

Sri A. Sriramulu :—Two different systems are being continued in the two regions; there may be genuine difficulty because High Court has upheld watandari system. What does the Government propose to do? Do you want to perpetuate this system. Secondly the problem of village officers is not receiving adequate attention. Think there is a Joint Staff Council functioning at the State level to look into their grievances. Is it functioning or has it become defunct?

Sri P. Narasa Reddy:—It is functioning. Most of the recommendations made by the Joint Staff Council are being examined by the Board and sent to Government. Therefore the question of not attending to the problems of village officers does not arise. I have read out all the points which we are now considering.

శ్రీ డి. వెంకటేశం :—గ్రామాధికారులు పార్టు టైమ్ వర్కర్లు అన్నారు. వారికి జీతభత్యాలు చాలవని ప్రభుత్వమే అంటోంది. కుక్క కలిస్తే రెండు రూపాయల అంచం యివ్వనిదే గ్రామాధికారులు సర్టిఫికేట్సు యివ్వరు. అందువల్ల మైసూరు ప్రభుత్వం చేసినట్లుగా గ్రామాధికారులకు సప్లమెంటరీ యిచ్చి రెవిన్యూ యిన్ స్పెక్టరుల కేడరులో గ్రూపు సిస్టములో వేరే ఆఫీసర్లును నియమిస్తారా? తరువాత, మారు గ్రామాధికారులవల్ల కలిగే కష్టాలను చెప్పుకోడానికి



శ్రీ జె. వెంగళరావు :—ఇది గ్రామాధికారులమీద సీరియస్ ఛార్జి. దీనికి వాగిరెడ్డిగారు బప్పకోరు.

BOARD OF MANAGEMENT OF THE HYDERABAD SUPER BAZAR

148—

\*4796-(U) Q.— Sri Nallapareddy Sreenivasulreddy :— Will the Minister for Co-operation be pleased to state:

(a) the names of persons recently nominated to the Board of Management of the Super Bazar located on the Nampalli Station Road, Hyderabad;

(b) whether the said persons were the members of the said Super Bazar previously;

(c) whether any of them belong to Andhra Region; and

(d) the loss sustained by the said Super Bazar in 1973-74?

The Minister for Co-operation (Sri B. Subba Rao):— (a) The names of persons recently nominated to the Board of Management of the Super Bazar located on the Nampalli Station Road, Hyderabad are as below:

(1). Sri S. Vijayarangam, I.P.S. (Retired).

(2). Collector, Hyderabad.

(3). Sri Gurudas, I.A.S., Joint Secretary, Food and Agriculture Department (in-charge Co-operation).

(4). Sri Rurabal Hussain, Joint Registrar of Co-operative Societies, Office of Registrar of Co-operative Societies, Hyderabad.

(5). Sri S. V. Subramanyam, I.A.S., Director of Civil Supplies.

(6). Managing Director, Super Bazar.

(7). Sri Akbar Ali Ansari.

(8). Smt. Shanta Bai, M.L.A.

(9). Sri Banarsilal Gupta, Hyderabad.

(10). Sri K.S. Narayana. Ex-M.L.A., Secunderabad.

(b) Sri Akbar Ali Ansari and Sri K.S. Narayana were members of the Board of Management previously.

(c) Yes sir. Sri Vijaya Rangam belongs to the Andhra region

(d) The Super Bazar secured a profit of Rs. 0.17 lakhs upto the end of May, 1974 during 1973-74, Co-operative year.

శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులరెడ్డి :—ఇంతమందిలో ఒక్క విజయరంగం గారే ఆంధ్ర రీజియనుకు చెందినవారు అంటున్నారు. ఈ విజయరంగంగారు కూడా మదరాసుకు చెందినవారు అనుకుంటాను నేను, ఈయన రిటైర్డ్ పోలీసు

అభీరు అనుకుంటాను. ఈయన ఆంధ్ర ప్రాంతానికి చెందినవారు ఎట్లా అవుతారు? ఆంధ్ర ప్రాంతానికి చెందినవారే నూటికి 80 మంది పేరు కాపీటల్ కట్టి సభ్యత్వం తీసుకొనివున్నారు. అటువంటప్పుడు ప్రపోజ్ నేటుగా ఎందుకు నామినేట్ చేయలేదు? జనరలు బాడీ మీటింగు కూడా ఎందుకు పిలవలేదు?

శ్రీ ఎం. ఓంకార్ :—ప్రతిదానికి ఆంధ్ర తెలంగాణా అని ఎందుకు?

శ్రీ జె. వెంగళరావు :—ఆంధ్ర తెలంగాణా అని కాదు. ప్రాచీనానామాలలో నివసించేవారు అనే జేసిస్ మీద వేశారు.

శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులరెడ్డి :—ఆంధ్ర, తెలంగాణా అని రెచ్చగొట్టడం కోసం కాదు నేను చెప్పింది శేడాలు లేకుండా చేస్తున్నట్లు అనిపించేటట్లుగా ప్రభుత్వమే ప్రపోజ్ నేట్ గా ఎందుకు వేయకూడదు? సమాన ప్రాతిపదిక మీద యివ్వడానికి వారు ప్రయత్నం చేయాలి ప్రాంతీయ శేడాల దృష్టితో ప్రభుత్వం మెలగకూడదని సలహా ఇచ్చేవాడను నేను.

శ్రీ జె. వెంగళరావు :—పోలీసులో వుండి మంచి రికార్డు వున్న ఆనెస్టు అభీరు అనీ, అటువంటివారు వుంటే మంచిదనీ వేశాము.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ :—ఆంధ్ర గానీ, తెలంగాణా గానీ పెద్ద పెద్ద హేమా హేమీలు మింగేవారు అక్కడివారై నా యిక్కడివారై నా మింగేవారే. కానీ అక్కడా, యిక్కడా కూడ సభర్ అయ్యేది కన్సూమర్స్. వారి రిప్రజెంటేషను లేకుండా యీ బిల్స్ లాల్ లు వీరూ ఎందుకు?

శ్రీ జె. వెంగళరావు :—శ్రీకృష్ణగారు చెప్పినట్లు మింగేవారిలో ఆంధ్ర అనీ, తెలంగాణా అనీ లేదు. మింగేవారు మింగేవారే. కానీ, మంచివారిని వేస్తే బాగుంటుందని మంచివారిని వేశాము

శ్రీమతి జె. ఈశ్వరీబాయి :—దబ్బు కాజేసినవారిమీద ఏమి యాక్షను తీసుకున్నాడు?

శ్రీ బి. సుబ్బారావు :—ఆ ప్రశ్న వేరే వున్నది. అది వచ్చినప్పుడు చెబుతాను.

#### UPGRADING OF STATE HIGHWAYS INTO NATIONAL HIGHWAYS

149—

\*5218 Q.—Sri Nissankarao Venkata Ratnam:—Will the Minister for Public Works Department be pleased to state:

(a) whether the Public Works Department (R&B) has recommended to the Central Government to upgrade four State Highways into National Highways;

(b) if so, the names of Highways and when it was recommended; and

(c) the steps taken by the State Government to secure the approval of the Central Government?

The Minister for Public Works (Sri Ch. Venkatarao):—(a)&(b)  
The following three State Highways have been recommended to the Government of India for upgradation into National Highways.

- (1). Nellore - Bellary - Bombay Road. Recommended
- (2). Visakhapatnam - Jagadapur - in Nov., 1972.  
Bhupalapatnam Jalna - Nasik-  
Bombay Road.
- (3). Vijayawada - Machilipatnam Road  
in continuation of the existing Sholapur Recommended  
Hyderabad-Vijayawada National Highway. in June, 1974.

(c) The proposals are under the active consideration of the Central Government along with similar proposals from the States; the State Government are pursuing the matter with the Centre.

శ్రీ ఎన్. వెంకటరత్నం :—రోడ్డు ప్రాముఖ్యతను గుర్తించిన మంత్రి వెంకటరావుగారని నా ఉద్దేశం. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నవంబరు 72లో సెంట్రలు గవర్నమెంటుకు సిఫార్సు చేసింది. దీనిని అవగ్రహించి చేసినట్లయితే చాలా డబ్బు వస్తుంది, రోడ్డు యింప్రూవ్ చేసుకోడానికి అవకాశం వుంటుంది. అయితే 72లో పరిపించిన ప్రపోజల్స్ యాక్సెప్టు కాలేదు. దానిమీద ప్రభుత్వం తీసుకున్న చర్యలు ఏమిటి? తీసుకోదలచుకున్న చర్యలు ఏమిటి?

శ్రీ సిహెచ్. వెంకటరావు :—కేంద్ర ప్రభుత్వంవారు ఇప్పుడున్న రోడ్ గ్రాంటులే కట్ చేస్తున్నారు. నేను రెండుసార్లు వెళ్ళి వారితో డిస్కస్ చేశాను. ఈ సంవత్సరం—5వ ప్లానులో కన్సిడరు చేసి తీసుకుంటాము అన్నారు. మన ప్రభుత్వం ప్రపోజల్స్ పరిపించింది. సెంటరులో మొన్ననే యీ శాఖకు డిరీక్టర్ గారు వచ్చారు. అంతకుముందున్న మంత్రిగారితో కూడా నేను చెప్పడం జరిగింది Government is taking all steps to get these things included in the schemes to be taken up.

శ్రీ వంకా సత్యనారాయణ :—నేషనల్ హైవేస్ గా తీసుకోడానికి ఇతర రాష్ట్రాలలో పాపులేషన్ బేసిస్ మీద మైలేజీ తీసుకున్నారు. మన రాష్ట్రంలో పాపులేషన్ దృష్ట్యా రావలసిన మైలేజీ వచ్చిందా లేదా? ఇతర రాష్ట్రాలతో పోల్చుకుంటే మన రాష్ట్రానికి అన్యాయం జరిగింది? దీనిని సెంట్రలు గవర్నమెంటు దృష్టికి తెచ్చారా? ఈ అన్యాయాన్ని తొలగించడానికి ప్రభుత్వం ఏమి చర్యలు తీసుకున్నది?

శ్రీ సిహెచ్. వెంకటరావు :—మన స్టేటు నుంచి ఎక్కువ తీసుకోవాలని డిమాండ్ చేస్తున్నాము. ఇతర రాష్ట్రాలలో ఎట్లా వుందో నా దగ్గర కంపారిటీవ్ ఫిగర్స్ లేవు కానీ—నేషనల్ హైవే యాక్టు వచ్చినప్పటినుంచి యిక్కడ తీసుకోలేదు, పాపులేషన్ బేసిస్ కాకుండా బాక్ వర్ ఫీరియా, యింటర్ స్టేటు కనెక్షన్స్ మున్నగు క్రైటీరియా వున్నది. కొన్ని రోడ్లును మనం తికమెండు

చేయడం జరిగింది. వాటిని సేషనల్ హైవేలో చేర్చాలని మనం ప్రెస్ చేస్తున్నాము.

9-30 a.m.

శ్రీ వంకా సత్యనారాయణ :—జనాభాను బట్టి మాత్రమే కాదు, ప్రెషర్ ఇవన్నీ కూడా ఉంటాయి. ఇందులో మనకు అన్యాయం జరిగింది. ఇతర రాష్ట్రాలకు ఎంత వచ్చిందో తెలిస్తే కాని మనకు జరిగిన అన్యాయం ఎట్లా తెలుస్తుంది? ఇతర రాష్ట్రాల నుంచి లెక్కలు తెప్పించుకుని మనకు జరిగిన అన్యాయం పరిష్కారం చేయడానికి ప్రయత్నం చేస్తారా?

శ్రీ సిహెచ్. వెంకట్రావు :—అది కూడా ప్రయత్నం చేస్తున్నాం. పార్లమెంటు సభ్యులకు మనవిచేయడం జరిగింది. ఏ రాష్ట్రానికి ఎంత మైలేజి ఉందో తెలుసుకుని దానితో కంపేర్ చేసి మన డిమాండును ప్రెస్ చేస్తున్నాం.

శ్రీ ఎన్. వెంకటరత్నం :—గుంటూరు మచిలీపట్నం రోడ్డును నాలుగు స్పాన్ల రోడ్డుగా అభివృద్ధి చేయడానికి ప్రభుత్వ ఆలోచనలో ఉన్నట్లు తెలిసినది. కేంద్ర ప్రభుత్వానికి వ్రాసినట్లు కూడా తెలుస్తున్నది. అది ఎంతవరకు వచ్చింది? నాలుగు రహదార్లకు కేంద్ర ప్రభుత్వం నుంచి ఎంత డబ్బు వస్తుంది?

శ్రీ సిహెచ్. వెంకట్రావు :—గుంటూరు - మచిలీపట్నం రోడ్డు గురించి మొదట ఆలోచించాము కాని ప్రస్తుతం డ్రాప్ చేయబడింది.

Sri S. Jaipal Reddy:—From the proposals mentioned by the Minister it is clear that no important road in Telangana region has been considered. I therefore suggest the road from Hyderabad to Warangal and Hyderabad to Kurnool via Mahboobnagar or Jadcherla may also be included in the proposals.

శ్రీ సిహెచ్. వెంకట్రావు :—పైదరాబాదు ఒక్కూరు జాతీయ రహదారి పై నే ఉంది. విశాఖపట్నం-బొంబాయి రోడ్డు కూడా వెనుకబడిన ప్రాంతాలైన మంచిర్యాల, ఆదిలాబాదు జిల్లా గుండా పోతుంది. తెలంగాణాకు ఒక దానినల్ల రాయలసీమకు మరొక దానినల్ల ప్రయోజనం ఉంటుందని మేము ప్రెస్ చేస్తున్నాం.

శ్రీ జయపాల్ రెడ్డి (కల్వకుర్తి) :—పైదరాబాదు - వరంగల్లు రోడ్డు విషయం—

శ్రీ సిహెచ్. వెంకట్రావు :—దానికి కొంత క్లెయిరియా లే డాన్ చేసారు. దాని క్రింద ఈ రెండు రోడ్లు వచ్చాయి. తరువాత అది కూడా ఆలోచించవచ్చును.

\*శ్రీ కొండా లక్ష్మణ శాస్త్రి (భువనగిరి) :—కార్పొరేషన్ పరియా నుంచి పోతున్న రోడ్డు సేషనల్ హైవే క్రింద లెక్కించకుండా ఉన్నట్లు తెలుస్తున్నది. మద్రాసులో మౌంట్ రోడ్డు కూడా సేషనల్ హైవేగా పీసుకోడానికి ఒప్పించినట్లుగా తెలుస్తున్నది. అందువల్ల కార్పొరేషన్ పరియాలో కూడా ఎక్స్ ప్రెస్స్ జరుగుతున్నట్లు తెలుస్తున్నది. పైదరాబాదు కార్పొరేషనులోకాని విజయవాడ, గుంటూరు వంటి పట్టణాలలో నుంచి పోతున్న రోడ్డును సేషనల్

హైవేగా లెక్కించి డబ్బు ఇస్తున్నారా ? లేకపోతే ఆ విషయమే ప్రభుత్వం చర్య తీసుకుంటారా ?

శ్రీ సిపాచ్. వెంకట్రావు :— 20 నేల జనాభాకు పైబడిన వాటినుంచి పోతున్న రోడ్లకు భారత ప్రభుత్వం డబ్బు యివ్వడం లేదు. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కాని మునిసిపాలిటీకాని భరించాలి. నేటు హైవేస్ క్రింద తీసుకుని మెయిన్ లుయిన్ చేస్తున్నారు. మెయిన్ లునెస్కు ఇండియా ప్రభుత్వం మైలుకు ఐదువేలు చొప్పున ఇస్తారు. దానిని తెచ్చుకుని మనం మెయిన్ లున్ చేయాలి.

CONDUCTING OF GEOPHYSICAL SURVEY OF THE RAYALASEEMA REGION

150—

\*5014 Q.—Sri H. Satyanarayana (Adoni):— Will the Minister for Excise be pleased to state:

(a) whether the Government are taking any steps to conduct Geophysical Survey of the Rayalaseema Region; if not will it take it up in the near future;

(b) is it a fact that large Uranium Ore deposits of about 15% Uranium are available at Adoni taluk in Kurnool district; and

(c) if so, whether the Government is taking immediate steps to exploit the same?

The Minister for Excise (Sri V. Purushotham Reddy):—(a) The Geological Survey of India is carrying out geophysical survey in Rayalaseema area as part of the regular field programme.

(b) No, Sir.

(c) Does not arise.

శ్రీ డి. వెంకటేశం :—జియోలాజికల్ సర్వే చేస్తున్నాం అన్నారు. దానిని ప్రారంభించారా, ప్రారంభించబోతున్నారా? ప్రారంభించిన రిపోర్టు మనకు వచ్చిందా ?

శ్రీ వి. పురుషోత్తమరెడ్డి :—చేస్తున్నారని అన్నాను.

శ్రీ డి. వెంకటేశం :—ఎంతవరకు జరిగింది? How many taluks have been covered, Can a copy be made available to the House?

శ్రీ వి. పురుషోత్తమరెడ్డి :—జనరల్ ప్రశ్నలు వేస్తే ఏట్లా? అసలు ప్రశ్న వేరు.

శ్రీ డి. వెంకటేశం :—రాయలసీమ ప్రాంతంలో ఎక్కువగా మినరల్స్ ఉన్నాయని అంటుంటారు, అంతేకాని సమగ్రమైన సర్వే జరగలేదు. ఆ విధమైన సర్వేచేసి రిపోర్టు కావాలి అన్నాము. ఐదారు సంవత్సరాలుగా సర్వే చేస్తున్నాం అంటున్నారు. కాని ఇంతవరకు జరగలేదు. దీనిని ప్రభుత్వం యోచిస్తుందా ?

శ్రీ వి. పురుషోత్తమరెడ్డి :—కడప, కర్నూలు జిల్లాలలో జేస్ మెటల్స్ గురించి జరిగింది. వజ్రకర్నూరులో డైమండ్స్ గురించి జరిగింది. వెల్డెటీస్ గురించి కడపలో చేస్తున్నారు. ఇంకా చేయవలసింది చాలా ఉంది.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ (మంగళగిరి) :—రాయలసీమ వెనుకబడిన ప్రాంతం. తరుచుగా కరువు వచ్చే ప్రాంతం. అక్కడ వ్యవసాయాభివృద్ధికి లిమిటేషన్స్ ఉన్నాయి. ఆ ప్రాంతం అభివృద్ధి కావాలంటే పరిశ్రమలు అభివృద్ధి కావాలి. పరిశ్రమకు సంబంధించి మాస్టరు ప్లాను తయారుచేయాలంటే జియలాజికల్ సర్వే చాలా అవసరం. 1965లోనే లోకనాథం కమిటీ వారు ఆ మాట చెప్పారు. ఈ సభలో కూడా తిరిగి తిరిగి చెబుతున్న విషయం. మొదలు పెట్టారా? ఇప్పటికి ఎంతవరకు జరిగింది? థరో సర్వే ఎప్పటికి పూర్తి అవుతుంది?

శ్రీ పి. పురుషోత్తమరెడ్డి :—గౌరవ సభ్యులు చెప్పింది నిజమే. అక్కడ ఎక్కువగా ఖనిజాలు దొరికే అవకాశం ఉన్నందున జియాలాజికల్ డిపార్టుమెంటు వారు మైనింగ్ డిపార్టుమెంటు వారు ప్రత్యేక శ్రద్ధ తీసుకున్నారు. 1965లో అవరేషన్ హార్డు రాక్ అని జరిగింది, పరియల్ సర్వే జరిగింది. రాష్ట్రం మొత్తానికి పరియల్ సర్వే జరిపించాలని ఉద్దేశం ఉంది.

శ్రీ డి. వెంకటేశం :—కడప, కర్నూలు జిల్లాలలో జరిగిందని మంత్రి గారు అంటున్నారు. అదోని తాలూకా అందులోనిదే కదా. జవాబులో బి, సి లకు లేదన్నారు.

శ్రీ వి. పురుషోత్తమరెడ్డి :—జేస్ మెటల్స్ గురించి అక్కడ జరుగుతోంది అన్నాను. యురేనియం గురించి 15 శాతం లేదని చెప్పాను.

Railway over Bridge At Mile 350/60 on Guntakal, Tungabhadra Road.

130—

\*4793-(Y) Sri H. Satyanarayana :—Will the Hon. Minister for Public Works Department be pleased to state:

(a) Whether the formalities like calling for and scrutiny of tenders and plans and designs for the Railway over bridge in Mile 350/6 of Guntakal-Tungabhadra road near Adoni are over;

(b) Whether it is a fact that the Railways have agreed as long back as February, 1974 for the the Departmental plans; and

(c) If so, the reasons for the delay in starting the construction?

The Minister for Public Works (Sri Ch. Venkata Rao :—(a) Yes, sir.

(b) Yes, sir.

(c) The tender of M/s. Concrete Construction, Madras was approved for their alternative design. Since plans and elevation drawings

were not furnished by the Firm along with the tender, the Firm was addressed and after protracted correspondence the plans and designs were received with/considerable delay. After scrutinising it, further details were called for from the Firm. They have been furnished only recently. These have been finalised and the site has been handed over to the contractor in October, 1974. Hence the delay.

Sri H. Satyanarayana :—Sir, the Hon'ble Minister probably is 9 40 a. m. not aware of the fact that the foundation-stone has already been laid. May I know from the Minister what is the time that is given to the contractors to finish the construction. Is there any information about it?

Sri Ch. Venkata Rao .—Sir, I am aware of the fact. It is not correct to say that I am not aware of the fact. The Hon. Chief Minister laid the foundation stone on 31st December. వర్కు కూడా పూర్తి అయినది. సాధ్యమైనంత వ్వరలో అనగా వన్ యియర్ లోపల కంప్లీటు చేస్తారు.

శ్రీ సి. దాస్ (సత్యవీడు) :—రైల్వే ఓవర్ బ్రిడ్జిస్ చాలాచోట్ల కట్ట వలసినవి ఉన్నాయి. గవర్నమెంటు రాష్ట్రం మొత్తంమీద ఎక్కడెక్కడ కట్టాలో నిర్ణయించుకుందా? సెంట్రల్ గవర్నమెంటును అడిగినారా? ఎన్నింటికి శాంక్షను చేసినారు?

శ్రీ సిపాచ్. వెంకటరావు :—అది సెవరేట్ క్వశ్చను. అయినా మనం చాలా చేస్తున్నాం. పది పన్నెండు వరకు ఉన్నాయి. రైల్వేలకు ఎడిక్వేటు ఫండ్లు లేవు. శాంక్షను చేసినవాటిని పూర్తి చేయడానికి ధనం లేదు.

## SHORT NOTICE QUESTIONS AND ANSWERS

Allotment of funds to Allopathic Teaching Hospitals.

150. A—

S.N.Q. No. 6198-B Sri Nallapareddy Srinivasul Reddy:—

Will the Hon. Minister for Health and Medical be pleased to state:

(a) the funds allotted to each of the Allopathic Teaching Hospitals in Andhra Pradesh for the last five years ;

(b) the basis on which the funds are being allocated to the Allopathic Teaching Hospitals in the state;

(c) whether any funds allotted to the Allopathic Teaching Hospitals in Andhra region have been diverted to Osmania and Gandhi Hospital at Hyderabad or to Telangana region for the last five years; and

(1) if so, the reasons therefor?

\*Sri K. Rajmallu (The Minister for Health and Medical):—

(a) A statement is placed on the Table of the House.

(b) The budget is provided, basing on the estimates recieved from the Heads of institutions and the number statements.

(c) Yes, Sir.

(d) As per the orders issued in G.O.Ms. No. 101, Finance, (BG II), dated 18-5-1967, some amount is kept in reserve by the Director of Medical Services for releasing the same to other Institutions by reappropriation according to their needs and adjust the imbalance if any when compared with the trend of expenditure in relation to the provision made.

[Statement]



**STATEMENT LAID ON THE TABLE OF THE HOUSE IN REPLY**  
**TO CLAUSE (A) OF S. N. Q. No. 6198-B PUT BY SRI N. SREENIVASUL REDDY M. L. A.**

| Name of the Institution                                                 | 1970-71   | 1971-72   | 1972-73   | 1973-74   | 1974-75   |
|-------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|
| 1. Osmania General Hospital, Hyderabad.                                 | 60,48,100 | 66,64,400 | 66,48,300 | 70,48,300 | 99,27,600 |
| 2. Gandhi Hospital Secunderabad.                                        | 36,23,900 | 39,46,600 | 41,97,700 | 44,59,500 | 64,23,200 |
| 3. Government Maternity Hospital, Hyderabad.                            | 27,03,800 | 26,76,300 | 28,94,100 | 29,19,600 | 40,51,500 |
| 4. Radium Institute and Cancer Hospital.<br>Hyderabad.                  | 8,93,700  | 8,83,200  | 10,13,000 | 10,42,200 | 14,58,100 |
| 5. Niloufer Hospital, Hyderabad.                                        | 19,52,100 | 19,59,300 | 20,44,400 | 20,73,900 | 28,98,900 |
| 6. Sarojini Devi Eye Hospital Hyderabad.                                | 11,91,000 | 12,25,600 | 14,04,900 | 14,62,300 | 22,54,100 |
| 7. Government General Hospital Kurnool.                                 | 35,94,900 | 36,46,500 | 38,40,200 | 40,75,200 | 61,07,600 |
| 8. Government General Hospital, Guntur.                                 | 46,13,100 | 49,57,700 | 52,22,000 | 54,34,700 | 75,56,400 |
| 9. Government General Hospital, Kakinada.                               | 39,79,300 | 38,27,100 | 39,99,100 | 41,99,600 | 62,60,200 |
| 10. King George Hospital, Visakhapatnam.                                | 54,13,700 | 54,46,000 | 56,55,200 | 59,78,500 | 83,53,600 |
| 11. Victoria General Hospital for Women<br>and Children, Visakhapatnam. | 6,99,800  | 6,78,500  | 6,78,500  | 7,24,400  | 10,71,000 |
| 12. S. V. R. R. Hospital, Tirupathi.                                    | 20,27,600 | 23,20,100 | 23,60,900 | 25,65,800 | 40,10,800 |
| 13. E. N. T. Hospital, Hyderabad.                                       | 4,21,000  | 4,24,600  | 4,55,900  | 4,76,000  | 5,98,100  |
| 14. Mahatma Gandhi Memorial Hospital,<br>Warangal.                      | 63,83,000 | 31,79,200 | 33,37,300 | 37,65,100 | 57,25,800 |
| 15. Government Hospital Matwada, Warangal.                              | 2,35,900  | 2,32,900  | 2,64,200  | 2,78,900  | 4,84,900  |

శ్రీ నల్లవరెడ్డి శ్రీనివాసుల్ రెడ్డి :—అధ్యక్షా, ఇక్కడ జరుగుతున్నటువంటి అన్యాయం ఏంటు? మేడ్ క్వార్టర్సులో ఉన్నటువంటి యినిస్టిట్యూషన్సు డబ్బు యిప్పించుకుని ఖర్చు పెట్టుకోవడంవల్ల యితరచోట్ల యినిస్టిట్యూషన్సుకి డబ్బు లేకుండా పోతున్నది. చాటికి ఎందుకు ఖర్చు కావడం లేదు అయిదు సంవత్సరాలుగా?

శ్రీ కె. రాజమల్లు :—ఇది గత రెండు మూడు సంవత్సరాలుగా జరిగింది. ఇటువంటి డిలేన్ కాకుండా ఉండడానికి సరైన యాక్ష్నను తీసుకుంటాము.

శ్రీ నల్లవరెడ్డి శ్రీనివాసుల్ రెడ్డి :—ఏ బేసిన్ మీద ఎస్టిమేట్స్ కాల ఫర్ చేస్తున్నారు? ఎందుకంత తక్కువగా పంపిస్తున్నారు? ఆలస్యం ఎందుకైంది?

శ్రీ కె. రామజిల్లు :—అటువంటివి యికముందు జరుగకుండా చూస్తానని చెప్పాను.

శ్రీ పి. జనార్దనరెడ్డి :—అధ్యక్షా, ఫండ్స్ అలాబ్ మెంట్ చేయడంలో మెడిసిను మాత్రం ఎంత అడిగారో అంత యిస్తున్నారా?

శ్రీ కె. రాజమల్లు :—ఈ మధ్యనే ఒక బెడ్ కు ఒక సంవత్సరానికి 2,000 రూపాయలనుంచి 3,500 వరకు చేయడం జరిగింది. జిల్లాలో 1,200 నుంచి 2,100 పెంచారు. 700 ఉన్నరానిని 1,200 చేయడం జరిగింది.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ :—ఇది జనరల్ గా యిన్ క్రిజ్ చేస్తున్నారా, లేక యిన్ డెన్స్ ఆఫ్ డిస్ జెస్ నుబట్టి అలాబ్ చేస్తారా? స్పెషాలిటీస్ ను డెవలప్ చేయడానికి ఎక్స్ ప్ మెంటునుబట్టి చేస్తున్నారా?

శ్రీ కె. రాజమల్లు :—సారవసభ్యులు శ్రీకృష్ణగారు చెప్పిన ఒపినియన్ అధారంగా చేయబడినది.

Sri Syed Hassan :—Was any representation received from the teaching hospitals at any time stating that the amount was inadequate and, therefore, it should be increased?

\*Sri K. Rajamallu :—Yes, we have received several applications. That is why we are considering to increase the budget on all the items.

Sri A. Sriramulu (Eluru) :—The Minister stated that a sum of Rs. 3 1/2 lakhs were diverted. On what account was it diverted. Was it on account of the inability of those hospitals to spend the allotment in time or did the D.M.S. feel it that is necessary to divert them to Hyderabad?

\*Sri K. Rajamallu :—It was given to understand that the amount allotted towards diet was not spent.

\* Sri Syed Hassan (Charminar) :—While making allotments, whether this fact also is not considered—the number of out-patients, the number of in-patients and the amount spent on each. How much is spent on the establishment and how much is spent on medicines?

\*Sri K. Rajamallu :—Basing on the average number of daily patients coming to the hospitals, the budget will be allotted.

Sri A. Sriramulu :—The allotment itself is meagre. There is acute shortage of medicines and shortage of equipment in most of the hospitals. If the allotment is not spent within the stipulated time, what action has been taken against the persons responsible?

\*Sri K. Rajamallu :—I quite agree that it is quite meagre. During the agitation period this amount could not be spent. That is the only reason given to me. If at other times if any amount is not spent and if anybody is found to be responsible, action will be taken against them.

శ్రీ ఎం. ఓంకార్ :—మంత్రిగారు డిస్ట్రిక్టులోను పంచాయతీ సమితిలోను అనువృత్తులకు యిచ్చిన వాటి వివరాలు యిచ్చారు. అవి నిబ్బంది శాలరీస్ కి సరిపోతాయా? లేక మందులకు డయటుకు వేరే ఉందా?

\*శ్రీ కె. రాజమల్లు :—ఉన్నది మందులకు వేరుగా?

\*Sri Syed Hassan :—It is a common complaint from all the dispensaries and hospitals that even life-saving drugs are not available in the hospitals and the out patients are not getting medicine worth even one paisa each?

Sri K. Rajamallu :—I quite agree with the hon. Member that the life-saving drugs are not in sufficient amount. At the same time we are trying our level best to get enough stocks. They are not available in the market also. We are making our own arrangements to see that sufficient amount of drugs are available in all the hospitals.

శ్రీమతి జె. ఈశ్వరీబాయి :—అధ్యక్షా, డిస్ట్రిక్టులో టైముకు సరిగా మందులు అందడం లేదు. డాక్టర్లు హాస్పిటల్స్ వదిలేసి మందులకోసం తిరుగు తున్నారు. ప్రతి జిల్లాకు మందులు అందేలాగా చూస్తారా?

శ్రీ కె. రాజమల్లు :—ఎప్పుడూ అటువంటి కంప్లయింట్లు రాలేదు. ఉంటే తప్పనిసరిగా యాక్షను తీసుకుంటాము.

శ్రీమతి జె. ఈశ్వరీబాయి :—కంప్లయింట్లు రాలేదంటారేమిటి? కమిటీలో ఉన్నప్పుడు ఏ జిల్లాకు పోయినా మందులు లేవనే చెప్పారు.

Mr. Speaker (to the Minister) :— You have not received the complaints?

Sri K. Rajamallu :—No, Sir.

#### MISAPPROPRIATION OF MONEY IN THE SECUNDERBAD SUPER BAZAR

150. B—

S.N.Q. No. 6199-G—Sri Nallapureddi Srinivasul Reddy :—Will the Hon'ble Minister for Cooperation be pleased to state;

(a) whether it is a fact that one Sri D. Balaraj Sales Assistant working in the Super Bazar, Secunderabad Branch has misappropriated a sum of Rs. 15,000/—and absconding from the duty since two months;

(b) whether it is also a fact that the same person has misappropriated a sum of Rs. 2,000/—previously and was kept under suspension and again taken back into service;

(c) if so, the reasons for reposting of the said person;

(d) the action that is being taken now against him to recover the said amount and to remove him from service permanently;

(e) whether the Govt. are aware of the fact that many number of workers in Super Bazar are under suspension for misappropriation of huge amounts; and

(f) if so, the names of those workers and the action taken to collect the misappropriation from them?

Sri B. Subba Rao:—(a) There was no misappropriation of cash by Sri D. Balaraj working in the Secunderabad branch of the Hyderabad Super Bazar. He has not absconded from duty. He has however caused deficits in stocks to the value of Rs. 15,023-65.

(b) Yes, Sir.

(c) As he remitted the full amount of short remittance and promised to be more careful in future, he was warned and reinstated.

(d) Action is being taken to file arbitration reference for recovery. He was placed under suspension. A show cause notice against dismissal was issued. Further action is being taken.

(e) Yes, Sir.

(f) A statement is placed on the table of the House.

STATEMENT PLACED ON THE TABLE OF THE HOUSE  
VIDE ANSWER TO CLAUSE (f) OF S.N.Q. No. 6199-G

| S.No. | Name of the employee | Action taken to recover the misappropriated amount |
|-------|----------------------|----------------------------------------------------|
| 1.    | Sri M. Baburao       |                                                    |
| 2.    | Sri Burhan Shariff   |                                                    |
| 3.    | Sri D. Shant Murthy  |                                                    |
| 4.    | Smt. Dharmambai      |                                                    |
| 5.    | Sri A. Nagaveeraiah  |                                                    |

శ్రీ బి. సుబ్బారావు:—కంటీన్యూ అవడములేదు. వారందరిని సస్పెన్షన్ లో పెట్టడము, డిస్మిస్ చేయడము జరిగింది. సివిల్ అండ్ క్రిమినల్ యాక్షన్ తీసుకోవాలని ప్రభుత్వము ఇన్ స్పెక్షను యివ్వడము జరిగింది.

శ్రీ వంకా సత్యనారాయణ:—22 మందిని డిస్మిస్ చేయడము జరిగిందని చెప్పారు. మిస్ అప్రోప్రియేటెడ్ అమౌంట్ యిచ్చారు. ఇది ఎప్పుడు జరిగింది? దీనిని ఎప్పుడు కనుక్కన్నారు? కనుక్కొనగానే సివిల్ అండ్ క్రిమినల్ యాక్షన్ తీసుకోవానికి తైము యిచ్చారని నాకు తెలిసినది. ఆ ఆలస్యమునకు కారకులయిన ఆఫీసర్లపైన చర్య తీసుకొంటారా?

శ్రీ బి. సుబ్బారావు:— పోలీసుకు తెలియపరచడములోను, దావా చేయడములోను కొంచెము డిలే జరిగినమాట వాస్తవం. ఆ ఆలస్యమునకు కారకులయిన ఆఫీసర్లపైన చర్య తీసుకోవాలని ఇన్ స్పెక్షన్స్ యిచ్చాను.

\*Sri M. Narayana Reddy:— I am referring to this answer to clause F, where 22 persons were shown I don't know whether there are any others who have not misappropriated. The action is, arbitration for recovery of the amount is being filed, Under section 61 of the Co-operative Act, Arbitration proceedings do not touch in any dispute or matter relating to the employees. Section 61 is very clear. No arbitration proceedings can be instituted on any matter relating to a dispute concerning the employees. I will read this Sir. Not with standing anything in any law for the time being in force, if any dispute touching the Constitution, Management or business of a Society other than dispute regarding the disciplinary action taken by the society or its Committee against a paid employee of a society. So, the arbitration proceedings against the employee for disciplinary matter does not apply. Why a Criminal action was not taken against those employees. That is one thing, Sir. b) Even if the arbitration proceedings are applied under another section 73, whether the property of those employees were attached pending the arbitration proceedings.

శ్రీ బి. వి. సుబ్బారావు:— పోలీసుకు తెలియపరచడములో డిలే అయినది. చర్య తీసుకొనడంలో ఎందుకు ఆలస్యమయినదని ఎక్స్ప్లెన్ చేపనును కాలి ఫర్ చేశాము. అది రాగానే చర్యతీసుకొంటాము. ఆస్తులు వుంటే సివిల్ ప్రొసీజర్ చర్య తీసుకొనడానికి అధికారము వుంది. ఆ విధంగా కూడా చేయడానికి ప్రయత్నము చేస్తాము. ప్రాప్రీటీ ఇంకా అటాచ్ చేయలేదు. కొంచెము ఆలస్యమైనది. ఆఫీసర్ల నుంచి ఎక్స్ప్లెన్ చేపను రాగానే తగు చర్య తీసుకొంటాము.

\*Sri Syed Hasan:—In part A, they said that misappropriation was not there but, articles worth Rs. 15,000 were found less. Then who had done this? Who is responsible for this? The other part is that the person had misappropriated Rs. 2,000. Does the Government call it a temporary misappropriation and therefore give a chance or now some special favour to this person.

శ్రీ బి. వి. సుబ్బారావు:— రూ. 2,000 ల వ్యవహారమయిన తరువాత ఇంక చేయను అని అయిన చెబితే నమ్మి ఉద్యోగము ఇవ్వడము జరిగింది.

శ్రీ యమ్. నాగిరెడ్డి:— దుర్వినియోగము జరిగిన తరువాత వీరిపైన కేసులు పెట్టడానికి ఎంత ఆలస్యము జరిగింది? దుర్వినియోగము జరిగిన డబ్బులో వై ఆధికారులకు వాటా వుండడము వల్ల ఇంతకాలము హాష్ అప్ చేయడం జరిగిందేమో పరిశీలిస్తారా? ఈ కేసును ఎ. సి. బి. కి అప్పగిస్తారా?

శ్రీ బి. సుబ్బారావు:— కొన్ని కేసులలో 6 నెలలు, కొన్నింటిలో 4 నెలలు డిలే జరిగిన మాట వాస్తవము. ఆలస్యానికి కారకులైన ఆఫీసర్లపైన చర్య తీసుకొంటామని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీమతి జె. ఈశ్వరీబాయి:— ఈ క్వశ్చన్ వేసిన తరువాత చర్య తీసుకొన్నారా? లేక ఈ డబ్బును కాజేశారని అంతకుముందే తెలిసినదా?

శ్రీ బి. సుబ్బారావు:— జనరల్ గా అప్పుడప్పుడు రిపోర్టు ఆడుగుతూ వుంటాము. డబ్బు పోయినదని తెలుసుకొని ఈ విధంగా ఆర్డర్స్ వేయడము జరిగింది.

శ్రీ సి. దాస్:— మంత్రిగారిచ్చిన ఈ పేర్లలో ఓద్యోగులు ఎంతమంది వున్నారు?

శ్రీ బి. సుబ్బారావు:— వారు ఎవరూ ఓద్యోగములో లేరు.

శ్రీ పి. రామచంద్రారెడ్డి (సంగారెడ్డి):— ఫస్టు ఇన్ స్పెక్టర్ రిపోర్టు పోలీసుకు ఇచ్చారా? యఫ్.ఐ.ఆర్ ఇన్ఫర్మేషన్ అయినదా? భారత పోలీస్ ఎక్స్ ప్రికల్డ్ లో ఇటువంటిదే జరిగితే ప్రాసిక్యూషన్ లాంచ్ చేసి అమౌంటును రికవర్ చేశారు. అదికూడ సూపరు బజార్. అటువంటి కేసీ కాబట్టి ఈ కేసులో కూడ ప్రాసిక్యూషన్ ని ఎందుకు లాంచ్ చేయరు? యఫ్.ఐ.ఆర్. ఎందుకు ఇన్ఫర్మేషన్ చేయలేదు?

శ్రీ బి. సుబ్బారావు:— చర్య తీసుకొనడంలో కొంచెము ఆలస్యమయినది. ఎందుకు ఆలస్యము జరిగినది చెప్పాలి అని ఎక్స్ ప్లనేషను అడిగాము. ఆలస్యమునకు కారకులైన వారిపైన చర్య తీసుకొంటామని మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ పి. రామచంద్రారెడ్డి:— యఫ్.ఐ.ఆర్. ఇన్ఫర్మేషన్ చేశారా?

శ్రీ జె. వెంగళరావు:— పోలీసులకు రిఫర్ చేయకుండా యఫ్.ఐ.ఆర్. ఎట్లా ఇన్ఫర్మేషన్ చేస్తారు?

శ్రీ బి. సుబ్బారావు:— చేయలేదు. చేయాలని చెప్పాను అని చెబుతున్నాను.

శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసురెడ్డి:— సికింద్రాబాదు సూపర్ బజార్ లో ఇంకొక 75 వేలు అవహరణ జరిగినట్లు ఈ మధ్య వచ్చిన వార్తలనుబట్టి తెలుస్తున్నది. అంతే మొత్తము  $15 + 75 = 90$  వేలు మిస్ అప్రాప్రియేట్ అయినట్లు తెలుస్తున్నది. ఎ.సి.బి.కి. రిఫర్ చేసి థరో ఎంక్వయరీ చేయిస్తారా?

శ్రీ బి. సుబ్బారావు:— సికింద్రాబాదు బ్రాంచిలో ఎవరిని అయితే 11 మందిని తీసివేశామో వారివల్లనే జరిగింది.

Mr. Speaker:— Questions are over.

## BUSINESS OF THE HOUSE

Mr. Speaker :—There are six questions under 341 and 2 more Calling Attentions and also Central other business to be transacted before 11 A.M., otherwise the whole thing will lapse. Therefore, I would request you to co-operate with me and see this business is conducted.

Sri C.V.K. Rao :—Sir, I am raising a point of order under Rule 31. I will read that rule, Sir.

31. List of Business :—(1) A list of business for the day shall be prepared by the Secretary, and a copy thereof shall be made available for the use of every member.

(2) Save as otherwise provided in these rules, no business not included in the list of business for the day shall be transacted during the sitting of that day without the permission of the Speaker. Now Sir, to day we have taken up the Questions. There is no list of business on the Table. I don't know how that business could be taken. There is no list of business placed on the Table. I verified from my colleagues. They stand as witnesses here. I cannot understand how this kind of thing could go on. I have been repeatedly saying that these are matters to which scrupulous care must be taken. I know that the Secretary is unwell. There is machinery, there is a system. How on earth this list of business is not kept on Table. Now you are announcing that 341 should be taken; though 341 may not come on the paper, because it is a matter of zero hour. Where is the list of the Business.

Mr. Speaker:—List has been supplied.

SRI C.V.K. Rao :—Here it has been deliberately omitted. There must be some conspiracy. There is a definite and clear-cut conspiracy.

10-00 a.m.

శ్రీ జె. వెంగళరావు :—మొత్తం అందరికీ అందగా వీరికే అందకుండా ఎందుకు వున్నాయి.

శ్రీ ఎన్. శ్రీనివాసుల్ రెడ్డి :—మామీద కోపం వుండేమో. మా టేబుల్ మీద లేదు.

శ్రీ జె. వెంగళరావు :— సి.వి.కె. రావుగారు తమకు ఎలాంటి చేసిన సీటులో కూర్చున్నారు ?

శ్రీ సి.వి.కె. రావు :—ఎవరి పేరూ లేనిచోట కూర్చున్నాను. ముఖ్య మంత్రిగారికి ఆ సీటు ఎవరు ఇచ్చారు ?

శ్రీ జె. వెంగళరావు :—ప్రజలు ఇచ్చారు, కూర్చున్నాను.

Sri C.V.K. Rao :—The member can sit anywhere. There is no rule. The question is that on this table, it is deliberately omitted,

Matters under Rule 341 : 15th February, 1975. 431  
re: Kidnapping of a Woman in Sanathnagar

where all the Leaders of Opposition are sitting. Under such an absence an investigation must be carried. The Chief Minister is responsible, it appears.

Mr. Speaker :—I am responsible for the whole thing. No disregard is shown to any-body or group of member. Lists have been placed on the Table of the House as usual and if there is any irregularity, I will see.

Sri A. Sreeramulu :—It may be an omission on the part of the peons. It is a very small matter. Let us leave.

Sri C.V.K. Rao :—You get the matter investigated into. What harm we have been.

Mr. Speaker :—He raised a pertinent point of order. I will see that nothing is denied to you.

#### MATTER UNDER RULE 341.

##### Re: KIDNAPPING OF A WOMAN IN SANATHNAGAR

Sri A. Sreeramulu :—On 8th of this month, a woman of three children living in Sanathnagar, who is the wife of an employee of State Bank of India went out at 5-15 P.M. to purchase vegetables. She did not come back to home even after 6-30 P.M. Her husband waited for this woman for her return. He went about the streets and came to know that somebody kidnapped her. After doing intensive search, he went the Police Station and made complaint. Nearly 10 days have gone. Nothing has been done by the Police. I am very sorry to bring it to the notice of the Chief Minister who is reputed to maintain law and order with his iron hand. That is the reputation he has. In the State Capital where such a huge army of Police force is present, that too in a locality like Sanathnagar, if a woman has been Kidnapped between 5 and 6 P.M. how can the middle class women in the colonies in the State could live.

I understand there is a brothel running in Yerragadda, a central place between Ameerpet and Sanjeevareddy Nagar. That brothel seems to have been there at the patronage of the police.

Sri J. Vengala Rao :—341 కి దీనికి సంబంధం ఏమిటో మీరు జనరల్ ఇన్స్పెక్టర్ మాట్లాడితే నేను ఏమీ చెప్పలేను.

Sri A. Sreeramulu :— I am referring to the historic background. This has something to do. This is not only a solitary instance. So I request you to take some effective action and infuse confidence in people living in remote corners.

శ్రీ ఎన్. శ్రీనివాసులు రెడ్డి :—క్యాపిటల్ లో జరిగితేనే మనం ఏమీ చేయలేని పరిస్థితిలో వున్నాము. పరి రోజులయినా పోలీసులు పట్టుకోలేని పరిస్థితిలో వున్నారు. చాలామంది స్త్రీలను బడ్ నామ్ చేసి ఇతర రాష్ట్రాలకు పంపి



బ్రోకర్ హౌస్‌కు అమ్ముతున్న పంపుటనలు ఈ రాష్ట్రంలో వున్నాయి, పోలీసులు ఏమి ఇన్వెస్టిగేట్ చేస్తున్నారు, ఏమి తేలింది తెల్పండి. ముగ్గురు పిల్లలతో ఆ మొగుడు ఎలా నడవగలడు? ప్రజలకు మీరు ఎలా సేఫ్టీ ఇవ్వగలరు?

\* శ్రీ జె. వెంగళరావు :—ఎవరికి కడుపులో నొప్పి వచ్చినా సేఫ్టీ ఇవ్వలేదంటే ఏమి చేయాలి? వున్న నిజం తెలుసుకుని చెప్పాలి. ఇక్కడున్నది నేరు, వారు చెప్పే వెర్షన్ వేరు. ఇక్కడి జరిగింది ఆ మె సిస్టర్‌కు పిల్లలను అప్పగించి భర్తను వదిలి ఇంకొకరితో వెళ్ళిపోయింది, ఇందుకు పోలీసులు ఏం చేస్తారు? ఇటు వంటివారికి కావాలా కాయాలా?

Sri C.V.K.Rao:— This is a provocative and insulting reply.

శ్రీ జె. వెంగళరావు :— నేను ప్రావోకేటివ్‌గా ఏమీ చెప్పలేదు. చాలా మర్యాదగా చెబుతున్నాను.

Sri A. Sreeramulu :— we are only appealing to the Government to take this as a Serious problem.

శ్రీ జె. వెంగళరావు :— ఆ అమ్మాయి ఎవరితోనో లేచిపోతే నేనేమి చేయాలి? సిస్టర్‌ను అడిగితే పిల్లలను వదిలిపెట్టి వెళ్ళిందని చెప్పింది. అటువంటి మానవత్వం లేనివారు అలా ప్రవర్తిస్తే నన్ను నిందిస్తే నేనేమి చెప్పను?

శ్రీ ఎన్. శ్రీనివాసులు రెడ్డి :—ఓది కూడా అఫెన్సే. మీరు ఎందుకు పనివ్ చేయలేకపోయారు? వారిద్దరిపై కేసు పెడతారా? అరెస్టు చేస్తారా?

శ్రీ జె. వెంగళరావు :—కేసు పోలీసు స్టేషనులో రిజిష్టరు అయింది. దొరికితే వారిద్దరిని అరెస్టు చేస్తారు.

శ్రీ ఎన్. శ్రీనివాసులు రెడ్డి :—వారిద్దరూ ఇంకా దొరకకుండానే ఆ నిర్భయానికి ఎలా వచ్చారు?

మిస్టర్ స్పీకర్ :— నిర్భయం కాదు. డబ్ ఈజ్ రిపోర్ట్.

re : Decoity in Markondapadu Village in West Godavari District.

యం. వాగిరెడ్డి :—అధ్యక్షా, పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా మార్కొండపాడు గ్రామంలో ఈ నెల 8 రాత్రి 12 గంటలకు సాయుధలయిన దుండగులు ఇమ్మని సత్యనారాయణ ఇంట్లో ప్రవేశించి కొట్టి, 82,800 రూపాయల నిలువ గలిగిన వెండి, బంగారు నగలు దోచుకొన్నట్లు తెలుస్తున్నది. కత్తులు, కతారులతో వచ్చి తలుపులు పగలగొట్టి లోనికి ప్రవేశించారు. ఒకామె పారిపోయి కేకలువేస్తే 30, 40 మంది ఎదుర్కొటానికి వస్తే రాళ్ళతో వాళ్ళను బెదిరించి రైలు కట్ట వెంబడి పారిపోయినట్లు తెలుస్తోంది, అక్కడివారు భయంతో వుంటున్నారు. కనుక అక్కడి వారికి రక్షణ కలుగ జేయవలసిందిగా కోరతూ ఇన్వెస్టిగేషన్ సంతవరకూ సఫలీకృతం అయిందో తెలుపవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

re: Conversion of N.M.R. workers into  
workcharged in Srisailem Project

శ్రీ జె. వెంగళరావు :—నాగిరెడ్డిగారు చెప్పిన వర్షన్ కి రెట్టే. నిడదవోలు పోలిస్ స్టేషన్ లిమిట్సులో అది జరిగింది. బాట్ సైడ్ గ్యాంగ్ చేసినట్లు పోలీసు ఇన్ స్పెక్టర్. స్పెషల్ టీమ్ ను పంపి విచారణ చేయిస్తున్నాము.

re : Conversion of N.M.R. Workers in to Workcharged in  
Srisailem Project.

\* శ్రీ బి. రామశర్మ :—అధ్యక్షా, శ్రీకైలం ప్రాజెక్టులో మూడు 1000 మంది ఎన్. ఎమ్. ఆర్. కార్మికులు ఉన్నారు. వారిలో కొందరు ఇతర ప్రాజెక్టులలో వర్కచార్జెడ్ గా పని చేసేవారు కూడా ఉన్నారు. వారు ఆరు సంవత్సరాల నుండి గవర్నమెంటుకు రిప్రజెంటు చేస్తున్నారు. ఎన్.ఎమ్.ఆర్. ను వర్కచార్జెడ్ గా కన్వర్ట్ చేయాలని వారు కోరుతున్నారు. 8 సంవత్సరాలు సర్వీసు ఉన్నా ఇంకా ఎన్.ఎమ్.ఆర్. గా ఉండటంవల్ల వర్కచార్జెడ్ కార్మికులకు ఉన్న సౌకర్యాలు వీరికి లభించడంలేదు. ఎన్. ఎం. ఆర్. 10-10 m. కార్మికులు వర్క చార్జెడ్ కార్మికులు ఒకేరకమైన పని చేసేవారు ఉన్నారు. వర్క చార్జెడ్ ఫోర్ మన్ గ్రేడ్ 2 కు రూ. 327.20 పై, వేతనము వస్తే అదే గ్రేడ్ లో పని చేస్తున్న ఎన్.ఎం.ఆర్. అతనికి రూ. 248.22 యిస్తున్నారు. అసిస్టెంటు యిన్ స్పెక్టరు వర్క చార్జెడ్ కు రూ. 327 లు యిస్తే ఎన్. ఎం. ఆర్. అతనికి 228 యిస్తున్నారు. ఒకే పని చేసే వారిలో వంద రూపాయల తేడా ఉంటున్నది. ఈ తేడాతో పాటు వర్క చార్జెడ్ గా కన్వర్ట్ అయిన వారికి కరువు భత్యం యిస్తున్నారు. రీరి నుండి రీ, 7 ధిపాలు వారికి లభించింది. కాని ఎన్. ఎం. ఆర్. గా ఉన్న వారికి దొరకడం లేదు. గత ముఠా వారికి పదైతే రేటు ఉందో అదే ఉన్నది. రోజువారీ ధరలు పెరుగుతున్నాయి. రీరి లో నిర్ణయించిన రేటు మాత్రమే వారికి ఉంటున్నాయి. వర్క చార్జెడ్ కు ఉన్న రెండుపామాలు యిన్ స్పెషానికి లేదు అంటున్నారు. శ్రీకైలం వెళ్లిన ప్రతి మంత్రిగారికి వారి బాధలగురించి చెప్పకుంటున్నారు. రాజారాం గారు వెళ్లితే వారికి కూడా చెప్పకొన్నారు. 30-5-74 నాడు ముఖ్యమంత్రి గారికి రిప్రజెంటేషన్ యిచ్చారు. పోయినసారి శాసనసభ సమావేశాల్లో 20 మంది ఎం. ఎల్. పలు. మెమోరాండం ఇచ్చారు, జాయింటు కమిటీ పిలుస్తూ, సమస్యను సెటిల్ చేస్తామన్నారు. యంతవరకు పరిష్కారం కాలేదు. కనీసం వారి క్వార్టర్స్ లో నీటి సౌకర్యం కూడా లేదు. ధరలు పెరిగిన యీ రోజులలో వారు ఎంతో బాధపడుతున్నారు. ఎంత చెప్పకున్నా ప్రభుత్వం విననందువల్ల 12 మంది రిలే నిరాహార దీక్షకు పూనుకున్నారు. రాను రాను ఆ పరిస్థితి తీవ్ర రూపము దాల్చి కార్మిక వర్గాల పోరాటం ఏర్పడే అవకాశం ఉంది. కార్మికుల యిబ్బందులవల్ల ప్రాజెక్టు ఎంతవ్వరగా పూర్తికావాలో అంత త్వరగా కావడానికి పిలువ లేకుండా పోతున్నది. వారి సమస్యలను వెంటనే పరిష్కరించాలి. 7 వ తేదీ నాడు నేను, శ్రీకృష్ణ, జై. వి. కృష్ణారావు గార్లు ముఖ్య మంత్రి గారికి చెప్పితే వారు పి. డబ్ల్యు. డి. సెక్రటరీ గారికి చెప్పారు. ఆ సమస్యను సెటిల్ చేయాలని అయినా పరిష్కారం చేయలేదు, దీని మీద ప్రభుత్వం ఏమి చేయదలచుకున్నది చెప్పాలి అని కోరుతున్నాను.

శ్రీ. యం. నాగిరెడ్డి :—అధ్యక్షా, ఎన్. ఎం. ఆర్., వర్క్-చార్జ్డ్ అని వివిధ కాలాల్లో వుంటున్నారు. వారికి సంవత్సరాల తరఫున డెనిఫిట్స్ రావడం లేదు అయితే సంవత్సరాల నుండి ఆదోళన చేస్తున్నారు. కృష్ణమూర్తి నాయుడు గారు యింకా కొంతమంది శాసనసభ్యులు అక్కడికి వెళ్ళినప్పుడు వారు వందల సంఖ్యలో వచ్చి రిప్రజంటు చేసుకున్నారు ప్రభుత్వ పక్షములో వున్నవారికి కూడా తెలుసు. వెంటనే పరిష్కారం చేస్తామని వాగ్దానం చేశారు. ముఖ్యమంత్రిగారి దృష్టికి తేవడం జరిగింది, సెక్రటరీగారు న్యాయం చేస్తామన్నారు. అయినా చేయలేదు. వారం పది రోజులలో వారి సమస్యలను పరిష్కారం చేసి నిరాహార రీతను విరమింపజేయడానికి ప్రభుత్వం పూనుకుంటుందా అని అడుగుతున్నాను.

\*Sri T. Anjaiah :—Sir, a copy of the notice dated 7-2-75 detailing the demands of the Union and also its intention to go on Relay Hunger Strike from 12-2-75 addressed to the Chief Engineer by the General Secretary, Employees and Mazdoor Union, Srisaillam Project was received by the Labour Department on 12-2-75. I am convening a meeting with the Secretary, P. W. D., the Chief Engineer and other officials to-day at 4.00 P. M. to discuss the various grievances. I have also issued a telegram to the Union to call off the Hunger strike and to participate in the discussions.

re: Indefinite Strike by the Students of Government Polytechnic for Women, Guntur.

శ్రీ. యం. నాగిరెడ్డి :—అధ్యక్షా, గుంటూరు గవర్నమెంటు పాలిటెక్నిక్ కాలేజి ఫర్ వుమెన్ కు ప్రెస్సిపాల్, వార్డన్ కూడా శ్రమశ్రీలక్ష్మిదేవి అనే ఆమె వుంది. ఆమె అక్రమాలు హాస్టలు విషయములో చాలా ఘోరంగా వుండడం, డబ్బులు కట్టినా ఎక్సాంట్సు సరిగా లేకపోవడం, దొంగ రిసీట్సు సృష్టించడం జరుగుతూ వుంటే విద్యార్థులు సమావేశమై డిప్యూటీషన్ వెళ్ళినప్పుడు అవి అన్ని పరిశీలించడానికి ఒక కమిటీని వేస్తానని రి వ తేదీన లెక్కరర్చుతో ఒక కమిటీని వేసింది, రి వ తేదీన ఆ కమిటీని రద్దు చేసింది, ఎందుకు అంటే నా యిష్టం అన్నది. హాస్టలుకు కంట్రాక్ట్ ధరకు వచ్చే ఎసెస్సియల్ కమెడిటీస్ ను జ్ఞాకు మార్కెట్టులో అమ్ముకుంటున్నది. క్యాష్ బుక్ సరిగా లేదు. పోయిన సంవత్సరం నవంబరు నెలలో రూ. 1 27 పైసలు మెన్ బిల్లు అయితే రెండు రూపాయల చొప్పున వసూలు చేసింది. జనవరిలో రూ. 1.75 పైసలు అయితే రూ. 2 25 ల చొప్పున వసూలు చేసింది. క్రమశిక్షణ చర్యల పేరుతో రాత్రి పది గంటల తరువాత చదువుకునే విద్యార్థులపైన ఫైన్స్ వేయడం హాస్టలులోకి వచ్చే యితర రకాల డబ్బును జమ కట్టకపోవడం జరుగుతున్నది. హాస్టలులో వున్న వర్కర్సుచేత తన యింటిలోనే గాకుండా తన కొడుకు యింటిలో కూడా పని చేయించుకుంటున్నది. అంతటితో ఆగక ఆమెకు వంట చేసుకునే పని లేదు, హాస్టలులో తయారు అయ్యే భోజనం, టిఫిన్ వాడడం జరుగుతున్నది. ఆమె కొడుకుకు గెస్టుకు కూడా యిందులో నుండే పెట్టడం జరుగుతున్నది. ప్రొవిజన్స్ కు కొలేషన్స్ తెప్పించి తక్కువ ధరకు కొనకుండా ఆమె యిష్టం

re: Indefinite strike by the students  
of Government Politechnic for  
Women, Guntur.

వచ్చినట్లు కొనడం జరుగుతున్నది. సూపరు బజారు నుండి కొనడం లేదు. పోతే కాలేజీ మ్యాగజీనుకు ఒక కమిటీ వుంది, ఆ కమిటీ తెలియకుండానే అది ప్రింటు చేయించడానికి 4 వేల రూపాయలు అయిందని ఖర్చు వ్రాసింది. విద్యార్థుల ఎసోసియేషన్ ఫండును యిష్టం వచ్చినట్లు ఖర్చు పెడుతున్నది లైబ్రరీకి వచ్చే డైరీని లైబ్రరీలో పెట్టడం లేదు ఆమె యింట్లో పెట్టి ఆమె, ఆమె గెస్టులు చాడుకుంటున్నారు. వీటి అన్నింటి గొప్పగా హాస్టలు విద్యార్థులు 2822 మంది— ఒకరిద్దరు మినహా—సంతకాలు చేసి విద్యార్థకాఖ మంత్రిగారికి సాంఘిక కాఖ మంత్రిగారికి యిచ్చారు, సమస్యలు పరిష్కారము కాని కారణము చేత 18-2-1975 న విద్యార్థులంతా స్ట్రైక్ ప్రారంభించారు. ఇది చాలా ఆందోళనకరమైన విషయం, అందుకని ఆమెను వెంటనే ట్రాన్స్ఫర్ చేసి యివి అన్ని విచారణ చేసి తగినటువంటి క్రమ శిక్షణ చర్యలు తీసుకొని దుర్వినియోగం అయినటువంటి డబ్బును రాబట్టాలని విద్యార్థులకు సహాయపడాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ ఎన్. వెంకటరత్నం:—అధ్యక్షా, నాగిరెడ్డిగారు చెప్పినవి అన్ని కరెక్ట్. ఒక పాయింట్ యాడ చేస్తాను. ఆమె యింట్లో ప్రిన్సిపాల్, రెగ్యులర్ ప్రిన్సిపాల్ గాదు. ఆమెకు క్వాలిఫికేషన్స్ లేవు ప్రిన్సిపాల్ గా యాభ్యు చేయడానికి టెక్నికల్ డిగ్రీ వుండాలి, ఏదో వైస్ క్వాలిఫికేషన్ వుంది. ఆమెను యింట్లో కంటిన్యూ చేస్తున్నారు. క్వాలిఫైడ్ పీపుల్ విటిషన్స్ పెడుతున్నారు, అపీలు చేస్తున్నారు. అయినా ఆమెకు వున్న క్వాలిఫికేషన్ ఆమె కంటిన్యూ అవుతున్నది. ఈ సమ్మె ప్రారంభం చేయకముందు 10 వ సాయంత్రం 5 గంటల నుండి రాత్రి 11 గంటలవరకు ఆమెను గెరావ్ చేశారు. ఆమె యింట్లో నెంటుగా సమాధానము చెప్పి మీ ఆంతు తేలుస్తాను అని అన్నది. సమ్మె జరుగుతున్నది. కలెక్టరుగారు విచారణ చేయుమన్నట్లుగా పేపర్సులో వచ్చింది. కలెక్టరుగారు యింటర్ ఫియర్ అయినా న్యాయం జరగదు. వారి ఫస్ట్ డిమాండు, ప్రభుత్వం వెంటనే ఆమెను అక్కడి నుండి ట్రాన్స్ఫర్ చేయాలి. ట్రాన్స్ఫర్ చేసి ఎలిగేషన్స్ మీద తరువాత విచారణ చేయించాలని కోరుతున్నాను.

Sri Bhattam Sriramamurthy:—Sir, the students of Government Polytechnic for Women, Guntur sent a representation dated 9-2-1975 making allegations against the principal-in-charge, and Warden about the mis-management of the hostel. They alleged that the cash and stock accounts of the hostel were not properly maintained. They also alleged that a magazine was not printed at a cost of Rs. 4,000/- from the Students Association Funds and without appointing a Magazine Committee. The students also alleged that there were no Assistant Lecturers in English and classes were not being conducted. They stated that in a meeting on 6-2-1975, the principal-in-charge-Warden has agreed to form a committee to look into the complaints and the students also alleged that on 18-2-1975, she declined to do so. It is learnt from the Principal-in-charge Warden and the Collector, Guntur that the students

10,20. a.m.

Matters under Rule 341:  
re: Indefinite strike by the students  
of Government Politechnic for  
women, Guntur.

gave a representation to the Collector, Guntur. On 11-2-1975, the Collector talked separately with the Principal in-charge, with, the Deputy Warden and with the Students, representatives. The students told the Collector, let the records be tampered with, they took into their custody the hostel records and the hostel keys. The Collector told the students that he would order audit of the accounts of the hostel and accordingly he sent Asst. Examiner of local funds accounts on 12-2-1975. He took the keys in the presence of the students and the principal-in-charge. He counted the cash and gave the cash against acknowledgement in presence of the students, to the principal-in-charge. The accounts of the hostel are being audited by the Assistant Examiner Local Fund Accounts. On 13-2-1975, the Principal in charge telephonically reported to the Director of Technical Education that the students have given her notice for indefinite strike from 13-2-1975, demanding the transfer of the principal. The Director of Technical Education contacted the Principal-in-charge and the Collector on 14-2-1975 by phone and learnt that the students were on strike from 13-2-1975. A copy of the representation was sent to the principal-in-charge and a report on the occurrences from 6-2-1975 to-date is awaited. As regards, the vacancy of the post of Assistant Lecturer in English, the Director of Public Instruction has appointed already a candidate. The principal-in-charge was also advised by the Director of Technical Education that in the event of non-jointing of that candidate, she may even appoint a candidate from the Employment Exchange, on part-time basis in English. In as much as the Collector has already ordered an independent audit it would be proper for the students to attend the classes. If the audit reveals any irregularities, action will be taken against the principal and the allegations in the representation are being enquired into.

శ్రీ వంకా సత్యనారాయణ :—అధ్యక్షా, ఆడిట్ లో తప్పులు జరిగితే యాక్సును తీసుకోబడుతుందని చెప్పారు. ఆడిట్ లో ఎందుకు జరుగుతాయి, రిసీట్స్ పెట్టడం చాలా తేలిక. ఆ ప్రెస్సిపాల్ తో ఎటువంటి సంబంధం లేని ఒక ఆఫీసరును అక్కడికి పంపించి ఎంక్వయరీ చేయిస్తే చేసిన పొరపాట్లు బయట పడతాయి. అక్కడ నూపరు బజారు ఉండగా అందులో కొనడం మానివేసి ప్రయివేటు వారిదగ్గర తీసుకొని రిసీట్స్ పెడుతున్నది. నూపరు బజార్ లోనే కొనాలని గతంలో గవర్నమెంటు ఇచ్చినటువంటి ఆర్డరు, కలెక్టరు ఆర్డరు ఉంది. ఆమె వాటిని వైలేట్ చేసింది. ప్రయిమాఫసీ కేసు ఉంది. అటువంటప్పుడు ప్రభుత్వం ఇప్పుడు చర్య తీసుకోకుండా ఆడిట్ అయిన తరువాత చర్య తీసుకుంటామని అనడంలో న్యాయం లేదు. విద్యార్థులయొక్క చదువు సఫర్ కాకుండా వెంటనే ఆమె మీద యాక్సును తీసుకొనడానికి ప్రభుత్వం ఎందుకు జంకు తున్నది ?

re : Indefinite strike by the students  
of Government Politechnic for  
Woman, Guntur.

(శ్రీ) ఖాట్టం శ్రీరామమూర్తి :—గౌరవ సభ్యులు చెప్పిన విషయం నేను అంగీకరిస్తున్నాను. విద్యార్థులయొక్క చదువు ఏ రకంగాను సఫర్ కాకుండా చేయడం మంచిది. వారికి ఈ సభాముఖంగా విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను. ఈ ప్రెస్సిపాల్ మీద యాక్తును తీసుకోరు, దీని కప్పి పుచ్చుతారు అనే అభిప్రాయం ఎవరికీ కలుగవద్దు దీనికి సమగ్రమైన దౌర్భాగ్య జరిపించి ఎవరైతే ఆ పొరపాటుకు బాధ్యులలో వారి మీద చర్య తీసుకోబడుతుంది. ఇది ఎక్కొంటుకు సంబంధించి కాబట్టి ఆడిటర్ ను పంపించడం, అది ఆడిట్ చేయించడం జరుగుతున్నది. రికార్డును టాంపర్ చేస్తారు అంటున్నారు. విద్యార్థులు ముందే వారి కష్టానికి పెట్టుకున్నారు. కలెక్టరుగారి సమక్షంలో తిరిగి ఆ అధికారులకు స్వాధీనం చేయడం జరిగింది. అందుచేత వాటిని టాంపర్ చేయడానికి అవకాశం లేదు ప్రత్యేకించి అధికారి స్వాధీనంలో ఉంది. ఏమైనా రుజువు అయితే ప్రస్తావన చేయమైన చర్య తీసుకుంటామని మనవి చేస్తున్నాను.

(శ్రీ) ఎన్. వెంకటరత్నం :—ఇప్పుడు స్పెసిఫిక్ గా ఎలిగేషన్లు ఉన్నాయి. ఆవిడమీద ఎంక్వయిరీ చేస్తామని అన్నారు. ఆవిడ అక్కడ ఉంటే ఎంక్వయిరీ చేయడం సాధ్యం కాదు. కాబట్టి వెంటనే అక్కడినుంచి ట్రాన్స్ఫర్ చేసి ఎంక్వయిరీ చేస్తామని అంటే విద్యార్థులకు స్ట్రైకికు మానమని సలహా ఇవ్వవచ్చు.

(శ్రీ) వి. శ్రీకృష్ణ :—ఇప్పుడు విద్యార్థుల స్ట్రైకికు జరుగుతున్నది. ఎడ్యుకేషన్ సఫర్ అవుతున్నది. ఆమెను వెంటనే ట్రాన్స్ఫర్ చేసి ఎంక్వయిరీ చేస్తామని అంటే విద్యార్థులకు స్ట్రైకికు ఆపమని సలహా ఇవ్వవచ్చు.

(శ్రీ) ఎమ్. నాగరెడ్డి :—మిస్ ఎప్రోప్రియేషను, ఆడిట్ తరువాత పరిగతి. మాగ్జిస్ కమిటీ ఉంటే ఎవరినీ విలవకుండా 4 వేలు ఖర్చు పెట్టారు. సూపర్ బజార్లలో సరుకు కొనకుండా, కొలేషన్లు విలవకుండా బయట సరుకు కొంటున్నారు. ప్రయమాఫసి ఉన్నప్పుడు ట్రాన్స్ఫర్ చేసి విచారణ పెట్టడానికి అభ్యంతరం ఏమిటి? ఎల్.ఎఫ్. అక్కొంటువారు క్యాష్ బుక్ ను తీసుకున్నారని అన్నారు. క్యాష్ బుక్ లో ఎంత బాటన్లు ఉండాలో అంత వారు సీజ్ చేసేప్పటికి ఉందా? కాబట్టి వెంటనే ట్రాన్స్ఫర్ చేసి ఎంక్వయిరీ చేస్తామని ఒక హామీ ఇస్తే విద్యార్థులు స్ట్రైకికు విత్ డ్రా చేసుకుంటారు. కాబట్టి అలాంటి హామీ ఇవ్వాలని కోరుతున్నాను.

(శ్రీ) ఖాట్టం శ్రీరామమూర్తి :—ఎంక్వయిరీ చేయడం జరుగుతుంది. ఇంపార్షియల్ ఎంక్వయిరీ జరుగుతుంది. ఎంక్వయిరీ చేయడం ప్రారంభం అయింది. అప్పుడే విద్యార్థులు రికార్డు సీజ్ చేశారు. ప్రభుత్వం తరపున ఒక ప్రత్యేక అధికారికి అప్పగించడం జరిగింది. రికార్డు విషయం తేలిిన తరువాత చర్య తీసుకొనడం జరుగుతుంది.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ :—విద్యార్థులు ఇంపార్టియల్ ఎంక్వయిరీ చేయించమని, ఆ ప్రెస్సిపాల్‌ను ట్రాన్స్ఫర్ చేయించమని డిమాండు చేస్తూన్నారు. అది చేస్తామని అంటే వారు వెంటనే స్ట్రీయికు కాల్ ఆఫ్ చేస్తారు.

శ్రీ ఖట్టం శ్రీరామమూర్తి :— వెంటనే ఆడిట్ చేస్తే జాగుంటుందని అనుకున్నాము. ఇంకొక రక మైనటువంటి ఎంక్వయిరీ జరిగితే జాగుంటుందని గౌరవ సభ్యులు మాచన చేస్తే వారితో సేను విడిగా డిస్కస్ చేస్తాను. వారు ఏ రకంగా ఎంక్వయిరీ చేస్తే జాగుంటుందని అంటారో విధిగా ఆ రకమైనటువంటి ఎంక్వయిరీకి ఆర్డరు చేస్తామని మనవి చేస్తున్నాను.

#### RE :BREAKDOWN OF POWER IN KALWAKURTI TALUQ.

Sri S. Jaipal Reddy:—Mr. Speaker Sir, I would like to draw the attention of the Hon'ble Minister for Power to the mere total breakdown of Power in Kalwakurthy Tq., in particular and in Mahaboobnagar District in general for the last six days. Sir, when I used expression "mere total breakdown of power" I am advisedly using it because, customarily the Minister contradicts this fact. He will say certain figures to contradict my petition. The fact of the matter and the crux of the problem is as against 30 M. W. of power needed for Mahaboobnagar District, only 10 MW power has been allotted. As against 10 MW power allotted not even 5 MW power is being supplied. Sir, even this meagre supply is not sustained nor reliable because of the faulty nature of transmission lines and transmission loses even this meagre supply is not reaching its logical end i.e., the farmer. As a result of this, there has been a colossal loss of paddy crop in Kalwakurthy Taluq. I hope the Minister will care to visit the area and if he visits and his heart will really melt and break. It is not my intention to give poems because it is not a forum for poetry, and I am deeply moved by the stark factores of the situation.

It is not as if I am not aware of the Sudden and steep fall in the power generation in the State. Inspite of steep fall of power generation, the situation can be better managed through better order of priorities. Our Electricity Board suffers from worse order of priorities. We are living in Hyderabad City, but have not yet seen the fans or air-conditioners stopping for a single minute owing to shortage of power. The position of Mahboobnagar is critically bad because the power supply has to come from Hyderabad City which itself consumes a major portion of power. I, therefore, urge upon the Minister to intervene personally and see that the power priorities are better ordered and the remaining crop are immediately salvaged.

10.30 a.m.

Sri G. Raja Ram:—Sir, I have appraised the House a few days back about the highly reduced hydel generation on account of the lower

storage in hydel reservoirs and sudden set back in power generation at Kothagudem due to unexpected temporary shut down of two units of 110 mws. Commissioned recently. The present position of acute power shortage is being tackled by permitting quotas to various sub-stations and a judicious system of load shedding during certain periods at various places since last few days.

In Kalwakurthy area referred to by Hon'ble member, supply is being given, owing to unavoidable circumstances, in spells for 2 to 3 hours each time totalling to about 15 hours a day.

Hon'ble members are aware that cuts ranging from 10% to 50% have been imposed and are being continued on all categories of consumers including Industrial Consumers. Due to present shortage even greater cuts are being imposed on Industrial consumers in order to make more power available to agricultural consumers. The Agricultural Sector always receives top priority and efforts are being made to see that this Sector is least affected. A system of rotation, as I have already informed this House a few days back, had to be imposed to help the agricultural consumers themselves to draw the energy all they require during certain given periods of the day for the benefit of all concerned.

I hope that the present position may improve as soon as the two units at Kothagudem are put back into service.

Sri S. Jaipal Reddy:—The Minister said that he is imposing 10-50% cut. The total amount of power is 30 mgwt., but allotment is 10 mgwt., that means you have applied a cut of 60%. His statement that the farmers, in all, are getting 12 hours supply of power—to say the least is misleading. I therefore urge upon the Minister to see that something is done to improve the situation. I have verified in other Districts, and power position in other Districts is alright. My friend Sri Raju has no complaint from his constituency. Why should the position be so bad in Mahaboobnagar District alone, I do not know.

Sri G. Raja Ram:—Only with 400 installed capacity we are working. 60% of capacity has gone out of order. They might be commissioned again.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ :—అధ్యక్షా, ఇప్పుడు స్టాండింగ్ క్రాప్స్ ఉన్నాయి. గవర్నమెంట్ ఒక పాలసీగా స్టాండింగ్ క్రాప్స్ ఎక్కడ ఉన్నాయి....

శ్రీ జి. రాజారాం :—అధ్యక్షా, తమకు తెలుసు. గౌరవసభ్యులకు కూడా తెలుసు. మనకు 888 మెగావాట్స్ ఇన్ స్టాల్డ్ కెపాసిటీ ఉంటే—యీ నాడు 485 మెగావాట్స్ మాత్రమే లభ్యమవుతున్నది. కాబట్టి 10 కంటే ఎక్కువ ఇవ్వలేము. కొత్త గూడెంలో రెండు యూనిట్స్ గత 15 రోజుల నుండి బ్రేక్ డౌన్ కావటం వల్ల—వారు రాత్రింబగళ్లు కష్టపడుతున్నారు. పోయినసారి ప్రత్యేకంగా



వ్యవసాయం సేవ్ చేయటానికి, ఎగ్రికల్చర్ స్టాండింగ్ క్రాప్స్ సేవ్ చేయటానికి సత్తర చర్యలు ఏ ప్రకారంగా తీసుకొన్నామో, ఇప్పుడు కూడ ఆ ప్రకారంగా అటువంటి చర్యలు తీసుకొని స్టాండింగ్ క్రాప్స్ కు దెబ్బ తగలకుండా చేస్తామని మనవి చేస్తున్నాను.

Sri S. Jaipal Reddy :—It has become customary on the part of Power Minister to lift the white flag of surrender. We are completely aware of the critical power position. But he should do something for our farmers, by putting the order of priorities in a better way. He has not referred at all as to what efforts he was going to make. I would also like to know which of the Industries have been subjected to 50% power cut ?

Mr. Speaker :—Special difficulty in regard to that District may be rectified.

Sri G. Rajaram :—Agriculturists are however receiving top-priority.

Sri Vanka Satyanarayana:—Sir, Minister's statement is incorrect.

Mr. Speaker :—What can we do. If it is not correct we can take some other step but it is not advisable for each and every one to stand up and speak, unless I have called.

Sri G. Raja Ram:—As far as consumption of energy is concerned there is no restriction for any agricultural consumer. However, now that this has been brought to my notice, in respect of Kalwakurthy I would see what could be done.

## CALLING ATTENTION TO MATTERS OF URGENT PUBLIC IMPORTANCE

re: MONTHLY DECLARATION OF PADDY STOCKS BY AGRICULTURISTS

శ్రీ నల్లవరెడ్డి శ్రీనివాసుల్ రెడ్డి :—అధ్యక్షా, యిప్పుడు రైతాంగంలో తీవ్రమైనటువంటి ఆందోళన కలుగుతున్నది. ఎందుకేతవంటే—రైతులను ఈలెపి విషయంతో మీసా క్రింద ఆరెస్ట్ చేయటం జరుగుతున్నది. అంతేకాకుండా—రెండు మూడు రోజుల క్రిందట పేసర్స్ లో చూశాము. రైతులపైన తేసులు పెట్టి ఆరు నెలల రిగరస్ ఇంప్రిజన్ మెంట్ చేయించటం జరుగుతున్నది. ఏ పరిస్థితులలో కూడ ప్రభుత్వాన్ని మోసం చేయాలనే ఉద్దేశ్యంతో రైతాంగం లేరు. అమాయకులైన రైతాంగం మీద ఇటువంటి తీవ్రమైన ప్రయోగాలు చేయటము పొరపాటు. వారు కష్టించి పండించిన వడ్లు అవి. ఎక్కడనుండో దొంగవ్యాపారంచేసి, లేక మరొక రూపంలోనో సంపాదించిన వడ్లు కావు. లేపి ఇచ్చిన తర్వాత ప్రతి నెల స్టాక్స్ డిక్లేర్ చేయాలని పట్టుబడితే అమాయకులైన రైతాంగం ఏ విధంగా ప్రతి నెల వచ్చి లెక్కలు ఇవ్వాలనేది అర్థం కాకుండా ఉంది. నిన్న నాకు ఈ

442 15th February, 1975. Calling attention to Matters of Urgent Public Importance:  
re. Introduction of Rostering System for Agricultural Consumers in the State.

రెండవ సంవత్సరం పండిన వడ్లలో అయినా తీసుకొని ఉండవచ్చు గాని ఈ విధంగా మీసా క్రింద అరెస్ట్ చేయడం శిక్షలు విధించడం మాత్రం సహించరాని విషయంగా ఏర్పడుతుంది.

శ్రీ చల్లా సుబ్బారాయుడు :—రెండు సంవత్సరాలు యివ్వకుండా ఉన్న కారణం చేత ఆ పని చేసి ఉండవచ్చు.

re: Introduction of "Rostering System" for Agricultural consumers in the State.

శ్రీ ఎస్. వెంకటరావు :—మన రాష్ట్రం వ్యవసాయక రాష్ట్రం. ముఖ్యంగా నూటికే 80 మంది వ్యవసాయం మీద ఆధారపడి ఉన్నటువంటి రాష్ట్రం. పోయిన జనవరి నెలలో పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలో 17 వ తారీఖున జిల్లాపరిషత్ సర్వసభ్య సమావేశంలో విద్యుచ్ఛక్తి సంబంధించిన ఎస్. ఇ. గారు, డి. ఇ. గారు వచ్చి మీ ప్రాంతానికి రోటేరింగ్ వద్దతి ప్రవేశ పెడుతున్నాము. కాబట్టి రైతులు సహకరించాలని చెప్పడం జరిగింది. విద్యుత్ వాడకంలో, ఒక రకమైన క్రమ వద్దతి, వంతుల వారీగా రైతులు వాడుకోవాలని వారు ఆ సమావేశంలో కోరడం జరిగింది. ఆ వద్దతి ప్రకారం రైతుకు రీ గంటలు చొప్పున మాత్రమే విద్యుచ్ఛక్తి సరఫరా యిస్తారని చెప్పడం జరిగింది. మెట్ట ప్రాంతాలు అయిన పోలవరం, చింతలపూడి, కోవూరు, ఏలూరు తాలూకాలలో రైతులు బోరింగ్ల ద్వారా విద్యుచ్ఛక్తిని ఉపయోగించుకొని వ్యవసాయం చేసుకోవాలి. ఇప్పుడు ఉన్నటువంటి స్టాండింగ్ క్రాప్స్, వర్షినియా పొగాకు, నాటు పొగాకు, మిర్చి, ప్రత్తి వగైరాలకు ఎప్పుడూ నీరు అవసరం. ఇలా కట్ యింపోజ్ చేసి రొటేషన్ ప్రకారంగా నీరు సప్లయ్ చేసినట్లయితే రైతులు చాల యిబ్బంది పడే పరిస్థితి యున్నది. రీ గంటలు విద్యుచ్ఛక్తి వచ్చేటట్లయితే తడిసే భూమి 22 సెంట్లు, మేము ప్రత్యేకంగా రీ గంటలు తడిసి చూడడం జరిగింది. రీ గంటలు 22 సెంట్లు తడిసేటట్లయితే ఒక ఎకరం తడవడానికి 5 రోజులు పడుతుంది. మరల ఎకరం తడవాలంటే లిచ్ అయిపోయే అవకాశం ఉన్నది. ఈ వద్దతిని పూర్తిగా అప్ లాండ్ ఏరియాలో ఎగ్జంప్ట్ చేయవలెనని మినిస్టర్ గారిని కోరుతూ స్టేట్ మెంట్ చేయవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

Sri G. Raja Ram:—The idea of the scheme of rostering of supply is not to introduce any cut on, or reduce the normal energy consumption of, agricultural pumping. The basic purpose of this scheme is to educate the agriculturists to stagger the agricultural pumping load by rotation in different areas and even it out, during the entire day, so that the load does not exceed the system capability of the grid or of any given section at any time resulting disturbances and also voltage difficulties to the consumers themselves. This system also results in lower line losses. This system is the most suitable and the least inconvenient one in times of power shortage. While it gives freedom

Calling Attention to Matters of Urgent Public Importance : 15th February, 1975. 443  
 re: Introduction of Rostering system  
 for Agricultural Consumers in the State.

to the agricultural consumers to utilise all the energy they required, it only encourages them to utilise it during certain given periods of the day for the benefit of all concerned. There should therefore be no apprehension that the crop in any particular area would be adversely affected. An appeal has already been made to the general public through the Press and other media for adopting this system for the benefit of all concerned.

శ్రీ ఎన్. వెంకటరత్నం :—రోస్టరింగ్ సిస్టమ్ను యింట్రడ్యూస్ చేశారు. అదీ రైతులను ఎడ్యుకేట్ చేయడానికి చేశాము అంటున్నారు. రోస్టరింగ్ సిస్టమ్ కాదు. రోస్టరింగ్ సిస్టమ్లాగా తయారైంది ఇప్పుడు సైనిక్స్ గా యిన్ ఫ్రెస్స్ యిచ్చారు. 6 గంటలు నీళ్లు పెడితే మెట్ట ప్రాంతంలో 22 సెంట్రు తడుస్తుంది. మరునాడు 6 గంటలు పెడితే ఈ 22 సెంట్రుగాక యింకో 6 సెంట్రు తడుస్తుంది ఇనక నేల. ఎన్ని రోజులు పెట్టినా మళ్ళీ యిదే నేల తడుస్తుంది. ఎడ్యుకేట్ చేయడం అంటే ఏమిటో తెలివిస్తారా? ఈ పర్మిక్యులర్ డిఫికల్టీతో మంత్రిగారు ఏమి చేస్తారు?

శ్రీ జి. రాజారామ్ :—కొరత ఉన్నప్పుడు యింతకంటే మంచిసాధన లేదని మనవిచేశాను.

శ్రీ ఎన్. వెంకటరత్నం :—పంటలు చెడిపోతాయి. చెడిపోయిన తరువాత, యీ మహాపట్టణంలో ఎంత విద్యుత్ వాడుకుంటే ఏమిటి ప్రయోజనం? పంటలు నేవ్ చేయడానికి ఏమి చేస్తారు?

Mr. Speaker:—If you have got any better system, you can discuss with him. He will certainly accept it. He will examine all that.

శ్రీ ఎన్. వెంకటరత్నం :—మెట్ట ప్రాంతాలలో 6 లాక్స్ చేసేటట్లు ఉండాలి.

శ్రీ ఎ. హనుమంతరావు (కొవ్వూరు) :—ఉన్న పంటలన్నీ నాశనం అయిపోయిన తరువాత ఎడ్యుకేట్ చేసేది ఏమి యున్నది? మెట్ట తాలూకాలో ఇనక నేలలలో ప్రాక్టికల్ గా ట్రైమ్స్—అవర్స్ చెప్పారు. ఎన్ని గంటలు ఎన్ని సెంట్రు తడుస్తుందో చెప్పారు. నిజమో కాదో ఎంక్వయిరి చేయండి. పంట నాశనం అవకుండా చూసే మార్గం లేకుండా ఎట్లా? పర్మిక్యులర్ గా అవ్ లాండ్ పరియాలో ఆ సిస్టమ్ మార్పించి 12 గంటలు మినిమమ్ అవర్స్ యిచ్చేటట్లు చూడమని కోరుతున్నాను.

శ్రీ జి. రాజారామ్ :—ఇంతకు మొదలే మనవిచేశాను. సాధ్యమైనంత వరకు స్టాండింగ్ క్రాప్స్ నేవ్ చేయడానికి ప్రయత్నం చేస్తాము. చేస్తున్నాము.

శ్రీ ఎ. హనుమంతరావు :—అవ్ లాండ్ పరియాలో 12 గంటలు అయినా యివ్వకపోతే లాభం లేదు. లేకపోతే గ్యారంటీగా నాశనం అయిపోయినట్టే? దానికి సాధ్యమైనంత సప్లయ్ చేసేది ఏమిటి?

శ్రీ జి. రాజారామ్ :—రాష్ట్రంలో ప్రాండింగ్ క్రాప్ ను సేవ్ చేయడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నాము అన్నప్పుడు అది కూడ ధృష్టిలో యున్నది ?

### PAPER LAID ON THE TABLE

#### ANNUAL REPORT OF THE A.P. MINING CORPORATION LIMITED FOR THE YEAR ENDED 31-3-1974

Sri J. Chokka Rao:—Sir, on behalf of the Minister for Excise, I beg to lay on the Table:

“In compliance with Section 619. A(3) of the Companies Act, 1956, a copy of the Annual Report on the working and affairs of the Andhra Pradesh Mining Corporation Limited for the year ended 31-3-1974.”

Mr. Speaker:—Paper laid.

### GOVERNMENT BILL.

#### THE INDIAN ELECTRICITY (ANDHRA PRADESH AMENDMENT) BILL, 1975\*

Sri G. Rajaram:—Sir, I beg to move:

“That leave be granted to introduce the Indian Electricity (Andhra Pradesh Amendment) Bill, 1975”.

Mr. Speaker:—Motion moved.

(Pause)

The question is:

“That leave be granted to introduce the Indian Electricity (Andhra Pradesh Amendment) Bill, 1975”.

The Motion was adopted.

The House now stand adjourned to meet again at 11 A.M.

The House then adjourned at 10-50 A.M. to meet again at 11 O' Clock the same day.

#### ANNUAL FINANCIAL STATEMENT (BUDGET) For 1975-76

The House reassembled at 11 A.M.

Mr. Speaker in the Chair.

Mr. Speaker:—The Hon'ble Finance Minister will present his Budget now.

Sri P. Ranga Reddy (The Minister for Finance):—started reading his Budget Speech.....

Sri C.V.K. Rao:— On a point of order Sir. There is still one minute more. According to watch, there is still one more minute. Let the Chief Minister verify his time.

శ్రీమతి జె. ఈశ్వరీబాయి:—అధ్యక్ష, మాకు ఐక్స్ అన్నీ వచ్చేవరకూ వారు చదవడానికి పీల్చేదు.

Mr. Speaker:—They cannot be given earlier.

(The Finance Minister continued reading the Budget Speech)

Sri C.V.K. Rao:—The Hon'ble Finance Minister is acting as though he is a Governor. When I am raising the point of order....

Mr. Speaker:—No point of order.

Sri C.V.K. Rao:—Under Rule 160 there is a point of order. I am raising the point of order under Rule 160.

Mr. Speaker:—What is the point of order?

Sri C.V.K. Rao:—I am raising the point of order under Rule 160. The Rule says: "The annual financial Statement or the statement of the estimated receipt and expenditure of the State in respect of every financial year (hereinafter referred to as 'the Budget') shall be presented to the Assembly on such day as the Governor may appoint". Now there should be a copy of receipt and expenditure of the State in respect of every financial year. It is not presented and what is more, in the annual financial statement, details regarding the receipts and expenditure in relation to the Telangana region and rest of the State shall be shown in separate columns for facility of reference and consideration by the Regional Committee". There shall be no discussion. That is all right.

శ్రీ జె. వెంగళరావు:—తెలంగాణా రీజనల్ కమిటీ లేదన్నదు.

Sri C.V.K. Rao:—Whether Telangana Regional Committee is there or not, the actual receipt and expenditure in relation to Telangana region and the rest of the State shall be contained. There is no Budget. It is only a speech.

Mr. Speaker:—This is a part of it. It will be coming.

Sri C.V.K. Rao:—That has to be given. Are we getting it or not?

Mr. Speaker:—They are being circulated.

(The Hon'ble Finance Minister was still reading the Budget Speech)

Smt. J. Eswari Bai:—When we are standing and requesting అర్థిక మంత్రిగారు వివరకండా చదువుకుంటూ పోతున్నారు.

Sri A. Sriramulu:—This is a very valid point of order sir. You must be kind enough to give a ruling. It is not a finance statement. It is a speech of the Finance Minister. We are not in possession of the financial statement. This rule which becomes obsolete continues to be in our book. It has gone. But the Presidential Order replaced it. We should have amended these rules or removed these rules. So long as that is there, we have to respect that rule. It is not a financial statement and that is separate.

Mr. Speaker:—We have got all the statements on the table.

Sri C.V.K. Rao:—Not that. It should be placed on the table. It shall be presented to the Assembly—this Assembly. The Table of the Secretary is not the Assembly. On the Table it should be placed.

Mr. Speaker:—Yes. It will be placed on the Table.

Sri C.V.K. Rao:—Are you over-ruling the point of Order Sir?

Mr. Speaker:—Yes.

Sri C.V.K. Rao:—When do we get these things?

\*Sri Konda Lakshman Bapuji:—Whether Governor's order had been obtained is the specific question. It has not been circulated to the Members. Let that point be clarified by the Government. This is the point of order raised.

Mr. Speaker:—There is that order.

Sri Konda Lakshman Bapuji:—It has not been stated. Let the Government say that there is an order.

శ్రీ జె. వెంగళరావు:—గవర్నమెంటు ఎందుకు చెప్పాలి, స్పీకర్ గారు చెప్పాలి.

Sri Konda Lakshman Bapuji:—Every Member has a right to know.

Sri A. Sriramulu:—It is not on our Table.

Mr. Speaker:—It is not necessary that it should be on the Table.

Sri A. Sriramulu:—He is reading the big speech. How are we to know if they are not supplied to us.

Mr. Speaker:—After the speech is read you will know it.

శ్రీ నల్లవరెడ్డి శ్రీనివాసులరెడ్డి:—అనదర్ పాయింట్ ఆఫ్ ఆర్డర్, సర్. ఇప్పుడు ఈ టేబుల్ పై పెట్టిన ఈ డాక్యుమెంటు అన్-అథంటికేటెడ్ డాక్యుమెంటు. ఈ డాక్యుమెంటుకు అడుగున ఫైనాన్స్ మినిస్టర్ గారి సంతకం లేదు, ఎప్పుడూ అఖరున వుండాలి. స్టేట్ మెంట్ కు క్రింద వుండాలిగాని, కవర్ పేజీపైన పలానా ఆయనది అని వుంటే ఎట్లా?

Sri C.V.K. Rao:—It has to be adjourned.

Mr. Speaker:—It is the practice. Now it has been done.

శ్రీ జె. వెంగళరావు:—అది ప్రాక్టీసు, ప్రతి సంవత్సరం అట్లాగే వుంటుంది.

Sri C.V.K. Rao:—The practice should have some kind of rationale behind it. Every paper that is placed—even a small paper that is placed is being signed by the Minister. Why do you defend them. Let them express their regrets.

శ్రీ నల్లవరెడ్డి శ్రీనివాసురెడ్డి :— అధ్యక్షా, మీరు యిచ్చిన రూలింగ్ అది. మీరు యిచ్చారు, యీ ఫైనాన్స్ మినిస్టరుగారు స్పీకర్ గా వున్నప్పుడు యిచ్చారు. తరువాత, మీరు యిచ్చారు. ఇది తప్పిదం కాదా? అంతకుముందు వేరే ప్రాక్టీసు వుండవచ్చు. మీరు ఒక రూలింగ్ యిచ్చిన తరువాత, ఆ రూలింగ్ కు యీ సభ కట్టుబడి వుండాలి గదా? అది మంత్రులుగాని, సభ్యులుగాని, ఎవరయిన — అదుగున సంతకంలేకుండా ఎట్లా ప్రెజెంట్ చేస్తారు? వారు యిచ్చిన రూలింగ్ ...

MR. Speaker :—It is quite all right.

SRI C. V. K. Rao:—It is a very bad precedent. In future, it should be signed. Be kind enough to give such an order Sir.

(Then the Hon'ble Finance Minister read his Budget Speech from the beginning)

ఆర్థిక మంత్రి ( శ్రీ పి. రంగారెడ్డి ) :—అధ్యక్షా, 1975-76 సంవత్సరపు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ బడ్జెటును నివేదిస్తున్నాను.\*

గడచిన కొద్ది సంవత్సరాల్లో అనేక కారణాలమూలంగా, పథ ఆమోదాన్ని ఏడాదికి రెండుసార్లు పొందవలసి వచ్చేది. కాని ఈసారి మీ ఆమోదాన్ని పూర్తి బడ్జెటుకే పొందాలని ప్రతిపాదిస్తున్నాను. ఈ ఏడాది చెప్పుకోవలసిన ముఖ్య విషయం ఒకటి వుంది—ముఖ్యమైన బడ్జెటు పత్రాలను సంక్షిప్తంగా తెనుగులోనూ ఆంగ్లంలోనూ అందిస్తున్నాం. బడ్జెట్ ప్రతిపాదనలను ప్రస్తావించేముందు, రాష్ట్రంలోని ఆర్థిక పరిస్థితి గురించి, ఆర్థిక ధోరణులగురించి క్లుప్తంగా తెలియజేయాలను కుంటున్నాను. ఆ తర్వాత, ప్రస్తుత సంవత్సరపు ప్రణాళికా కార్యక్రమాల గురించి సమీక్షించి, వచ్చే ఏడాది నిర్వహించే ముఖ్య అభివృద్ధి పథకాలగురించి సూచిస్తాను.

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ కు 1973-74 సంవత్సరం చెప్పుకోదగిన సంవత్సరం. ఒకే విధంగా కాదు—అనేక విధాల. తెనుగు ప్రజల ఐకమత్యపు విజయం దృష్ట్యానే కాదు. చాలా కాలంగా వుంటూ వచ్చిన ఆర్థిక మాంద్యం తొలిగి. ఈ ఏడాది సుస్థిరపురోగిణికి బాటలు వేసింది. 1972-73 లో కన్న 1973-74 లో రాష్ట్ర ఆదాయం 5.9 శాతం పెరుగగలదని తాత్కాలికపు అంచనా. కాని నిజానికి ఆదాయం సుమారు 14 శాతం పెరిగింది. 1972-73 లోని రూ. 1,271 కోట్ల నుంచి ఆదాయం 1973-74 లో రూ. 1,450 కోట్లకు పెరిగింది. ఈ పెరుగుదలకు

\* English and urdu versions printed as Appendix.

ప్రధాన కారణం—1973-74 లో 86 లక్షల టన్నులకు పైగా ఆహార ధాన్యాలు పండటం. ఇది గణనీయమైన అధికోత్పత్తి, వ్యవసాయక ఉత్పత్తి విజృంభణలతో, పారిశ్రామిక ఉత్పత్తికూడా ముందుడగు వేసింది విద్యుచ్ఛక్తి పరిస్థితి క్రమంగా చక్కబడటంతో, పారిశ్రామిక పెట్టుబడుల విస్తృతికి తగువాతావరణం ఏర్పడింది. ఈ ఏడాది వర్షపాతం అంతటా సమంగా లేకపోవటంవలన, ఖరీఫ్ పంట కొంతవరకు దెబ్బతిన్నది. అయినప్పటికీ, ప్రత్యేక రబీ ఉత్పత్తి కార్యక్రమాన్ని చేపట్టటం మూలంగా, వ్యవసాయక ఉత్పత్తి తృప్తికరంగా వుండగలదనే భావిస్తున్నాం. పారిశ్రామిక ఉత్పత్తి పుంజుకుంటోంది. కాబట్టి 1974-75 లో కూడా రాష్ట్ర ఆదాయం పెరుగుతూనే వుండగలదని ఆశిస్తున్నాం.

రాష్ట్ర ఆర్థిక వ్యవస్థ పునరుజ్జీవితం కావటంతో, రాష్ట్ర ఆర్థిక వసతులపై దాని ప్రభావం పడింది ఇందుకు ఒక్క ఉదాహరణ—1973-74 లో రాష్ట్ర ప్రణాళికా వ్యయం సుమారు రూ. 89 కోట్లు వుంటే, ఈ ఏడాది ఆ మొత్తాన్ని రూ. 142 కోట్లకు పెంచుకోగలిగాం ఇందుకు ముఖ్య కారణం—రాష్ట్ర రివిన్యూలు అధికస్థాయిని చేరటం, ప్రభుత్వం చేపట్టిన అదనపు పన్నుల కృషి, అయితే, పరిస్థితి ఇలా సంతృప్తికరంగా ఉన్నప్పటికీ, కొంత కాలం పెట్టే విషయం ఒకటి వుంది—మొత్తం జాతీయ ఆర్థిక వ్యవస్థలోని ద్రవీభూత ఒత్తిడులు, తత్ఫలితంగా ధరల పెరుగుదల, వీటి ప్రభావం రాష్ట్ర ఆర్థిక వ్యవస్థపై కూడా పడింది. ధరలపై ఒత్తిడి అనేది ఒక అస్తవ్యస్త పరిస్థితికి లక్షణం. అవసరాలకు తగ్గంతగా ఉత్పత్తి లేకపోతూ వుండటమే ఆ అస్తవ్యస్త పరిస్థితి. కాబట్టి ఈ సమస్యను దీర్ఘ కాలిక ప్రాతిపదికపైన, జాతీయ స్థాయిలోనూ పరిష్కరించాలి. అయినప్పటికీ, ఇందుకు కొన్ని తక్షణ చర్యలు, తక్కువ గడువులో తీసుకోవలసిన చర్యలు అవసరం. అందుకని పంపిణీరంగంలో కొన్ని దృఢ చర్యలను ప్రారంభించాం. పెరుగుతున్న ధరల దుష్ఫలితాలు వీటిద్వారా కొంతవరకు అరికట్టబడుతాయి.

గతంలో ప్రధాన వస్తువుల ధరలతీరు తెన్నులను చూస్తే, సప్లయలలో కొద్ది పాటి తరుగుదలలు ఉన్నప్పటికీ మార్కెట్ లోని ధరల వ్యవస్థ విపరీత ధోరణులకు లోబడగలదనే విషయం పలుసార్లు రుజువయింది. ఆ ధోరణిని అరికట్టాలంటే, ప్రధాన వస్తువులను, ముఖ్యంగా ఆహారధాన్యాలను ఇంకెక్కువ ఎక్కువగా అందించగలిగేట్టుగా పబ్లిక్ పంపిణీ విధానాన్ని విస్తృతం చేయక తప్పదు. అధిక మవుతున్న ఈ శాధ్యతను నిర్వహించటానికి, ప్రభుత్వం ఆంధ్ర ప్రదేశ్ స్టేట్ సివిల్ సప్లయ్ కార్పొరేషన్ ను నెలకొల్పింది. ఆహారధాన్యాల సేకరణకై ఈ సంస్థ త్వరలో వ్యాపార రంగంలోని దిగనున్నది. అటు ఇండియా ఫుడ్ కార్పొరేషన్, ఇటు రాష్ట్ర కార్పొరేషన్ రెండూకూడా పనిచేయటంవలన, పబ్లిక్ పంపిణీ విధానాన్ని పటిష్టంగా నిర్వహించేందుకై కావలసిన నిలవలను సమీకరించుకోగలం అని ఆనుకుంటున్నాం. అన్ని జిల్లాల్లోని చౌకదుకాణాల ద్వారా నెలకు 30,000 టన్నుల బియ్యం సరఫరా అవుతోంది. ఇదే సమయంలో, రాష్ట్ర సరిహద్దులగుండా ఆహార ధాన్యాల దొంగరవాణాను అరికట్టటానికి తగు చర్యలు తీసుకోబడుతున్నాయి. దొంగ నిలవదార్ల, బ్లాక్ మార్కెట్ దార్ల సంఘ



వ్యతిరేక చర్యలను అరికట్టేందుకై అంతరంగిక భద్రతా నిర్వహణ చట్టంక్రింద కూడా చర్యలు తీసుకోబడుతున్నాయి. రాష్ట్రంలోని వినియోగవస్తువుల పెరుగుదల అఖిల భారత స్థాయికన్న తక్కువగా వుండటం మనకు తృప్తికరమైన విషయం. 1974 ఏప్రిల్ - నవంబర్ కాలంలో రాష్ట్రంలోని వినియోగ ధరల సూచీ సగటు సంఖ్య 1973 లో అదే కాలంలోకంటే 21.9 శాతం ఎక్కువ. కాని అఖిల భారత స్థాయి 28.7 శాతంతో పోలిస్తే మన రాష్ట్ర ధరల సూచీ సంఖ్య తక్కువ.

ఇప్పుడిక వార్షిక ప్రణాళిక ప్రతిపాదనల గురించి ప్రస్తావిస్తాను.

## 1975-76 వార్షిక ప్రణాళిక

ఓట్-ఆన్-అకౌంట్ బడ్జెట్ లో 1974-75 వార్షిక ప్రణాళికపై కేటాయించిన వ్యయం రూ. 128.89 కోట్లు. ఇందులో కేంద్ర సహాయం రూ. 48.75 కోట్లు. రాష్ట్ర వనరులు రూ. 79.84 కోట్లు. తుది బడ్జెట్ లో ప్రణాళికా వ్యయం రూ. 132.73 కోట్లకు పెంచబడింది. కొన్ని పథకాలకు అదనపు నిధులను కేటాయించటం, కోస్తా ఆంధ్ర, రాయలసీమ, తెలంగాణా ప్రత్యేక అభివృద్ధి పథకాలక్రింద ఖర్చువని నిలవలను మళ్ళీ నమోదుచేయటం - ఇందుమూలంగా ఈ పెరుగుదల సమరూపింది.

ఇప్పటి బడ్జెట్ ప్రతిపాదనల్లో, సవరించిన ప్రణాళికా వ్యయం రూ. 142.38 కోట్లుగా సూచించబడింది. అంటే దాదాపు రూ. 10 కోట్ల అదనపు పెరుగుదల అన్నమాట. కొన్ని ముఖ్య పథకాల విషయంలో చేసిన అదనపు కేటాయింపుల ఫలితం ఇది.

నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టుపై అధిక వ్యయంకై అదనపు సహాయాన్ని అందజేయవలసిందిగా కేంద్ర ప్రభుత్వాన్ని మనం అర్థించినట్లు గౌరవ సభ్యులకు తెలుసు. ఆ సహాయం అందేలోపు, ప్రణాళికలో ఈ ప్రాజెక్టు కేటాయింపు రూ. 5 కోట్లకు మరొక రూ. 4.50 కోట్లను చేర్చటమైంది.

యల్. ఐ. సి. ఋణాల దృష్ట్యా, గృహనిర్మాణ, నీటి సప్లయ పథకాలకై అదనంగా సుమారు రూ. 2 కోట్లు కేటాయించబడినై. విద్యుచ్ఛక్తి రంగపు కేటాయింపుకు రూ. 1.75 కోట్లను చేర్చడం జరిగింది. విజయవాడ థర్మల్ ప్లేషన్ కు, ఎగువ నీలేరు జలవిద్యుచ్ఛక్తి పథకానికి చేసిన అదనపు కేటాయింపు మూలంగా, చేనేత వద్దుక్రింద ముదరా బకాయాలను తీర్చటానికిగాను రూ. 120.38 లక్షల మొత్తం కేటాయించబడింది. పానిక్రామిక అభివృద్ధి ప్రాంతాలకై సేకరించిన భూమికోసం, పరిహారానికి రూ. 30 లక్షల మొత్తం కేటాయించబడింది. నీటిసాగు రంగానికి అదనంగా రూ. 50 లక్షలు కేటాయించబడినై. 1973-74 లో వైదరాబాద్-సికింద్రాబాద్ జంట నగరాల్లో కొన్ని అదనపు విద్యా సౌకర్యాలను కొనసాగించేందుకుగాను రూ. 32.50 లక్షల మొత్తం కేటాయించబడింది. ఈ పెరుగుదలల మూలంగానూ, కొన్ని ఇతర రంగాల్లో

పొదుపు మూలంగానూ ప్రస్తుత సంవత్సరపు సవరించిన ప్రణాళిక మొత్తం వ్యయం రూ. 142.33 కోట్లు వుంటుంది. ఆ తర్వాత, విద్యుచ్ఛక్తికి రూ. 4.60 కోట్లు, వంశధార ప్రాజెక్టుకు రూ. 50 లక్షలు అదనంగా కేటాయించడానికి ప్రభుత్వం సమ్మతించింది.

ప్రణాళికా సంఘంతో జరిపిన చర్చల్లో, 1975-76 వార్షిక ప్రణాళిక వశతులు రూ. 131.36 కోట్లుగా మొదట్లో అంచనా వేయబడింది. ఇందులో కేంద్ర సహాయం రూ. 48.75 కోట్లు. ప్రస్తుత సంవత్సరపు మొత్తంకూడా ఇంతే. ఆయినా నీటిసాగు, విద్యుచ్ఛక్తి రంగాల తక్షణ అవసరాలదృష్ట్యానూ, మిగతా రంగాల్లోని ముఖ్యమైన శాధ్యతల దృష్ట్యానూ రూ. 153.68 కోట్ల వ్యయం బడ్జెట్ లో కేటాయించబడింది. ముఖ్యంగా నీటిసాగు, విద్యుచ్ఛక్తి రంగాల్లోని శాధ్యతల దృష్ట్యా ఈ వ్యయం కూడా పూర్తిగా చాలదని నాకు తెలుసు. విద్యుచ్ఛక్తి రంగంలో కొత్తగూడెం నాల్గవదశ పథకానికి సరిపోయే కేటాయింపును చేసే విషయాన్ని 1975-76 సంవత్సరంలో పరిశీలించాలి. అలాగే, నీటిసాగు రంగంలో, నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టు వ్యయాన్ని అధికంచేసే విషయం గురించి కూడా, ఈ అదనపు సహాయానికి సంబంధించిన ఆర్థిక కారణాల గురించి నా ప్రసంగంలో మున్నందు వివరిస్తాను. కీలక భాగానికి చెందిన ఈ రెండు అంశాలకు అదనపు కేంద్ర సహాయపు ఆవశ్యకత ఎంతో అవసరం అని మాత్రం ఇక్కడ పునరుద్ఘాటిస్తున్నాను. ఈ రెండు కార్యక్రమాల ప్రభావం పారిశ్రామిక వ్యవసాయక ఉత్పత్తిపై ప్రసరిస్తుంది. ఈ సహాయం అందగలదని ఆశిస్తున్నాను.

1975-76 వార్షిక ప్రణాళిక కేటాయింపుల్లో, ఎక్కువభాగం మళ్ళీ నీటిసాగు, విద్యుచ్ఛక్తి రంగాలకు సమకూర్చబడింది. ఇది సహజమే. విద్యుచ్ఛక్తి కేటాయింపు రూ. 54 కోట్లు. నీటిసాగుకు రూ. 38 కోట్లు. మొత్తం ప్రణాళిక వ్యయంలో 60 శాతం వుంటుంది ఈ రెండింటి కేటాయింపు. రోడ్డు రవాణాల వ్యయం ప్రస్తుత సంవత్సరంలోని రూ. 9.89 కోట్ల నుంచి 1976-76 లో రూ. 17.86 కోట్లకు పెరిగింది. ఈ పెరుగుదల యావత్తూ ఆర్. టి. సి. ప్రణాళిక వ్యయానికి వర్తిస్తుంది. సాంఘిక, సామాజిక సేవా వసతులకు రూ. 24.97 కోట్లు; సహకారంతో సహా అనుబంధ వసతులకు, వ్యవసాయ రంగానికి రూ. 14.21 కోట్లు; పరిశ్రమకు, ఖనిజాలకు రూ. 4.53 కోట్లు.

రాష్ట్రంలోని వెనుకబడిన ప్రాంతాల సత్వర అభివృద్ధికి గాను అయిదవ ప్రణాళిక కాలంలో రూ. 90 కోట్ల అదనపుసహాయాన్ని కేంద్రప్రభుత్వం సూచించి నల్లు గౌరవసభ్యులకు తెలుసు. 5:3:2 నిష్పత్తి ప్రకారంగా ఈ మొత్తం తెలంగాణ, రాయలసీమ, కోస్తా ఆంధ్ర ప్రాంతాలకు కేటాయించ బడుతుంది. ప్రస్తుత సంవత్సరానికి రూ. 18 కోట్లు సర్దుబాటు అవుతుంది. కాగా జంట నగరాల అభివృద్ధికి మరొక కోటి రూపాయలు లభిస్తాయి.

ప్రణాళికా సంఘం సూచించిన కొన్ని సూత్రాల నమసరించి, మూడు ప్రాంతీయ ప్రణాళిక, అభివృద్ధి సంఘాల సిఫార్సులను అనుసరించి వెనుకబడ్డ ప్రాంతాలను నిర్ణయించటం జరిగింది. అలాగే పథకాలను రూపొందించటమూ

జరిగింది. మొత్తం వ్యయంలో 25 శాతం భారీపరిశ్రమలు, ఉన్నత విద్యారంగాలలోని ప్రాంతీయ పథకాలకు కేటాయించబడింది. మిగతా మొత్తం ప్రతిజిల్లాలోని వెనుకబడ్డ ప్రాంతాల ప్రకారం ఆయా జిల్లాలకు విభజించబడింది. ప్రత్యేక అభివృద్ధి నిధుల ఉత్పత్తి రంగాలకు కేటాయించబడినాయి, ఈ విధంగా రూ. 18 కోట్ల మొత్తంలో, సుమారు రూ. 4.5 కోట్లు పరిశ్రమలకు, గ్రామీణ విద్యుద్దీకరణకు రూ. 9 కోట్లకు పైగా, చిన్న నీటి సాగుకు దాదాపు రూ. 5 కోట్లు కేటాయించబడినాయి. వ్యవసాయిక, అనుబంధ రంగాలకు రూ. 2.10 కోట్లు, గ్రామీణ నీటి సప్లయకు రూ. 2.04 కోట్లు, ఉన్నత విద్యా పథకాలకు రూ. 60 లక్షలు కేటాయించబడినై. ఈ పథకాలు మంజూరైన మొదటి సంవత్సరం ఇదే కాబట్టి. సంవత్సరాంతానికి ఉత్తర భాగంలోనే ఈ పథకాలు రూపొందించబడినాయి. అయితే 1975-76 కార్యక్రమాల పని ప్రారంభించబడింది. ఈ పథకాలను ముందుగానే రూపొందించటం జరుగుతుంది. ప్రణాళికా సంఘపు ఆమోదంకూడా ఆ తర్వాత వెంటనే లభించగలదు. ప్రస్తుత సంవత్సరం ప్రారంభమైన పథకాల విషయంలో—ఎట్టి అటంకం లేకుండా వాటిని వచ్చే ఆర్థిక సంవత్సరంలో కూడా కొనసాగించాలని ప్రతిపాదించబడింది. ఈ విషయమై తగు చర్య తీసుకోబడుతుంది. 1975-76 బడ్జెటులో, ప్రస్తుత సంవత్సరపు కేటాయింపుల ప్రాతిపదికపై న వివిధ రంగాల కేటాయింపులు చేయబడినాయి. అయితే ఇవి తాత్కాలికం, ప్రణాళిక, అభివృద్ధి సంఘాలు, రాష్ట్ర ప్రణాళిక సంస్థ—వీటి సిఫార్సుల ప్రకారం పథకాల తుది ఆమోదం ప్రకారం ఈ కేటాయింపులు తగు విధంగా సవరించబడుతాయి.

ప్రయోజనాత్మక ప్రణాళికా రచన అంటే, కేవలం బాగా భావించబడిన ప్రణాళిక మాత్రమేనని కాదని నాకు తెలుసు. అమలు జరగటం కూడా పటిష్ఠముగా వుండాలి. ఇందుకు గాను, ప్రణాళిక ఖర్చును గురించిన నిరంతర సమీక్ష ఎంతో అవసరం. అయితే, ఈ విషయంలో తగిన సమాచార విధానం లేకపోవటంవల్ల ఈ పని కష్ట భూయిష్టం అయింది. ప్రణాళిక కార్యక్రమాలను జాగ్రత్తగా పరిశీలించి, శాస్త్రీయ పద్ధతిన బడ్జెట్ విధానాలను దోహదపరచేందుకు గాను, కంప్యూటర్ పద్ధతి సమాచార విధానాన్ని ఎర్పరచాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. ఈ విషయమై పని చురుగ్గా సాగుతోంది. కేంద్ర ప్రభుత్వ అడ్మినిస్ట్రేటివ్ ప్రాఫ్ కాలేజీ, హైదరాబాదులో అందుబాటులోవున్న సవిన కంప్యూటర్ సౌకర్యాలను వినియోగించుకుంటున్నాం.

వివిధ అభివృద్ధి కార్యక్రమాలను గురించి క్లుప్తంగా ఇప్పుడు ప్రస్తావిస్తాను.

## వ్యవసాయం

దక్షిణ—వశ్చిను బుతుపవనాల తరుణంలో వర్షపాతం అస్తవ్యస్తంగా ఉన్నట్లు ఇంతకు ముందు ప్రస్తావించాను. అయితే ఒక్క మాట చెప్పాలి. పరుణ దేవుడి గురించి మంచిగానే చెప్పకోవాలి. ఎందుకంటే, ఈ బుతుపవనాల ప్రభావం రబీ తరుణంలోని వ్యవసాయకి ఉత్పత్తికి దోహదకరంగానే ఉంది. 1974

అట్టోబరు లోని అధిక వర్షాలను లాభసాటి చేసుకొనటానికిగాను, నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టు, కృష్ణా డెల్టా ప్రాంతాలలో సుమారు 5.5 లక్షల ఎకరాల మేరలో ప్రత్యేక రబీ ఉత్పత్తి కార్యక్రమాన్ని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ప్రారంభించింది. ఈ ప్రాంతాల లోని రైతాంగానికి కావలసిన వ్యవసాయక సదుపాయాలను సమ కూరిస్తేనే ఈ కార్యక్రమం జయప్రదం అవుతుంది. ఇందుకని రూ. 8 కోట్లు కేటాయించబడినై. ఈ కార్యక్రమానికి మామూలుగా లభించే ఎరువులకు అద నంగా 24 వేల మెట్రిక్ టన్నుల నైట్రోజన్ ఎరువును పొందగలిగాం. వ్యవసాయక సదుపాయాల పొచ్చు విలువల దృష్ట్యానూ, రైతాంగానికి వ్యవసాయక పరవతిని సులభంగా సమకూర్చవలసిన అవసరం దృష్ట్యానూ రూ. 8 కోట్లు మేరకు అనుబంధ పరవతిని చేకూర్చవలసిందని చేసిన సూచనకు, రిజర్వు బ్యాంకు అంగీకరించింది.

రాష్ట్రంలో వ్యవసాయానిది కీలకస్థానం. వ్యవసాయక ఉత్పత్తిలో వేగంగా పెరుగుదలను సాధించాలి. గడచిన కొద్ది సంవత్సరాల అనుభవద్ృష్ట్యా, ఈ నిజం పూర్వంతోకన్న మరింతగా రుజువయింది. వ్యవసాయక అభివృద్ధిని సాధించే కార్యక్రమం సక్రమంగా, సుచంఘటితంగా ఉన్నప్పుడే, జీవన అవసరాల ధరలు పెరిగే ధోరణిని వెనక్కు మళ్లించగలుగుతాం. వ్యవసాయక అభివృద్ధికి కీలకవ్యూహం—(i) ఎక్కువ దిగుబడి రకాల ద్వారా, ఎక్కువ పంటల పద్ధతి ద్వారా, ఆహార పంటల విషయంలో బహు విధానాల ద్వారా ఎకరా దిగుబడుల నధికం చేసే అవకాశాలను పూర్తిగా వినియోగించటం; (ii) భారీ వ్యాపార పంటల దిగుబడి స్థాయులను అధికం చేసేందుకై తగు ప్రాంతాలను ఎంచుకొనట ములో తీవ్రతరమైన ప్రయత్నాలు చేయటం, వచ్చే సంవత్సరం ఎక్కువ దిగుబడి రకాలను 25.86 లక్షల హెక్టారుల ప్రాంతాలకు వర్తింప చేయాలని ప్రతిపాదించ బడింది. ఈ కార్యక్రమానికి, ఎక్కువ దిగుబడినిచ్చే మంచి విత్తనాలను సప్లయ చేయాలి. రాష్ట్ర షేక్రాల్లో విత్తనాలను అధికం చేయటంతోపాటు, నాణ్యం వున్న విత్తనాలను అధికం చేసేందుకై రాష్ట్ర విత్తనాల సంస్థను నెలకొల్పాలని ప్రభుత్వం భావిస్తోంది.

వ్యాపారపు పంటల విషయంలో, ప్రత్తి అభివృద్ధిలో చెప్పుకొదగిన విజయం సాధించబడింది. అదనంగా 1,15,500 ప్రత్తి బేళ్లను ఉత్పత్తి చేయవచ్చు. నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టు, తుంగభద్ర ప్రాజెక్టు, కర్నూలు జిల్లాలోని కె.సి. కెనాల్... వీటి క్రింద నీటి సాగు ప్రత్తి పంట ప్రాంతాన్ని విస్తరించటం వలన ఇది సాధ్యం అయింది. 1975-76 లో, ఐ. సి. డి. పి. లో ఒక భాగంగా, ఆదిలా బాద్, కర్నూలు జిల్లాలో వర్షప్రాంతాల్లో 1.5 లక్షల ఎకరముల మేరకు ఈ కార్యక్రమాన్ని విస్తరించాలని పోతిపాదించబడింది, నాగార్జునసాగర్ పొంత ములో 3.25 లక్షల ఎకరాలలో యమ్. సి. యు.-5 పోత్తిని, కృష్ణా వరిపంట భూములలో 50,000 ఎకరాలలో కృష్ణ పోత్తిని పండించాలని కూడా అనుకుంటు న్నాము.

వ్యవసాయక రంగంలో అధికోత్పత్తి కే అగ్రస్థానం అయినప్పటికీ, ఈ కార్యసాధనలో గాఢమైన ఆర్థిక వ్యవస్థలో ఆదాయ తారతమ్యాలను మరింత అస్తవ్యస్తం కాకుండా చూడటం అవసరం. బలహీనవర్గాలపట్ల చిన్నకారు, సన్నకారు రైతుల్లాంటి తక్కువ పనిపాటలు గల వారిపట్ల ప్రత్యేక శ్రద్ధ చూపాలి. చిన్నకారు, సన్నకారు రైతులను సంఘటితం చేసే విషయం గురించి తర్వాత ప్రస్తావిస్తాను. ఇది కాక, రైతు సేవా సమాజాలను ఏర్పాటు చేయాలని అనుకుంటున్నాం. ఈ వర్గాల పరికి పటిష్ఠంగా తోడ్పడేందుకై సమీకృత సౌకర్యాలను సమకూర్చటానికి ఇవి ఉపయోగపడతాయి. ఈ సమాజాలు సభ్యులకు తక్కువ గడువు, దీర్ఘ కాలపు పద్దతిన పరపతులు సమకూరుస్తాయి—అధికోత్పత్తిని సాధించేందుకు కావలసిన సదుపాయాలతో పాటు సభ్యులకు అనుబంధ ఉపాధి వసతులను కల్పించి, వారి ఆదాయాలను పెంచటానికై వార్షిక, వారి ఆర్థిక అభ్యుదయానికి ఈ సమాజాలు దోహదపడతాయి. శ్రీకాకుళం, విశాఖపట్టణం, కడప, నల్లగొండ జిల్లాల లోని చిన్న రైతుల అభివృద్ధి ఏజెన్సీలు సన్నకారు రైతులు, వ్యవసాయక కృషికుల ఏజెన్సీ ప్రాంతాలలోనూ నమూనా పద్దతిన అయిదు సమాజాలు ఏర్పాటు చేయబడుతాయి. చిన్నకారు రైతుల కొత్త అభివృద్ధి ఏజెన్సీలు, సన్నకారు రైతుల అభివృద్ధి ఏజెన్సీలూ ఇలాంటి సమాజాలను వచ్చే ఏడాది ఏర్పాటు చేయాలని వుంది. ఇందుకు రూ. 18.20 లక్షలు కేటాయించబడినాయి.

వ్యవసాయం గురించి మాట్లాడే సందర్భంలో, రాష్ట్రంలో ఎరువుల అందుబాటు, పంపిణీ గురించి సంగ్రహంగా ప్రస్తావించటం అవసరం. 1974-75 ఖరీఫ్ లో, ఫాస్ఫేటిక్, పొటాషిక్ ఎరువులతో పాటు 1.83 లక్షల టన్నుల నైట్రోజన్ ను కేంద్ర ప్రభుత్వం కేటాయించింది. ప్రస్తుత రబీ తరుణంలో, అనుకుంటున్న కేటాయింపు—సుమారు 1.56 లక్షల టన్నుల నైట్రోజన్-మిగతా ఎరువులు కాక. 1975 లో వచ్చే ఖరీఫ్ కోసం 2 లక్షల టన్నుల నైట్రోజన్ ను కేంద్ర ప్రభుత్వం కేటాయించింది. ఇందు మూలంగా ఎరువుల పరిస్థితి వెరుగుతుందని, పూర్వపు ఖరీఫ్ కేటాయింపుకు ఇది అనుగుణంగా ఉండగలదని గౌరవ సభ్యులు భావిస్తారనుకుంటాను.

ఎరువుల పంపిణీ విషయంలో, డిఫెన్స్ ఆఫ్ ఇండియా రూల్స్ క్రింద, 1974 ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర ఎరువుల (వ్యాపారుల కొనుగోలు, అమ్మకం) ఆర్డరును రాష్ట్ర ప్రభుత్వం జారీ చేయటం గౌరవసభ్యులకు తెలుసు. దీని ప్రకారం ఎరువుల పంపిణీపై నూటికి నూరుపాళ్ళు ప్రభుత్వం పూర్తి అధికారం చేపట్టింది. రాష్ట్రంలోని ఇంచుమించు రైతులందరికీ ఎరువుల కార్డులు ఇవ్వబడినాయి. వివిధ స్థాయిల్లోని సంఘాల ద్వారా పంపిణీ యంత్రాంగంలో అసభికార్లను కూడా చేర్చటం జరిగింది. పంపిణీ విధానంలో వెసులుబాటు వుండేట్టుగా ఏర్పాటు చేయబడింది. పరిస్థితుల బట్టి ఎప్పటికప్పుడు సర్దుబాట్లు చేయబడుతున్నాయి. ఇటీవల ఇంకా కొంత సడలింపు జరిగింది. డిపార్టుమెంటల్, కో-ఆపరేటివ్, లేదా ప్రైవేటు వ్యాపారుల ద్వారా నూటిఎరువులను లేదా సంకీర్ణ ఎరువులను రైతులు పొందవచ్చు. ప్రైవేటు వ్యాపారుల నుంచి నూటి ఎరువుల విషయంలో మాత్రమే

పర్మిట్స్ విధానం కొనసాగుతుంది. పరిస్థితులను ఎప్పటికప్పుడు సమీక్షించటం జరుగుతోంది. పంపిణీ విధానాన్ని మెరుగుపరచేందుకై, అవసరమైనప్పుడల్లా ఇంకొన్ని చర్యలు తీసుకొనబడతాయి.

### సహకార రంగం

వ్యవసాయ ఉత్పత్తికై రైతులకు తక్కువ గడువు పరపతిని సమకూర్చటములో ఈ ఏడాది సహకార సంఘాలు చెప్పకోతగ్గ ప్రగతిని సాధించినాయి. 1971-75 లో ఈ విధమైన పరపతి క్రింద లక్ష్యం రూ. 32 కోట్లు. అయినా 1974 ఖరీఫ్ తరుణంలోనే సమకూర్చిన పరపతి రూ. 32.30 కోట్లు. రబీ తరుణములో మరొక రూ. 10 కోట్లు సమకూర్చాలని ప్రతిపాదించబడింది. అంటే ఈ విధంగా రైతులకు సమకూర్చిన పరపతి రూ. 42 కోట్లు దాటిపోవచ్చు. నాల్గవ ప్రణాళిక కాలంలో సగటు సాలుసరి మొత్తం సుమారు రూ. 25 కోట్లు మాత్రమే వచ్చే ఏడాది కూడా పరపతి ఇచ్చే స్థాయిలో ఉండగలదనుకుంటున్నాం.

దీర్ఘ కాలపు గడువు పరపతి విషయంలో, ఆంధ్రప్రదేశ్ కేంద్ర సహకార భూమి తనఖా బాంకు దీర్ఘకాలిక ఋణవిధానాన్ని విస్తృతం చేయటానికి తగు చర్యలు తీసుకొన్నది. పాడి పరిశ్రమ, గొర్రెల పెంపకం, కోళ్ల పెంపకం, వ్యావసాయక పరిశ్రమలను పెంపొందించటం వగైరాలాంటి ఉత్పత్తి విషయాలకు అనువుగా ఋణ విధానాలు సవరించబడినాయి. కేవలం భూమి అభివృద్ధి కోసం మాత్రమే ఇదివరలో ఋణాలు ఇవ్వబడేవి. ఈ ఏడాది దీర్ఘకాలిక ఋణాలు రూ. 15 కోట్ల వరకూ ఇవ్వబడగలవు. వచ్చే ఏడాది నుంచి రూ. 20 కోట్ల వరకు ఈ ఋణాలు ఇవ్వబడతాయి.

బలహీన వర్గాలకు సహాయపడేందుకయి ఉద్యోగపూర్వకమైన ప్రత్యేక కార్యక్రమాలను ప్రభుత్వం అమలుజరుపుతోంది. బలహీనవర్గాల సహకార సంఘాలకు సాయపడటానికయి ఈ ఏడాది రూ. 10.95 లక్షలు కేటాయించబడినై సహకార వ్యవసాయ సంఘాలు, శ్రామిక కాంట్రాక్టు సంఘాలు, రిజిస్ట్రార్ సంఘాలు, రజకులు మంగళ్ల సంఘాలు వగైరాల సహాయానికై ఈ మొత్తం పూర్తిగా వినియోగించబడుతుంది. ఈ కార్యక్రమాల భౌతిక ప్రయోజనం వచ్చే ఏడాది మరింత విస్తృతం చేయబడుతుంది. ఇందుకోసమని కేటాయంపును 1975-76 బడ్జెటు అంచనాల్లో రూ. 55 లక్షలకు పెంచటమైంది.

### పశు పోషణ, పాడి పరిశ్రమ

ఈ రంగం ప్రజల పుష్టికర ఆహార స్థాయిలను పెంచటానికి దోహదపడుతుంది. కాగా చిన్న, సన్నకారు రైతుల ఆదాయాన్ని, అలాగే వ్యవసాయ శ్రామికుల ఆదాయాన్ని పెంచటానికి కూడా ఈ రంగం తోడ్పడుతుంది. పాడి పరిశ్రమ అభివృద్ధి, పశువుల నాణ్యాన్ని అభివృద్ధిపరచటంలో తోడిఉపబడింది ఇందుకై తీవ్ర పశు అభివృద్ధి మండలాలు ఏర్పాటుచేయబడినాయి. ఈ మాదిరి మండలాలు రాష్ట్రంలో అప్పుడే మూడు పనిచేస్తున్నాయి. కె. సి. కెనాల్ ప్రాంతం

ఖమ్మం, శ్రీకాకుళం, విశాఖపట్నం జిల్లాలో ఈ కొత్త మండలాలను ఏర్పాటుచేయాలని వుంది. కామ్రాయ పద్ధతిన పెంచటం, వ్యాధి నివారణ, గ్రాసపు అభివృద్ధి, ఇలా సమగ్రంగా పనులచేయడాకై ఏర్పరచిన వ్యూహాంశలితంగా రాష్ట్రంలో పాలడిత్వప్తి అధికమైంది. గడచిన సంవత్సరంలో పాలసేకరణ 528 లక్షల లీటర్లు. ఈ ఏడాది 720 లక్షల లీటర్లు కొత్తగా పది శీతల కేంద్రాలను ఏర్పాటుచేయాలని వున్నది. ఖమ్మంలో ఒకటి, మహబూబ్ నగర్ లో ఒకటి పాడిపరిశ్రమ ఊతాలను నెలకొల్పాలని ప్రతిపాదించబడింది. హైదరాబాద్ కేంద్ర పాడి ఊతంలో పాలపాడిఫ్యాక్టరీని ప్రారంభించటంతో, అదనపు పాలను ఎలా వినియోగించాలా అనే సమస్యను అందిప్రదేశ్ పాడి అభివృద్ధి సంస్థ సరిగా పరిష్కరించగలుగుతుంది.

### నీటి సాగు

గతంలో ప్రారంభించిన ప్రణాళికా పథకాలను సంఘటితం చేసుకొని, కొనసాగించబడే పథకాల పని వేగాన్ని వేగిరపరచటం ఈ రంగంలో ప్రధాన సూత్రం వచ్చే ఏడాది నీటి సాగు రంగపు కేటాయింపు రూ. 38 కోట్లు.

నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టు :

ఈ ప్రాజెక్టు విషయములో, చెప్పుకోదగిన విషయము— ఈ ఏడాది (+) 590 అడుగుల పూర్తి జలాశయ స్థాయి వరకు నీటిని నిలవచేసు కొనటం, క్రెస్ట్ గేట్ పైదాకా నీరు నిల్వచేయబడింది. రెండవ పట్టకై కృష్ణా డెల్టాలో చాలా ప్రాంతాలకు ఈ నీరు సప్లయ చేయటానికి ఇందువలన వీలైంది.

ఈ ఏడాది, అదనంగా 7,892 ఎకరాల ఆయకట్టుకు నీరు సప్లయ చేయబడింది. అంటే కుడి కాల్యక్రింద మొత్తం నీటి సాగు శక్తి 7.48 లక్షల ఎకరాలకు ఉపకరిస్తుంది. వచ్చే ఏడాది అదనంగా 20,211 ఎకరాల మేరకు నీరు లభించే కార్యక్రమం ప్రతిపాదించబడింది.

ఎడమ కాల్యక్రింద ఇంతవరకు సమకూర్చిన నీటి సాగు వసతి 26,887 ఎకరాలకు సరిపోతుంది. అంటే ఇప్పటికి మొత్తం 3.08 లక్షల ఎకరాలకు నీటి సాగు లభిస్తుంది. లిఫ్ట్ ఇరిగేషన్ పథకాల క్రింద, 17,000 ఎకరాలకు సరిపడ నీటిసాగు వసతి సమకూర్చబడింది. 'ప్లో' నీటిసాగు క్రింద అదనంగా 8,000 ఎకరాలకు, లిఫ్ట్ నీటిసాగు క్రింద అదనంగా 10,000 ఎకరాలకు 1975-76 లో నీటిసాగును సమకూర్చాలని ప్రతిపాదించబడింది.

1975-76 బడ్జెట్ లో రూ. 10 కోట్లు కేటాయించబడినై. నాగార్జున సాగర్ ప్రాజెక్టును సాధ్యమైనంత త్వరగా పూర్తి చేయవలసిన అవశ్యకత మనందరకూ తెలుసు. ప్రణాళికా సంఘపు ఉపాధ్యక్షునితో మన ముఖ్యమంత్రి ఇటీవల జరిపిన చర్చల ఫలితంగా, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నిర్దిష్టమైన ప్రతిపాదనలను రూపొందించి, ప్రణాళికా సంఘానికి, కేంద్ర ప్రభుత్వానికి పంపింది—1979-80 నాటికి ప్రాజెక్టును వేగంగా పూర్తి చేయటానికి కావలసిన అదనపు ఆర్థిక

సహాయాన్ని అర్థిస్తూ, మామూలు కేటాయింపుకు అదనంగా రూ. 100 కోట్లు ఈ ప్రాజెక్టుకు సమకూరిస్తే, 1979-80 నాటికి అదనంగా పది లక్షల ఎకరాలకు నీటిసాగు లభించగలదని, తత్ఫలితంగా అదనంగా అహారోత్పత్తి సమకూరి, ఆహార ధాన్యాల దిగువ తుల్య క్రింద అయ్యే కోట్లకొలది విదేశీమారక ద్రవాన్ని దేశం ఆదా చేసుకోవచ్చునని ప్రణాళికా సంఘానికి, కేంద్ర ప్రభుత్వానికి విశదం చేశాం. కాబట్టి మొత్తం దేశపు ప్రయోజనాల దృష్ట్యా ఈ ప్రాజెక్టును త్వరగా పూర్తి చేయటం అవసరం మన ప్రతిపాదనతో కేంద్ర ప్రభుత్వం స్వరలో అంగీకరించ గలదని గాఢంగా ఆశిస్తున్నాం.

**పోచంపాడు ప్రాజెక్టు :**

ఐ. డి. ఎ. తో చేసుకొన్న ఏర్పాట్ల ఫలితంగా పోచంపాడు ప్రాజెక్టు పని చురుగ్గా సాగుతోంది. పెద్ద కాలవ శ్రవ్యం పని 51 వ మైలు (82 కి. మీ.) వరకు పూర్తి చేయబడింది. పెద్ద కాలవలోకి నీటిని వదలటం ద్వారా, 1.16 లక్షల ఎకరాలకు నీటిసాగు వనరు సమకూర్చబడింది. పెద్ద కాలవ, పంటకాలవల పని సాగుతోంది. 1975 జూలై నాటికి 1.52 లక్షల ఎకరాలకు, 1976 జూలై నాటికి మొత్తం 2.10 లక్షల ఎకరాలకు నీటిసాగు వనరును సమకూర్చాలని ఉద్దేశ్యం. దిగువ మానేరు అనకట్ల పని కూడా ప్రారంభించాలని ప్రతిపాదించ బడింది. 1975-76 లో రూ. 14.50 కోట్ల కేటాయించబడినాయి.

**గోదావరి బ్యారేజ్ ప్రాజెక్టు :**

గోదావరి బ్యారేజీ పనిని ప్రారంభించవలసిన ఆవశ్యకత ప్రభుత్వానికి తెలుసు. అందుకనే ప్రపంచ బ్యాంకు సహాయం పొందే ప్రాజెక్టుగా దీనిని చేపట్టాలని ప్రతిపాదించబడింది. అనుకున్నట్లు ఇలా జరిగితే, పని అంతా కూడా నాలుగేళ్ళలో పూర్తి చేయబడుతుంది. ఈ ప్రాజెక్టుకై 1975-76 బడ్జెటులో రూ. 3 కోట్లు కేటాయించబడినాయి. అయితే ఈ కేటాయింపును పెంచే విషయం గురించి ప్రపంచ బ్యాంకు సహాయం నిశ్చితమయ్యాక పరిగణించాలి.

జూరాల నీటిసాగు ప్రాజెక్టు తొలి పరిశీలనకు, శ్రీకైల జలాను నీటిసాగు వినియోగించే విషయమై పరిశీలనకు తగిన సిబ్బంది మంజూరు చేయబడిందని ఈ సందర్భంలో గౌరవ సభ్యులకు మనవి చేసుకుంటున్నాను.

**చిన్న నీటి సాగు :**

ప్రాంతీయ అసమానతలను తొలగించటంలో చిన్న నీటిసాగు వసతులకున్న ప్రాముఖ్యం గురించి మనందరకూ బాగా తెలుసు. భారీ ప్రాజెక్టులవల్ల లాభపడని ప్రాంతాల్లో ఈ చిన్న నీటిసాగు వనర్లు వికీర్ణమై వుండటం మూలంగా, ఆ ప్రాంతాలకు నీటివలన ఎంతో ఉపయోగం చేకూరుతుంది. కాగా, అనావృష్టి ఇబ్బందులను తొలగించే ఏ కార్యక్రమంలోనైనా చిన్న నీటిసాగు రంగానికి ముఖ్యమైన స్థానం వుంది. చిన్న నీటిసాగు పథకాలు కొరదలావి చాలా ఉండటం, పరిమితమైన ప్రణాళిక కేటాయింపులు ఈ విధంగా వికీర్ణమవటం—



ఈ విషయాల దృష్ట్యా అమలులో ఉన్న పనులు పూర్తి చేయడం, ఉద్దేశించిన లక్ష్యాన్ని వేగంగా సాధించటం వీలుపడలేదు. అయిదవ ప్రణాళిక కాలంలో ఈ కొరడలా పనులన్నిటినీ దఫాల పద్ధతి మీద పూర్తి చేయాలని అనుకుంటున్నాం. అందుకు, ఫలానా గడువులోపల పూర్తి చేయాలి అని కార్యక్రమాన్ని రూపొందిస్తున్నాం. ఆర్థికంగా, పని సుఖమయింది. ఎందుకంటే అనావృష్టి గురయ్యే ప్రాంతాల కార్యక్రమం క్రింద, అన్ని సూత్రాల వల్లం క్రింద లభించే కేంద్ర సహాయం కూడా మామూలు ప్రణాళిక కార్యక్రమానికి అదనంగా సమకూరుతుంది. అంచనాల మంజూరు విషయంలో ఆర్థిక, పరిపాలనా విధానాల గురించి నిశిత పరిశీలన చేయబడింది ఉద్దేశించిన ప్రయోజనాలు ప్రణాళిక కాలంలోనే సిద్ధించేందుకై తగు చర్యలు తీసుకోబడినాయి. వచ్చే ఏడాది, రూ. 2.10 కోట్ల మామూలు ప్రణాళిక కేటాయింపుకు అదనంగా, సుమారు రూ. 5 కోట్లు సమకూర్చబడుతాయి—వెనుకబడిన ప్రాంతాల సత్వర అభివృద్ధికై నిర్దేశించిన ప్రత్యేక అభివృద్ధి నిధుల నుంచి

1974-75 లో భౌతిక ప్రయోజనాల విషయంలో, సుమారు 15 వేల ఎకరాల నీటిసాగు వనరు 1974 జూన్ నాటికి సమకూర్చబడింది—15 వేల ఎకరాల మేరకు సప్లయను స్థిరపరచటంతోపాటు. 1975 జూన్ నాటికి, సుమారు 86,000 ఎకరాలకు నీటిసాగు వనరు సమకూరగలదని అంచనా—సుమారు 55,000 ఎకరాలకు సప్లయను స్థిరపరచటంతోపాటు.

### కమాండ్ ఏరియా అభివృద్ధి

నీటిసాగు వనరును సృష్టించటం ఎంత ముఖ్యమో, ఆ వనరును వేగంగా వినియోగించటం కూడా అంత ముఖ్యం. సృష్టించిన వనరుకు, వినియోగానికి మధ్యనున్న వ్యత్యాసాన్ని తొలగించటమనేది భూమి అభివృద్ధి సమస్యలను సమన్వితంగానూ, పటిష్ఠంగానూ పరిష్కరించేప్పుడే సాధ్యమవుతుంది ఇంజనీరింగ్ పనులతోపాటు, కమాండ్ ప్రాంతాల్లో వ్యవసాయాభివృద్ధికి కూడా తగు చర్యలు తీసుకోవాలి—భూమిని సమం చేయటం, పొలాల బోదెలను ఏర్పాటు చేయటం, తగిన వైరు విధానాన్ని రూపొందించటం, విస్తృత సౌకర్యాన్ని అధికం చేయటం మార్కెటింగ్, నిల్వ, రవాణా వగైరా సౌకర్యాన్ని బలపరచటం—ఇవన్నీ అవసరం వీటన్నిటినీ సాధించటానికి, 1974 ఆగస్టు నుంచి ప్రభుత్వ స్థాయిలో ప్రత్యేక కాఖ ఒకటి ఏర్పాటు చేయబడింది. రాష్ట్రంలోని ఆయకట్టు అభివృద్ధి ఈ దిగువ నాలుగు ప్రాజెక్టుల విషయంలో భూమి అభివృద్ధిని త్వరితంగా సాధించటం—ఇవి ఈ కాఖయొక్క బాధ్యతలు.

- (i) నాగార్జునసాగర్ (కుడి, ఎడమ కాల్వలు)
- (ii) పోచంపాడు
- (iii) తుంగభద్ర దిగువ కాల్వ
- (iv) కె. సి. కాల్వ.

ఈ ప్రాజెక్టుల్లోని ప్రతి ప్రాజెక్టుకు ఒక కమాండ్ ప్రాంత అభివృద్ధి సంస్థను నెలకొల్పాలని ఉద్దేశ్యం. దీనికి అధ్యక్షులుగా ఒక మంత్రి ప్రధాన నిర్వహణ ఉద్యోగిగా ఒక అధికారి వుంటారు. ప్రాజెక్టు ప్రాంతంలో పని చేసే అన్ని సంస్థలకు ఇది దారి చూపుతుంది. పోవంపాడు ప్రాజెక్టు విషయంలో అప్పుడే ఇలాంటి ఏర్పాటు చేయబడింది. వ్యవసాయ శాఖ మంత్రి అధ్యక్షులు. మిగతా వాటి విషయంలో కూడా త్వరలోనే ఇలాంటి సంస్థలు ఏర్పాటు చేయబడుతాయి. వచ్చే ఏడాది, కమాండ్ ప్రాంత అభివృద్ధికిగాను, రూ. 170 లక్షలు కేటాయించబడినై. ప్రభుత్వం రూపొందిస్తున్న కొన్ని పథకాల విషయంలో కేంద్రం కూడా పాల్గొనే అవకాశం కల్పించే ఎథంగా ఈ పథకపు పరిధిని విస్తృతం చేయాలని అనుకుంటున్నాం.

### విద్యుచ్ఛక్తి

రాష్ట్ర ఆర్థిక అభివృద్ధి విషయంలో విద్యుచ్ఛక్తి ముఖ్య స్థానం ఉంది. దీన్ని కాలికమైన infrastructure గా చూసినా అవసరమే. అలాగే, విద్యుచ్ఛక్తి కొరతను బాగా తగ్గించడం ద్వారా ధరలపై ఎత్తిదీని తగ్గించే తక్కువ గడువు సాధనంగా కూడా విద్యుచ్ఛక్తి ఉపయోగపడుతుంది. అదనపు ఉత్పాదక సెల్లను నెలకొల్పే విషయానికి ప్రాముఖ్యం చూపటంతోబాటు, అవసరమైన థర్మల్ శక్తిని సమకూర్చటా ద్వారా, విద్యుచ్ఛక్తి అభివృద్ధిని నివారించటం జరుగుతోంది వర్తమానపు ఫలితాలను ఇందుమూలంగా కొంత తగ్గించుకోవచ్చు. కొత్తగూడెం థర్మల్ విద్యుచ్ఛక్తి కేంద్రపు మూడవ దశకు చెందిన రెండు యూనిట్లను ఈ ఏడాది ప్రారంభించటంతో, స్థాపిత విద్యుచ్ఛక్తి 888 మెగావాట్లకు పెరిగింది. ఈ రెండు యూనిట్ల శక్తి ఒక్కొక్కటి 110 మెగావాట్లు. విద్యుచ్ఛక్తి రంగానికి ప్రభుత్వం ప్రాధాన్యం చూపుతూనే వుంది. విద్యుచ్ఛక్తి ఉత్పాదన, ప్రసారం, పంపిణీలపై వ్యయం పెరుగుతూనే వుంది మూడవ ప్రణాళికలో ఈ పెట్టుబడి రూ. 93.8 కోట్లు నాల్గవ ప్రణాళికలో సుమారు రూ. 186.4 కోట్లు. అంటే దాదాపు రెట్టింపు అన్నమాట. 1975-76 కు వ్యయం రూ. 54 కోట్లుగా ప్రతిపాదించబడింది. కొరదలా ప్రాజెక్టుల దృష్ట్యానూ, వాటిని ఐదవ ప్రణాళిక అంతానికి వినియోగంలోకి తెవలసిన అవసరం దృష్ట్యానూ, ఈ వ్యయాన్ని ఇంకా అధికం చేయవలసి వుంది. ఈ ఏడాది, రాష్ట్ర విద్యుచ్ఛక్తి సంస్థకు బడ్జెట్ లో కేటాయించిన సహాయానికి అదనంగా, మరొక రూ. 9.38 కోట్లు కేటాయించబడినై ఉత్పాదనకు, గ్రామీణ విద్యుదీకరణ పథకాలకు. వచ్చే ఏడాది కార్యక్రమాల్లో దిగువ సీలేరువద్ద 1975 ఆగస్టునాటికి 110 మెగావాట్ల కేంద్రాన్ని పనిలోకి తెచ్చే పథకం చేర్చబడింది. కొత్తగూడెం నాల్గవ (2 x 110 మె. వా.) దశ, విజయవాడ థర్మల్ (2 x 200 మె. వా.) కేంద్రం, నాగార్జునసాగర్ జల విద్యుచ్ఛక్తి పథకం - వీటి పనులుకూడా చురుగ్గా సాగుతున్నాయి.

గోదావరి ప్రాంతంలో వున్న విస్తారమైన బొగ్గు సంపద దృష్ట్యా, రెండు సూపర్ థర్మల్ కేంద్రాలను నెలకొల్పాలని ప్రతిపాదించబడింది. ఒక్కొక్క

కేంద్రపు శక్తి 1,050 మె. వా. ఇవి రామగుండం, శ్రీధాచలంపెద్ద ఏర్పాటు చేయబడతాయి. ఈ ప్రతిపాదనలను కేంద్ర రంగంలో చేపట్టాలని కేంద్ర ప్రభుత్వాని నివేదించటమైంది.

**శ్రీశైలం ప్రాజెక్టు :**

శ్రీశైలం ప్రాజెక్టు పనులలో నీటి మట్టానికడుగున కట్టపలసిన అనంతపురి జిల్లాలోని అత్యంత క్లిష్టదశ పూర్తి అయింది. సొరంగం త్రవ్వకం, నిర్మాణపు పని జరుగుతోంది. త్రవ్వకం పనిలో 82 శాతం పూర్తి అయింది. 1975 జూన్ నాటికి పని సమాప్తం కావాలని ఉద్దేశించబడింది. విద్యుచ్ఛక్తి కేంద్రం, ట్రాన్స్‌ఫార్మర్ యార్డు, అనుబంధ మందిరాలు—వీటి త్రవ్వకంపని జరుగుతోంది. వచ్చే ఏడాది కొనసాగుతుంది. 1975-76లో రు. 12 కోట్ల మొత్తం కేటాయించబడింది.

వచ్చే ఏడాది గ్రామీణ విద్యుదీకరణ కార్యక్రమం క్రింది. 350 గ్రామాలకు విద్యుచ్ఛక్తి ప్రసారం అవుతుంది. ఈ ఏడాది పెట్టుకున్న 8,000 పంపుసెట్ల లక్ష్యం స్థానే, అప్పుడే సుమారు 7,800 పంపుసెట్లు పనిచేస్తున్నాయి. గ్రామీణ విద్యుదీకరణ సంస్థ సహాయం కూడా పొందగలుగుతున్నాం - రెండు క్రొత్త పద్ధతి ఋణాలక్రింద, కనీస అవసరాల కార్యక్రమం ప్రాంతాల్లోని గ్రామీణ విద్యుదీకరణకు విడిగా 30 సంవత్సరాల ఋణం ఒకటి : వ్యావసాయక అభివృద్ధికి అనువుగా వుండే ప్రాంతాలకు వర్తించే ప్రాజెక్టులకు అడ్వాన్సు ఋణాల నిచ్చే పద్ధతి మరొకటి - ఈ రెండింటి క్రింద సహాయం పొందుతున్నాం. వివిధ రకాల రుణాలక్రింద 87 పథకాలు ఇంతవరకు గ్రామీణ విద్యుదీకరణ సంస్థచే మంజూరు చేయబడినాయి. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ రాష్ట్ర విద్యుచ్ఛక్తి సంస్థ మరొక 12 పథకాలను ప్రతిపాదించింది.

## పరిశ్రమలు

గ్రామీణ దారిద్ర్యంలో చెప్పుకోదగిన సడలింపు తేవాలంటే, వ్యవసాయంపై ఆధారాన్ని తగ్గించి, పారిశ్రామిక వ్యవస్థను విస్తృతం చేయటం ద్వారానే అది సాధ్యం అవుతుందని, తదనుగుణంగా రాష్ట్ర ఆర్థిక వ్యవస్థను వికీర్ణం చేయవలసి వుందని ప్రభుత్వం పూర్తిగా గుర్తించింది. కాబట్టి ఈ విషయంలో మన విధానం - అవసరమైన infrastructure ను సమకూర్చటం ; పరిశ్రమల పట్ల ఆసక్తిని కలిగించే విధంగా పెట్టుబడుల ద్వారా ప్రోత్సాహ కార్యక్రమాలను చేపట్టటం. ప్రోత్సాహ కార్యక్రమాలక్రింద, స్థానిక ప్రకృతి వనతులు ఆధారంగా వుండే పరిశ్రమలకు ప్రాముఖ్యం చూపబడుతోంది. చిన్న పరిశ్రమల సేవా సంస్థ, వివిధ ప్రోత్సాహకర, ఆర్థిక సంస్థల సలహా సంప్రదింపులతో, ప్రభుత్వం ఉత్సాహవంతులు నెలకొల్పటానికి పిలుగా జిల్లాలవారీ పరిశ్రమల జాబితాలను తయారు చేసింది. ఇది ఆధారంగానే అభివృద్ధి కేంద్రాలకు వర్తించే

రీజిస్ట్రేషన్ లో తీసుకున్న ప్రసార కార్యక్రమాలు చేపట్టబడినాయి. రాష్ట్ర, కేంద్ర ప్రోత్సాహ సంస్థలు, ఆర్థిక సంస్థలు పరిశోధక సంస్థలు, బ్యాంకులు — వీటితో డ్వాంటును పొందిటం జరుగుతోంది — ఉత్సాహవంతులకు సమీక్షిత సేవా సౌకర్యాలను సమకూరాలనే సంకల్పంతో. ఇప్పటికి ఇలాంటి తీవ్ర ఉద్యమాలు ఎనిమిది నిర్వహించబడినాయి. వీటి ఫలితంగా, మధ్యతరహా పరిశ్రమలు 18, చిన్న తరహావి 900 కు పైగా ప్రతిపాదించబడినాయి. అనుమతించబడినాయి. ఈ క్రొత్త యూనిట్ల అభివృద్ధిని గమనించేదుకై, నిపుణులతో ఒక ప్రోత్సాహకర విభాగం ఏర్పాటు చేయబడింది - పరిశ్రమల డైరెక్ట్ రేటులో. భారీ, మధ్యతరహా పరిశ్రమలను నెలకొల్పటాని కవసరమైన అనుమతిని వేగిర పరచటానికిగాను, రాష్ట్ర స్థాయిలో ఒక ప్రాజెక్టు అనుమతి విభాగాన్ని ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేసింది కూడా.

**ఆంధ్ర ప్రదేశ్ పారిశ్రామిక infrastructure సంస్థ :**

భారీ, మధ్యతరహా, చిన్నతరహా పరిశ్రమలను నెలకొల్పటానికి, అభివృద్ధి పరచటానికి ఎంతో అవసరమైన పారిశ్రామిక infrastructureను ఏర్పాటు చేసే ఉద్దేశంతో, ప్రభుత్వం ఆంధ్ర ప్రదేశ్ పారిశ్రామిక infrastructure సంస్థను నెలకొల్పింది. పారిశ్రామిక అభివృద్ధి పాఠశాలను ఏర్పాటు చేయటానికి. పారిశ్రామిక వాడలతోపాటు భారీ, మధ్యతరహా పరిశ్రమలను నెలకొల్పగల అవకాశాలన్న అభివృద్ధి కేంద్రాలను నిర్దేశించటానికి ఈ సంస్థ పని ప్రారంభించింది. పారిశ్రామిక వాడల్లో. చిన్న పరిశ్రమలను నెలకొల్పటానికి ఉత్సాహవంతులు, సాంకేతిక నిపుణులు, నిరుద్యోగ విద్యార్థులను ముందుకు వస్తున్నారు. 1971 డిసెంబర్ ఆఖరుకు, 2899 మెట్లు, 39 స్లాట్లు వివిధ పారిశ్రామిక వాడల్లోని 671 మంది ఉత్సాహవంతులకు కేటాయించబడినై ఉత్సాహవంతుల పెట్టుబడి రూ. 9 కోట్లు అని అంచనా. ఇలాగే 527 ఎకరాల భూమి 147 పరిశ్రమలకు కేటాయించబడింది. ప్రాజెక్టులు అమలు జరిపాక, ఈ పరిశ్రమల పెట్టుబడి రూ. 50 కోట్లకు పైగా వుంటుంది. వచ్చే ఏడాది రూ. 400 లక్షల అంచనా విలువ వుండే కార్యక్రమాలను అమలు జరపటానికి తగిన పథకాలను ఈ సంస్థ రూపొందించింది. ఆర్థిక సంస్థల నుంచి ఋణ సహాయాన్ని ఈ సంస్థ పొంద గలిగేందుకుగాను, మేరు పెట్టుబడి వాటా క్రింద కార్పొరేషన్ కు రూ. 45 లక్షల ప్రణాళిక కేటాయింపు చేయబడింది. పారిశ్రామిక ట్రస్ట్ నిధి క్రింద కేటాయింపుకు అదనంగా ఈ మొత్తం సమకూర్చబడింది.

**ఆంధ్ర ప్రదేశ్ పారిశ్రామిక అభివృద్ధి సంస్థ :**

రాష్ట్రంలో పారిశ్రామిక ప్రోత్సాహకర సంస్థ భారీ ఎత్తున నెలకొల్పబడినట్టిది ఆంధ్ర ప్రదేశ్ పారిశ్రామిక అభివృద్ధి సంస్థ. ఈ సంస్థ తన కార్యక్రమాల వేగాన్ని అధికంచేసి, ఇటీవల 85 యూనిట్ల అమలుకు సంబంధించిన పథకాన్ని పూర్తి చేసింది. ఇందుకు అయిదవ ప్రణాళిక కాలంలో మొత్తం రూ. 327 కోట్ల

పెట్టుబడి పెట్టవలసి వస్తుంది ప్రస్తుతం 49 ప్రాజెక్టులు వివిధ దశల్లో అమలు జరుగుతున్నాయి వీటిలో 23 ప్రాజెక్టులకు, ఈ సంస్థ కేంద్ర ప్రభుత్వం నుంచి 'లెటర్ ఆఫ్ ఇంటెంట్' పొందింది ప్రస్తుత సంవత్సరం ఇలా ఈ ప్రాజెక్టులు పొందిన భారీ ప్రాజెక్టుల్లో కొన్ని — (అ) రూ. 25 కోట్లు అయ్యే పి.సి.సి. ప్రాజెక్టు; (ఆ) రూ. 7 కోట్లు ఖర్చయ్యే కార్నిడం గార్డెన్; (ఇ) రూ. 1.5 కోట్లు అయ్యే డ్యూచ్చి ల్యాన్స్ ఫార్మర్స్; (ఈ) రూ. 2 కోట్లు అయ్యే డి.యల్.ఎస్. లాంప్స్; (ఉ) రూ. 15 కోట్లు అయ్యే గ్రే-టర్న్ ఫౌండ్రీ.

ఇప్పటికి 14 జాయింట్ ప్రాజెక్టు కార్యక్రమాన్ని ఈ సంస్థ పూర్తిచేసింది, మొత్తం పెట్టుబడి రూ. 65 కోట్లు. ఈ సంయుక్త ప్రాజెక్టుల మొత్తం పెట్టుబడిలో కార్పొరేషన్ వాటా సుమారు 28 శాతం వుంటుంది. ఇటీవల ఖరారు చేయబడిన ఈ సంయుక్త ప్రాజెక్టుల్లో మరి ముఖ్యమైనవి కొన్ని :

- (అ) కర్నూలులో రూ. 38 కోట్లు అయ్యే పల్వే పేజర్ మిల్లు.
- (ఆ) కోల్డ్ రోల్డ్ స్ప్రింగ్స్, బాక్స్ ప్రేషింగ్స్ ప్రాజెక్టు — ఏడాదికి 12 వేల టన్నుల ఉత్పత్తి; పెట్టుబడి అంచనా రూ. 3.5 కోట్లు.
- (ఇ) కనెక్టర్స్ ప్రాజెక్టు ఏడాదికి 1.8 మిలియన్ యూనిట్ల ఉత్పత్తి; పెట్టుబడి రూ. 180 కోట్లు.
- (ఈ) సెమి కండక్టర్ డివై సెన్స్ ప్రాజెక్టు: ఏడాదికి 20,000 మిలియన్ యూనిట్లు; పెట్టుబడి రూ. 5 కోట్లు; కైరా

1975-76 వార్షిక ప్రణాళికలో ఈ కార్పొరేషన్ కు ప్రభుత్వ వాటా పెట్టుబడి క్రింద రూ. 110 లక్షలు కేటాయించబడినాయి. ఇవిగాక వెనుకబడిన ప్రాంతాల ప్రత్యేక అభివృద్ధి నిధులనుంచి, పారిశ్రామిక బ్రష్ నిధి నుంచి ఇంకొక్కవ ద్రవ్య సహాయం చేకూరుతుంది.

## ఆంధ్ర ప్రదేశ్ చిన్నతరహా పరిశ్రమల అభివృద్ధి సంస్థ :

చిన్నతరహా రంగంలో, ఆంధ్ర ప్రదేశ్ చిన్నతరహా పరిశ్రమల అభివృద్ధి సంస్థ, చిన్న పరిశ్రమలకు ఈక్విటీ పెట్టుబడిని సమకూర్చటానికి ముఖ్యమైన ప్రోత్సాహ సంస్థగా పనిచేస్తోంది. ఈ పెట్టుబడి మైనారిటీ వర్గతన, జాయింట్ పథకం పద్ధతిన ఇవ్వబడుతుంది ఇంతవరకు ఈ కార్పొరేషన్ 53 పథకాలను మంజూరు చేసింది. పెట్టుబడి విషయంలో మొత్తం బాధ్యత రూ. 1.12 కోట్లు. ఈ పథకాల్లో 30 పథకాలు అప్పుడే అమలు జరుపబడినాయి తన వాటా క్రింద రూ. 88.17 లక్షలను కార్పొరేషన్ విడుదల చేసింది 27 యూనిట్లు ఉత్పత్తిని ప్రారంభించినై. వచ్చే ఏడాది కార్పొరేషన్ లో ప్రభుత్వ ఈక్విటీ వాటా క్రింద ప్రణాళిక కేటాయింపు రూ. 2250 లక్షలు.

## ఆంధ్ర ప్రదేశ్ స్టేట్ ఫైనాన్స్ కార్పొరేషన్ :

ఫ్లైక్ సెక్టర్ లో ఋణాభివృద్ధి ప్రధాన ఆర్థిక సంస్థ ఆంధ్ర ప్రదేశ్ స్టేట్ ఫైనాన్స్ కార్పొరేషన్. ఈ ఏడాది ఈ సంస్థ 249 యూనిట్లకు రూ. 730 లక్షల ఆర్థిక సహాయం చేసింది. ఈ అరుణంగా పంపిణీలు రూ. 417 లక్షల స్థాయిని చేరుకున్నాయి. వెనుకబడిన ప్రాంతాల్లో 196 యూనిట్లకు రూ. 349 లక్షలు సహాయం చేసింది ఈ సంస్థ. ఈ ఏడాది ఆర్థిక సహాయం పొందిన యూనిట్లలో, ఇప్పటికే 322 యూనిట్లు చిన్నతరహా రంగానికి చెందినట్టివి. వచ్చే ఏడాది, పారిశ్రామిక యూనిట్లకు సహాయం మంజూరు రూ. 12 కోట్లు చాటిపోవచ్చు ఐ.డి.బి. ఐ లాంటి 'రి-ఫైనాన్సింగ్' సంస్థలపై ఈ సంస్థ ఆర్థిక వసతులకై ఆధారపడుతోంది. ఇప్పుడించుమించు చట్టబద్ధమైన గరిష్ట ఆర్థిక స్థాయిని ఈ సంస్థ చేరింది. కాబట్టి 1974-75 లో ఇంకెక్కువ పట్టుబడి వాటాధనాన్ని ప్రభుత్వం సమకూర్చింది. ఇందుకోసం వచ్చే సంవత్సరం రూ. 15 లక్షలు కేటాయించబడింది.

## ఆంధ్ర ప్రదేశ్ చర్య పరిశ్రమ అభివృద్ధి సంస్థ .

గత సంవత్సరం చర్య పరిశ్రమల అభివృద్ధి సంస్థ నెలకొల్పబడిన విషయం గౌరవసభ్యులకు తెలుసు. చర్యకారుల ఆర్థిక స్థితిశీలులను మెరుగుపరచటం, చర్య పరిశ్రమను ఆధునికం చేయటం దీని లక్ష్యం. ఈ లక్ష్యం దృష్ట్యా ఈ సంస్థ హైదరాబాద్ టానరీస్ పునరుద్ధరణ కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభించింది. ఇందుకు ఖర్చు రూ. 26 లక్షలు. అలాగే గుంటకల్ టానరీ పునరుద్ధరణను కూడా చేపట్టింది. ఖర్చు రూ. 20 లక్షలు. ఈ రెండుకాక, విజయనగరంలో ఒక నవీన చర్య పరిశ్రమ ఏర్పాటు అవుతోంది. ఆంధ్రప్రదేశ్ పారిశ్రామిక అభివృద్ధి సంస్థతో కలసి, రూ. 1 కోటి ఖర్చుతో ఈ పరిశ్రమ నిర్వహించబడుతుంది. జంట నగరాల్లోనూ, జిల్లాల్లోనూ దఫాలవారీగా ముడి వస్తువుల డిపోలను ఈ సంస్థ ఏర్పాటుచేస్తోంది. ఇది కాక, పూర్వకాలంనుంచీ వస్తున్న చర్య పరిశ్రమకు కూడా సహాయం చేస్తోంది. ఈ చర్య పారిశ్రామికాల తయారీలను కొని, తద్వారా ఈ సంస్థవారికి సరస భత్యాలను సమకూరుస్తోంది. హైదరాబాద్, విజయవాడ, విశాఖపట్టణాలవద్ద చెప్పల ఉత్పత్తిని కార్పొరేషన్ ప్రారంభించింది. వచ్చే ఏడాది, ప్రభుత్వ ఈక్విటీ వాటా క్రింద రూ. 22 లక్షలు. ఆరు సూత్రాల పథకం క్రింది రూ. 30 లక్షలు ఈ సంస్థకు కేటాయించబడినాయి.

ఈ కేటాయింపులకు అదనంగా, ఈ ఏడాది ఆరు సూత్రాల పథకం క్రింద రాష్ట్రంలోని వెనుకబడిన ప్రాంతాల పారిశ్రామిక అభివృద్ధిని త్వరితం చేసేందుకై రూ. 4.50 కోట్లను కేటాయించాలని ప్రతిపాదించబడింది వచ్చే ఏడాది కూడా ఇదే మొత్తం తాత్కాలికంగా సూచించబడింది.

ప్రస్తుత సంవత్సరంలో లాగా, వచ్చే ఏడాది కూడా తెలంగాణా ప్రాంత పరిశ్రమల అభివృద్ధికై వినియోగింపబడేందుకై రూ. 85 లక్షలు కేటాయించబడినై — పారిశ్రామిక బ్రష్టు నిధినుంచి.

ఉద్యోగ ప్రోత్సాహక కార్యక్రమాలకై 1974-75 బడ్జెట్ అంచనాలో చేసిన కేటాయింపు గురించి గౌరవసభ్యులకు తెలుసు. రూ. 176.08 లక్షలు అయ్యే 44 పథకాలను ప్రణాళికా సంఘం ఇప్పటికి ఆమోదించింది. వీటిలో 34 పథకాలు పారిశ్రామికరంగానికి చెందినట్టివి, ఖర్చు రూ. 127.09 లక్షలు. ఈ పథకాలవలన కలిగే ఉద్యోగాలు 14,000 కు పైగా ఉంచవచ్చు.

కేంద్ర రంగపు ప్రాజెక్టుల క్రింద విశాఖపట్నం ఉక్కు కర్మాగార విషయంలో ఇంతవరకు జరిగిన అభివృద్ధి గురించి ప్రస్తావిస్తాను. ఈ ప్రాజెక్టును నిర్వహించే విషయమై కేంద్ర ప్రభుత్వం తమ నిర్ణయాన్ని పునరుద్ఘాటించింది. ప్రాజెక్టు కవనరమైన 6,000 ఎకరాల మేరలో ముమారు 3,477 ఎకరాల ప్రాంతం ప్రాజెక్టు అధికారులకు అప్పగించబడింది భూమి సేకరణలోని, ఈ కొరడలా పనిని వచ్చే ఏడాది పూర్తి చేయాలని ప్రతిపాదించబడింది. గోదావరి జలాలను విశాఖపట్నానికి మళ్ళించే విషయమై పరిశోధన పనికి రెండు డివిజన్లను ప్రభుత్వం మంజూరు చేసింది.

## చేనేత పరిశ్రమ

సహకార నూలు మిల్స్ లో నిల్వవుండిపోయిన నూలును, ప్రాథమిక కేంద్ర నేత పనిచారల సహకారసంఘాలలో నిలవ వుండిపోయిన బట్టలను విడుదల చేయటానికి ప్రభుత్వం తగు చర్యలు తీసుకున్నది—చేనేత అమ్మకాలపై ముదరా కొరడలాలను భర్తీ చేయటానికి, నూలు కొనటానికి నేతచారికి సహాయపడటానికి అదనపు నిధులను ప్రభుత్వం మంజూరు చేసింది. రాష్ట్రంలోని వివిధ ప్రాంతాల్లో, ముఖ్యంగా వెనుకబడిన ప్రాంతాల్లో దుస్తుల ఫ్యాక్టరీల సేర్పాటు చేయటానికి ప్రత్యేక చర్యలు తీసుకొనబడుతున్నాయి, దుస్తుల ఫ్యాక్టరీల ఫెడరేషనుద్వారా దుస్తులను ఉత్పత్తి చేయటం, అమ్మటం విషయమై కూడా తగు చర్యలు తీసుకొనబడుతున్నాయి. ఈ ఫెడరేషన్ ప్రైదరాబాద్ నుంచి పనిచేస్తుంది.

## చిత్ర పరిశ్రమ :

చలనచిత్ర పరిశ్రమ అభివృద్ధికై వినోదపుపన్ను పమూళ్లలో చేసిన కేటాయింపు 2 నుంచి 7 శాతం వరకు పెంచబడింది. తత్ఫలితంగా, ఇందుకై 1975-76 లో ముమారు రూ. 78 లక్షలు సమకూరుతుంది. రాష్ట్రంలోని చలనచిత్ర పరిశ్రమాభివృద్ధికి, బస్తీ ప్రాంతాల్లో ప్రదర్శన సౌకర్యాలను మెరుగుపరచటానికి ఈ డబ్బును వినియోగించాలని ప్రతిపాదించబడింది.

## విద్య

1975-76 లో సాధారణ విద్యకై చేసిన కేటాయింపు రూ. 387 లక్షలు అరు నూత్రాల పథకం క్రింద ఉన్నత విద్యకై కేటాయించిన రూ. 50 లక్షలు కాక.

ప్రాథమిక విద్యారంగంలో, వచ్చే ఏడాది 1-5 తరగతులలో 8-11 సంవత్సరాల మధ్య పిల్లలను అదనంగా లక్షమందిని చేర్చాలని ప్రతిపాదించబడింది. గిరిజన ప్రాంతాల్లో ఆశ్రమ పాఠశాలలను ఏర్పాటు చేయటానికిగాను ఈ కేటాయింపుతోంచి రూ. 3 లక్షలు సమకూర్చబడినది. 6-7 తరగతులలో 11-13 సంవత్సరాల మధ్య పిల్లలను అదనంగా 38,000 మందిని చేర్చాలని కూడా ప్రతిపాదించబడింది. ప్రాథమిక విద్య ఇన్స్ పెక్టును, పాఠశాల ఆరోగ్య కార్యక్రమం ఇప్పటి ప్రాథమిక పాఠశాలల అభివృద్ధి, ప్రాథమిక పాఠశాలల ఉపాధ్యాయులకు ఇన్-సర్వీస్ శిక్షణ, ఉపాధ్యాయ శిక్షణ సంస్థల పునరుద్ధరణ వీటన్నిటికీ కూడా కేటాయింపు చేయబడింది.

సెకండరీ విద్యారంగంలో, వచ్చే ఏడాది, 8-10 తరగతుల్లో 13-16 సం.ల మధ్య అదనంగా 18,000 మంది పిల్లలను చేర్చాలని ప్రతిపాదించబడింది. సెకండరీ విద్య ఇన్స్ పెక్టు రేట్ ను బలపరచటానికి, ఇప్పటి నివాస పాఠశాలలను స్థిరపరచటానికి గాను ఆంధ్రప్రదేశ్ నివాస పాఠశాలలకు గ్రాంట్లు ఇవ్వటానికి, క్రొత్త నివాస పాఠశాలలను ఏర్పరచటానికి, సెకండరీ పాఠశాలల ఉపాధ్యాయులకు ఇన్ సర్వీస్ శిక్షణ నివ్వటానికి, సమగ్ర విద్యాకళాశాలలను బలపరచటానికి రూ. 57.92 లక్షలు కేటాయించబడినై.

ఉన్నత విద్య విషయంలో, పరికరాలు, వసతులు విషయంలో ఉన్న లోపాలను భర్తీ చేయటం లక్ష్యం విద్యార్థుల సంఖ్య గరిష్ఠ స్థాయిలో ఉన్న సందర్భాల్లో. క్రొత్త పోస్టు-గ్రాడ్యుయేట్ కేంద్రాలను ఏర్పరచి, పోస్టు గ్రాడ్యుయేట్ అవకాశాలను అధికం చేయాలని సంకల్పం. ఇందుకని, కాలేజీ విద్యపై రెక్క రేటును బలపరచటానికి, యస్. సి. ఇ. ఆర్. టి లో కళాశాల విభాగాన్ని అభివృద్ధిపరచటానికి, అనుబంధ అభివృద్ధి కార్యక్రమాలను చేపట్టటానికి రూ. 41.07 లక్షలు కేటాయించబడినాయి.

ప్రత్యేక అభివృద్ధి నిధుల నుంచి, పోస్టుగ్రాడ్యుయేట్ కేంద్రాల ప్రారంభానికై మూడు విశ్వవిద్యాలయాలకుగాను రూ. 30 లక్షలు కేటాయించబడినాయి. ఇదికాక, వరంగల్ వద్ద పోస్టుగ్రాడ్యుయేట్ కేంద్రానికి రూ. 10 లక్షలు, గుంటూరు వద్ద పోస్టుగ్రాడ్యుయేట్ కేంద్రానికి రూ. 10 లక్షలు కేటాయించబడినై.

సాంకేతిక విద్యారంగంలో, ప్రస్తుత సంస్థలను సంఘటిత పరచటం మన లక్ష్యం — సిబ్బందిలో కొరతను భర్తీ చేయటం; పరికరాలను తగినంతగా



సమకూర్చటం; వసతిని ఏర్పాటుచేయటం; వికీర్ణంచేసే పథకాలను చేపట్టటం; పార్టు-  
టైమ్ కోర్సులను విస్తృతంచేసి, sandwich కోర్సులను అభివృద్ధి పరచి. శిక్షణ  
సిబ్బంది అవసరం ఉన్న కొన్ని రంగాల్లో కొత్త కోర్సులను ప్రవేశపెట్టి ఆ విధంగా  
సాంకేతిక కోర్సులను అభివృద్ధి చేయటం జరుగుతుంది. కాకినాడలో ప్రభుత్వ  
మహిళా పాలిటెక్నిక్ కు కాళ్వత భవనాలను కట్టడానికి, విశాఖపట్నం, గూడూరు,  
నంద్యాల, తిరుపతి, హైదరాబాదుల్లో అదనపు కట్టడాలను నిర్మించటానికి వచ్చే  
ఏడాది రూ. 10.49 లక్షలు కేటాయించబడినై. హైదరాబాద్ ప్రభుత్వ పాలి  
టెక్నిక్ లో సివిల్ ఇంజనీరింగ్, ఎలక్ట్రికల్ కమ్యూనికేషన్ ఇంజనీరింగ్ లో పార్టు-  
టైమ్ డిప్లొమా కోర్సులను ప్రవేశపెట్టటానికి, కాకినాడ ఆంధ్ర పాలిటెక్నిక్ లో  
సివిల్ ఇంజనీరింగ్ లో ఈ పార్టుటైమ్ డిప్లొమా కోర్సులను ప్రవేశపెట్టటానికి  
సాంకేతిక అనుమతిని పొందటం జరిగింది. వృత్తి కోర్సులోనూ 20 మందిని చేర్చు  
కొనగలిగేందుకుగాను, వచ్చే ఏడాది బడ్జెట్ లో తగు కేటాయింపు చేయబడింది.  
జేను ఇంతకుముందు ప్రస్తావించిన వికీర్ణ కార్యక్రమంలో భాగంగా, డిప్లొమా  
దారులకు ఉద్యోగావకాశాలను మెరుగు పరచాలని ప్రతిపాదించబడింది ఎలక్ట్రికల్  
కమ్యూనికేషన్ ఇంజనీరింగ్, ప్రింటింగ్ టెక్నాలజీ, కమర్షియల్ ప్రాక్టీసులాంటి  
కోర్సులను ప్రవేశపెట్టటం ద్వారా ప్రతి కోర్సులోనూ 30 మందికి అవకాశం  
వుంటుంది. వచ్చే ఏడాది వార్షిక ప్రణాళికలో ఈ పథకాలకు రూ. 5 లక్షల  
మొత్తం కేటాయించబడింది.

## గృహ వసతి, పట్టణాల అభివృద్ధి

నగరాలవ్యాప్తి అధికమవుతున్న ధోరణి గౌరవనీయమైన భృత్తులకు తెలుసు  
రాష్ట్రంలోని మెట్రోపాలిటన్, తదితర ముఖ్య నగర ప్రాంతాల్లో సత్వర నగరీక  
రణకు, సత్వర పారిశ్రామికాభివృద్ధికి సంబంధించిన సమస్యల విషయంలో, గత  
సమావేశంలో ఈ పథ 1974 నగర ప్రాంతాల (అభివృద్ధి) బిల్లును ఆమోదించింది.  
రాష్ట్రపతి ఆమోదం లభించింది. చట్టం శ్వరలో అమలులోకి వస్తుంది.

చట్టంలో నిర్దేశించినట్లు నగర ప్లానింగ్, అభివృద్ధి సంస్థ  
ఏర్పాటులో పుగా, తొలి పనులను చేయటానికి గాను  
ప్రత్యేక అధికారి నియమింపబడ్డాడు. ఆరు సూత్రాల పథకం క్రింద  
కోటి రూపాయల కేంద్ర సహాయంతో అమలు జరిగే జంట నగరాల పథకాలను  
రూపొందించటం పూర్తి అయింది. జంట నగరాల అభివృద్ధి మాస్టర్ ప్రణాళిక  
త్వరలో ప్రకటించ బడుతుంది. విశాఖపట్నం, విజయవాడ, గుంటూరు,  
వరంగల్, కర్నూలు, తిరుపతి లాంటి ఇతర ముఖ్యప్రాంతాల మాస్టర్ ప్రణాళికలు  
తిరిగి రూపొందించబడుతున్నాయి.

పారిశ్రామిక కార్మికులకు, ఆర్థిక బలహీన వర్గాలకు వర్తించే విధంగా  
గృహ నిర్మాణ కార్యక్రమాలకు కొత్త రూపురేఖల నిర్వహణ ప్రయత్నిస్తున్నాం.  
వివిధ గృహనిర్మాణ పథకాల అమలును అధికంచేయటానికిగాను యంత్రాంగం

పటిష్ఠం చేయబడింది. ఆర్థిక సంస్థల నుంచి లైఫ్ ఇన్సూరెన్స్ కార్పొరేషన్, హాసింగ్ అండ్ అర్బన్ డెవలప్ మెంట్ కార్పొరేషన్ వగైరా ఇతర ప్రత్యేక సంస్థల నుంచి ఈ కార్యక్రమాలకై ఆర్థిక సహాయాన్ని సమకూర్చుకోటం జరుగుతుంది.

లైఫ్ ఇన్సూరెన్స్ కార్పొరేషన్ నుంచి ఈ ఏడాది రూ. 1.05 కోట్లు పొందాము. గృహ నిర్మాణ పథకాలకుగాను, ఈ మొత్తాన్ని ఆంధ్రప్రదేశ్ హాసింగ్ బోర్డుకు, విశాఖపట్నం టౌన్ ప్లానింగ్ ట్రస్టుకు సమకూర్చాం. ఆంధ్రప్రదేశ్ సహకార గృహ సంఘాల సమాఖ్యకు రూ. 2 కోట్ల ఋణాన్ని లైఫ్ ఇన్సూరెన్స్ కార్పొరేషన్ మంజూరు చేసింది. ఒక కమర్షియల్ కాంప్లెక్సుకై హాసింగ్ అండ్ అర్బన్ డెవలప్ మెంట్ కార్పొరేషన్ నుంచి హైదరాబాద్ మునిసిపల్ కార్పొరేషన్ కు రూ. 1.65 కోట్ల ఋణం లభించింది. అలాగే ఆంధ్రప్రదేశ్ హాసింగ్ బోర్డుకు రూ. 90 లక్షల ఋణం.

### గ్రామీణ, పట్టణ నీటి సప్లయ

గ్రామీణ నీటి సప్లయ కింద, ముఖ్య గ్రామానికేకాక, నివార్లకు, హరిజన వాడలకు కూడా మంచినీటి వసతులను సమకూర్చటం మన నిరంతర ప్రయత్నంగా వుంటూ వస్తోంది. వచ్చే ఏడాది గ్రామీణ నీటి సప్లయ పథకాలకు రూ. 2 కోట్లు కేటాయించబడినై. ఇందులో రూ. 82.87 లక్షలు సురక్షిత మంచినీటి సప్లయ పథకాలకు వినియోగింపబడుతుంది. ఈ ఏడాది ప్రణాళిక కేటాయింపును ప్రత్యేక అభివృద్ధి నిధులద్వారా రూ. 204 లక్షలతో అధికం చేయటం జరిగింది. వచ్చే ఏడాది కూడా కనీసం ఇంత మొత్తం సమకూరగలదని అనుకుంటున్నాం. పట్టణ నీటి సప్లయ పథకాలకు సుమారు రూ. 1.45 కోట్ల వరకు ఋణాలు వచ్చే ఏడాది లైఫ్ ఇన్సూరెన్స్ కార్పొరేషన్ నుంచి లభించగలదని అనుకుంటున్నాం. రాజధాని నగరానికి నీటి సప్లయను అధికం చేసేందుకై, మంజీరా నీటి సప్లయ పథకం రెండవ దశచేపట్టబడింది. ఇందుకై రూ. 280 లక్షలు కేటాయించబడినై.

### చిన్నరైతులకు, సన్నాకారు రైతులకు, అనావృష్టిప్రాంతాలకు ప్రత్యేకపథకాలు

చిన్న రైతులకు పరపతి సౌకర్యాలను మెరుగుపరచటానికి, వారి ఆర్థిక అభివృద్ధికి కార్యక్రమాలను రూపొందించటానికి, నాల్గవ ప్రణాళిక కాలంలో ప్రభుత్వం చిన్న రైతుల అభివృద్ధి ఏజెన్సీలను ఏర్పాటుచేసింది; అలాగే సన్నాకారు రైతుల, వ్యావసాయక శ్రామికుల ఏజెన్సీలను ఏర్పాటుచేసింది— శ్రీకాకుళం, కడప, నల్గొండ, విశాఖపట్నం జిల్లాల్లో. చిన్న సన్నాకారు రైతాంగానికి పరపతిని సమకూర్చటం ఈ పథకాల ఉద్దేశ్యం. ఈ రైతాంగం ఈ సహాయంతో కొంత కాలంలో పరపతి అర్హతను సమీకరించుకోగలుగుతారు— కచ్చితమైన పద్ధతుల్లో పెట్టుబడి పెట్టడం ద్వారా. చిన్న, సన్నాకారు రైతాంగం యావత్తుకూ కలిపి ఒకే సంయుక్త ఏజెన్సీని అయిదవ ప్రణాళిక కాలంలో నెలకొల్పాలని ప్రతిపాదించబడింది. అయిదవ ప్రణాళిక కాలంలో మన రాష్ట్రానికి 12 ప్రాజెక్టులను కేటాయించవలసిందిగా కేంద్రప్రభుత్వానికి నచ్చచెప్పగలిగాం.

నల్గొండ, మైదరాబాద్, ఆదిలాబాద్, తూర్పుగోదావరి, ఖమ్మం, మెదక్ జిల్లాలో చిన్న రైతాంగపు అభివృద్ధి ఏజన్సీలను ఏర్పాటుచేయవలసిందిగా ప్రభుత్వం అప్పుడే ఉత్తర్వులను జారీచేసింది. మిగతా ఆరు ప్రాజెక్టుల్లో నాలుగు వచ్చే ఏడాది ప్రారంభమవుతాయి. మిగిలిన రెండు తర్వాత సంవత్సరము దఫాల వద్దతిన ఏర్పాటు అవుతాయి.

అనావృష్టి ప్రాంత కార్యక్రమం ప్రస్తుతం అనంతపురం, కర్నూలు, కడప చిత్తూరు, మహబూబ్ నగర్, నల్గొండ, ప్రకాశం జిల్లాల్లో అమలుజరుగుతోంది. అయిదవ ప్రణాళిక కాలంలోకూడా కొనసాగుతుంది. ఈ కార్యక్రమ లక్ష్యాన్ని సవరించి, వివిధ కార్యక్రమాలను సమీకృత పద్ధతిపై చేపట్టాలని ప్రతిపాదించబడింది—ఆటవి, భూసార సంరక్షణ పనులు, అటవీకాళి, వశుపోషణ కాళిలద్వారా పశుగ్రాస అభివృద్ధి శాస్త్రీయ పద్ధతిన గొట్టల పెంపకాన్ని, మెట్ట సేధ్యాన్ని పశుఘణాభివృద్ధిని పాడిపరిశ్రమతో జోడించటం. ఈ విధంగా వివిధ కార్యక్రమాలు సమన్వయం చేయవడతాయి. ఇలా వివిధ ఏజన్సీల సుసంఘటిత, సమన్విత కృషి ద్వారా ఉర్దిష్ట ప్రయోజనాలను పొందటం ఈ దృక్పథపు లక్ష్యం. అనంతపురం జిల్లాలో అనావృష్టి ప్రాంతాల కార్యక్రమాన్ని రూపొందించటానికి, అమలు జరపడానికి ఐ.డి.ఎ. (వరల్డ్ బ్యాంకు) తో ఒక ఒడంబడిక కుదిరిందని చెప్పటానికి సంతోషిస్తున్నాను.

వివిధ రంగాల కేటాయింపుల నుంచి చేకూరే మొత్తాలుకాక, కోటి రూపాయలు డి.ఎ.ఎ.సి., యన్.యఫ్ డి.ఎ. పథకాలకు కేటాయించబడింది.

### బలహీన వర్గాల సంక్షేమం

పెడ్యూల్డు కులాలకు, జాతులకుచెందే పోస్టు-మెట్రిక్ విద్యార్థుల స్కాలర్ షిప్పుల రేట్లను ఈ ఏడాది పెంచటం గౌరవ సభ్యులకు తెలుసు. తల్లిదండ్రుల పాలుసరి ఆదాయ పరిమితి రూ. 3,600 నుంచి రూ. 6,000 లకు పెంచబడింది—ఈ స్కాలర్ షిప్పుల అర్హత కోసం.

ఇప్పుడు హాస్టళ్ళు లేని అన్ని తాలూకా ప్రధాన నగరాల్లో విద్యార్థులే నిర్వహించే హాస్టళ్ళకుగాను ఏర్పాట్లు చేయబడినై. ఈ ఏడాది పెడ్యూల్డు కులాల జాతుల విద్యార్థులకు, సుమారు 16,000 మంది కాలేజీ విద్యార్థులకు ఇవి వసతిని కల్పిస్తాయి. ఇప్పుడలాంటి హాస్టళ్ళు లేని జిల్లా ప్రధాన నగరాల్లో క్రొత్తగా 15 కాలేజీ విద్యార్థినుల హాస్టళ్ళను ఏర్పాటు చేయటానికి ఉత్తర్వులు జారీ చేయబడినాయి.

సాంఘిక సమైక్యానికి, సాంఘిక సంస్కారానికి గాను కులాంతర వివాహాలను ప్రోత్సహించేందుకై, రొక్కం రూపంలోనూ, చట్టంలోలేని విద్యావసతులను సమకూర్చటానికి ప్రభుత్వం నిశ్చయించింది.

పెడ్యూల్డు కులాల, జాతుల, తదితర వెనుకబడిన వర్గాల సంక్షేమంకై 1975-76 వార్షిక ప్రణాళికలో రూ. 225 లక్షలు కేటాయించబడినై.

ఈ వర్గాల ఆర్థిక అభివృద్ధిగాను, ఆర్థిక వ్యవస్థలు ఏర్పాటు చేయబడినై వ్యవసాయం, పశుపోషణ, చిన్న కుటీర పరిశ్రమలు, రవాణా, మరే ఇతర వృత్తి గాని వ్యాపారంగాని—వీటి ద్వారా ఈ వర్గాల ఆర్థిక ఉద్ధరణకు పథకాలు వేయటం, ప్రోత్సహించి అమలు జరపటం ఈ వ్యవస్థల బాధ్యత బ్యాంకులు, తదితర ఆర్థిక సంస్థల నుంచి వచ్చే ఋణాన్ని అవసరమున్న హరిజనులకు, వెనుకబడిన వర్గాల వారికి వారి ఆర్థికాభ్యుదయం కోసం ఈ వ్యవస్థలు క్రిమపద్ధతిన సమకూరుస్తాయి. షెడ్యూల్డ్ కులాల కార్పొరేషన్ కు ప్రభుత్వ వాటా పెట్టుబడి క్రింద రూ. 80 లక్షల మొత్తం ఇప్పటి వరకు కేటాయించబడింది. అలాగే వెనుకబడిన వర్గాల కార్పొరేషన్ కు రూ. 25 లక్షలు కేటాయించబడింది.

బలహీనవర్గాలకు అనగా షెడ్యూల్డ్ కులాలకు, జాతులకు, వెనుకబడిన వర్గాలకు ఇళ్ల స్థలాలను కేటాయించే తీవ్ర కార్యక్రమం కొనసాగింపబడుతోంది. 1975-76 బడ్జెటు అంచనాలో ఇందుకని రూ. 150 లక్షలు కేటాయించబడింది.

శ్రీకాకుళం గిరిజన అభివృద్ధి ఏజన్సీ గిరిజనుల అభివృద్ధికై గడచిన మూడేళ్లుగా కృషి చేస్తున్నట్లు గౌరవ సభ్యులకు తెలుసు. వివిధ కార్యక్రమాల క్రింద ఉపయోగం పొందగల గిరిజనులను 28,555 మందిని ఈ సంస్థ అప్పుడే గుర్తించటం ముదావహం. వీరు చిన్నకారు కైతులు లేదా వ్యవసాయక శ్రామికులు. ఈ పథకం జయప్రదం అవటంవల్ల తేలిందేమిటంటే, ఇలాంటి సంస్థలను మున్ముందు సెలకొల్పేప్పుడు, వాటి పరిధిని గిరిజనులకు అనుకూలంగా విస్తృతపరచవచ్చును ఇప్పటి ప్రణాళిక కాలంలో గిరిజనాభ్యుదయపు పూర్వంలో ఒక భాగంగా అభివృద్ధిగాని, నిర్వహణగాని ఒకే సంస్థ వుండాలని వుద్దేశించబడింది. విశాఖ పట్నం, ఖమ్మం, ఆదిలాబాదు, వరంగల్ జిల్లాల్లో విస్తారమైన షెడ్యూల్డ్ ప్రాంతాలుండి గిరిజనులు సమృద్ధంగా వున్న ఈ జిల్లాల్లో గిరిజన అభివృద్ధి ప్రాజెక్టులను ప్రభుత్వం మంజూరు చేసింది. సమీకృత గిరిజన అభివృద్ధి ప్రాజెక్టుల ఆర్థిక వసతులు ఈ విధంగా సమీకరించబడినై—గిరిజన ప్రాంతాలకు సబ్-ప్లాన్ క్రింద సాధారణ రంగంనుంచి వచ్చే కేటాయింపు ; ప్రత్యేక గిరిజన సంక్షేమ పథకాలకై గిరిజన సంక్షేమ డైరెక్టర్ ఆధీనంలోని నిధులు ; కేంద్ర ప్రభుత్వం విడుదల చేసిన రూ. 35 లక్షల ఆర్థిక సహాయం.

## భూమి సంస్కరణలు

1978 ఆంధ్రప్రదేశ్ భూమి సంస్కరణలు (వ్యవసాయ కమిషనరీ పరిమితి) చట్టం 1-1-1975 నుంచి అమలులోకి తేబడింది. చట్టం అమలుకై రివిన్యూ డివిజన్ అధికారులు (భూమి సంస్కరణలు) ప్రతి రివిన్యూ డివిజన్ లో నియమింపబడ్డారు—చట్టం కింద ట్రేబ్యునల్స్ గా వ్యవహరించేందుకై. చట్టాన్ని పటిష్టంగా అమలుపరచటానికి కావలసిన పరిపాలన ఏర్పాట్లన్నీ చేయబడినై. మిగులు భూస్వాములకు పరిహారం చెల్లించేందుకై, వచ్చే ఏడాది బడ్జెట్ లో రూ. 8 కోట్లు కేటాయించబడింది. చట్టంలో ఉద్దేశించబడినట్లు, ప్రభుత్వం తీసుకొన్న భూములను భూమిలేని పేదలకు సంచిక చేయాలని కూడా ప్రతిపాదించబడింది.

వచ్చే ఏడాది అమలు జరుపాలనుకుంటున్న వివిధ అభివృద్ధి కార్యక్రమాల గురించి మాట్లాడిన తర్వాత, యిప్పుడిక బడ్జెట్ తోని ఆర్థిక వ్యవహారాలగురించి ప్రస్తావించాలి. సంగ్రహంగా మాట్లాడుతాను. ఆ విధంగా మీ ఓపికను పరీక్షించను. కాగా క్రొత్త పన్నులేమీ ప్రతిపాదించబోనుకూడా, అని సభకు చెప్పకోగలను.

### 1973-74 ఆకౌంట్లు :

1973-74 లెక్కలు రూ. 11.08 కోట్లు మిగులును చూపిస్తున్నాయి. ఇందుకు ముఖ్య కారణం—రివిన్యూ బకాయీలను పటిష్టంగా వసూలు చేయటం; రాష్ట్ర పన్నుల వసూళ్ళు—రాష్ట్రంలో ఆర్థికవ్యవస్థ మళ్ళీ పుంజుకొందనటానికి ఇది నిదర్శనం. 1972-73 లో భారీ రివిన్యూ మొత్తాలు వసూలు చేయటానికి వీలు లేక పోయింది—అప్పటి అకౌంట్ పరిస్థితుల మూలంగానూ, రాష్ట్రంలో విస్తార ప్రాంతాల్లో అనావృష్టి మూలంగానూ.

### 1974-75 సవరించిన అంచనాలు :

సవరించిన అంచనాల ప్రకారం, యీ ఏడాది రివిన్యూ మిగులు అంతకు పూర్వపు అంచనా రూ. 14.09 కోట్లపైనే రూ. 26.51 కోట్లుగా నిర్దేశించబడింది. రివిన్యూ కాతాన పెద్ద అభివృద్ధికి కారణం—రాష్ట్ర పన్నుల ఆదాయం ఉత్సాహ జనకంగా ఉండటం. పెట్టుబడి ఖర్చు రూ. 80.83 కోట్లుగా యిప్పుడు లెక్కించబడింది—అంతకు పూర్వపు అంచనా రూ. 64.75 కోట్లు. దీనికి ముఖ్య కారణం—వెనుకబడిన ప్రాంతాల సత్వర అభివృద్ధికి ప్రత్యేక అభివృద్ధి నిధులనుంచి ఖర్చుకు, ప్రణాళిక వ్యయంలోని పెరుగుదలకు చేసిన కేటాయింపు. ప్రణాళిక కాతాన, ఋణాల పంపిణీ రూ. 21.75 కోట్లనుంచి రూ. 33.84 కోట్లకు పెరిగింది—ప్రత్యేక రాబీ ఉత్పత్తి కార్యక్రమంక్రింద వ్యావసాయక సదుపాయాలకుగాను చేసిన పెద్ద కేటాయింపు మూలంగాను, ప్రత్యేక అభివృద్ధి నిధులక్రింద రాష్ట్ర విద్యుచ్ఛక్తి సంస్థకు కేటాయించిన అదనపు మొత్తాల మూలంగానూ, యీ ఏడాది రూ. 4.83 కోట్ల రొక్కపు నిల్వతో ముగియగలదని అనుకుంటున్నాం.

### 1975-76 బడ్జెట్ అంచనాలు :

మొదట్లోనే ప్రస్తావించినట్లు, వచ్చే సంవత్సరపు ఆర్థిక పరిస్థితులు ప్రోత్సాహకరంగా ఉన్నాయి. ఈ ఆర్థిక చైతాన్యాన్ని ఆధారం చేసుకొని, అదనపు వసతుల సమీకరణ ఫలితంగానూ రివిన్యూ జమ, రూ. 505.87 కోట్లుగా అంచనా వేయబడినాయి—1974-75 సవరించిన అంచనాలు రూ. 459.89 కోట్లు. ఇక రివిన్యూ ఖర్చు 1974-75 లోని రూ. 433.13 కోట్లనుంచి 1975-76 లో రూ. 491.88 కోట్లకు పెరగగలదని అంచనా వేయబడింది. ఈ పెరుగుదలకు ముఖ్య కారణం—ధరలు తీవ్రంగా పెరగటం. ఇందుమూలంగా అభివృద్ధికి చెందని ఖర్చు, ముఖ్యంగా జీతాలు, అలవెన్సులు—పెరిగింది. ధరల పెరుగుదల దృష్ట్యా; ఈ ఏడాది ప్రభుత్వ ఉద్యోగుల కరువుభత్యపు రేట్లు, అలాగే అనుబంధ ఉద్యోగుల కరువుభత్యపు రేట్లు 1-1-1975 నుంచి పెంచబడినాయని గౌరవసభ్యులకు తెలుసు.

ప్రభుత్వ పంచమదార్లకుకూడా సహాయం సమకూర్చబడింది. రాజధాని నగరంలో అనుమతించదగిన సిటీ కంపెన్సేటరీ అలవెన్సు రేట్లు కేంద్ర ఉద్యోగుల స్థాయికి పెంచాలనే అభ్యర్థన చాలాకాలంగా ఉంటూ వచ్చింది. ఈ కోర్కెనుకూడా ఒకానొక వేతన స్థాయివరకు అంగీకరించటమైంది. ఈ చర్యలన్నిటి మొత్తం ఫలితం—వచ్చే ఏడాది రివిన్యూ ఖర్చులో సుమారు రూ. 24 కోట్లు పెరుగుదల. ఇదికాక, ప్రయాణాలు, ఆఫీసు ఖర్చుల మామూలు కేటాయింపులనుకూడా ధరల పెరుగుదలపై ప్యాంప్లె పెంచటం జరిగింది. వచ్చే ఏడాది రివిన్యూ కాతాన ఆశిస్తున్న మిగులు రూ. 13.48 కోట్లు ఉంటుందన్నమాట. వచ్చే ఏడాది పెట్టుబడి కాతాన ఖర్చు రూ. 88.58 కోట్లు వుంటుంది. ఖర్చులో పెరుగుదలకు కారణం—నీటిసాగు, విద్యుచ్ఛక్తి, రవాణా, ఈ కీలక రంగాలకు చేసిన ఖాసీ కేటాయింపులు. ఈ వ్యవహారాలన్నిటి నికర ఫలితం సుమారు రూ. 20.34 కోట్లు మొత్తం తరుగుదల. ప్రభుత్వ రివిన్యూలను మరింత పటిష్టంగా వసూలు చేయటంద్వారా ఈ తరుగును భర్తీ చేయగలననుకుంటున్నాను. ఈ ఏడాది ఆదనపు వసతుల సమీకరణకై మనం ఎంతగానో కృషి చేసినప్పటికీ, వసతుల విషయంలో తరుగుదల ఇంకా ఉంటూనే వుంది. 1973-74 నుంచి ఇంచుమించు స్తంభించిపోయిన రాష్ట్ర ప్రణాళికకు సహాయాన్ని అధికం చేయవలసిందిగా కేంద్ర ప్రభుత్వానికి నచ్చచెప్పగలమని ఆశిస్తున్నాం అలాగే మార్కెటునుంచి ఇంకెక్కువగా ఋణాలు సేకరించటానికి కూడా అంగీకరించవలసిందిగా నచ్చచెప్పగలమని ఆశిస్తున్నాం—ఈ విధంగా తరుగును భర్తీ చేసుకొనగలుగుతాం.

#### ముగింపు

ప్రసంగం ముగించే ముందు ఒకమాట. రాష్ట్ర ఆర్థిక అభివృద్ధిని వేగవరచి, ప్రాంతీయ అసమానతలను తగ్గించి, న్యాయమైన సాంఘిక ఆర్థిక వ్యవస్థను వెలకొల్పటం మన నిరంతర లక్ష్యం అని చెప్పదలచుకున్నాను. ఇందుకు విస్తారమైన, సుసంఘటితమైన, అభివృద్ధి, కృషి ఎంతో అవసరం. ఈ కృషిలో గౌరవ సభ్యుల పూర్తి సహకారం లభించగలదని నా నమ్మకం.

అధ్యక్షా, ఈ మాటలతో, బడ్జెటును ఆమోదానికై సభకు నివేదిస్తున్నాను.

తై హింద్ !

Mr. Speaker :- The House now stands adjourned to meet again at 8-30 a.m. on Tuesday the 18th February, 1975.

(The House then adjourned to meet again at 8-30 a.m. on Tuesday the 18th February, 1975.)

## APPENDIX

English version of the speech of Sri P.Ranga Reddy Minister for Finance, presenting the Budget for 1975-76.

Sir, I rise to present the Budget of Andhra Pradesh for the year 1975-76.

Unlike in the last few years when it had become necessary, for a variety of reasons, to obtain the assent of the House twice a year, this time I propose seeking your approval for the full Budget. A matter of special significance this year is that the major budget documents are being presented in diglot form in Telugu and English. Before I come to the Budget proposals I would like to give a brief account of the economic situation and trends in the State followed by a review of the Plan programmes of the current year and an outline of the more important development schemes for the next year.

1973-74 has been a significant year for Andhra Pradesh for more than one reason. Not only did we witness the triumph of the unity of Telugu-speaking people, but this was also the year when the long spell of economic stagnation was broken paving the way for steady progress. As against the provisional forecast of rise in State Income of 5.9% in 1973-74 over 1972-73 the State Income actually increased from Rs. 1,271 crores in 1972-73 to Rs. 1,450 crores in 1973-74 thus registering an increase of about 14%. This was possible primarily due to the achievement of a record level of foodgrains production of over 86 lakhs tonnes in 1973-74. The boom in agricultural production set the pace for industrial revival. The gradual easing of the power position has created a favourable climate for larger industrial investments. In the current year, though the kharif prospects were somewhat affected by the uneven distribution of rainfall, with the launching of the Special Rabi Production Programme we are hopeful of achieving a satisfactory level of agricultural production. Industrial production is continuing to pick up. We therefore expect that in the year 1974-75 also the State Income will continue to register growth.

The revival of the State economy has had a beneficial effect on the financial resources of the State, a measure of which can be had from the fact that we have been able to substantially raise the State plan outlay from about Rs. 89 crores in 1973-74 to Rs. 142 crores in the current year. This has been mainly as a result of greater buoyancy in State revenues and the additional tax effort made by the State. However, a somewhat disturbing aspect of an otherwise satisfactory position has been the effect on the State economy of the general inflationary pressures in the national economy as a whole and the consequent rising trend of prices. While the pressure on prices is symptomatic of more deep-seated malady which is the continued inadequacy of domestic production relative to aggregate demand therefore is a problem to be tackled on a long-term and National basis, we realise that this also calls for certain immediate and short-term measures. We have therefore initiated a series of vigorous measures

on the distribution front through which the debilitating effects rising prices are sought to be moderated.

The behaviour of the prices of essential commodities in the past has demonstrated time and again that the price structure in the open market could be subjected to gross and disproportionate distortions even by marginal shortages in supplies. To arrest such a trend, it is imperative that the public distribution system is enlarged to channelise an increasing volume of essential commodities and more particularly foodgrains. In order to meet this growing commitment, the Government have set up the Andhra Pradesh State Civil Supplies Corporation, which would be entering the market very soon for the procurement of foodgrains. The Food Corporation of India and the newly set up State Corporation operating hand in hand are expected to build up a sizeable buffer to run the public distribution system effectively. Through a network of Fair Price shops covering all the districts 30,000 tonnes of rice a month are being released. At the same time the enforcement arm is being strengthened to prevent smuggling of foodgrains across the State's borders and vigorous steps are being taken including resort to the Maintenance of Internal Security Act to curb the anti-social activities of blackmarketeers and hoarders. It is of some satisfaction to us that the increase in the average of the consumer price indices in the State for the period April-November 1974 compared to the corresponding period of 1973 was 21.9 per cent which was of a lower order than the corresponding percentage for All India which was 28.7.

I shall now proceed to the Annual Plan proposals.

#### Annual Plan 1975—76

In the Vote-on-account Budget the outlay provided for the Annual Plan for 1974-75 was Rs. 128.39 crores. This consisted of Central assistance of Rs.48.75 crores and State's resources of Rs. 79.64 crores. The Plan outlay was increased to Rs. 132.73 crores in the final budget, due to unspent balances revalidated under special development schemes of Coastal Andhra, Rayalaseema and Telangana and also additional funds provided for certain schemes.

In the present Budget proposals the revised Plan outlay has been indicated as Rs.142.33 crores. This further increase of nearly Rs. 10 crores is the result of additional allocations made to certain important schemes.

As Honourable Members are aware we had requested the Government of India for additional assistance for the increased outlay on Nagarjunasagar Project. However, pending such assistance the allocation for the Nagarjunasagar Project in the Plan has been increased further by Rs. 4.50 crores over the original allocation of Rs. 5 crores.

An amount of about Rs. 2 crores has been additionally allocated for Housing and Water Supply Schemes taking credit for L.I.C. loans



The allocation for the Power sector has been increased by Rs. 1.75 crores due to additional allocation for Vijayawada Thermal Station and the Upper Siler Hydro Electric Scheme. An amount of Rs. 120.38 lakhs has been provided for clearing arrears of Rebate under Handlooms and a sum of Rs. 30 lakhs for payment of compensation for lands acquired for the Industrial Development Areas. Rs. 50 lakhs have been additionally allocated for the Irrigation sector and Rs 32.56 lakhs of continuing certain additional educational facilities created in the twin cities of Hyderabad and Secunderabad during 1973-74. With these increases and with savings in certain other sectors the total outlay on Revised Plan for the current year comes to Rs. 142.33 crores. Subsequently a further allocation of Rs. 4.60 crores for Power and Rs. 50 lakhs for the Vamsadhara Project have been approved by Government.

In the discussions with the Planning Commission, the resources for the Annual Plan 1975-76 were originally estimated at Rs. 131.36 crores. This includes Central assistance of Rs. 48.75 crores which is the same as in the current year. However, taking in to account the immediate requirement for Irrigation and power Sectors the essential commitments in other sectors, an outlay of Rs. 153.68 crores has been included in the Budget. I realise that even this outlay cannot be considered entirely adequate taking in to account our commitments particularly in the irrigation and Power sectors. In the Power Sector the question of providing an adequate outlay for the Kothagudem Stage-IV scheme has to be considered during the course of the year 1975-76. Similarly in the Irrigation Sector the question of stepping up the outlay on Nagarjunasagar Project would have to be considered. I have elaborated on the economic justification for such additional assistance later in my speech. I would only like to repeat here that is a strong case for additional Central assistance for both these items which are in the core sector and have an immediate and vital impact on industrial and agricultural production and I hope that such assistance would be forthcoming.

In the allocations made in the Annual Plan 1975-76 the major share has once again naturally been provided for Irrigation and Power. The allocation for Power is Rs. 54 crores and for Irrigation it is Rs.38 crores the two together accounting for 60 percent of the total plan outlay. The outlay on Transport and Communications sector has gone up steeply from Rs. 9.89 crores in the current year to Rs. 17.86 crores in 1975-76, the entire increase being due to the large plan outlay for R.T.C. The allocation for Social and Community Services is Rs. 24.97 crores ; for Agriculture and allied services including Co-operation Rs.14.21 crores and for Industry and Minerals Rs. 4.53 crores.

As Honourable Members are aware the Government of India have indicated an additional assistance of Rs. 90 crores for the fifth Plan period for the accelerated development of backward areas in the State to be allocated between the three regions of Telangana, Rayalaseema and Coastal Andhra in the ratio of 5:3:2. For the current year an amount of Rs. 18 crores would be available and besides this an amount of Rs. 1 crore would also be available for the development of the twin cities.

As Honourable members are also aware, the identification of backward areas and the formulation of schemes had been done on the basis of certain guidelines given by the Planning Commission and on the recommendations of the three Regional Planning and Development Committees. 25 percent of the total amount has been earmarked for regional schemes in the sectors of Large scale Industries and Higher Education and the rest has been divided among the districts on the basis of the backward areas in each district. The Special development funds have been allocated to productive sectors. Thus out of a total amount of Rs. 18 crores nearly Rs. 4.50 crores has been allocated for Industries, over Rs. 3 crores for Rural Electrification and nearly 5 crores for Minor Irrigation. Rs 2.10 crores have been allocated for Agriculture and allied sectors, Rs 2.04 crores for Rural Water Supply and Rs. 50 lakhs for schemes of Higher Education. Since this is the first year in which the Schemes are being sanctioned, the schemes could be formulated only in the later half of the year, but, for 1975-76 action has already been initiated and it is proposed to formulate these schemes early so that the approval of the Planning Commission could also be obtained immediately thereafter. In respect of the schemes that have been commenced in the current year it is proposed to continue them in the next financial year without any interruption and suitable action to ensure this will be taken. In the Budget for 1975-76 provisions have been made in different sectors on the basis of the current years allocations. These are however tentative and will be suitably modified depending on the final approval schemes based on the recommendations of the Planning and development Committees and the State Planning Board.

I am well aware that purposeful Planning does not mean a well conceived Plan alone but also requires effective Plan implementation. Continuous appraisal of the progress of Plan expenditure is of vital importance for ensuring successful implementation. This task has been made difficult by the lack of an information system which could concurrently report on the progress and short falls in implementation. To enable the Government careful monitoring of Plan programmes and also facilitate scientific budget formulation, Government have decided to establish a Computer based Information System, work on which is in progress, making use of the modern Computer facilities available at the Administrative Staff College of India, Hyderabad.

I Shall now give a brief account of the various developmental programmes.

#### AGRICULTURE

I had earlier referred to the uneven distribution of rain-fall during the south-west monsoon. However in fairness to the weather Gods, I should admit that the extended south-west monsoon has had a benign influence on agricultural production during the Rabi season. To cash in on the surplus rainfall in October, 1974, the State Government launched the Special Rabi production Programme in an area of about 5.5 lakh acres in the Nagarjuna Sagar Project and Krishna Delta areas. Since the successful implementation of the Crash Rabi Programme depends on required quantities of agricultural inputs being made available to the farmers in the selected areas, a sum of Rs. 8 crores is being provided for this purpose. We have also secured an additional allotment of 24,000 Metric Tonnes of Nitrogen over and above the normal allocation of fertilisers for the Crash Rabi Programme from the Government of India. Being well aware of the higher costs of agricultural inputs and the need to provide easy agricultural credit to needy farmers, the Reserve Bank of India was approached to provide supplementary credit limits to the extent of Rs. 6 crores and the Bank has agreed to our proposal.

The pivotal position of agriculture and the urgency of achieving rapid growth in agricultural production have been brought home more than ever before by the experience in the last few years. A reversal of the rising trend of prices of wage goods is possible only through a sustained and systematic programme of development of agriculture. The major strategies of agriculture development have been (i) full exploitation of the possibilities of raising per-acre yields through High yielding varieties, multiple cropping and provision of a package of practices in respect of food crops ; and (ii) intensive efforts in select suitable areas for raising the yield levels of major commercial crops. During the coming year, it is programmed to cover an area of 25.86 lakh hectares under High-yielding varieties. We are conscious of the fact that the programme postulates supply of good, viable High-yielding varieties of seeds. While the available supplies of seeds are being augmented by the multiplication of production seeds in the State Farms, the Government also propose to set up a State Seeds Corporation for the multiplication and supply of quality seeds,

In the field of commercial crops, a major break through has been in the development of cotton. An additional production of 1,15,500 bales of cotton is likely to be achieved. This has been made possible as a result of the spread of irrigated cotton cultivation under the Nagarjunasagar and Tungabhadra Projects and the

K.C. Canal area in Kurnool district. In 1975-76 as part of the I.C.D.P. it is proposed to cover about 1.5 lakh acres under rainfed conditions in the districts of Adilabad and Kurnool. It is also proposed to raise 3.25 lakh acres of M.C.U.-5 Cotton in Nagarjunasagar area and 50,000 acres in Krishna rice follows with Krishna Cotton.

Though the over-riding consideration in the agricultural sector is increasing productivity, we have to ensure while devising a strategy to achieve this objective, that the income disparities in the rural economy are not aggravated by paying special attention to problems of the weaker sections and those thinly employed such as Small and Marginal Farmers etc. Apart from the organisation of Small Farmers and Marginal Farmers Agencies to which I shall refer to later, it is proposed to organise Farmers Service Societies to provide integrated services which would benefit these sections substantially. These societies will be making available to members short-term and long-term credit besides providing necessary inputs for augmenting agricultural production. By creating facilities for the development of subsidiary occupations for its members and augmenting their incomes, the societies will also contribute to their economic betterment. Five societies will be organised on a pilot basis in the Small Farmers Development Agency/Marginal Farmers and Agricultural Labourers Agency areas of Srikakulam, Visakhapatnam, Cuddapah and Nalgonda districts. In the coming year, it is proposed to organise similar Societies in the new Small Farmers Development Agency/Marginal Farmers and Agricultural Labourers Development Agency districts for which provision of Rs. 13.20 lakhs has been made.

Speaking on Agriculture, it is necessary that I briefly refer to fertiliser availability and distribution in the State. For Kharif 1974-75, Government of India had allotted about 1.33 lakh tonnes of Nitrogen in addition to Phosphatic and Potassic fertilisers. For the current Rabi season, the expected allotment is about 1.56 lakh tonnes of Nitrogen excluding other straight and complex fertilisers. Government of India have also made an allocation of 2 lakh tonnes of Nitrogen for the ensuing Kharif 1975. Hon'ble Members will appreciate that this improves the position regarding availability of fertilisers and compares well with the allocation for the previous Kharif season.

Regarding distribution of fertilisers, as Hon'ble Members are aware, the State Government had promulgated the Andhra Pradesh State Fertilisers (Purchase and Sale by Dealers) Order, 1974 under the Defence of India Rules taking over 100% distribution control over fertilisers. Fertiliser Cards have been issued practically to all farmers in the state and non-officials have been associated with the distribution machinery through Committees at various levels. The procedure for distribution has been kept flexible and has been modified from time

to time according to the special needs of the situation. Further relaxations have also been recently ordered by which farmers can obtain their requirement of straight fertilisers or complexes from departmental, Co-operative or private outlets continuing the system of permits only in respect of straight fertilisers from private dealers. The situation is under constant review and further steps will be taken as and when necessary to improve the distribution system.

#### CO-OPERATION

In the current year, the Co-operatives have recorded significant progress in the provision of short-term credit to farmers for agricultural production. As against a target of Rs. 32 crores set for short-term agricultural credit in 1974-75, the credit disbursement in Kharif 1974 itself was of the order of Rs. 32.30 crores. A further credit of Rs. 10 crores is proposed to be disbursed during the Rabi season. Thus the total short-term credit provided to Agriculturists during the current year is expected to exceed Rs. 42 crores. This is as against the average annual achievement of about Rs. 25 crores during the Fourth Plan period. In the coming year, the present level is expected to be maintained.

In the field of long term credit, the Andhra Pradesh Central Co-operative Land Mortgage Bank has taken steps to diversify its long-term lending. The loaning policies have been re-oriented to cover production purposes other than traditional land development such as Dairying, Sheep breeding, Poultry rearing, promotion of Agro based Industries etc. During the current year long term loans expected to be disbursed to an extent of Rs. 15 crores, while in the coming year, this is expected to be Rs. 20 crores.

Government have been implementing special employment oriented programmes with a view to assisting the weaker sections. During the current year, the provision of Rs. 10.95 lakhs made to assist co-operatives for weaker sections such as Co-operative Farming Societies, Labour Contract Societies, Rickshaw Pullars' Societies, Washer men and Barbers Societies etc., will be utilised in full. The physical content of these programmes is proposed to be enlarged in the coming year and for this purpose the provision is being stepped up to Rs. 55 lakhs in the Budget estimate 1975-76.

#### ANIMAL HUSBANDRY AND DAIRYING

This sector has come to occupy an increasingly important role in view of its potential to raise the nutritional standards of the people and augment the incomes of the small and marginal farmers and agricultural labour. The programme of Dairy Development is linked up with the development of the quality of the cattle population through

the Intensive Cattle Development Blocks. While three Intensive Cattle Developing Blocks are already in operation in the State, new Intensive Cattle Development Blocks are proposed in the K.C. Canal area, Khammam, Srikakulam and Visakhapatnam districts. The integrated, strategy evolved for cattle development through scientific breeding, disease control and fodder development has started paying dividends through increased milk production in the State. The milk procurement has gone up from 526 lakh litres during the previous year to 720 lakh litres in the current year. It is proposed to start 10 new Chilling Centres. Two dairies, one at Khammam and another at Mahabubnagar are also proposed to be established. With the commissioning of the Milk Powder Factory at Central Dairy, Hyderabad, the Andhra Pradesh Dairy Development Corporation would also be in a better position to tackle the problem faced by it at present in disposing of surplus milk during the flush season.

#### IRRIGATION

In this sector, the guiding principle has been the consolidation of Plan Schemes initiated in the past and accelerating progress on all continuing schemes. The outlay on the Irrigation Sector in the coming year is proposed at Rs. 28 Crores.

Nagarjunasagar Project.— In respect of Nagarjunasagar Project, a significant even of mention has been the storing of water in the current year upto the full reservoir level of (+) 590 ft., upto the top of Crest Gate enabling supply of water to large areas in the Krishna Delta for second crop.

During the current year, water was released for an additional ayacut of 7,892 acres bringing the cumulative irrigation potential to 7.46 lakh acres under the right canal. The coming years, programme envisages creation of an additional irrigation potential of 20,211 acres.

On the left canal the potential created in the current year is 26,867 acres bringing the total potential created so far to 3.08 lakh acres. Under Lift Irrigation schemes, an irrigation potential of 17,000 acres has been created. It is proposed to create an additional irrigation potential of 8,000 acres under Flow Irrigation and 10,000 acres under Lift Irrigation in 1975-76.

A provision of Rs. 10 crores has been made in the Budget 1975-76. We are well aware of the pressing need to complete the Nagarjunasagar Project at the earliest. In pursuance of the discussions that the Chief Minister had recently with the Deputy Chairman of the Planning Commission the State Government have formulated concrete proposals and sent them to the Planning Commission and to the Government of India seeking additional financial assistance for the accelerated completion of the Nagarjunasagar Project by 1979-80. We

have impressed upon the Government of India & the Planning Commission that an additional Central assistance of Rs. 100 crores over and above the normal plan allocations for this project would mean, that an additional irrigation potential of 1 Million acres could be created by 1979-80 which would result in additional rice production and thus save the Nation several hundred crores of rupees by way of foreign exchange for importing foodgrains. It is therefore in the national interest that work on this project is completed and we earnestly hope that this proposal of ours would meet with the early concurrence of the Government of India.

**Pochampad Project :—**Work on the Pochampad Project which has been accelerated under arrangements with I.D.A. is progressing briskly. The main canal excavation has been completed upto Mile 51 (K.M.82) and an irrigation potential of 1.16 lakh acres has been created by letting water into the Godavari South Main Canal. Further works on the excavation of main canal and distributaries are in progress. It is programmed to create an irrigation/potential of 1.52 lakh acres by July, 1975 and 2.10 lakh acres cumulative by July 1976. Work is also proposed on the Lower Manair Dam. A provision of Rs. 14.50 crores has been made in the Budget for 1975-76.

**Godavari Barrage Project :—**Government are aware of the urgency of taking up the work on the Godavari Barrage and it is for this reason that it has been proposed to take up this project as a World Bank assisted one as a result of which it is hoped that the entire work would be completed within four years. A provision of Rs. 3 crores has been made in the Budget for 1975-76 for this project, but the question of increasing this would have to be considered when the programme to be assisted by the World Bank is finalised.

At this point, I may also inform the Members that necessary staff has been sanctioned for preliminary investigation of the Rurula Irrigation Project and exploring the use of Srisailem Waters for irrigation.

**Minor Irrigation :—**We are all well aware of important role of minor Irrigation in the removal of regional imbalances in view of the works being spread over a large area particularly area not likely to benefit from major projects. Added to this, it constitutes an important plank in any programme designed for the mitigation of the rigorous of drought. In view of the large number of spill-over minor irrigation schemes and the dispersal of the limited plan allocations over these, it has not been possible to complete the works under execution and create the targeted potential quickly. During the Fifth Plan period however, it has been proposed to complete all the spill-over works in a phased manner by evolving time-bound programme. Financially, the task has been made easier since the normal plan allocations have

been supplemented by the Central assistance under the Drought Prone Areas Programme and the Six Point Formula. A close review of the financial and administrative procedures for sanction of estimates has been made and all the possible steps have been taken to see that the intended benefits flow during the Plan period itself. In the coming year, in addition to the normal Plan allocation of Rs. 2.10 crores an amount of nearly Rs. 5 crores may be available from out of the Special Development Funds for accelerated development of back-ward areas.

With regard to the physical benefits during 1974-75 fresh irrigation potential of about 15,000 acres was created by June, 1974, besides stabilising supplies to an extent of 18,000 acres. By June, 1975 an irrigation potential of about 86,000 acres is expected to be created besides stabilising supplies to an extent of about 55,000 acres.

#### COMMAND AREA DEVELOPMENT

Government are aware that the speedy utilisation of the irrigation potential created is no less important than the creation of that potential. The narrowing down of the gap between the potential created and its utilisation is possible only if the problems of land development are tackled in a concentrated and co-ordinated manner. It is felt that concurrently with the engineering works, measures should be taken to facilitate development of agriculture in the command areas, such as land shaping and land levelling, construction of field channels, introduction of suitable cropping pattern, intensification of extension services, strengthening of facilities for marketing, storage, transport etc. To achieve all these objects, a separate Department has been created at the Government level with effect from August, 1974 which is responsible for the development of ayacut in the State and to undertake intensive land development in the command of the following four projects :

- (i) Nagarjunasagar (Right and Left Canals).
- (ii) Pochampad.
- (iii) Tungabhadra Low Level Canal.
- (iv) K. C. Canal.

It is proposed to create a Command Area Development Authority for each of the four major projects headed by a Minister and having an Administrator as its Chief Executive. This will provide a single line of command for all agencies functioning in the project area. Such an authority for Pochampad Project has already been set up with the Minister for Agriculture as Chairman. Similar Authorities will also be constituted for other Commands shortly. In the coming year a provision of Rs. 175 lakhs has been made for Command Area



development. It is proposed to enlarge the content of the scheme so as to attract Central participation on certain schemes presently under formulation by the Government.

#### POWER

The importance of Power in the economic development of the State either in the long-run as an essential infrastructure or in the short-run by relieving the pressure on prices through minimising power shortage, needs no special emphasis. While continued priority is being given for installing additional generating capacity in State, it is also being ensured that power failures are avoided by providing for requisite thermal capacity which can reduce the effect of drought on power generation. With the commissioning this year of the two Units of 110 M. W. each of the III stage of Kothagudem Thermal Power Plant the installed capacity has gone upto 888 M. W. Sustained and consistent priority is being accorded to the power sector by the Government and financial outlays on Power generation and transmission and distribution have been steadily on the increase. As against the Third Plan outlay of Rs. 93. 6 crores the Fourth Plan investment was about Rs. 186. 4 crores which is nearly a two-fold increase. For 1975-76 the outlay proposed is Rs. 54 crores. We are well aware that keeping in view the continuing spillover Power Projects and the need to commission them by the end of the Fifth Plan period, this outlay requires to be augmented. In the current year, over the budgeted loan assistance to the State Electricity Board a further allocation of Rs. 9.33 crores has been made for taking up both generation and rural electrification schemes. The programmes for the coming year include commissioning of one Unit of 110 M.W. at Lower Sileru by August, 1975. Works on new schemes, such as Kothagudem Stage-IV (2×110.-M.W.), Vijayawada Thermal (2×200 M. W.) and the Nagarjunasagar-Hydro-electric scheme are also in progress.

In view of the extensive coal deposits available in the Godavari basin, proposals have been formulated for setting up two super-thermal Plants each with a capacity of 1050M.W. near Ramagundam and Bhadrachalam and sent to the Government of India for being taken up in the Central Sector.

**Srisailem Project:**—Regarding Srisailem Project the most difficult phase of construction of the dam in the deep river portion under water is over. The excavation and construction of the Power Tunnel is in progress and about 82% of excavation work has been done and the work is scheduled to be completed by June, 1975. The excavation of Power House, Transformer Yard and Auxiliary Rooms is in progress and will be continued next year. A provision of Rs. 12 crores has been made in the Budget for 1975-76.

Next Year's Rural Electrification Programme envisage the electrification of 350 villages. In the current year, as against a target of 8,000 pumpsets about 7,800 have already been energised. Advantage is also taken of the assistance from the Rural Electrification Corporation especially, their two new categories of loans, viz., a 30-Year loan exclusively for Rural Electrification Projects in the Minimum Needs Programme Areas and advance loans for potential projects which would cover areas which have approximate potential of agricultural development. So far 67 schemes coming under various categories of loans have been sanctioned by the Rural Electrification Corporation and 12 more schemes have been proposed by the Andhra Pradesh State Electricity Board.

### INDUSTRIES

Government are fully conscious of the fact that an appreciable dent on rural poverty is possible only through a diversification of the State economy by reducing its dependence on agriculture through widening the industrial base. Our policy in this regard has therefore been primarily of creating the necessary infrastructure and undertaking promotional activities through provision of investment inducing incentives. In the field of promotional programmes the accent has been on selecting industries based on local natural resources. Government, in consultation with the Small Industries Service Institute and the various promotional and financial institutions have drawn up district-wise lists of industries that could be set up by entrepreneurs. With this as the base, intensive campaigns are being conducted in districts covering a number of growth centres. The participation of various promotional corporations both State and Central, Financial Institutions, Research Organisations and Banks has been entitled with the object of rendering integrated services to the entrepreneurs. So far 8 such intensive campaigns have been conducted. As a result of these campaigns 18 Medium Scale Industries and over 900 Small Scale units have been sponsored and cleared. To monitor the progress of implimentation of the newly sponsored units a promotional wing with specialists has also been set up in the Directorate of Industries. Government have also set up a State level Project Clearance Cell to expedite the clearances necessary for setting up Large and Medium Industries.

**Andhra Pradesh Industrial Infrastructure Corporation:—**With a view to creating the Industrial infrastructure so very necessary for the establishment and development of large, medium and small scale industries the Government set up the Andhra Pradesh Industrial Infrastructure Corporation. The Corporation has embarked upon the establishment of Industrial Development Areas and indentifying growth centres where there are possibilities of establishing Large and Medium Industries besides setting up Industrial Estates in various places where

entrepreneurs, technocrats and educated un-employed come forward to establish Small Industries. To the end of December, 1974 as many as 239 sheds and 39 plots have been allotted to 671 entrepreneurs in various Industrial Estates in the State. The investment made by the entrepreneurs for setting up industries is estimated at Rs. 3 crores. Similarly 527 acres of land have been allotted to 147 industries. The investment by these industries will be over Rs. 50 crores when the projects are implemented. In the coming year, the Corporation has formulated plans to implement programmes at an estimated cost of Rs. 400 lakhs. In order to enable the Corporation to obtain loan assistance from financial institutions, a Plan provision of Rs. 45 lakhs has been made by way of share capital contribution to the Corporation which is in addition to the allocation under the Industrial Trust Fund.

**Andhra Pradesh Industrial Development Corporation :—**A major industrial promotional undertaking in the State is the Andhra Pradesh Industrial Development Corporation. The Corporation has increased the tempo of its activities and has recently finalised a programme for implementation of 85 units, which will result in a total investment of Rs. 327 crores during the Fifth Five-Year Plan Period. In all 49 projects are under various stages of implementation currently. For 28 out of the 49 projects, the Corporation has itself obtained letters of intent from the Government of India. Some of the major projects for which letters of intent have been obtained during the current year are (a) P.V.C. Project costing Rs. 25 crores, (b) Calcium Carbide costing Rs. 7 crores, (c) Power Transformers costing 1.5 crores, (d) G.L.S. Lamps costing Rs. 2 crores and (e) Gray Iron Foundry costing Rs. 1.5 crores.

To date 14 joint venture projects have been finalised by the Corporation involving an overall investment of the order of Rs. 65 crores. The Corporation's share in the aggregate investment of these joint ventures will ultimately be around 26%. The more important among the joint projects recently finalised are:

- (a) Rs. 36 crores Pulp and Paper Mill at Kurnool;
- (b) A 12,000 tonnes per annum Cold Rolled Strips and Box Strappings Project with an estimated capital cost of Rs. 3.5 crores;
- (c) A 1.6 million nos. per annum Connectors Project costing Rs. 1.80 crores; and
- (d) A 20,000 million nos. per annum Semi-Conductor Devices Project estimated to cost Rs. 5 crores etc.

In the Annual Plan 1975-76, a provision of Rs. 100 lakhs has been made towards Government share capital contribution to the Corporation. Besides this further contributions will be available from the Special Development Funds for Backward Areas and from the Industrial Trust Fund.

**Andhra Pradesh Small Scale Industries Development Corporation:**—In the Small Scale Sector, the Andhra Pradesh Small Scale Industries Development Corporation is the chief promotional agency for provision of equity capital to Small Scale Industries both on a minority basis and a joint venture basis. The Corporation has so far sanctioned 53 schemes with a total commitment of Rs. 1.12 crores towards its investment. Out of the above, 39 schemes have already been implemented and the Corporation has also released an amount of Rs. 68.17 lakhs towards its share of which 27 units have already gone into production. In the next year the plan allocation towards State equity participation in the Corporation is Rs. 22.50 lakhs.

**Andhra Pradesh State Financial Corporation:**—The main term lending financial institution in the Public Sector is the Andhra Pradesh State Financial Corporation. During the current year the Corporation sanctioned financial assistance to as many as 249 units for a total amount of Rs. 760 lakhs. The disbursements touched a record figure of Rs. 417 lakhs during this period. It has assisted as many as 196 units coming up in the backward areas and the total assistance sanctioned to them was Rs. 349 lakhs. Out of the units for which financial assistance has been sanctioned during the current year so far, 328 are in the Small Scale Sector. In the coming year sanctions to industrial units are likely to cross the Rs. 12 crore mark. The Corporation has been mainly depending upon re-financing agencies like the I.D.B.I. for its financial resources. Since the Corporation has almost reached the statutory limit within which it can avail itself of such re-financing facilities, the State Government extended further capital contribution to the Corporation in 1974-75. For the same purpose a provision of Rs. 15 lakhs is made next year.

**Andhra Pradesh Leather Industries Development Corporation:**—Honourable Members are aware of the setting up of the Leather Industries Development Corporation last year with a view to improving the economic conditions of leather workers and modernising the leather industry in the State. In pursuance of this objective the Corporation has already taken up the revitalisation of Hyderabad Tanneries at a cost of Rs. 26 lakhs and Guntakal Tannery at a cost of Rs. 20 lakhs. In addition to these two, a modern Tannery is coming up at Vijayanagaram as a joint venture with the Andhra Pradesh Industries Development Corporation at a cost of Rs. 1 crore. The corporation has undertaken the establishment of raw material depots in the twin cities and in the districts in a phased manner. Apart from setting up these depots the Corporation has also been encouraging the traditional leather manufacturers to sell their products to the Corporation by giving them fair wages. The production of foot-wear has also been started by the Corporation.

at Hyderabad, Vijayawada and Vizag. In the coming year, a provision of Rs. 23 lakhs has been made for the Leather Corporation towards Government equity participation and Rs. 30 lakhs under the Six Point Formula.

In addition to the above provisions, it is proposed to allocate a sum of Rs. 4.50 crores in the current year with a view to accelerate industrialisation of backward areas of the State under the Six Point Formula. A similar amount is tentatively proposed for the next year.

As in the current year provision has also been made for a sum of Rs. 85 lakhs in the next year to be utilised for the promotion of industries in the Telangana area out of the Industrial Trust Fund.

Honourable Members are aware of the provision made in Budget Estimate 1974-75 for the Employment Promotion Programmes. The Planning Commission have so far cleared 44 schemes costing Rs. 176.06 lakhs out of which 34 schemes costing Rs. 127.09 lakhs are in the industries sector. The employment potential of the above schemes is estimated at over 14,000.

Under the Central Sector Projects, I may mention about the progress so far made in the establishment of the Steel Plant at Visakhapatnam. The Government of India have reiterated their determination to go ahead with the Vizag Steel Project. Out of a total extent of about 6,000 acres required for the project, an extent of about 3,477 acres has already been handed over to the Project Authorities. It is proposed to complete the balance work on the acquisition of land next year. The Government have also sanctioned two divisions of for attending to investigation work for diversion of Godavari waters to Visakhapatnam.

Handlooms:— Government have taken steps to clear accumulation of yarn with the Co-operative Spinning Mills and cloth with the Primary and Apex Weavers Co-operative Societies by sanctioning special funds to clear arrears of rebate on sale of handloom cloth and to enable the weavers to purchase yarn. Special steps are also being taken to see the garments factories are established in various parts of the State, especially, in the backward areas and to regulate the

production and marketing of garments through a Federation Garments Factories which would function from Hyderabad.

Film Industry:—The proportion of Entertainment Tax receipts earmarked for the development of film industry has been raised from 2 to 7 per cent and as a result it is expected that about Rs. 78 lakhs will accrue during 1975-76 for this purpose. It is proposed to utilise this amount for developing the film industry in the State and for improving exhibition facilities in semi-urban areas.

#### EDUCATION

The outlay fixed for general education in 1975-76 is Rs. 387 lakhs besides Rs. 50 lakhs provided for higher education under the Six Point Formula.

In the field of elementary education it is proposed to enroll 1 lakh additional children in the age group 6-11 in classes 1-5 in the coming year. The provision made includes a sum of Rs. 3 lakhs specially set apart for starting Ashram Schools in the tribal areas. It is also proposed to enroll 38,000 additional children in the age group 11-13 in classes 6-7. Provision has also been made for strengthening of the Inspectorate of Elementary Education, School Health Programme, improvements to existing elementary schools, In-service Training Courses for Primary School Teachers and revival of Teacher Training Institutions.

In the field of secondary education, it is proposed to enroll 19,000 additional children in the age group 13-16 in classes 8-10 in the coming year. A sum of Rs. 57.92 lakhs has been allocated for purposes of strengthening the Inspectorate of Secondary Education, Grants to Andhra Pradesh Residential Schools Society for consolidating existing Residential Schools and for opening new Residential schools. In-service Training for Secondary School Teachers and for strengthening the comprehensive College of Education.

In respect of higher education, the effort has been to make up, the deficiencies in accommodation and equipment where there is optimum enrolment and enhance the facilities for Post-graduation by opening new Post-Graduate Centers. An amount of Rs. 41.07 lakhs has therefore been allocated for purposes of strengthening the Directorate of Collegiate Education,

Development of Collegiate Cell in S.C.E.R.T., and for talking up allied developmental activities.

I may also add that out of the Special Development Funds, Rs. 30 lakhs have been allocated for the three Universities for the starting of Post-Graduate Centers. Besides this Rs. 10 lakhs has been sanctioned to the Post-Graduate Centre at Warangal and another Rs. 10 lakhs to the Post-Graduate Centre at Guntur.

In the Technical Education Sector, our objective has been to consolidate the existing institutions by making up the deficiencies in their staff, equipment and accommodation and take up schemes of diversification and improvement of the technical courses by expanding part-time courses, developing sandwich courses and introducing new courses in certain fields where there is demand for trained man-power. In the coming year, an amount Rs. 10.49 lakhs has been provided for construction of permanent buildings for the Government Polytechnic for Women at Kakinada and for taking up additional buildings at Visakhapatnam, Gudur, Nandyal, Tirupati and Hyderabad. Technical clearance has also been obtained for the introduction of part-time Diploma Courses in Civil Engineering and Electrical Communication Engineering at Government Polytechnic, Hyderabad and in Civil Engineering at Andhra Polytechnic, Kakinada. To enable these institutions to have an intake of 20 in each course, necessary provision has also been made in the Budget for the coming year. As part of our diversification programme which I had referred to earlier, it is proposed to improve the employment opportunities for Diploma-holders by introducing courses such as, Electrical Communication Engineering, Printing Technology and Commercial Practice with an intake of 30 for each course. An amount of Rs. 5 lakhs has been provided for the above schemes in the coming year's Annual Plan.

#### HOUSING AND URBAN DEVELOPMENT

Hon'ble Members are aware of the general trend of increasing urbanisation. In order to cope with the problems of rapid urbanisation and speedy industrialisation in the Metropolitan and other important urban areas in the State, the House had, in the last Session, passed the Urban Areas (Development) Bill, 1974. This has received the assent of the President and the Act will be coming into force shortly.

Pending constitution of the Urban Planning and Development Authority, as contemplated in the Act, we have already appointed a Special Officer to do the preliminary work and have also finalised the schemes for implementation in the twin cities with the Central assistance of Rs. 1 crore under the Six Point Formula. The Development Master Plan for the twin cities will be notified shortly and the Master Plans for other important places like Vizag, Vijayawada, Guntur, Warangal, Kurnool, and Tirupathi are being reshaped.

We are also seeking to give a new direction to housing activities by enlarging the coverage for Industrial workers and economically weaker sections and by streamlining the machinery to step up the implementation of various housing schemes by securing assistance from the institutional financing and other special agencies like Life Insurance Corporation, Housing and Urban Development Corporation, etc.

This year, we had obtained Rs. 1.05 crores from the Life Insurance Corporation and have passed it on to the Andhra Pradesh Housing Board and the Visakhapatnam Town Planning Trust taking up Housing Schemes. The Life Insurance Corporation has also sanctioned a loan of Rs. 2 crores to the Andhra Pradesh Co-operative Housing Societies Federation. A loan of Rs. 1.65 crores has been obtained for the Municipal Corporation of Hyderabad from the HUDCO for a commercial complex and a loan of Rs. 99 lakhs for the Andhra Pradesh Housing Board.

#### RURAL AND URBAN WATER SUPPLY

Under Rural Water supply, it has been our continuous endeavour to provide drinking water facilities not only to the main village, but also to the inhabited hamlets and Harijanwadis attached to the main village. In the coming year, a sum of Rs. 2 crores is provided for Rural Water Supply Schemes which includes a sum of Rs. 82.37 lakhs for Protected Water Supply Schemes. In the current year the Plan allocation is being augmented by Rs. 204 lakhs from Special Development Funds and it is anticipated that at least a similar amount may be available next year also. For Urban Water Supply Schemes we expect that loans to the tune of about Rs. 1.45 crores would be available in the coming year from the Life Insurance Corporation. For augmenting the water supply to the Capital City, Stage II of the Manjira Water Supply Scheme has been taken up and a provision of Rs. 280 lakhs has been made for this.

#### SPECIAL SCHEMES FOR SMALL FARMERS, MARGINAL FARMERS AND DROUGHT PRONE AREAS

Hon'ble Members are well aware that with a view to improving the flow of credit to the small farmers and also to evolve programmes for their economic improvement, during the Fourth Plan period, the Government have created the Small Farmers Development Agencies and the Marginal Farmers and Agricultural Labourers Agencies in the districts of Srikakulam, Cuddapah, Nalgonda and Visakhapatnam. These schemes envisage the provision of credit to the Small and Marginal Farmers who are potentially viable and who, with assistance, can undertake investments in specific channels in a manner as would ensure their credit-worthiness over a period. In the Fifth Plan period, it is proposed to have one composite agency for both Small and Marginal



Farmers. We have been able to successfully pursue Government of India for allotment of 12 projects for the State during the Fifth Plan period. The State Government have already ordered constitution of Small Farmers Development Agencies in the districts of Nalgonda, Hyderabad, Adilabad, East Godavari, Khammam and Medak and of the remaining six projects, four will be coming up next year and the other two in the subsequent year according to the phased programme.

While the Drought Prone Areas Programme which is being currently implemented in the districts of Anantapur, Kurnool, Cuddaph, Chittoor, Mahaboobnagar, Nalgonda and Prakasam will continue in the Fifth Plan Period, it is now Proposed to modify the Content of the Programme laying greater emphasis on taking up various activities on an integrated watershed basis like Forestry and Soil Conservation measures in the upper catchments and in the fields, pasture development through the combined efforts of the Forest and Animal Husbandry Departments, sheep breeding on scientific lines, dry land farming and cattle development linked up with dairy production. The object of such an approach is to obtain the desired benefits as a result of the cumulative and co-ordinated efforts of various agencies. I am happy to say that an agreement has been entered into with the I.D.A. (World Bank) for the formulation and implementation of Drought Prone Areas Programme in Anantapur District.

Besides the provisions that would be available from the various sectoral allocations, a provision of Rs. 1 crore has been made for D.P.A.P. and S.F.D.A. Schemes.

#### WELFARE OF WEAKER SECTIONS

As Hon'ble Members are aware the rates of scholarships for post-matric students belonging to Scheduled Castes and Scheduled Tribes have been increased during this year and the parent's income limit has also been raised from Rs. 3,600 per annum to Rs. 6,000 for eligibility for these scholarships.

Arrangements have been made for organisation of student managed hostels in all Taluk Headquarters, where there are no hostels now, for accommodating about 16,000 college students belonging to Scheduled Castes and Scheduled Tribes during this year. Orders have also been issued for opening of 15 new college girls hostels at District Headquarters where there are no such hostels now.

Government have decided to give incentives in the form of cash and non-statutory educational concessions to encourage inter-caste marriages for Social Integration and Social Reform.

A provision of Rs. 225 lakhs has been made in the Annual Plan 1975-76 for the Welfare of Scheduled Castes and Scheduled Tribes and other Backward Classes.

In regard to schemes for the economic betterment of these classes Finance Corporations have been set up. The Corporations are charged with the responsibility of planning, promoting and undertaking the economic uplift of the Scheduled Castes and Backward Classes through programmes of Agriculture and Animal Husbandry, Small and Cottage Industries, Transport and any other trade or occupation. The Corporations will channelise the flow of loans from the Banks and other financial institutions to the needy Harijans and Backward Classes for their economic betterment. An amount of Rs. 86 lakhs has so far been allocated towards Government share capital contribution to the Scheduled Castes Corporation and Rs. 25 lakhs for the Backward Classes Corporation.

The Crash Programme for providing house sites to the weaker sections, viz., Scheduled Castes, Scheduled Tribes and Backward Classes is being continued. A sum of Rs. 150 lakhs has been provided for this in the Budget Estimate for 1975-76.

As Hon'ble Members are aware that in the last three years, the Girijan Development Agency, Srikakulam is engaged in the task of improving the conditions of the tribals. It is heartening to note that the organisation has already identified 28,555 tribal beneficiaries under its various programmes who are either small farmers or agricultural labourers. The success of the above experiment has led to the conclusion that the scope of such organisations to be set up hereafter can be expanded with advantage to the tribals. As part of the strategy for tribal development in the present Plan period, it is envisaged that a single organisation charged with regulatory and development functions should be set up. Government have since issued orders sanctioning Tribal Development Projects in the districts of Visakhapatnam, Khammam, Adilabad and Warangal which have vast scheduled areas and large concentration of tribal population. The financial resources of the Integrated Tribal Development Projects will consist of releases from the general sector under the Sub-plan for Tribal Areas, funds at the disposal of the Director of Tribal Welfare for special Tribal Welfare Schemes and the financial assistance of Rs. 35 lakhs, released by the Government of India.

#### LAND REFORMS

The Andhra Pradesh Land Reforms (Ceiling on Agricultural Holdings) Act, 1973 has brought into force with effect from 1-1-1975. For implementation of the Act, additional Revenue Divisional Officers (Land Reforms) have been appointed for each Revenue Division to function as Tribunals under the Act. All administrative arrangements have been made for the effective implementation of the Act. A provision of Rs. 3 crores has been made in the coming year.

Budget towards payment of compensation to the surplus land-holders. As envisaged in the Act, it is also proposed to distribute the lands taken over by the State to the landless poor.

Having spoken about the various development programmes that we propose implementing in the next year, I now turn to the financial transactions contained in the Budget. I may assure the House that by being brief, I shall not tax your patience—much less do I propose any new taxes.

#### ACCOUNTS 1973-74

The accounts for 1973-74 show a surplus of Rs. 11.06 crores which is mainly attributable to effective collection of arrears revenue and larger State tax receipts reflecting the recovery of the State economy. It may be noted that in 1972-73 large amounts of revenue due to the State could not be collected in view of the disturbed conditions then prevailing and the acute drought situation which affected wide areas of the State.

#### REVISED ESTIMATES 1974-75

As per the estimates the current years Revenue surplus is now put at Rs. 26.51 crores as against Rs. 14.09 crores earlier estimated. The substantial improvement in the Revenue Account is mainly on account of the continued buoyancy of State tax revenues. Capital expenditure is now estimated at Rs. 80.83 crores as against the figure of Rs. 64.75 crores earlier budgeted. This is mainly because of provision having been made for expenditure under the Special Development Funds for the accelerated development of backward areas and increase in the Plan outlay. The loan disbursements on Plan account have also risen from Rs. 21.75 crores to Rs. 33.34 crores as a result of larger provision having been made for agricultural inputs under the Special Rabi Production Programme and additional sums allocated to the State Electricity Board under the Special Development Funds. The current year is now expected to close with a cash balance of Rs. 4.83 crores.

#### BUDGET ESTIMATES 1975-76

As I mentioned at the beginning, the economic prospects for the next year are encouraging. Based on this economic dynamism and as a result of the additional resource mobilisation, Revenue Receipts are estimated at Rs. 505.37 crores as against Rs. 459.69 crores in the Revised Estimate 1974-75. Simultaneously, Revenue expenditure is estimated to increase from Rs. 433.18 crores in 1974-75 to Rs. 491.88 crores in 1975-76. The increase in expenditure on Revenue Account is as a result of sharp rise in prices which has considerably increased non development expenditure, particularly on pay and allowances. As Hon'ble Members are aware, in the current year considering the

increase in prices, the rates of D. A. of State Government and other related employees were revised upwards with effect from 1-1-1975. Relief was also given to the State Pensioners. The long pending demand of Government employees that the rates of City Compensatory Allowance admissible in the Capital City should be brought on par with Central Government employees was also agreed to upto a certain pay range. The cumulative effect of all these measures would be an increase in Revenue expenditure next year of about Rs. 24 crores. Besides this, normal provisions for travel and office expenses have also been increased to compensate for the price rise. The anticipated surplus on Revenue Account next year is therefore estimated at Rs. 13.49 crores. The expenditure on Capital Account next year is put at Rs. 86.56 crores. The step up in expenditure is a result of larger provisions having been made for the key sectors of Irrigation, Power and Transport. The net effect of the combined transactions is expected to result in an overall deficit of about Rs. 20.34 crores. I hope to cover the deficit partly by better collections of Government revenues. The gap in resources remains despite the considerable effort we have put in the current year for additional resource mobilisation. We, therefore, hope to persuade the Government of India to increase the Central assistance for the State Plan which has virtually remained frozen since 1973-74 and also to allow the State to go in for larger market borrowings so that the gap could be fully covered.

#### CONCLUSION

In conclusion, I would only like to say that our consistent aim has been to accelerate the development of the economy of the State and reduce regional disparities and create a just social and economic order. This requires a massive and sustained development effort in which I am sure we will have the full co-operation of the Hon'ble Members.

Sir, with these words, I commend the Budget to the House for its approval.

JAI HIND

Mr. Speaker:—The House now stands adjourned to meet again at 8.30 am. on Tuesday, the 18th Feb. 1975.

The House then adjourned.

### اردو ترجمہ

شری پی۔ رنگا ریڈی۔ وزیر مالیہ نے ۱۵۔ فروری ۱۹۷۰ کو مقننہ آندھرا پردیش میں ریاستی موازنہ بابت ۱۹۷۰-۷۱ پیش کرتے ہوئے حسب ذیل تقرر کی۔

جناب عالی!

میں آندھرا پردیش کا موازنہ بابت ۱۹۷۰-۷۱ پیش کرتا ہوں۔

گذشتہ چند برسوں کے برخلاف جبکہ مختلف وجوہات کی بنا پر سال میں دو مرتبہ ایوان کی منظوری حاصل کرنا ضروری ہو گیا تھا، اس سال میں ایوان سے مکمل موازنہ کی منظوری کی خواہش کرونگا۔ اس سال یہ امر خاص اہمیت کا حامل ہے کہ اہم سطوحات موازنہ میں تمام مندرجات تلگو اور انگریزی دونوں زبانوں میں ساتھ ساتھ دئے گئے ہیں۔ تجاویز موازنہ پیش کرنے سے قبل میں ریاست کی معاشی صورت حال اور رجحانات کا ایک مختصر خاکہ اور اس کے بعد سال رواں کے منصوبہ جاتی پروگراموں کا ایک جائزہ اور آئندہ سال کیلئے زیادہ اہم ترقیاتی اسکیمات کا خلاصہ پیش کروں گا۔

کئی وجوہات کی بنا پر سال ۱۹۷۳-۷۴ آندھرا پردیش کیلئے ایک اہم سال رہا ہے۔ ہم نے صرف تلگو بولنے والے افراد کے اتحاد کی کامیابی کا مشاہدہ کیا ہے بلکہ یہ سال وہ سال بھی تھا جبکہ طویل معاشی جمود بھی ٹوٹا ہے جسکی وجہ سے مسلسل ترقی کی راہیں کھل گئیں۔ سال ۱۹۷۲-۷۳ کے مقابلہ میں سال ۱۹۷۳-۷۴ میں ریاستی آمدنی میں ۹ فی صد کے اضافہ کی پیش گوئی کی گئی تھی لیکن ریاست کی آمدنی ۱۹۷۲-۷۳ کے ۱۲۷۱ کروڑ روپیہ کے مقابلہ میں ۱۹۷۳-۷۴ میں ۱۴۵۰ کروڑ روپیہ ہوئی۔ اس طرح اضافہ ۱۴ فی صد ہوا۔ یہ بنیادی طور پر اس وجہ سے ہوسکا کہ ۱۹۷۳-۷۴ میں غذائی اجناس کی ریکارڈ پیداوار ہوئی جو ۸۶ لاکھ ٹن سے زیادہ تھی۔ برقی کی صورت حال میں رفتہ رفتہ بہتری کی وجہ سے زیادہ صنعتی سرمایہ کاری کے لئے سازگار فضا پیدا ہوئی۔ سال رواں کے دوران اگرچہ بارش کے مختلف مقامات پر یکساں نہ ہونے کی وجہ سے خریف کی فصل کے اچھے ہونے کے امکانات قدرے متاثر ہوئے لیکن ربیع کی پیداوار کے خصوصی پروگرام کے شروع کئے جانے کی وجہ سے ہم کو امید ہے کہ زرعی پیداوار اطمینان بخش سطح تک پہنچ جائے گی۔ صنعتی پیداوار بھی مسلسل ترقی پر ہے۔ اسلئے ہم کو ۱۹۷۴-۷۵ میں بھی توقع ہے کہ ریاست کی آمدنی میں اضافہ ہی ہوگا۔

ریاستی معیشت کی بحالی کی وجہ سے ریاست کے مالیاتی وسائل پر فائدہ مند اثر ہوا ہے جسکا اندازہ اس حقیقت سے ہو سکتا ہے کہ ہم نے ریاستی منصوبہ کے مصارف کو جو ۱۹۷۳-۷۴ میں تقریباً ۸۹ کروڑ روپیہ تھے، معتد بہ حد تک بڑھا کر سال رواں میں ۱۴۲ کروڑ روپیہ کر دیا۔ اسکا بڑا سبب ریاست کی آمدنی میں زیادہ اضافہ کی

گنجائش اور مزید محاصل کے حصول کے لئے ریاست کی کوششیں ہیں۔ تاہم اس اطمینان بخش صورت حال کا ایک پریشان کن پہلو یہ ہے کہ بحیثیت مجموعی سارے ملک کی معیشت پر افراط زر کے اثرات کا ریاست کی معیشت پر بھی اثر پڑا ہے اور اسکے نتیجہ میں قیمتوں میں اضافہ کا رجحان پیدا ہو گیا ہے۔ جبکہ قیمتوں میں اضافہ زیادہ کہنے مرض کی علامت ہے جو مجموعی طلب کے مقابلہ میں گھریلو پیداوار کے مسلسل ناکافی ہونے کی وجہ سے ہے، اسلئے یہ ایسا مسئلہ ہے جسے طویل مدتی اور قومی بنیاد پر حل کرنا چاہئے۔ اسلئے ہم کو اسکا احساس ہے کہ اسکے لئے بھی چند فوری مختصر مدتی اقدامات کرنے ہیں۔ اس لئے ہم نے غذائی اجناس کی تقسیم کے محاذ پر سخت ترین اقدامات کا سلسلہ شروع کیا ہے جس کے ذریعہ بڑھتی ہوئی قیمتوں کے تباہ کن اثرات کا ازالہ کیا جا سکے گا۔

ماضی میں اشیائے ساحت کی قیمتوں کے رویہ نے بارہا یہ ظاہر کیا ہے کہ کھلے بازار میں قیمتوں کا ڈھانچہ، رسدات میں تھوڑی سی بھی کمی کی وجہ سے بری طرح مسخ ہو جاتا ہے۔ اس رجحان کو روکنے کے لئے یہ لازمی ہے کہ عوامی نظام تقسیم کو وسعت دی جائے تاکہ اشیائے ساحت اور خصوصاً غذائی اجناس کی زیادہ مقدار عوام کو مل سکے۔ اس روز افزوں مطالبہ کی تکمیل کیلئے حکومت نے آندھرا پردیش اسٹیٹ سیول سپلائز کارپوریشن قائم کیا ہے جو غذائی اجناس کے حصول کے لئے بہت جلد بازار میں داخل ہونے والی ہے۔ توقع ہے کہ فوڈ کارپوریشن آف انڈیا اور نئی قائم شدہ ریاستی کارپوریشن، جو ایک دوسرے سے قریبی تعاون کر رہے ہیں، ایک قابل لحاظ بفر اسٹاک قائم کر لیں گے تاکہ عوامی نظام تقسیم کو سوثر طور پر چلایا جاسکے۔ تمام اضلاع میں سستے غلے کی دوکانات کا ایک جال سا پھیلا دیا گیا ہے۔ ان دوکانات کو ہر ماہ ۳۰ ہزار ٹن چاول دیا جا رہا ہے۔ اسکے ساتھ ساتھ انفورسمنٹ کے شعبہ کو بھی مستحکم کیا جا رہا ہے تاکہ ریاست کی سرحدوں پر غذائی اجناس کی اسمگلنگ کو روکا جا سکے، اور چور بازاروں اور ذخیرہ اندوزوں کی غیر سماجی سرگرمیوں کی روک تھام کیلئے سخت ترین اقدامات جن میں قانون برقراری داخلی سلامتی سے استفادہ بھی شامل ہے، کئے جا رہے ہیں۔ یہ بات ہمارے لئے کچھ طائیت کا باعث ہے کہ ریاست میں اپریل تا نومبر ۱۹۷۴ء کی مدت میں اشیائے صارفین کے اشاریہ کے اوسط میں سال ۱۹۷۳ء کی اسی مدت کے مقابلہ میں ۲۱.۹ فی صد کا اضافہ ہوا۔ یہ اضافہ ۲۸.۷ فی صد کے کل ہند اشاریہ کے مقابلہ میں کم تھا۔

اب میں سالانہ منصوبہ کی تجاویز پیش کروں گا۔

سالانہ منصوبہ بابت ۱۹۷۵-۷۶

۱. علی الحساب موازنہ میں سال ۱۹۷۴-۷۵ کی باپت سالانہ منصوبہ کیلئے ۱۹۷۴-۷۵ء کے صارف کی گنجائش رکھی گئی تھی۔ یہ گنجائش

۳۸,۷۵۰ کروڑ روپیہ کی مرکزی امداد اور ۷۹,۶۴ کروڑ روپیہ کے ریاستی وسائل درمستقل تھی۔ مختتم سوازنہ میں خصوصی ترقیاتی اسکیمات ساحلی آندھرا، رائل میا اور تلنگانہ کے تحت غیر خرچ شدہ رقوم اور بعض اسکیمات کے لئے فراہم کردہ مزید فنڈز کی وجہ سے منصوبہ کے مصارف کو بڑھا کر ۱۳۲,۷۳ کروڑ روپیہ کر دیا گیا ہے۔

موجودہ نجائز سوازنہ میں سرمہ مصارف منصوبہ کو ۱۴۲,۳۳ کروڑ روپیہ بنالایا گیا ہے۔ یہ تقریباً دس کروڑ روپیہ کا مزید اضافہ بعض اہم اسکیمات کو مزید رقوم مختص کرنے کا نتیجہ ہے۔

جیسا کہ معزز اراکین واقف ہیں، ہم نے حکومت ہند سے درخواست کی تھی کہ وہ ناگارجونا ساگر پروجیکٹ پر اضافہ شدہ مصارف کیلئے مزید امداد دے۔ تاہم ایسی امداد کے حصول تک منصوبہ میں ناگارجونا ساگر پروجیکٹ کے لئے ۵ کروڑ روپیہ کی ابتدائی گنجائش میں مزید ۴,۵۰ کروڑ روپیہ کا اضافہ کیا گیا ہے۔

لائف انشورنس کارپوریشن سے قرضہ لیتے ہوئے اسکیمات تعمیر اسکینہ و فراہمی آب کیلئے مزید تقریباً ۲ کروڑ روپیہ کی رقم مختص کی گئی ہے۔ وی واڑہ تھرمل اسٹیشن اور بالائی سیلبرو ہائڈرو الیکٹرک اسکیم کیلئے مزید رقوم مختص کئے جانے کے نتیجہ میں سب سے بڑی کی گنجائش بڑھ کر ۱,۷۵ کروڑ روپیہ ہو گئی ہے۔ ہیڈلوم کے تحت کٹوتی کے بغایا جات کی بے باقی کیلئے ۱۲,۶۳۸ لاکھ روپیہ کی اور صنعتی ترقیاتی علاقوں کیلئے حاصل شدہ اراضیات کے معاوضہ کی ادائی کے لئے ۳۰ لاکھ روپیہ کی گنجائش رکھی گئی ہے۔ شعبہ آبپاشی کیلئے مزید ۵۰ لاکھ روپیہ اور ۱۹۷۳-۷۴ کے دوران شہر ہائے حیدرآباد و سکندرآباد میں بعض زائد تعلیمی سہولتوں کی برقراری کیلئے ۳۲,۵۶ لاکھ روپیہ رکھے گئے ہیں۔ ان اضافہ جات اور بعض دیگر شعبوں میں بچت کے ذریعہ سال رواں کے لئے سرمہ منصوبہ پر جملہ مصارف ۱۴۲,۳۳ کروڑ روپیہ ہوتے ہیں۔ مابعد حکومت نے برقی کیلئے مزید ۷۶ کروڑ روپیہ اور وسادھارا پروجیکٹ کے لئے ۵۰ لاکھ روپیہ منظور کئے ہیں۔

منصوبہ بندی کمیشن سے مباحث کے دوران ابتداء میں یہ اندازہ لگایا گیا کہ سالانہ منصوبہ بابت ۱۹۷۵-۷۶ کیلئے وسائل ۱۳۱,۳۶ کروڑ روپیہ ہوں گے۔ اس میں ۳۸,۷۵۰ کروڑ روپیہ کی مرکزی امداد شامل ہے جو اتنی ہی ہے جتنی کہ سال رواں میں ہے۔ تاہم آبپاشی اور برقی کے شعبوں اور دیگر شعبوں میں اشیائے مایحتاج کو ماحوظ رکھتے ہوئے سوازنہ میں ۱۵۳,۲۸ کروڑ روپیہ کے مصارف شامل کئے گئے ہیں۔ مجھے اس بات کا احساس ہے کہ خاص طور پر آبپاشی اور برقی کے شعبوں میں ہمارے کئے گئے وعدوں کے پیش نظر یہ مصارف بھی بالکل طور پر

کافی تصور نہیں کئے جاسکتے۔ برقی کے شعبہ میں کتہ گوڑم - مرحلہ چہارم کی اسکیم کیلئے ۱۹۷۵-۷۶ کے دوران کافی مصارف فراہم کرنے کے سوال پر غور کیا جانا ہے۔ اسی طرح شعبہ آبپاشی میں ناگارجونا ساگر پروجیکٹ پر مصارف میں اضافہ کے سوال پر بھی غور کیا جانا ہوگا۔ میں نے اپنی تقریر میں بعد میں ایسی مزید امداد کے معاشی طور پر حق بجانب ہونے کا تفصیلاً ذکر کیا ہے۔ میں صرف یہاں اس بات کا اعادہ کرنا چاہوں گا کہ ان دونوں مدات کے لئے جو اہم ترین شعبہ میں ہیں اور جو صنعتی اور زرعی پیداوار پر بنیادی طور پر اثر انداز ہونے ہیں، زائد مہم، کڑی امداد کیلئے ہمارا مقدمہ بہت مضبوط ہے اور مجھے توقع ہے کہ ایسی امداد ہمیں حاصل ہوگی۔

سالانہ منصوبہ بابت ۱۹۷۵-۷۶ میں مختص کردہ گنجائشات میں آبپاشی اور برقی کیلئے پھر ایک بار قدرتی طور پر زیادہ حصہ رکھا گیا ہے۔ برقی کے لئے ۵۴ کروڑ روپیہ اور آبپاشی کیلئے ۳۸ کروڑ روپیہ کی گنجائش رکھی گئی ہے۔ اس طرح ان دونوں کیلئے جملہ مصارف منصوبہ کا ۶۰ فی صد رکھا گیا ہے حمل و نقل اور ریل و رسائل کے شعبہ پر مصارف میں آہستہ آہستہ اضافہ ہوا ہے۔ یعنی سال رواں میں ۹۷۸۹ کروڑ روپیہ کی رقم بڑھکر سال ۱۹۷۵-۷۶ میں ۱۷۸۶ کروڑ روپیہ ہوگئی ہے۔ یہ سارا اضافہ روڈ ٹرانسپورٹ کارپوریشن کیلئے زیادہ مصارف منصوبہ کی وجہ سے ہوا ہے۔ سماجی اور اجتماعی خدمات کیلئے ۲۴۹۷ کروڑ روپیہ کی گنجائش، زراعت اور متعلقہ خدمات بشمول امداد باہمی کیلئے ۱۴۲۱ کروڑ روپیہ اور صنعت و معدنیات کیلئے ۴۵۳ کروڑ روپیہ کی گنجائش رکھی گئی ہے۔

جیسا کہ معزز اراکین واقف ہیں، حکومت ہند نے ریاست کے پس ماندہ علاقوں کی تیز رفتار ترقی کیلئے پانچویں منصوبہ کی مدت کے دوران ۹۰ کروڑ روپیہ کی مزید امداد دینا ظاہر کیا ہے۔ یہ امداد تلنگانہ، رائل سیما اور ساحلی آندھرا کے تینوں علاقوں میں ۵:۳:۲ کے تناسب میں تقسیم کی جائے گی۔ سال رواں کیلئے ۱۸ کروڑ روپیہ کی امداد ملے گی اور اسکے علاوہ دونوں شہروں کی ترقی کے لئے ایک کروڑ روپیہ کی رقم بھی حاصل ہوگی۔

جیسا کہ معزز اراکین واقف ہیں، منصوبہ بندی کمیشن کے بعض ہدایتی اصولوں اور تینوں علاقائی منصوبہ بندی و ترقیاتی کمیٹیوں کی سفارشات کی بنیاد پر پس ماندہ علاقوں کی شناخت کی گئی اور ان کے لئے اسکیمات مرتب کی گئیں۔ بڑے پیمانہ کی صنعتوں اور اعلیٰ تعلیم کے شعبوں میں علاقائی اسکیمات کے لئے جملہ رقم کا ۲۵ فیصد مختص کیا گیا ہے اور باقی رقم ہر ضلع میں واقع پس ماندہ علاقوں کی بنیاد پر تمام اضلاع میں تقسیم کی گئی ہے۔ خصوصی ترقیاتی فنڈ پیداواری شعبوں کو دئے گئے ہیں۔ اس طرح ۱۸ کروڑ روپیہ کی جملہ رقم میں سے تقریباً ۴۵ کروڑ روپیہ



صنعتوں کے لئے، دیہاتوں کو برق لانے کے لئے ۳ کروڑ روپیہ سے زائد اور چھوٹی آبپاشی کے لئے تقریباً ۵ کروڑ روپیہ رکھے گئے ہیں۔ زراعت اور متعلقہ شعبوں کیلئے ۲۴۱۰ کروڑ روپیہ، دیہی سربراہی آب کیلئے ۲۴۰۴ کروڑ روپیہ اور اعلیٰ تعلیم کی اسکیمات کے لئے ۵۰ لاکھ روپیہ رکھے گئے ہیں۔ چونکہ یہ پہلا سال ہے۔ ہمیں اسکیمات منظوری کی جا رہی ہیں، اسلئے اسکیمات سال کے دوسری ششماہی ہی میں وضع کی جاسکیں گی لیکن ۷۶-۱۹۷۵ کیلئے کارروائی کا آغاز کردیا گیا ہے اور ان اسکیمات کو جلد وضع کرنے کی تجویز ہے تاکہ اسکے فوری بعد منصوبہ بندی کمیشن کی منظوری حاصل کی جاسکے۔

سال رواں میں شروع کردہ اسکیمات کے تعلق سے آئندہ مالی سال میں بغیر کسی وقفہ کے ان اسکیمات کو جاری رکھنے کی تجویز ہے اور اسکو یقینی بنانے کیلئے مناسب قدم اٹھایا جائے گا۔ موازنہ بابت ۷۶-۱۹۷۵ میں سال رواں کی گنجائشات کی اساس پر مختلف شعبوں کے لئے گنجائشیں فراہم کی گئی ہیں۔ تاہم یہ عارضی ہیں لیکن منصوبہ بندی و ترقیاتی کمیٹیوں اور ریاستی منصوبہ بندی بورڈ کی سفارشات کی بنیاد پر اسکیمات کی قطعی منظوری پر انحصار کرتے ہوئے مناسب ترمیمات کی جائیں گی۔

مجھے اس بات کا بخوبی احساس ہے کہ بامقصد منصوبہ بندی میں صرف ایک اچھی طرح سوچا سمجھا منصوبہ ہی شامل نہیں ہوتا بلکہ اس میں منصوبہ کی موثر طور پر عمل آوری بھی ہوتی ہے۔ منصوبہ کی کامیابی عمل آوری کیلئے اخراجات منصوبہ کی رفتار کا مسلسل جائزہ لیا جانا بہت اہمیت کا حامل ہوتا ہے۔ یہ کام ”اطلاعی نظام“، (Information System) کے ذریعے ہونے کی وجہ سے مشکل ہو گیا ہے۔ یہ نظام نرق کی رفتار سے اور ساتھ ہی ساتھ عمل آوری میں پیدا شدہ نقائص سے مطلع کرسکتا ہے۔ منصوبہ کے پروگراموں کو احتیاط سے شروع کرنے اور موازنہ کو سائنٹفک بنیادوں پر یا سانی مرتب کرنے کیلئے حکومت نے کمپیوٹر کی مدد سے ایک ”اطلاعی نظام“، قائم کرنے کا فیصلہ کیا ہے اور ڈمنسٹریٹو اسٹاف کالج آف انڈیا۔ حیدرآباد میں موجود کمپیوٹر کی عصری سہولتوں سے استفادہ کرنا ہوئے کام کو اچھی رفتار سے جاری رکھا گیا ہے۔

اب میں مختلف ترقیاتی پروگراموں کا مختصر سا جائزہ لوں گا۔

### زراعت

میں نے جنوب مغربی مانسون کے دوران بارش کے یکساں نہ ہونے کا میں نے پہلے کہیں ذکر کیا ہے تاہم موسم کے دیوتاؤں کا شکر ہے کہ میں اعتراف کرونگا کہ جنوب مغربی مانسون کا ربيع کی فصل کے دوران زرعی پیداوار پر بہت اچھا اثر ہوا ہے۔ اکتوبر ۱۹۷۴ میں فاضل بارش سے فائدہ اٹھاتے ہوئے ریاستی حکومت نے

ناگار جونا ساگر پروجیکٹ اور کرشنا ڈیلٹا کے علاقوں میں تقریباً ۵۰ لاکھ ایکڑ کے رقبہ پر ”خصوصی ربيع بیداوار پروگرام“ کا آغاز کیا ہے۔ چونکہ ”کریش ربيع پروگرام“ کی کامیاب عمل آوری کا انحصار منتخب علاقوں میں کسانوں کو کھاد وغیرہ کی مطلوبہ مقدار پر ہے اسلئے اس غرض کے لئے ۸ کروڑ روپیہ کی گنجائش رکھی جا رہی ہے۔ ہم نے حکومت ہند سے ”کریش ربيع پروگرام“ کے لئے مقررہ کیمائی کھاد کے علاوہ ۲۴ ہزار میٹرک ٹن نائٹروجنی کھاد بھی حاصل کی ہے۔ کھاد وغیرہ کی بڑھی چڑھی قیمتوں اور ضرورت مند کسانوں کو آسان زرعی نرضہ کی فراہمی کی ضرورت سے بخوبی واقف ہوتے ہوئے ریزرو بینک آف انڈیا سے درخواست کی گئی کہ ۶ کروڑ روپیہ کی حد تک قرضے کو بڑھا دیا جائے اور بینک نے ہماری تجویز سے اتفاق کر لیا ہے۔

زراعت کے کلیدی سوقف اور زرعی پیداوار میں عاجلانہ اضافہ کے حصول کی ضرورت کی اہمیت کو گذشتہ چند برسوں کے تجربہ نے ہمیشہ سے زیادہ ثابت کر دیا ہے۔ اشیائے اجرت کی قیمتوں میں اضافہ کے رجحان کو روکنا زراعت کی ترقی کے ایک مسلسل اور باقاعدہ پروگرام کے ذریعہ ہی ممکن ہے۔ زرعی ترقی کی اہم حکمت عملی میں شامل ہے (۱) زیادہ پیداوار دینے والی اقسام اجناس اور کئی فصلہ کاشت، اور غذائی فصلوں کے تعلق سے (Packaging of practices) کی فراہمی سے ہی فی ایکڑ پیداوار بڑھانے کے امکانات سے کامل استفادہ اور (۲) بڑی تجارتی فصلوں کی پیداوار کی سطحوں کو بڑھانے کے لئے منتخب سوزوں علاقوں میں سرگرم سماعی۔ زیادہ پیداوار دینے والی اقسام اجناس کے تحت ۲۵,۸۶ لاکھ ہیکٹر پر ایسی کاشت کرنے کا پروگرام ہے۔ ہم کو اس حقیقت کا بخوبی احساس ہے کہ اس پروگرام کی کامیابی کی شرط لازمی یہ ہے کہ زیادہ پیداوار دینے والی اقسام اجناس کے اچھے بیجوں کی فراہمی عمل میں آئے۔ جبکہ ریاستی مزرعہ، جات میں بیجوں کی پیداوار میں اضافہ کے لئے بیجوں کی موجودہ فراہمی میں اضافہ کیا جا رہا ہے، حکومت بھی عمدہ بیجوں میں اضافہ اور فراہمی کے لئے ”ریاستی تخم کارپوریشن“، قائم کرنے کی تجویز رکھتی ہے۔

تجارتی فصلوں کے میدان میں کپاس کی ترقی کے سلسلے میں بڑی رکاوٹ دور ہوئی ہے۔ کپاس کے مزید ۱,۱۵,۵۰۰ گانٹھوں کے حصول کا امکان ہے۔ یہ اس وجہ سے ممکن ہو سکا کہ ناگارجونا ساگر اور تنگبھدرا پروجیکٹس کے تحت اور ضلع کرنول میں کڑیہ۔ کرنول نہر کے رقبہ کے تحت آبپاشی کے ذریعہ کپاس کی کاشت میں وسعت ہوئی ہے۔ ۱۹۷۵-۷۶ میں Intensive Cotton Development Programme کے ایک جز کے طور پر اضلاع عادل آباد اور کرنول میں بارانی حالات کے تحت تقریباً ۵۰ لاکھ ایکڑ پر کاشت کرنے کی تجویز ہے۔ علاقہ ناگارجونا ساگر میں ایم۔ سی۔ یو۔ کپاس کی ۳,۲۵ لاکھ ایکڑ پر اور ضلع کرشنا میں ان اقتادہ اراضیات پر جہاں چاول کی کاشت کی گئی تھی، کرشنا کپاس کی ۵۰ ہزار ایکڑ پر کاشت کرنے کی تجویز ہے۔

اگرچہ زرعی شعبہ میں سب سے زیادہ اہمیت بڑھتی ہوئی پیداواریت کو ہے، ہم کو اس مقصد کے حصول کی حکمت عملی معین کرتے ہوئے اس بات کو یقینی بنانا چاہئے کہ دیہی معیشت میں کمزور طبقات کے چھوٹے اور خود سکتی کسانوں وغیرہ کے مسائل پر خصوصی توجہ دیتے ہوئے آمدنی کے تفاوت کو نہیں برہانا چاہئے۔ چھوٹے کسانوں اور خود سکتی کسانوں کی ایجنسیوں کی تنظیم کے متعلق نظر جسکا بن بعد میں ذکر کرونگا، یہ تجویز ہے کہ کسانوں کی خدمات کی انجمنوں کو منظم کیا جائے تاکہ متحدہ خدمات فراہم کی جاسکیں جس کی وجہ سے ان طبقات کو معادیہ فائدہ ہوگا۔ یہ انجمنیں اراکین کو مختصر مدتی اور طویل مدتی فرضے دینگی۔ اسکے علاوہ زرعی پیداوار میں اضافہ کے لئے ضروری کھاد وغیرہ فراہم کی جائے گی۔ اپنے اراکین کے لئے ذیلی پیشوں کو بڑھاوا دینے کے لئے مہولتیں فراہم کرتے ہوئے اور ان کی آمدنی میں اضافہ کرتے ہوئے یہ انجمنیں انکی معاشی بہتری کے لئے بھی کام کریں گی۔ اضلاع سریکا کلم، وساکھا پٹنم، کڑیہ اور نلگنڈہ کے چھوٹے کسانوں کی ترقیاتی ایجنسی / خود سکتی کسانوں اور زرعی مزدوروں کے ایجنسی علاقوں میں تجرباتی بنیاد پر ہ انجمنوں کی تنظیم کی جائے گی۔ آنے والے سال میں نئے چھوٹے کسانوں کی ترقیاتی ایجنسی / خود سکتی کسانوں اور زرعی مزدوروں کی ترقیاتی ایجنسی کے اضلاع میں اسی قسم کی انجمنیں قائم کرنے کی تجویز ہے جس کے لئے ۱۳.۲۰ لاکھ روپیہ کی گنجائش رکھی گئی ہے۔

زراعت کے تعلق سے اپنے خیالات کا اظہار کرتے ہوئے ریاست میں کیمیائی کھاد کے اصول اور تقسیم کا مختصر ذکر کرنا ضروری ہے۔ خریف کی فصل بابت ۷۰ - ۱۹۷۴ع کے لئے حکومت ہند نے فاسفیٹ اور بوٹاشی کھادوں کے علاوہ تقریباً ۱,۳۳ لاکھ ٹن نائٹروجنی کھاد الاٹ کی ہے۔ موجودہ فصل ربیع کے لئے نائٹروجنی کھاد کے تقریباً ۱,۵۶ لاکھ ٹن الاٹمنٹ کی توقع ہے جس میں دیگر سادہ اور مرکب قسم کی کھاد شامل نہیں ہے۔ حکومت ہند نے آنے والی فصل خریف بابت ۱۹۷۵ کے لئے ۲ لاکھ ٹن نائٹروجنی کھاد بھی الاٹ کی ہے۔ معزز اراکین اس بات کی ستائش کریں گے کہ اس سے کیمیائی کھاد کے حصول سے متعلق موقف بہتر ہوا ہے اور گذشتہ فصل خریف کے الاٹمنٹ سے بہتر طور پر تقابل کیا جاسکتا ہے۔

جیسا کہ معزز اراکین واقف ہیں، کیمیائی کھاد کی تقسیم کے سلسلہ میں ریاستی حکومت نے قواعد دفاع ہند کے تحت حکم (خرید و فروخت از بیوپاریان) کیمیائی کھاد ریاست آندھرا پردیش بابت ۱۹۷۴ جاری کیا جس کے تحت کیمیائی کھاد کی تقسیم کا صد فی صد انتظام حکومت نے اپنے ہاتھ میں لے لیا۔ ریاست میں تمام کسانوں کو عملاً ”کارڈ کیمیائی کھاد“ تقسیم کئے گئے ہیں اور اسمیں مختلف

سطحوں پر کمیٹیوں کے توسط سے تقسیمیشن سشنری سے سرکاری اور غیر سرکاری عہدیداروں کو واسطہ کیا گیا ہے۔ تقسیم کے طریقہ کار کو لچکدار رکھا گیا ہے اور صورت حال کے تقاضوں کے مطابق اسمیں وقتاً فوقتاً ترمیم کی جاتی ہے۔ حال ہی میں اسمیں مزید کچھ ترمیمیں پیدا کی گئی ہیں جسکی وجہ سے کسان اپنی سادہ اور مرکب کھاد محکمہ جاتی، کوآپریٹیو یا خانگی ذرائع سے حاصل کر سکتے ہیں اور خانگی بیوباریوں سے سادہ کھاد کے تعاقب سے ہی برساتوں کے نظام کو جاری رکھ سکتے ہیں۔ اس صورت حال کا مسلسل جائزہ لیا جا رہا ہے اور تقسیمیشن نظام کو بہتر بنانے کے لئے جب بھی ضروری ہو سبب اقدامات کئے جائیں گے۔

### اسداد باہمی

سال رواں کے دوران انجمن ہائے اسداد باہمی نے زرعی پیداوار کے لئے کسانوں کو مختصر مدتی قرضے فراہم کرنے میں نمایاں کامیابی حاصل کی ہے۔ ۷۵-۱۹۷۴ میں مختصر مدتی زرعی قرضوں کے لئے مقرر کردہ ۳۲ کروڑ روپیہ کے ٹارگٹ کے مقابلہ میں فصل خریف ۱۹۷۴ میں ۳۰،۳۲ کروڑ روپیہ کے قرضے تقسیم کئے گئے۔ فصل ربیع کے دوران ۱۰ کروڑ روپیہ کے سبب قرضے تقسیم کرنے کی تجویز ہے۔ اس طرح سال رواں کے دوران کاشتکاروں کو فراہم شدی جملہ مختصر مدتی قرضوں کی مقدار کے ۳۲ کروڑ روپیہ سے بڑھ جانے کی توقع ہے۔ یہ چوتھے منصوبہ کی مدت کے دوران تقریباً ۲۵ کروڑ روپیہ کے اوسط سالانہ قرضوں کے مقابلہ میں زیادہ ہے۔ آنے والے سال میں موجودہ سطح کے برقرار رہنے کی توقع ہے۔

طویل مدتی قرضوں کے میدان میں ”مرکزی اسداد باہمی زمین گروپ بینک آندھرا پردیش“ نے طویل مدتی قرضوں میں تنوع پیدا کرنے کے لئے اقدامات کئے ہیں۔ قرضے دینے کی پالیسیوں کو از سر نو اس طرح وضع کیا گیا ہے کہ وہ روایاتی طور پر ترقی اراضی مثلاً ڈیری فارمنگ، بھیڑ بکریاں پالنے، مرغیانی، زرعی صنعتوں کے فروغ کے علاوہ پیداوار کی اغراض کا احاطہ کر سکیں۔ سال رواں کے دوران ۱۵ کروڑ روپیہ کی حد تک طویل مدتی قرضے تقسیم کرنے کی توقع ہے جبکہ آنے والے سال میں اس کے ۲۰ کروڑ روپیہ ہونے کی توقع ہے۔

حکومت ایسے خصوصی پروگراموں کو روہ عمل لارہی ہے جن سے روزگار حاصل ہو سکے تاکہ کمزور طبقات کی مدد کی جاسکے۔ سال رواں کے دوران کمزور طبقات کی انجمن ہائے اسداد باہمی مثلاً کسانوں کی انجمن ہائے اسداد باہمی، انجمن ہائے مزدور گتہ داران، انجمن ہائے رکشا راں، انجمن ہائے دھوبیاں و حجامان وغیرہ کی مدد کرنے کے لئے ۱۰،۹۵ لاکھ روپیہ کی گنجائش رکھی گئی ہے۔ آنے والے سال میں ان پروگراموں میں وسعت پیدا کرنے کی تجویز ہے اور اس غرض کے لئے ۷۶-۱۹۷۵ کے اندازہ موازنہ میں گنجائش کو بڑھا کر ۵۰ لاکھ روپیہ کر دیا گیا۔

### افزائش سویشیاں اور ڈیری فارمنگ

یہ شعبہ آہستہ آہستہ ایک اہم مقام حاصل کرتا جا رہا ہے کیونکہ اس میں عوام کی غذائی قوت کے معیارات کو بڑھانے اور چھوٹے اور خود سکنی کسانوں اور زرعی مزدوروں کی آمدنیوں میں اضافہ کرنے کی صلاحیت موجود ہے۔ ڈیری کی ترقی کا پروگرام ”سویشیوں کے ترقی بلاکس“ کے توسط سے سویشیوں کی بہتر اقسام کی ترقی سے مربوط ہے۔ جبکہ ریاست میں تین ”سویشیوں کے ترقیاتی بلاکس“ کام کر رہے ہیں، کڑپہ - کرنول - ہر کے علاقہ، اضلاع کہم، سریکا کلم اور وساکھا ہٹم میں اسی قسم کے نئے بلاکس قائم کرنے کی تجویز ہے۔ سائنٹفک طور پر سویشیوں کو پالنے، بیماریوں پر قابو پانے اور چارہ کو بہتر بناتے ہوئے سویشیوں کی ترقی کی متحدہ حکمت عملی کی فوائد ریاست میں زائد دودھ کی پیداوار کی شکل میں ظاہر ہو رہے ہیں۔ گذشتہ سال ۵۲۶ لاکھ لیٹر دودھ حاصل کیا گیا جبکہ اس سال اس کی مقدار ۷۲ لاکھ لیٹر ہے۔ ۱۰ نئے ”مراکز تبرید شیر“ (Chilling Centres) قائم کرنے کی تجویز ہے۔ دو ڈیری فارم - ایک کہم میں اور ایک محبوب نگر میں - بھی قائم کرنے کی تجویز ہے۔ سنٹرل ڈیری حیدرآباد میں ملک پاؤڈر فیکٹری کے چالو ہونے سے آندھرا پردیش میں ڈیری ڈیولپمنٹ کارپوریشن بھی اس موقع میں آجائے گا کہ وہ زیادہ دودھ کے حصول کے موسم میں فاضل دودھ کے استعمال کرنے کے موجودہ مسئلہ سے بہتر طور پر نمٹ سکے۔

### آپاشی

اس شعبہ میں یہ رہنمایانہ اصول پیش نظر رہا ہے کہ سابق میں شروع کردہ اسکیمات منصوبہ کو استحکام بخشا جائے اور تمام جارہہ اسکیمات کی رفتار کو تیز تر کیا جائے۔ آنے والے سال میں شعبہ آپاشی پر ۳۸ کروڑ روپیہ صرف کرنے کی تجویز ہے۔

ہاگر جونا ماگر پروجیکٹ : جہاں تک ناگار جونا ماگر کا تعلق ہے ، ایک

قابل ذکر بات یہ ہے کہ سال رواں کے دوران یانی کی سطح پورے ۵۰ (+) فیٹ تک پہنچ گئی یعنی ”کریسٹ گیٹ“ کی اونچائی تک پانی پہنچ گیا ہے جس سے کرشنا ڈیلٹا کے وسیع علاقوں میں دوسری فصل کے لئے یانی سربراہ کیا جاسکیگا۔

سال رواں کے دوران ۷۸۹۲ ایکڑ زائد ایاکٹ کے لئے پانی چھوڑا گیا جس سے سیدھے بازو کی ہر کے نخت مجموعی طور پر ۷۴۶ لاکھ ایکڑ کو قابل آب پاشی ایایا گیا۔ سال آئندہ کے پروگرام میں مزید ۲۰,۲۱۱ ایکڑ کو قابل آبپاشی بنانا اصل ہے۔

بائیں بازو کی نہر کے تحت سال رواں کے دوران ۲۶,۸۶۷ ایکڑ اراضی کو قابل آبیاش بنایا گیا جس سے قابل آبیاشی بننے والی اراضی کا جملہ رقبہ ۳,۰۸ لاکھ ایکڑ ہو گیا ہے۔ نوٹسٹھل اسکیمات ( Lift irrigation schemes ) کے تحت پہلے ہی ۱۷ ہزار ایکڑ کو قابل آبیاشی بنایا گیا ہے۔ ۷۶-۱۹۷۵ کے دوران ( flow irrigation ) کے تحت مزید ۸ ہزار ایکڑ اور نوٹسٹھل آبیاشی کے تحت ۱۰ ہزار ایکڑ کو قابل آبیاشی بنانے کی تجویز ہے۔

سوازنہ بابت ۷۶-۱۹۷۵ میں ۱۰ کروڑ روپیہ کی گنجائش رکھی گئی ہے۔ ناگارجونا ساگر پروجیکٹ کے جلد از جلد مکمل کئے جانے کی شدید ضرورت سے ہم تمام بخوبی واقف ہیں۔ ہمارے وزیر اعلیٰ کے حال ہی میں نائب صدر نشین منصوبہ بندی کمیشن سے جو مذاکرات ہوئے ہیں، انکی روشنی میں ریاستی حکومت نے ٹھوس تجاویز مرتب کی ہیں اور انہیں منصوبہ بندی کمیشن اور حکومت ہند کو روانہ کی ہیں جن میں ناگارجونا ساگر کے ۸۰-۱۹۷۵ تک عاجلانہ تکمیل کے لئے مزید مالی امداد کی درخواست کی گئی ہے۔ ہم نے حکومت ہند اور منصوبہ بندی کمیشن پر زور دیا ہے کہ اس پروجیکٹ پر مقررہ منصوبہ کی گنجائشات کے علاوہ ۱۰۰ کروڑ روپیہ کی مزید مرکزی امداد کا مطلب یہ ہوگا کہ ۸۰-۱۹۷۹ تک مزید دس لاکھ ایکڑ اراضی کو قابل آبیاشی بنایا جاسکے جسکی وجہ سے مزید چاول پیدا ہوسکیگا۔ نتیجتاً غذائی اجناس کو درآمد کرنے پر خرچ ہونے والا قوم کا کروڑھا روپیہ کا خارجی زربادلہ بچایا جاسکیگا۔ اسلئے یہ قوم کے عین مفاد میں ہے کہ اس پروجیکٹ پر کام مکمل کیا جائے اور ہم کو قوی توقع ہے کہ ہماری اس تجویز کو حکومت ہند کی جلد ہی منظوری حاصل ہوگی۔

پوچم پاڈ پروجیکٹ : پوچم پاڈ پروجیکٹ پر کام جسمیں ”عالمی ترقیاتی ادارہ“ ( International Development Authority ) کے ماتھ انتظامات کے تحت تیزی پیدا کی گئی ہے ، نہایت تیزی سے رویہ ترقی ہے۔ ۵۱ میل (۸۲ کیلومیٹر) تک اصل نہر کی کھدائی کا کام مکمل ہوچکا ہے اور گوداوری کی جنوبی اصل نہر میں پانی چھوڑتے ہوئے ۱,۱۶ لاکھ ایکڑ کو قابل آبیاشی بنایا گیا ہے۔ مزید یہ کہ اصل نہر اور ذیلی نہروں کی کھدائی کا کام جاری ہے۔ جولائی ۱۹۷۵ تک ۱,۵۲ لاکھ ایکڑ اور جولائی ۱۹۷۶ تک مجموعی طور پر ۲,۱۰ لاکھ ایکڑ کو قابل آبیاشی بنانے کا پروگرام ہے۔ زیریں مانیر ڈیم پر بھی کام کرنے کی تجویز ہے۔ سوازنہ بابت ۷۶-۱۹۷۵ میں ۱۳,۵۰ کروڑ روپیہ کی گنجائش رکھی گئی ہے۔

گوداوری بیريج پروجیکٹ : حکومت ، گوداوری بیريج پر فوری کام شروع کرنے کی ضرورت سے واقف ہے اور اسی وجہ سے یہ تجویز کی گئی ہے کہ اسکو ایسے پروجیکٹ کے طور پر شروع کیا جائے جسے عالمی بینک سے امداد ملی ہو جسکے نتیجہ میں یہ

توقع ہے کہ پورا کام چار سال کی مدت کے اندر تکمیل پا جائے گا۔ موازنہ بابت ۷۶-۱۹۷۵ میں اس پروجیکٹ کے لئے ۳ کروڑ روپیہ کی گنجائش فراہم کی گئی ہے لیکن اس میں اضافہ کے سوال پر اس وقت غور کرنا ہوگا جبکہ پروگرام جسکو عالمی بینک کی مدد حاصل ہو، قطعیت پا جائے۔

اس موقع پر میں اراکین کی اطلاع کے لئے عرض کرونگا کہ جو راولا آبپاشی پروجیکٹ کی ابتدائی تحقیقات اور آبپاشی کے لئے سری میلیم کے پانی کے استعمال کے امکانات کی چھان بین کے لئے ضروری عملہ کی منظوری دی گئی ہے۔

چھوٹی آبپاشی : علاقائی تفاوت کو دور کرنے میں چھوٹی آبپاشی کے اہم رول سے ہم بخوبی واقف ہیں کیونکہ وہ ایک بڑے علاقہ خاص کر ایسے علاقوں میں پھیلے ہوئے ہیں جنکے بڑے پروجیکٹوں سے مستفید ہونے کا امکان نہیں ہے۔ اسکے علاوہ خشک سالی سے پیدا ہونے والی آفات کے کم کرنے کے کس پروگرام میں وہ اہم رول ادا کرتے ہیں۔ بڑی تعداد میں نامکمل اسکیمات آبپاشی اور ان اسکیمات پر محدود گنجائشات منصوبہ کی وجہ سے زیر تکمیل کاموں کو مکمل کرنا اور مقررہ ٹارگٹ کے رقبہ کو عاجلانہ طور پر قابل کاشت بنانا ممکن نہ ہو سکا۔ تاہم پانچویں منصوبہ کے دوران ایک مقررہ مدت کے پروگرام کے تحت مرحلہ وار انداز میں تمام نامکمل کاموں کو مکمل کرنے کی تجویز ہے۔ مالیاتی طور پر یہ کام آسان ہو گیا ہے کیونکہ منصوبہ کی مقررہ گنجائشات میں ”پروگرام قحط پذیر علاقہ جات“، اور چھ نکاتی فارسلہ کے تحت مرکزی امداد سے اضافہ ہوا ہے۔ تخمینہ جات کی منظوری کیلئے مالیاتی اور انتظامی طریق کار کا قریبی جائزہ لیا گیا ہے اور تمام ممکنہ اقدامات کئے گئے ہیں کہ منصوبہ کے دوران ہی متوقع فوائد حاصل ہوں۔ آنے والے سال میں بساندہ علاقوں کی تیز رفتار ترقی کیلئے منصوبہ کی ۲۶۱۰ کروڑ روپیہ کی مقررہ گنجائش کے علاوہ خصوصی ترقیاتی فنڈ سے تقریباً ۵ کروڑ روپیہ حاصل ہو سکیں گے۔

۷۵-۱۹۷۴ کے دوران مادی فوائد کے تعلق سے جون ۱۹۷۴ تک تقریباً ۱۵ ہزار ایکڑ اراضی کو قابل کاشت بنایا گیا۔ اسکے علاوہ ۱۸ ہزار ایکڑ کی حد تک فراہمی آب کی صورت حال کو مستحکم بنایا گیا۔ جون ۱۹۷۵ تک تقریباً ۵۵ ہزار ایکڑ اراضی کو پانی کی فراہمی کو بہتر بنانے کے علاوہ تقریباً ۸۶ ہزار ایکڑ اراضی کو قابل کاشت بنایا گیا۔

#### کمانڈ ایریا ڈیولپمنٹ (Command Area Development)

حکومت اس بات سے واقف ہے کہ پیدا شدہ آبپاشی کی صلاحیت سے استفادہ کرنا اتنا ہی اہم ہے جتنا کہ اس صلاحیت کا پیدا کرنا۔ صلاحیت کی پیدائش اور اس سے استفادہ میں جو خلا ہے، اسکو پر کرنا اور صلاحیت سے استفادہ کرنا اسی

صورت میں ممکن ہے جبکہ ترقی اراضی کے مسائل سے متعلقہ اور مربوط طریقہ پر نمٹا جائے۔ یہ محسوس کیا گیا ہے کہ کارہائے انجینئرنگ کے ساتھ ساتھ کمانڈ ایریا میں زراعت کی باآسانی ترقی کیلئے اقدامات کئے جائیں مثلاً زمین کو مسطح اور ہموار بنانا ، کھیت کی نالیوں کی تعمیر ، فصلوں کے سوزوں نمونوں کا رواج ، وسیع خدمات میں اضافہ ، سارکنگ ، ذخیرہ بندی ، حمل و نقل وغیرہ کی سہولتوں کو بہتر بنا نا ۔ ان تمام مقاصد کے حصول کے لئے اگست ۱۹۷۴ سے حکومتی سطح پر ایک الگ محکمہ قائم کیا گیا ہے جو ریاست میں ایاکٹ کی ترقی کا ذمہ دار ہے اور جسکا کام حسب ذیل چار پروجیکٹوں میں کمانڈ ایریا میں اراضیات کو ترقی دینا ہے ۔

(۱) ناگار جونا ساگر (دائیں اور بائیں بازو کی نہریں)

(۲) پوچم پاڈ ۔

(۳) تنگبھدرا لولیول کنال ۔

(۴) کڑپہ ۔ کرنول نہر ۔

چار بڑے پروجیکٹوں میں سے ہر پروجیکٹ کے لئے ایک ” کمانڈ ایریا ڈیولپمنٹ اتھارٹی “، قائم کرنے کی تجویز ہے جسکا صدر وزیر ہوگا اور ایک ایڈمنسٹریٹریٹو چیف ایگزیکٹو ہوگا۔ اس سے پروجیکٹ ایریا میں کام کرنے والی تمام ایجنسیوں کے لئے واحد انتظام ہوسکیگا۔ پوچم پاڈ کے لئے ایسی ایک اتھارٹی قائم کی جا چکی ہے جسکا صدر نشین ، وزیر زراعت ہے ۔ دیگر کمانڈ ایریا کے لئے بھی اسی قسم کی اتھارٹیز قائم کی جائیں گی ۔ آئندہ سال ” کمانڈ ایریا ڈیولپمنٹ “ کے لئے ۱۷۵ لاکھ روپیوں کی گنجائش رکھی گئی ہے ۔ اس اسکیم کو وسعت دینے کی تجویز ہے تاکہ حکومت کے فی الوقت زیر تیاری بعض اسکیمات میں مرکز کو شامل کیا جاسکے ۔

#### برقی

ریاست کی معاشی ترقی میں خواہ وہ بطور بنیادی انفراسٹرکچر کے طویل المیعاد ہو یا برقی کی قلت کو گھٹاتے ہوئے قیمتوں پر دباؤ کو کم کرتے ہوئے قلیل المیعاد ہو ، برقی کی اہمیت بتلانا تحصیل حاصل ہے۔ جبکہ ریاست میں زائد برقی کی پیداوار کو اولین اہمیت دی جا رہی ہے ، اس بات کو بھی یقینی بنایا جانا ہے کہ ضروری برقی صلاحیت ( Thermal Capacity ) فراہم کرتے ہوئے برقی کی کمی سے احتراز کیا جاسکے جسکی وجہ سے برقی کی پیداوار پر خشک سالی کے اثرات کو کم کیا جاسکے گا۔ اس سال کتبہ گورنمنٹ پاور پلانٹ کے مرحلہ سوم کیلئے ۱۱۰ میگاواٹ والے ایسے دو یونٹ کے چالو ہونے سے برقی کی صلاحیت ۸۸۸ میگاواٹ ہوگئی ہے۔ حکومت برقی شعبہ کو مسلسل اولیت دے رہی ہے اور برقی کی پیداوار اور ترسیل و تقسیم کے مالیاتی مصارف میں آہستہ



آہستہ اضافہ ہو رہا ہے۔ تیسرے منصوبہ کے ۹۳.۶ کروڑ روپیہ کے مصارف کے مقابلہ میں چوتھے منصوبہ میں تقریباً ۱۸۶.۴ کروڑ روپیہ کے مصارف کی گنجائش رکھی گئی ہے جو تقریباً دو گنی ہے۔ ۷۶ - ۱۹۷۵ کے لئے ۵۴ کروڑ روپیہ کے مصارف کی تجویز ہے۔ ہم اس سے بخوبی آگاہ ہیں کہ نامکمل برقی کے پروجیکٹوں کی تکمیل اور ان کو پانچویں منصوبہ کی مدت کے ختم تک چالو کرنے کی ضرورت کے پیش نظر ان مصارف میں اضافہ کرنا ضروری ہوگا۔ سال رواں کے دوران ریاستی برقی بورڈ کے لئے سوازنہ جاتی امداد بشکل قرضہ کے علاوہ مزید ۹.۳۳ کروڑ روپیہ کی گنجائش رکھی گئی ہے تاکہ وہ برقی کی ہیدائش اور دیہاتوں کو برقائی کی اسکیماں شروع کرسکے۔ آنے والے سال کے پروگراموں میں اگست ۱۹۷۵ تک زیریں میلرو پر ۱۱۰ میگاواٹ والے ایک یونٹ کو چالو کرنا شامل ہے۔ نئی اسکیماں مثلاً کتھ گورڈ مرحلہ چہارم (۲ × ۱۰ میگاواٹ)، وجیے واڑہ تھر مل (۲ × ۲۰۰ میگاواٹ) اور ناگرا جونا ساگر ہائیڈرو الیکٹرک اسکیم پر بھی کام جاری ہے۔

گوداوری کے طاس میں کوئلہ کے وسیع ذخائر کی موجودگی کے پیش نظر دو سوپر تھرمل پلانٹس قائم کرنے کیلئے تجاویز مرتب کی گئی ہیں۔ ان میں سے ہر پلانٹ ۱۰۰ میگاواٹ کی گنجائش کا ہوگا اور ایک راسا گنڈم کے قریب اور دوسرا بھدر اچلم کے قریب قائم کیا جائے گا۔ ان تجاویز کو مرکزی شعبہ میں شریک کرنے کے لئے حکومت ہند کو روانہ کیا گیا ہے۔

مری میلم پروجیکٹ : جہاں تک مری میلم پروجیکٹ کا تعلق ہے، گہرے دریا کے حصہ میں پانی کے نیچے ڈیم کی تعمیر کا مشکل ترین مرحلہ مکمل ہو چکا ہے۔ پاور ٹنل (Power Tunnel) کی کھدائی اور تعمیر کا کام جاری ہے اور تقریباً ۸۲ فیصد کھدائی کا کام مکمل ہو چکا ہے اور جون ۱۹۷۵ کے ختم تک ادھی تکمیل کا پروگرام ہے۔ پاور ہاؤس، ٹرانسفارمر یارڈ اور آگزیلری روس کیلئے کھدائی جاری ہے اور یہ کام سال آئندہ بھی جاری رہیگا۔ موازنہ کی بابت ۷۶ - ۱۹۷۵ میں ۱۲ کروڑ روپیہ کی گنجائش رکھی گئی ہے۔

دیہاتوں کو برقائی کے سال آئندہ کے پروگرام میں ۳۵۰ دیہاتوں کو برقانا شامل ہے۔ سال رواں میں ۸ ہزار پمپ سٹوں کے مقررہ ٹارگٹ کے مقابلہ میں اب تک تقریباً ۷۸۰۰ پمپ سٹوں کو برقی سربراہ کی گئی۔ ”دیہاتوں کو برقائی کی کارپوریشن“ کی امداد سے خصوصاً قرضہ جات کے دو نئے زمروں سے استفادہ کیا گیا یعنی ۳ سالہ قرض جو ”اقل ترین ضروریات کے پروگرام کے علاقوں“ میں بالکل طور پر دیہاتوں کو برقائی کے پروجیکٹوں کے لئے ہے اور برقی کے پروجیکٹوں کے لئے پیشگی قرضہ جات جو ایسے علاقوں کا احاطہ کریں گے جہاں زرعی ترقی

کی صلاحیت موجود ہو۔ قرضہ جات کے مختلف زمروں کے تحت آنے والی ۶۷ اسکماٹ کو ”دیہاتوں کو برقیاتی کارپوریشن“ نے اب تک منظوری دی ہے اور آندھرا پردیش ریاستی برقی بورڈ نے مزید ۱۲ اسکماٹ کی تجویز کی ہے۔

### صنعتیں

حکومت اس حقیقت سے بخوبی واقف ہے کہ دیہاتوں میں غربت پر اسی وقت ضرب لگائی جاسکتی ہے جبکہ ریاستی معیشت میں تنوع پیدا کیا جائے اور اسکے لئے زراعت پر انحصار کم کیا جائے اور صنعتوں کو بھیلا دیا جائے۔ اس سلسلے میں ہماری پالیسی بنیادی طور پر یہ ہے کہ ضروری بنیادی ڈھانچہ فراہم کیا جائے اور ترغیبات دیتے ہوئے سرمایہ کاری کی فراہمی کے ذریعہ ترقیاتی سرگرمیاں شروع کی جائیں۔ ترقیاتی پروگراموں کے میدان میں ایسی صنعتوں کے انتخاب پر زور دیا گیا ہے جن کی اساس مقامی قدرتی وسائل پر ہو۔ حکومت نے ”اسال انڈسٹریز سروس انسٹیٹیوٹ“ اور مختلف ترقیاتی اور مالی اداروں کے مشوروں سے ان صنعتوں کی ضلع واری فہرستیں تیار کی ہیں جنہیں صنعت کار قائم کر سکتے ہیں۔ اس کو بنیاد بناتے ہوئے اضلاع میں شدید سرمایہ چلائی جارہی ہیں جو ”کئی“ پیداواری مراکز، کا احاطہ کئے ہوئے ہیں۔ مختلف ریاستی و مرکزی ترقیاتی کارپوریشنوں مالیاتی اداروں، تحقیقی تنظیموں اور بنکوں کا اشتراک حاصل کیا گیا ہے۔ جس کا مقصد صنعت کاروں کو مربوط خدمات کی فراہمی ہے۔ اب تک ایسے آٹھ سہات کا انعقاد عمل میں لایا گیا۔ ان سہات کے نتیجہ میں ۱۸ اوسط پیمانہ کی صنعتیں اور ۹۰۰ سے زائد چھوٹے پیمانے کے کارخانے قائم کرنے کی منظوری دی گئی۔ نئے قائم شدہ کارخانوں کی عمل آوری کی رفتار ترقی پر نظر رکھنے کے لئے ماہرین خصوصی پر مشتمل ایک ترقیاتی شعبہ بھی نظامت صنعت میں قائم کیا گیا ہے۔ بڑے اور اوسط پیمانہ کی صنعتوں کے قیام کے لئے ضروری منظوریوں میں عجلت پیدا کرنے کے لئے ریاستی سطح پر ایک ”پروجیکٹ کلیرنس سیل“ بھی قائم کیا گیا ہے۔

آندھرا پردیش انڈسٹریل انفراسٹرکچر کارپوریشن : بنیادی صنعتی ڈھانچہ قائم کرنے کے نقطہ نظر سے جو بڑی، اوسط اور چھوٹے پیمانہ کی صنعتوں کے قیام اور ترقی کے لئے بہت ضروری ہے، حکومت نے ”آندھرا پردیش انڈسٹریل انفراسٹرکچر کارپوریشن“ قائم کیا ہے۔ کارپوریشن نے صنعتی ترقیاتی علاقوں کے قیام اور پیداواری مراکز کی شناخت کے لئے جہاں مختلف مقامات پر صنعتی اسٹیٹس کے قیام کے علاوہ بڑے اور اوسط پیمانہ کی صنعتوں کے قیام کے امکانات ہیں اور جہاں صنعت کاروں، فنی ماہروں اور تعلیم یافتہ بے روزگار چھوٹے پیمانہ کی صنعتوں کے قیام کے لئے آگے آتے ہیں، دسمبر ۱۹۷۴

کے ختم تک ریاست میں متعدد صنعتی اسٹیس میں ۶۷۱ صنعت کاروں کو ۲۳۹ شیڈ اور ۳۹ پلانٹس الاٹ کئے۔ صنعتوں کے قیام کے لئے صنعت کاروں نے تقریباً ۳ کروڑ روپیہ کی سرمایہ کاری کی ہے۔ اس طرح ۱۳۷ صنعتوں کو ۵۲ ایکڑ اراضی الاٹ کی گئی ہے۔ جب پروجیکٹوں کو روبعمل لایا جائیگا تو ان صنعتوں پر سرمایہ کاری کی مقدار ۵۰ کروڑ روپیہ سے زائد ہوگی۔ سال آئندہ ۳۰۰ لاکھ روپیہ کے اندازہ مصارف سے پروگراموں کو روبعمل لانے کے لئے کارپوریشن نے منصوبے مرتب کئے ہیں۔ کارپوریشن کو مالیاتی اداروں سے اسداد بشکل قرضہ حاصل کرنے کے قابل بنانے کے لئے کارپوریشن کو سرمایہ حصص کے کنٹری بیوشن کے طور پر دینے کے لئے ۴۰ لاکھ روپیہ کی گنجائش رکھی گئی ہے جو انڈسٹریل ٹرسٹ فنڈ کے تحت الاٹمنٹ کے علاوہ ہے۔

آندھرا پردیش صنعتی ترقیاتی کارپوریشن: ریاست میں ایک اہم صنعتی ترقیاتی ادارہ ”آندھرا پردیش صنعتی ترقیاتی کارپوریشن“ ہے۔ کارپوریشن نے اپنی سرگرمیوں کی رفتار تیز کردی ہے اور اس نے حال میں ۸۰ کارخانوں کے لئے پروگرام کی عمل آوری کو قطعیت دی ہے جسکے نتیجے میں پانچویں پنج سالہ منصوبہ کی مدت کے دوران جملہ ۳۲ کروڑ روپیہ کی سرمایہ کاری ہوئی ہے۔ اسوقت جملہ ۴۹ پروجیکٹ تکمیل کے مختلف مراحل میں ہیں۔ ۴۹ پروجیکٹوں میں سے ۲۸ کے لئے خود کارپوریشن نے حکومت ہند سے منظوری حاصل کی ہے، بعض بڑے پروجیکٹ جن کے لئے سال رواں کے دوران منظوری حاصل کی گئی ہے، وہ ہیں: (الف) ۲۰ کروڑ روپیہ کی سی-وی-سی پروجیکٹ (۲) ۷ کروڑ روپیہ کا کیلسم کاربائیڈ (ج) ۱۵ کروڑ روپیہ کے برقی ٹرانسفارمر (د) ۲ کروڑ روپیہ کا G. L. S. Lamps اور (ه) ۱۵ کروڑ روپیہ کی ”گرے آئرن فونڈری“ (Gray Iron Foundry)

آج کی تاریخ تک کارپوریشن نے ۱۴ مشترکہ پروجیکٹوں کو قطعیت دی ہے جن پر جملہ ۶۰ کروڑ روپیہ کا سرمایہ لاحق ہوگا۔ بالآخر ان مشترکہ پروجیکٹوں پر کارپوریشن کی مجموعی سرمایہ کاری تقریباً ۲۶ فی صد ہوگی۔ ان پروجیکٹوں میں وہ اہم ترین پروجیکٹ جنکو قطعیت دی گئی ہے، حسب ذیل ہیں۔

(الف) کرنول میں ۳۶ کروڑ روپیہ کا گودے و کاغذ کا کارخانہ۔

(ب) ۳۵ کروڑ روپیہ کے تخمینہ مصارف سرمایہ سے ۱۲ ہزار ٹن سالانہ کولڈ رولڈ اسٹریپس اور ہاکس اسٹریپس پروجیکٹ۔

(ج) ۱۸۰ کروڑ روپیہ کے مصارف سے ۱۶۶ ملین سالانہ کنکٹرز (Connectors) کا پروجیکٹ۔

(د) ۵ کروڑ روپیہ کے مصارف سے ۲۰۰۰ ملین مئی کنڈکٹر ڈیوائس پروجیکٹ۔

سالانہ منصوبہ بابت ۷۶-۱۹۷۵ء میں کارپوریشن کے سرمایہ حصص کے کنٹری بیوشن کے طور پر حکومت نے ۱۰۰ لاکھ روپیہ کی گنجائش رکھی ہے اسکے علاوہ پس ماندہ علاقوں کے لئے خصوصی ترقیاتی فنڈ سے اور صنعتی ٹرسٹ فنڈ سے مزید سرمایہ حاصل ہو سکے گا۔

چھوٹے پیمانے کی صنعتوں کی ترقیاتی کارپوریشن آندھرا پردیش : چھوٹے پیمانہ

کی صنعتوں کے شعبہ میں ”آندھرا پردیش کی چھوٹے پیمانہ کی صنعتوں کی ترقیاتی کارپوریشن“، وہ اہم ترقیاتی ایجنسی ہے جو چھوٹے پیمانہ کی صنعتوں کو افلیتی بنیاد پر اور مشترکہ صنعتوں کی بنیاد پر (Equity) سرمایہ فراہم کرتی ہے۔ کارپوریشن نے اب تک ۵۳ اسکیمات منظور کی ہیں جن پر جملہ سرمایہ کاری کی مقدار ۱۲،۱۲ کروڑ روپیہ ہے۔ سندر جہ بالا اسکیمات میں سے ۳۹ اسکیمات کو روپعمل لایا جا چکا ہے اور کارپوریشن نے اپنے حصص کے طور پر ۶۸،۶۱ لاکھ روپیہ کی رقم جاری کردی ہے جسکی وجہ سے ۲۷ کارخانوں نے پیداوار کا آغاز کر دیا ہے سال آئندہ کارپوریشن کے سرمایہ میں حکومت کے حصہ کے طور پر منصوبہ میں ۲۲،۵۰ لاکھ روپیہ کی گنجائش رکھی گئی ہے۔

ریاستی مالیاتی کارپوریشن آندھرا پردیش : سرکاری شعبہ میں مالیہ فراہم کرنے

والا اہم ادارہ ریاستی مالیاتی کارپوریشن آندھرا پردیش ہے۔ سال رواں کے دوران کارپوریشن نے ۲۴۹ کارخانوں کو جملہ ۷۰ لاکھ روپیہ کی مالی اسناد منظور کی ہے۔ اس مدت کے دوران ۴۱ لاکھ روپیہ کی تقسیم عمل میں آئی جو ایک ریکارڈ حیثیت رکھتی ہے۔ اس نے پس ماندہ علاقوں میں ۱۹۶ کارخانوں کو اسناد دی اور ان کو جملہ منظور کردہ اسناد کی مقدار ۳۴۹ لاکھ روپیہ تھی۔ سال رواں کے دوران جن کارخانوں کو مالی اسناد منظور کی گئی ہے، ان میں سے ۳۲۸ چھوٹے پیمانہ کی صنعتوں کے شعبہ میں ہیں۔ سال آئندہ صنعتی کارخانوں کو منظور کیوں کی مقدار ۱۲ کروڑ روپیہ سے متجاوز ہو جائے گی۔ کارپوریشن اپنے مالیاتی وسائل کیلئے انڈسٹریل ڈیولپمنٹ بینک آف انڈیا جیسے ری فنانسنگ اداروں پر بڑی حد تک انحصار کرتے ہوئے ہے۔ چونکہ کارپوریشن تقریباً آئینی حد کو چھوچکی ہے جس کے اندر وہ ری فنانسنگ کی سہولتوں سے استفادہ کر سکتی ہے، اسلئے ریاستی حکومت نے ۷۵-۱۹۷۴ء میں کارپوریشن کو مزید سرمایہ فراہم کیا ہے جسکے لئے سال آئندہ ۱۵ لاکھ روپیہ کی گنجائش رکھی گئی ہے۔

آندھرا پردیش لیڈر انڈسٹریز ڈیولپمنٹ کارپوریشن : معزز اراکین

واقف ہیں کہ گذشتہ سال ایک لیڈر انڈسٹریز ڈیولپمنٹ کارپوریشن، قائم کی گئی تاکہ ریاست میں چمڑے کا کام کرنے والوں کے معاشی حالات کو بہتر بنایا جائے اور صنعت چرم سازی کو عصری بنایا جائے۔ اس مقصد کے پیش نظر

کارپوریشن نے ۲۶ لاکھ روپیہ کے صرفے سے ”حیدرآباد کارخانہ دباغت“، اور ۲۰ لاکھ روپیہ کے صرفے سے ”گنتکل کارخانہ دباغت“، میں نئی روح بھونکنے کے کام کا آغاز کیا۔ ان دو کے علاوہ وجے نگر میں ایک مشترکہ کارخانہ کے طور پر صنعتی نرقیاتی کارپوریشن آندھرا پردیش ایک کروڑ روپیہ کے صرفہ سے ایک عصری کارخانہ دباغت قائم کر رہی ہے۔ کارپوریشن دونوں شہروں اور اضلاع میں ایک مرحلہ وار طریقہ پر خام اشیاء کے ڈبو بھی قائم کر رہی ہے۔ ان ڈبوز کے قیام کے علاوہ کارپوریشن روایاتی قسم کے چرم سازوں کی بھی ہمت افزائی کر رہی ہے کہ وہ اپنی مصنوعات کارپوریشن کو فروخت کریں جنکے لئے انکو اچھا معاوضہ دیا جائیگا۔ کارپوریشن نے حیدرآباد، وجے واڑہ اور ویزاگ میں جوتوں کی بھی تیاری کا کام شروع کیا ہے۔ آنے والے سال میں سرکاری اشتراک کی بابت لیدر کارپوریشن کے لئے ۲۳ لاکھ روپیہ کی اور چھ نکاتی فارمولہ کے تحت ۳۰ لاکھ روپیہ کی گنجائش رکھی گئی ہے۔

ان گنجائشوں کے علاوہ یہ بھی تجویز ہے کہ سال رواں کے دوران ۵۰ کروڑ روپیہ کی گنجائش رکھی جائے تاکہ چھ نکاتی فارمولہ کے تحت ریاست کے پس ماندہ علاقوں کی تیز رفتار ترقی صنعتی عمل میں آسکے۔ آئندہ سال بھی عارضی طور پر اتنی ہی رقم رکھنے کی تجویز ہے۔

سال رواں کی طرح سال آئندہ بھی ۸۰ لاکھ روپیہ کی گنجائش رکھی گئی ہے جو انڈسٹریل ٹرسٹ فنڈ سے علاقہ تلنگانہ میں صنعتوں کے فروغ کے لئے استعمال کی جائیگی۔

معزز اراکین، روزگار کو فروغ دینے کے پروگرام کی بابت اندازہ موانہ بابت ۷۵-۱۹۷۴ میں فراہم کردہ گنجائش سے واقف ہیں۔ منصوبہ بندی کمیشن نے اب تک ۱۷۶.۶ لاکھ روپیہ کے مصارف سے ۴۴ اسکیموں کی منظوری دے دی ہے جن میں سے ۱۲۷.۹ لاکھ روپیہ کی ۳۴ اسکیمات صنعتی شعبہ سے تعلق رکھتی ہیں مذکورہ بالا اسکیمات سے ۱۰ ہزار سے زائد لوگوں کے لئے روزگار کے مواقع فراہم ہوں گے۔

میں مرکزی شعبہ کے پروجیکٹوں کے تحت وساکھا پنٹم میں فولاد کے کارخانہ کے قیام کے سلسلہ میں کی گئی ترقی کا ذکر کرونگا۔ حکومت ہند نے اپنے اس عزم کا اعادہ کیا ہے کہ وہ ویزاگ اسٹیل پلانٹ پر کام کو آگے بڑھائے گی۔ پروجیکٹ کے لئے قدرکار جملہ تقریباً ۶ ہزار ایکڑ میں سے تقریباً ۷۷۷ ایکڑ اراضی پروجیکٹ کے حکام کے حوالہ بھی کر دی گئی ہے۔ آئندہ سال حصول اراضی پر مابقی کام کے مکمل کرنے کی تجویز ہے۔ حکومت نے گوداوری کے بانی کا رخ وساکھا پنٹم کی طرف موڑنے کیلئے تحقیقاتی کام کے سلسلہ میں دو ڈویژن کی بھی منظوری دے دی ہے۔

ہینڈ لوم : حکومت نے کواپریٹو اسپننگ ملز میں جمع شدہ دھاگہ اور بانڈگان کی برائیمیری اور ایکس کواپریٹو سوسائٹیوں میں جمع شدہ کپڑے کی نکاسی کیلئے اقدامات کئے ہیں۔ اس مقصد کے لئے اس میں ہینڈلوم کٹڑے کی فروخت پر کٹوتی کے بقایا جات کی ادائیگی کے لئے اور پافندگان کو دھاگہ خریدنے کے قابل بنانے کے لئے خصوصی رقوم منظور کی ہیں۔ ریاست میں خصوصاً بساۓ علاقوں میں لباس تیار کرنے والے کارخانوں کے قیام کے لئے لباس تیار کرنے والے کارخانوں کے ابک وفاق کے توسط سے، جو حیدرآباد میں کام کرے گا، لباس کی نیاری اور فروخت کو باقاعدہ بنانے کے لئے خصوصی قدم اٹھائے جارہے ہیں۔

فلمی صنعت : فلمی صنعت کی ترقی کے لئے محصول تفریحات کی آمدنی میں مختص کردہ تناسب کو ۲ فیصد سے بڑھا کر ۷ فیصد کر دیا گیا ہے اور جسکے نتیجہ میں توقع ہے کہ سال ۱۹۷۵-۷۶ کے دوران اس مقصد کے لئے تقریباً ۷۸ لاکھ روپیہ حاصل ہوں گے۔ ریاست میں فلمی صنعت کی ترقی کے لئے اور نیم شہری علاقوں میں فلموں کی نمائش کیلئے سہولتوں کو بہتر بنانے کے لئے اس رقم سے استفادہ کی تجویز ہے۔

### تعلیم

۷۶ - ۱۹۷۵ میں عام تعلیم کے لئے ۳۸۷ لاکھ روپیہ کی گنجائش رکھی گئی ہے۔ یہ رقم اس ۵۰ لاکھ روپیہ کے علاوہ ہے جو چھ نکاتی فارمولہ کے تحت اعلیٰ تعلیم کے لئے فراہم کی گئی ہے۔

ابتدائی تعلیم کے میدان میں آنے والے سال میں جماعت ہائے اول تا پنجم میں ۱۱ سال کی عمر کے گروپ کے مزید ایک لاکھ بچوں کو شریک کرنے کی تجویز ہے۔ مذکورہ گنجائش میں وہ ۳ لاکھ روپیہ کی گنجائش شامل ہے جو قبائلی علاقوں میں آشرم اسکول کھولنے کے لئے خاص طور پر علیحدہ رکھی گئی ہے۔ جماعت ہائے ششم و ہفتم میں ۱۱ تا ۱۳ سال کی عمر کے گروپ کے مزید ۳۸۷ ہزار بچوں کو شریک کرنے کی تجویز بھی ہے۔ نظارت ابتدائی تعلیم کو مستحکم کرنے، پروگرام صحت طلباء مدارس، موجودہ ابتدائی مدارس کو بہتر بنانے، تھانوی مدارس کے اساتذہ کیلئے دوران ملازمت تربیت اور ادارہ جات تربیت اساتذہ کے احیاء کیلئے بھی گنجائش رکھی گئی ہے۔

ثانوی تعلیم کے میدان میں آنے والے سال میں جماعت ہائے ہشتم تا دہم میں ۱۳ تا ۱۶ سال کی عمر کے گروپ کے مزید ۱۹۷ ہزار بچوں کو شریک کرنے کی تجویز ہے۔ نظارت ثانوی مدارس کو مستحکم کرنے، موجودہ اقامتی مدارس کو مستحکم بنانے کیلئے اور نئے اقامتی مدارس کھولنے کیلئے ”انجمن اقامتی مدارس آندھرا پردیش“، کو گرانٹس، ثانوی مدارس کے اساتذہ کیلئے دوران ملازمت تربیت اور کالج آف ایجوکیشن کو استحکام بخشنے کی اغراض کیلئے ۵۷۹۲ لاکھ روپیہ کی گنجائش رکھی گئی ہے۔

جہاں تک اعلیٰ تعلیم کا تعلق ہے ، ہماری کوشش یہی ہے کہ انتہائی حد کے تابع تعداد طلباء کی صورت میں رہائش اور آلات میں جو کمی پائی جاتی ہے اس کی تلافی کی جائے اور نئے پوسٹ گریجویٹ مراکز کھولتے ہوئے پوسٹ گریجویشن تعلیم کے لئے سہولتوں میں اضافہ کیا جائے ۔

نظامت کلیاتی تعلیم کو مستحکم کرنے ، ” ریاستی کونسل برائے تعلیمی تحقیق و تربیت “ میں ” کلیاتی شعبہ “ کی ترقی اور متعلقہ ترقیاتی سرگرمیوں کو شروع کرنے کے لئے ۱۳،۰۷ لاکھ روپیہ کی گنجائش فراہم کی گئی ہے ۔

آپ کی اطلاع کے لئے مزید عرض ہے کہ خصوصی ترقیاتی فنڈ میں سے ۳ لاکھ روپیہ تینوں جامعات میں پوسٹ گریجویٹ مراکز قائم کرنے کیلئے فراہم کئے گئے ہیں۔ اسکے علاوہ ورنگل میں پوسٹ گریجویٹ مراکز کے لئے دس لاکھ روپیہ اور گنٹور میں دوسرے پوسٹ گریجویٹ مراکز کیلئے دس لاکھ روپیہ منظور کئے گئے۔

فنی تعلیم کے شعبہ میں ہمارا مقصد موجودہ اداروں کو ان کے عملہ ، آلات اور عمارات کے تعلق سے کمی کی تلافی کرتے ہوئے مستحکم بنانا ہے اور جزوقتی نصابات میں توسیع ، ( Sandwich Courses ) کو بہتر بنانے اور بعض میدانوں میں جہاں تربیت یافتہ جن شکتی کی طلب ہے ، نئے نئے نصابات رائج کرتے ہوئے فنی تعلیم میں تنوع اور اسکو بہتر بنانے کی اسکیمات شروع کرنا ہے ۔ آنے والے سال میں خواتین کے لئے کاکا ناڈا میں سرکاری ہالی ٹکنک کیلئے مستقل عمارت کی تعمیر اور وسا کھا پنٹم ، گڈور ، ندیال ، تروپتی اور حیدرآباد میں زاید عمارت کی تعمیر کے لئے ۱۰،۳۹ لاکھ روپیہ کی گنجائش رکھی گئی ہے ۔ سرکاری ہالی ٹکنک حیدرآباد میں سول انجینئرنگ اور الیکٹریکل کمیونیکیشن انجینئرنگ میں اور آندھرا ہالی ٹکنک کاکا ناڈا میں سول انجینئرنگ میں جزوقتی ڈپلوما کورس رائج کرنیکے لئے فنی منظوری بھی حاصل کی جاچکی ہے ۔ ہر ادارہ میں ہر کورس میں ۲ نشستیں رکھنے کے لئے سال آئندہ کے موازنہ میں ضروری گنجائش رکھی گئی ہے ۔ ہمارے ” متنوع پروگرام “ کے جز کے طور پر جسکا میں نے پہلے ذکر کیا ہے ، تجویز یہ ہے کہ الیکٹریکل کمیونیکیشن انجینئرنگ ، پرنٹنگ ٹکنالوجی اور کمرشیل پراکٹس جیسے نئے کورس جن میں ہر کورس کے لئے ۳ نشستیں ہوں گی ، رائج کرتے ہوئے ڈپلوما گیرندگان کیلئے ملازمت کے مواقع کو بہتر بنایا جائے ۔ سال آئندہ کے سالانہ منصوبہ میں مذکورہ اسکیمات کے لئے ۵ لاکھ روپیہ کی گنجائش رکھی گئی ہے۔

#### تعمیر مکانات اور شہری ترقیات

معزز اراکین دیہی علاقوں کے شہری علاقے بننے کے پڑھتے ہوئے عام رجحان سے واقف ہیں ۔ اس عاجلانہ تبدیلی اور ریاست کے شہروں اور دیگر اہم شہری

علاقوں کے تیزی سے صنعتی بننے کے مسائل سے نمٹنے کیلئے اس ایوان نے گزشتہ اجلاس میں مسودہ قانون (ترقیات) شہری علاقہ جات بابت ۱۹۷۴ منظور کیا تھا۔ اس مسودہ کو صدر جمہوریہ کی منظوری حاصل ہو چکی ہے اور قانون عنقریب نافذ ہو جائے گا۔

شہری منصوبہ بندی و ترقیاتی اتھارٹی کے قیام تک جیسا کہ قانون میں بتلایا گیا ہے، ہم نے ابتدائی امور کی انجام دہی کیلئے ایک اسپیشل آفیسر کا تقرر پہلے ہی کر دیا ہے اور دونوں شہروں میں چھ نکاتی فارمولہ کے تحت مرکز کی ایک کروڑ روپیہ کی امداد سے روبعمل لائی جانے والی اسکیمات کو بھی قطعیت دے دی ہے۔ دونوں شہروں کے لئے ترقیاتی ماسٹر پلان کا عنقریب اعلان کیا جائیگا اور دیگر اہم مقامات مثلاً ویزاگ، وجے واڑہ، گنٹور، ورنگل، کرنول اور تروپتی میں ماسٹر پلانوں کو نئی شکل دی جا رہی ہے۔

صنعتی مزدوروں اور معاشی طور پر پسماندہ طبقات کو شامل کرتے ہوئے اور مالیاتی اداروں اور دیگر خصوصی ایجنسیوں مثلاً لائف انشورنس کارپوریشن، ہاؤزنگ اور اربن ڈیولپمنٹ کارپوریشن وغیرہ سے امداد حاصل کرتے ہوئے مختلف اسکیمات تعمیر مکانات کو تیزی سے روبعمل لانے کے لئے مشنری کو بہتر بناتے ہوئے تعمیر مکانات کی سرگرمیوں کو ہم ایک نئی جہت عطا کرنا چاہتے ہیں۔

اس سال ہم نے لائف انشورنس کارپوریشن سے ۱۶.۵ کروڑ روپیہ حاصل کئے ہیں اور تعمیر مکانات کی اسکیمات شروع کرنیکے لئے اس رقم کو آندھرا پردیش ہاؤزنگ بورڈ اور وساکھا پنٹم ٹاؤن پلاننگ ٹرسٹ کو منتقل کر دیا ہے۔ لائف انشورنس کارپوریشن نے بھی آندھرا پردیش کو آپریٹو سوسائٹیز فیڈریشن کو ۲ کروڑ روپیہ کا قرضہ منظور کیا ہے۔ مجلس بلدیہ حیدرآباد کے لئے ہاؤزنگ اینڈ اربن ڈیولپمنٹ کارپوریشن (HUDCO) سے تجارتی اغراض کے لئے عمارات تعمیر کرنے کی غرض سے ۱۶.۶۵ کروڑ روپیہ کا قرضہ اور آندھرا پردیش ہاؤزنگ بورڈ کے لئے ۹.۰ لاکھ روپیہ کا قرضہ حاصل کیا گیا ہے۔

### دیہی و شہری سربراہی آب

دیہی سربراہی آب کے تحت ہماری یہ مسلسل کوشش رہی ہے کہ پینے کے پانی کی سہولتیں نہ صرف اصل گاؤں کو حاصل رہیں بلکہ آباد قریوں اور ہرجن واڑوں کو بھی حاصل ہوں جو ان گاؤں سے وابستہ ہیں۔ سال آئندہ دیہی سربراہی آب کے لئے ۲ کروڑ روپیہ کی گنجائش فراہم کی گئی ہے جس میں محفوظ پانی کی سربراہی کی اسکیمات کے لئے ۸۲.۳۷ لاکھ روپیہ کی رقم شامل ہے۔ سال رواں میں منصوبہ کی گنجائش میں خصوصی ترقیاتی فنڈ سے ۲.۰۸ لاکھ روپیہ کا اضافہ کیا جا رہا ہے اور نوع کی جاتی ہے کہ آئندہ سال بھی کم از کم اتنی ہی رقم حاصل رہیگی۔ شہری



سربراہی آب کی اسکیما کے لئے ہم کو توقع ہے کہ سال آئندہ لائف انشورنس کارپوریشن سے تقریباً ۱۴۰ کروڑ روپیہ کی حد تک قرضہ حاصل ہوسکیگا۔ شہر حیدرآباد کے لئے سربراہی آب میں اضافہ کرنے کے لئے ”مانجرا سربراہی آب اسکیم“ کے مرحلہ دوم کا آغاز کیا گیا ہے اور اس مقصد کے لئے ۲۸۰ لاکھ روپیہ کی گنجائش رکھی گئی ہے۔

چھوٹے کسانوں، خود مکتفی کسانوں اور قحط پذیر علاقوں کے لئے خصوصی اسکیما

معزز اراکین واقف ہیں کہ چھوٹے کسانوں کو قرضوں کے حصول کی صورتحال کو بہتر بنانے کی خاطر اور انکی معاشی بہتری کے لئے پروگرام مرتب کرنے کیلئے بھی چوتھے منصوبہ کی مدت کے دوران حکومت نے اضلاع سریکا کلم ، کڑپہ ، نلگنڈہ اور وسا کھا پنٹم میں ”چھوٹے کسانوں کی ترقیاتی ایجنسیاں“ اور ”خود مکتفی کسانوں اور زرعی مزدوروں کی ایجنسیاں“ قائم کی ہیں۔ ان اسکیما میں چھوٹے اور خود مکتفی کسانوں کو جن میں پنپنے کی صلاحیت ہے اور جو امداد سے ایسے طریقہ پر سرمایہ کاری کرسکیں گے جس سے ایک خاص مدت میں انکی ساکھ قائم ہوسکے ، قرضہ کی فراہمی کے لئے گنجائش رکھی گئی ہے۔ پانچویں منصوبہ کی مدت میں چھوٹے اور خود مکتفی دونوں قسم کے کسانوں کے لئے ایک ہی ایجنسی قائم کرنے کی تجویز ہے۔ ہم نے پانچویں منصوبہ کی مدت کے دوران ریاست کے لئے ۱۲ پروجیکٹس کے الاٹمنٹ کے لئے حکومت ہند کو کامیاب طریقہ سے ترغیب دی ہے۔ ریاستی حکومت نے اضلاع نلگنڈہ ، حیدرآباد ، عادل آباد ، مشرقی گوداوری ، کہم اور میدک میں چھوٹے کسانوں کی ترقیاتی ایجنسیوں کے قیام کا پہلے ہی حکم دے دیا ہے اور ایک مرحلہ وار پروگرام کے تحت باقی چھ پروجیکٹوں میں سے چار آئندہ سال قائم ہونگے اور دیگر دو ماہ بعد سال میں قائم کئے جائیں گے۔

۴ جبکہ ”پروگرام قحط پذیر علاقہ جات“، جو اس وقت اضلاع انت پور ، کرنول ، کڑپہ ، چتور ، محبوب نگر ، نلگنڈہ اور پرکاشم میں روبعمل لایا جا رہا ہے ، پانچویں منصوبہ کی مدت کے دوران بھی جاری رہیگا۔ اب یہ تجویز ہے کہ پروگرام کی گنجائش میں تبدیلی کی جائے اور ایسا کرتے وقت متحدہ بنیاد پر مختلف سرگرمیوں مثلاً بالائی آب گیر رقبوں اور میدانوں میں صحرا اور تحفظ اراضی ، محکمہ جات جنگل و افزائش مویشیان کی مشترکہ کوششوں کے ذریعہ چرا گاہوں کی ترقی ، سائنٹفک خطوط پر بھیڑ بکریاں پالنے ، اراضی خشک پر کھیتی باڑی اور ترقیات مویشیان پر جوڈیری کی پیداوار سے مربوط ہو ، زیادہ زور دینا ہے۔ ایسے طریقہ کار کا مقصد مختلف ایجنسیوں کی اجتماعی اور مربوط کوششوں کے نتیجہ میں خاطر خواہ نتائج حاصل کرنا ہے۔

مجھے یہ کہتے ہوئے مسرت ہوتی ہے کہ ضلع انت پور میں قحط پذیر علاقوں کے پروگراموں کی ترتیب اور عمل آوری کے لئے بین الاقوامی ترقیاتی ادارہ (عالمی بینک) سے ایک معاہدہ طے پایا ہے۔

مختلف شعبوں کے تحت فراہم کردہ گنجائشات کے علاوہ قحط پذیر علاقوں کے پروگرام اور چھوٹے کسانوں کی ایجنسیوں کی اسکیمات کے لئے ایک کروڑ روپیہ کی گنجائش رکھی گئی ہے۔

### گمزور طبقات کی بہبودی

جیسا کہ معزز اراکین واقف ہیں، درج فہرست اقوام اور درج فہرست قبائل سے تعلق رکھنے والے پوسٹ میٹرک طلباء کو تعلیمی وظائف کی شرح اس سال کے دوران بڑھا دی گئی ہے اور والدین کی سالانہ آمدنی کی حد کو بھی ۳۶۰۰ روپیہ سالانہ سے بڑھا کر ۶۰۰۰ روپیہ کر دیا گیا ہے تاکہ وہ ان تعلیمی وظائف کے مستحق ہو سکیں۔

اس سال کے دوران درج فہرست اقوام اور درج فہرست قبائل سے تعلق رکھنے والے تقریباً ۱۶ ہزار کالج کے طلباء کے قیام کیلئے ان تمام تعلقوں کے مستقروں میں جہاں کوئی اقامت خانے نہیں ہیں، طلباء کی جانب سے چلائے جانے والے اقامت خانوں کی تنظیم کے انتظامات کئے گئے ہیں۔ ایسے اضلاع کے مستقروں پر جہاں اب ایسے کوئی اقامت خانے نہیں ہیں، ۱۵ نئے کالج گرلز ہاسٹل کھولنے کے احکام دئے گئے ہیں۔

حکومت نے سماجی یکجہتی اور سماجی اصلاح کیلئے بین طبقاتی شادیوں کی ہمت افزائی کے لئے نقد یا تعلیمی سہولتوں کی شکل میں ترغیبات دینے کا فیصلہ کیا ہے۔

درج فہرست اقوام، درج فہرست قبائل اور دیگر پسماندہ طبقات کی بھلائی کے لئے سالانہ منصوبہ بابت ۷۶ - ۱۹۷۵ میں ۲۲۵ لاکھ روپیہ کی گنجائش رکھی گئی ہے۔

ان طبقات کی معاشی بہتری کی اسکیمات کے تعلق سے فنانس کارپوریشن قائم کی گئی ہیں۔ ان کا رپوریشنوں پر یہ ذمہ داری عائد کی گئی ہے کہ وہ زراعت اور افزائش مویشیان، چھوٹی اور گھریلو صنعتوں، حمل و نقل اور اور کسی دیگر حرفت یا پیشہ کے پروگراموں کے ذریعہ درج فہرست اقوام اور پسماندہ طبقات کی منصوبہ بندی، ترقی اور معاشی بہبودی کے لئے کام کریں۔ یہ کارپوریشن ضرورمند ہرینوں اور پسماندہ طبقات کو ان کی معاشی بہتری کیلئے بنکوں اور دیگر مالیاتی اداروں سے قرض دلاؤں گی۔ درج فہرست اقوام کی کارپوریشن کے لئے حکومت کے سرمایہ حصص کے طور پر اب تک ۸۶ لاکھ روپیہ اور پسماندہ طبقات کی کارپوریشن کے لئے ۲۰ لاکھ روپیہ کی رقم دی گئی ہے۔

گمزور طبقات یعنی درج فہرست اقوام، درج فہرست قبائل اور پسماندہ طبقات کے لئے مکانات کی تعمیر کے لئے اراضی کی فراہمی کے کریش پروگرام کو رومل لایا جا رہا ہے۔ اس مقصد کے لئے اندازہ موازنہ بابت ۷۶ - ۱۹۷۵ میں ۱۰۰ لاکھ روپیہ کی گنجائش فراہم کی گئی ہے۔

جیسا کہ معزز اراکین واقف ہیں ، گذشتہ تین برسوں سے ”گریجن ترقیاتی ایجنسی سریکا کلم“، قبائلیوں کے حالات کو بہتر بنانے کے کام میں مصروف ہے۔ اس بات سے ہماری حوصلہ افزائی ہوتی ہے کہ اس تنظیم نے اسکے مختلف پروگراموں کے تحت ۲۸,۵۰۰ مستفید ہونے والے قبائلیوں کی نشاندہی کی ہے جو یا تو چھوٹے کسان ہیں یا زرعی مزدور۔ مذکورہ بالا تجربہ کی کامیابی سے یہ نتیجہ اخذ کیا جاسکتا ہے کہ اب قائم کی جانے والی تنظیموں کے دائرہ کار میں توسیع کی جاسکتی ہے جس سے قبائلیوں کو فائدہ پہنچتا ہے۔ موجودہ منصوبہ کی مدت میں قبائلی ترقی کی حکمت عملی کے طور پر ضرورت ہے کہ ایسی واحد تنظیم قائم کی جائے جس کے ذمہ انضباطی اور ترقیاتی فرائض ہوں۔ حکومت نے اضلاع و ساکھا پٹم ، کھم ، عادل آباد اور ورنگل میں جہاں وسیع درج فہرست علاقے اور زیادہ قبائلی آبادی ہے ، قبائلی ترقیاتی پروجیکٹوں کی منظوری کے احکام جاری بھی کر دیے ہیں۔ متحدہ قبائلی ترقیاتی پروجیکٹوں کے مالیاتی وسائل ، قبائلی علاقوں کے لئے ذیلی منصوبہ کے تحت عام شعبہ میں دی جانے والی رقوم ، خصوصی قبائلی ترقیاتی اسکیمات کیلئے ناظم یہودی قبائل کے زیر اختیار فنڈز اور حکومت ہند کی جاری کردہ ۳۰ لاکھ روپیہ کی مالی امداد پر مشتمل ہیں۔

### اصلاحات اراضی

قانون (تحدید پر زرعی مقبوضہ جات) اصلاحات اراضی آندھرا پردیش بابت ۱۹۷۳ یکم جنوری ۱۹۷۵ سے نافذ کیا گیا ہے۔ قانون کو رویمل لانے کے لئے قانون کے تحت ٹریبونل کے طور پر فرائض انجام دینے کے لئے ہر ڈویژن مال کے لئے زائد افسران ڈویژن مال (اصلاحات اراضی) مقرر کئے گئے ہیں۔ قانون کو موثر طور پر رویمل لانے کے لئے تمام انتظامات نظم و نسق کئے گئے ہیں۔ سال آئندہ کے موازنہ میں فاضل اراضی کے قابضین کو معاوضہ کی ادائی کے لئے تین کروڑ روپیہ کی گنجائش رکھی گئی ہے۔ جیسا کہ قانون میں بتایا گیا ہے ریاست کی جانب سے حاصل شدہ فاضل اراضیات کو بے زمین غریبوں میں تقسیم کرنے کی تجویز ہے۔

مختلف ترقیاتی پروگراموں کا جنہیں ہم آئندہ سال رویمل لانا چاہتے ہیں تذکرہ کرنے کے بعد اب میں موازنہ میں مندرجہ مالیاتی داد و ستد کی طرف رجوع ہوں گا۔ میں ایوان کو یقین دلانا چاہتا ہوں کہ میں اب تقریر کو مختصر کرتے ہوئے آپ کے صبر و تحمل کا امتحان نہیں لوں گا اسکے علاوہ میرے پاس کوئی نئے محاصل بھی عائد کرنے کی تجویز نہیں ہے۔

### حسابات بابت ۷۴ - ۱۹۷۳

حسابات بابت ۷۴ - ۱۹۷۳ سے ۱۱۶.۶ کروڑ روپیہ کی بحت ظاہر ہوتی ہے جسکا بڑا سبب بفایا زرمالگذاری اور نسبتاً زیادہ ریاستی محاصل کی مونر وصولی ہے۔ اس سے ریاستی معیشت کی بحالی کی عکسی ہوتی ہے۔ یہ بات قابل ذکر ہے کہ ۷۳ - ۱۹۷۲ میں اسوقت کے پریشان کن حالات اور خشک سالی کی وجہ سے ریاست کے وسیع علاقوں پر اثر بڑا اور ریاست کی آمدنی کی کثیر رقوم وصول نہیں کی جاسکیں۔

### مرمہ موازنہ بابت ۷۵ - ۱۹۷۴

مرمہ موازنہ کے مطابق سال رواں کی بجٹ اب ۲۶,۵۱ کروڑ روپیہ ہے جبکہ سابق میں ۱۴,۰۹ کروڑ روپیہ کا اندازہ کیا گیا تھا۔ حسابات آمدنی میں معتدبہ اضافہ کی بڑی وجہ یہ ہے کہ ریاستی محاصل سے آمدنی میں مسلسل اضافہ ہوتا رہا۔ اخراجات سرمایہ کا اب اندازہ ۸,۶۸۳ کروڑ روپیہ کیا گیا ہے جبکہ سابقہ موازنہ میں اسکا اندازہ ۶,۷۵۰ کروڑ روپیہ کیا گیا تھا۔ اسکی اصل وجہ یہ ہے کہ پس ماندہ علاقوں میں نیز رفتار ترقی کے لئے خصوصی ترقیاتی فنڈز کے تحت اخراجات کے لئے گنجائش فراہم کی گئی اور مصارف سرمایہ میں اضافہ ہوا۔ حساب منصوبہ میں قرضہ جات کی تقسیم بھی ۲۱,۷۵۰ کروڑ روپیہ سے بڑھکر ۳۳,۳۴ کروڑ روپیہ ہوگئی جو ”ربیع کی پیداوار کے خصوصی پروگرام“ کے تحت کھاد وغیرہ کے لئے زیادہ بڑی گنجائش فراہم کرنے اور خصوصی ترقیاتی فنڈز کے تحت ریاستی برقی بورڈ کو الاٹ کردہ زائد رقوم کے نتیجہ میں ہوا۔ توقع ہے کہ سال رواں کے اختتام پر ۸۳,۶ کروڑ روپیہ کی سلک رہیگی۔

### اندازہ موازنہ بابت ۷۶ - ۱۹۷۵

جیسا کہ میں نے ابتداء میں ذکر کیا ہے، سال آئندہ کے معاشی امکانات حوصلہ افزا ہیں۔ اس معاشی حرکیات اور زائد وسائل کی فراہمی کے نتیجہ میں ۷۵ - ۱۹۷۴ سے ۷۶ - ۱۹۷۵ کے مرمہ موازنہ بابت ۷۵ - ۱۹۷۴ میں ۵,۵۳۷ کروڑ روپیہ کی آمدنی کی توقع ہے جبکہ مرمہ موازنہ بابت ۷۵ - ۱۹۷۴ میں ۴,۵۹۶ کروڑ روپیہ کی آمدنی کی توقع کی گئی تھی۔ اسکے ساتھ ساتھ اخراجات آمدنی جنکا اندازہ ۷۵ - ۱۹۷۴ میں ۳۳,۶۱۸ کروڑ روپیہ کیا گیا تھا، بڑھکر ۷۶ - ۱۹۷۵ میں ۳۹,۶۸۸ کروڑ روپیہ ہوگئے۔ محاصل کی وصولی پر اخراجات میں اضافہ، قیمتوں میں زیادہ اضافہ کی وجہ سے ہوا جسکی وجہ سے غیر ترقیاتی اخراجات خصوصاً تنخواہوں اور الاؤنس میں قابل لحاظ اضافہ ہوا۔ جیسا کہ معزز اراکین واقف ہیں سال رواں کے دوران قیمتوں میں اضافہ کو ملحوظ رکھتے ہوئے ریاستی حکومت کے اور دیگر متعلقہ ملازمین کے گرانی الاؤنس کی شرحوں میں یکم جنوری ۱۹۷۵ سے اضافہ کیا گیا۔ ریاستی وظیفہ خواروں کو بھی امداد دی گئی۔ سرکاری ملازمین کا ایک دیرینہ مطالبہ کہ شہر حیدرآباد میں ان کے مئی کمپنیز ٹری الاؤنس کو مرکزی سرکاری ملازمین کے الاؤنس کے برابر کردیا

جائے، تنخواہوں کے ایک خاص رینج تک قبول کر لیا گیا۔ ان تمام اقدامات کا یہ نتیجہ ہوگا کہ آئندہ سال اخراجات سرمایہ میں تقریباً ۲ کروڑ روپیہ کا اضافہ ہوگا۔ اسکے علاوہ قیمتوں میں اضافہ کی نلافی کبلئے دورہ کے اور دفتری اخراجات کبلئے مقررہ گنجائشات میں بھی اضافہ کیا گیا۔ اس لئے آئندہ سال حسابات آمدنی میں متوقع بچت کا اندازہ ۱۳,۴۹ کروڑ روپیہ کبا گیا ہے۔ آئندہ سال حسابات سرمایہ پر اخراجات کا اندازہ ۶۸,۵۶ کروڑ روپیہ کبا گیا ہے۔ اخراجات میں اضافہ آباشی، برقی اور حمل و نقل کے کلیدی شعبوں میں کبلئے زیادہ بڑی گنجائشوں کی فراہمی کی وجہ سے ہوا ہے۔ اس تمام مشترکہ داد و ستد کا نتیجہ بحیثیت مجموعی ۲۰,۳۴ کروڑ روپیہ کے خسارہ کی شکل میں ظاہر ہوگا۔ مجھے توقع ہے کہ سرکاری آمدنی کی بہتر طور پر وصولی کے ذریعہ اس خسارہ کی جزوی طور پر تلافی ہوسکیگی۔ سال رواں میں زائد وسائل کو متحرک کرنے کی ہماری کوششوں کے باوجود وسائل میں خلا باقی رہتا ہے۔ اسلئے ہم کو توقع ہے کہ ہم حکومت ہند کو ترغیب دے سکیں گے کہ وہ ریاستی منصوبہ کبلئے جو درحقیقت ۷۴ - ۱۹۷۳ سے منجمد ہے، مرکزی امداد میں اضافہ کرے اور ریاست کو کھلے بازار سے بڑے پیمانہ پر قرضہ حاصل کرنے کی اجازت دے تاکہ اس خلا کو پوری طرح پر کیا جاسکے۔

### اختتام

آخر میں صرف اتنا عرض کرنگا کہ ہمیشہ ہمارا یہ مطمح نظر رہا ہے کہ ریاست کی معیشت کی ترقی میں تیزی پیدا کی جائے، علاقائی عدم نوازن کو کم سے کم کیا جائے اور ایک منصفانہ سماجی و معاشی نظام قائم کیا جائے۔ یہ مقصد اس امر کا متقاضی ہے کہ بڑے پیمانہ پر اور مسلسل طور پر ترقی کی کوشش کی جائے۔ مجھے یقین ہے کہ معزز اراکین کا اس میں ہمیں کامل تعاون حاصل ہوگا۔

جناب عالی! میں ان کلمات کے ساتھ موازنہ کو ایوان کی منظوری کے لئے پیش کرتا ہوں۔









